DZIENNIK

USTAW I ROZPORZĄDZEN KRAJOWYCH

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi

wraz

z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rocznik 1869.

Lwów.

Z ces. król. galicyjskiej Drukarni rządowej.

Spis alfabetyczny

Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rocznik 1869. *)

A.

Akademia sztuk plastycznych; policzenie jej do rzędu zakładów, które co do wykazania naukowego uzdolnienia do jednorocznej służby ochotniczej mają być uważane jako równe wyższym gimnazyom lub wyższym szkołom realnym. 15. **39**.

Alpejskie zwierzęta; obacz Zwierzęta alpejskie.

Armia; obacz Wojsko.

Asenterunkowe komissye; obacz Komissye asenterunkowe.

Aspiranci do jednorocznej służby ochotniczej w armii; postanowienia względem ich przyjęcia. 21, **53**.

— jednoroczni; zmiany w czynnościach komissyj, ustanowionych dla ich examinowania. 29, **103**.

B.

Budynki kościelne i parafialne; zniesienie ustawy z dnia 2. lutego 1867. r. o utworzeniu w każdej parafii wyznania katolickiego funduszu zapasowego na pokrycie kosztów ich stawiania i głównych reparacyj. 41. **187**.

Butelki opieczętowane, zawierające słodzone napoje spirytusowe; pozwolenie gminie miasta Przemyśla na pobór opłaty gminnej po 24 ct. od miary. 2, **2**.

Bydlęca zaraza; obacz Zaraza bydlęca.

C.

Certyfikaty wychodźtwa; upoważnienie starostw powiatowych do ich wydawania. 23, **66**.

Chorzy; ujednostajnienie procedury w powszechno-publicznych szpitalach z osobami cierpiącemi na długotrwałe choroby, lecz które i nadal w takich zakładach pielęgnowane być mogą, niemniej z osobami, które złożone są chorobami nie do wyleczenia i nie mogącemi być leczone w tych szpitalach. 28, **89**.

Cło do Mogiły na granicy Królestwa Polskiego; wybudowanie drogi krajowej lubelskiej. 7, **6**.

Czortków-Manasterzyska, droga krajowa; przedłużenie jej z Manasterzysk do kolei żelaznej lwowsko-czerniowieckiej pod Haliczem. 6, **5**.

---

*) **Uwaga**, Ażeby ułatwić ile możności wyszukanie rozporządzeń władz krajowych, przytoczono przy każdej nomenklaturze dwie liczby, z których pierwsza oznacza liczbę ustawy, zaś druga stronicę. Aby uwidocznić różnicę tego oznaczenia, obrano dla liczby stronic grubsze pismo.

D.

Delatyńska droga poboczna; zaprowadzenie myta. 36, **167**.

Dochody; sporządzanie i podawanie fassyj na takowe, tudzież wymiar i pobór podatków. 11, **33**.

Dodatek na rzecz funduszu krajowego i indemnizacyjnego. 16, **40**.

Dodatki gminne do podatków bezpośrednich; pozwolenie ich poboru gminie Witków powiatu sokalskiego dla pokrycia wydatków gminnych w roku 1868. i 1869. 3, **3**.

— —; pozwolenie tejże gminie ich poboru dla pokrycia wydatków gminnych w r. 1870. 42, **188**.

— do podatków bezpośrednich; pozwolenie ich poboru gminie Młynisk powiatu trembowelskiego dla pokrycia wydatków gminnych. 4, **3**,

— do stałych podatków w roku 1869.; wymiar 19. **51**.

Droga krajowa Czortków-Manasterzyska; przedłużenie jej z Manasterzysk do kolei żelaznej lwowsko-czerniowieckiej pod Haliczem. 6. **5**.

— krajowa lubelska; wybudowanie w dalszej przestrzeni od Mogiły do Cła na granicy Królestwa Polskiego. 7, **6**.

— delatyńska poboczna; zaprowadzenie myta. 36, **167**.

Dzieci; uchwała sejmowa względem przyjmowania ich do krajowych zakładów podrzutków we Lwowie i w Krakowie. 43, **189**.

E.

Examina wstępne dla jednorocznych ochotników; program tychże. 21, **55**.

Examina aspirantów do jednorocznej służby ochotniczej w armii; zmiany w czynnościach dotyczących komissyj. 29, **103**.

F.

Farmakopea austryacka; lekarstwa obowiązkowe (medicamenta obligata). 32, **109**.

Fassye dochodów; sporządzanie i podawanie ich, tudzież wymiar i pobór podatków. 11, **33**.

Fundacye stypendyjne; oddanie zarządu Wydziałowi krajowemu, a względnie rozdawnictwa stypendyów niektórych fundacyj. 18, **43**.

Fundusz krajowy i indemnizacyjny; dodatek. 16, **40**.

— zapasowy na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych; zniesienie ustawy z dnia 2. lutego 1867. r. o utworzeniu tego funduszu w każdej parafii wyznania katolickiego. 41, **187**.

Furgony, korpus; obacz Korpus furgonów.

G.

Galicyjski statut organiczny dla Izraelitów z dnia 7. maja 1789. r.; zwiniecie niektórych postanowień. 14, **37**.

Gminne dodatki; obacz Dodatki gminne.

Gościniec karpacki w dawnym obwodzie stanisławowskim; uregulowanie poboru myta. 1, **1**.

I.

Jednoroczni ochotnicy; obacz Ochotnicy jednoroczni.

Język urzędowy c. k. władz, urzędów i sądów w Królestwach Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w służbie wewnętrznej i w

korespondencyi z innemi władzami. 24, **67**.

Indemnizacyjny fundusz; obacz Fundusz indemnizacyjny.

Instrukcya do ustawy wojskowej; wyciąg z jej przepisów. 35, **117**.

Izraelici; zwinięcie niektórych postanowień galicyjskiego statutu organicznego z dnia 7. maja 1789. r. 14, **37**.

K.

Karaici popisowi; służba w armii. 34, **116**.

Karpacki gościniec główny w dawnym obwodzie stanisławowskim; uregulowanie poboru myta. 1, **1**.

Katastralna komissya krajowa; zwinięcie. 38. **169**.

Komissya krajowa dla spraw katastralnych; zwinięcie. 38, **169**.

Komissye, ustanowione dla examinowania aspirantów do jednorocznej służby ochotniczej w armii; zmiany w ich czynnościach. 29, **103**.

— odstawnicze, nieustające; czynności ich. 33, **116**.

Konskrypcya (obliczanie ludności); ustawa. 25, **71**.

—; sprostowanie pomyłki zaszłej w przekładzie ustawy o obliczaniu ludności z dnia 29. marca 1869. r. 39. **169**.

Konsensa do zawierania małżeństwa, wyjątkowe; upoważnienie Namiestnictwa do udzielania takowych w imieniu Ministerstwa Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego. 10, **31**.

Kopytkowe; upoważnienie miasta Stanisławowa do pobierania go. 5, **4**.

Korespondencya c. k. władz, urzędów i sądów w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z innemi władzami; język urzędowy. 24, **67**.

Korpus furgonów; kształcenie jednorocznych ochotników na oficerów rezerwy. 17, **40**.

Kościelne budynki; obacz Budynki kościelne.

Kozy dzikie; zakaz łapania, wytępiania i przedawania tychże. 26, **83**.

Krajowy fundusz; obacz Fundusz krajowy.

Kraków, miejsko-delegowany sąd powiatowy; przydzielenie gminy Półwsie Zwierzynieckie do jego okręgu. 20, **53**.

Kształcenie się wojskowe ośmiotygodniowe w myśl §. 27. ustawy wojskowej. 30, **104**.

Kwalifikacya słuchaczów medycyny do jednorocznej służby ochotniczej w szpitalach wojskowych, tudzież kształcenie jednorocznych ochotników na oficerów rezerwy korpusu furgonów. 17, **40**.

L.

Landwera (obrona krajowa); ustawa dla zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów. 22, **57**.

Lekarstwa obowiązkowe (medicamenta obligata) austryackiej farmakopei. 32, **109**.

— nowa taxa; zaprowadzenie. 40, **171**.

Lubelska droga krajowa; obacz Droga krajowa lubelska.

Ludność, obliczanie; obacz Konskrypcya.

Lwowsko-czerniowiecka kolej żelazna; przedłużenie do niej drogi krajowej Czortków-Manasterzyskiej z Manasterzysk. 6, **5**.

M.

Małżeństwa, wyjątkowe konsensa do zawierania małżeństw; upoważnienie c. k. Namiestnictwa do udzielania ich w imieniu Ministerstwa Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego. 10, **31**.

Manasterzyska; przedłużenie drogi krajowej Czortków-Manasterzyskiej do kolei żelaznej lwowsko-czerniowieckiej pod Haliczem. 6. **5**.

Medicamenta obligata; obacz Lekarstwa obowiązkowe.

Medycyna, słuchacze; obacz Słuchacze medycyny.

Młyniska, gmina powiatu trembowelskiego; pozwolenie na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych. 4, **3**.

Mogiła, przestrzeń do Cła, na granicy Królestwa Polskiego; wybudowanie drogi krajowej lubelskiej. 7, **6**.

Myto; uregulowanie poboru na głównym gościńcu karpackim w dawnym obwodzie stanisławowskim. 1. **1**.

— ; zaprowadzenie go na delatyńskiej drodze poboc nej. 36, **167**.

N.

Namiestnictwo; upoważnienie go do udzielania w imieniu Ministerstwa Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego wyjątkowych konsensów do zawierania małżeństwa. 10, **31**.

Napoje spirytusowe słodzone; ustawa względem pozwolenia gminie miasta Przemyśla na pobór opłaty gminnej od przedawanych w jej obrębie słodzonych napojów spirytusowych w opieczętowanych butelkach po 24 centy od miary. 2, **2**.

Naukowe uzdolnienie do jednorocznej służby ochotniczej; obacz Uzdolnienie naukowe.

O.

Obieralność, prawo; obacz Prawo obieralności.

Obliczanie ludności; obacz Konskrypcya.

Obowiązek służby wojskowej; obacz Służba wojskowa.

Obowiązkowe lekarstwa; obacz Lekarstwa obowiązkowe.

Obrona krajowa (landwera); ustawa dla zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów. 22, **57**.

Ochotnicy jednoroczni; rozporządzenia względem ich przyjmowania w roku 1869. i względem wstępywania ochotników w ogólności. 9, **20**.

— jednoroczni; policzenie c. k. akademii sztuk plastycznych do rzędu zakładów, które co do wykazania naukowego uzdolnienia do tej służby mają być uważane jako równe wyższym gimnazyom lub wyższym szkołom realnym. 15, **39**.

— jednoroczni; kwalifikacya słuchaczów medycyny do jednorocznej służby ochotniczej w szpitalach wojskowych. 17, **40**.

— jednoroczni; kształcenie ich na oficerów rezerwy furgonów. 17, **40**.

— jednoroczni w armii; postanowienia względem przyjęcia aspirantów. 21, **53**.

— jednoroczni; program examinów wstępnych. 21, **55**.

— jednoroczni w armii; zmiany w czynnościach komissyj ustanowionych dla examinowania aspirantów. 29. **103**.

Odgraniczenie polityczne powiatów urzędowych Królestwa Galicyi; zmiany. 12. **35**.

Odstawnicze komissye; obacz Komissye odstawnicze.

Oficerowie rezerwy korpusu furgonów; kształcenie jednorocznych ochotników. 17, **40**.

Opłata gminna od przedawanych w obrębie gminy miasta Przemyśla słodzonych napojów spirytusowych w opieczętowanych butelkach po 24 centy od miary. 2, **2**.

Ordynacya sejmowa wyborcza dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem; zmiana postanowień o wykluczeniu od prawa wybierania i obieralności do Sejmu. 13, **36**.

— sejmowa wyborcza dla tychże Królestw; zmiana §§. 11., 13. i 25. 31, **105**.

Organiczny statut galicyjski dla Izraelitów; obacz Statut galicyjski organiczny.

Osoby cierpiące na długotrwałe choroby; ujednostajnienie procedury z niemi w powszechno-publicznych szpitalach. 28, **89**.

P.

Parafie wyznania katolickiego; zniesienie ustawy z dnia 2. lutego 1867. r. o utworzeniu w każdej takiej parafii funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych. 41, **187**.

Plan podróży i czynności, dotyczący uzupełnienia wojska za rok 1869. w Galicyi. 27, **85**.

Plastyczne sztuki; obacz Akademia sztuk plastycznych.

Pobór i wymiar podatków; obacz Podatki.

Podatki bezpośrednie; pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich przez gminę Witków, powiatu sokalskiego, dla pokrycia wydatków gminnych w roku 1868. i 1869. 3, **3**.

Podatki bezpośrednie; pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich przez gminę Witków, powiatu sokalskiego, dla pokrycia wydatków gminnych w roku 1870. 42, **188**.

— bezpośrednie; pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich przez gminę Młyniska, powiatu trembowelskiego, dla pokrycia wydatków gminnych. 4, **3**.

—; wymiar i pobór, tudzież sporzadzanie i podawanie fassyj dochodów. 11, **33**.

— stałe; wymiar dodatków do podatków stałych w roku 1869. 19, **51**.

Podrzutki; uchwała sejmowa względem ich przyjmywania do krajowych zakładów podrzutków we Lwowie i w Krakowie. 43, **189**.

Polityczne powiaty urzędowe; obacz Powiaty polityczne.

Półwsie Zwierzynieckie, gmina; przydzielenie jej do okręgu miejsko-delegowanego sądu powiatowego w Krakowie. 20, **53**.

Powiaty polityczne urzędowe Królestwa Galicyi; zmiany w odgraniczeniu. 12, **35**.

Powszechno-publiczne szpitale; obacz Szpitale powszechno-publiczne.

Prawo wybierania i obieralności do Sejmu; zmiana postanowień sejmowej ordynacyi wyborczej dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem względem wykluczenia od tego prawa. 13. **36**.

Program examinów wstępnych dla jednorocznych ochotników w armii. 21, **55.**

Przemyśl, gmina miasta; pozwolenie na pobór opłaty gminnej od przedawanych w jej obrębie słodzonych napojów spirytusowych w opieczętowanych butelkach po 24 centy od miary. 2, **2.**

Przepisy instrukcyi do ustawy wojskowej; wyciąg z takowych. 35, **113.**

R.

Rezerwa korpusu furgonów; kształcenie jednorocznych ochotników na jej oficerów. 17, **40.**

Rogatka mytnicza w Szewelówce; przeniesienie. 36, **167.**

Rozdawnictwo stypendyów; obacz Fundacye stypendyjne.

S.

Sądy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem; język urzędowy w służbie wewnętrznej i w korespondencyi z innemi władzami. 24, **67.**

Sejm; wykluczenie od prawa wybierania i obieralności do Sejmu; zmiana postanowień sejmowej ordynacyi wyborczej dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem. 13, **36.**

Sejmowa ordynacya wyborcza; obacz Ordynacya sejmowa wyborczu.

Słodzone napoje spirytusowe; obacz Napoje słodzone spirytusowe.

Słuchacze medycyny; kwalifikacya do jednorocznej służby ochotniczej w szpitalach wojskowych, tudzież kształcenie jednorocznych ochotników na oficerów rezerwy korpusu furgonów. 17, **40.**

Służba wojskowa; rodzaj i sposób jej wypełniania w królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych. 8, **7.**

— wewnętrzna c. k. władz, urzędów i sądów w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem; język urzędowy w służbie wewnętrznej i w korespondencyi z innemi władzami. 24, **67.**

Spirytusowe napoje; obacz Napoje spirytusowe.

Środki ostrożności przeciw zarazie bydlęcej; zaprowadzenie tychże. 37, **168.**

Stałe podatki; obacz Podatki stałe.

Stanisławów, miasto; uprawnienie go do pobierania kopytkowego 5. **4.**

Starostwa powiatowe; upoważnienie ich do wydawania certyfikatów wychodźtwa. 23, **66.**

Statut galicyjski organiczny dla Izraelitów z dnia 7. maja 1789. r.; zwinięcie niektórych postanowień. 14, **37.**

Stypendya; oddanie Wydziałowi krajowemu zarządu fundacyj stypendyjnych, a względnie rozdawnictwa stypendyów niektórych fundacyj. 18, **43.**

Szewelówka, rogatka mytnicza; przeniesienie. 36, **167.**

Szpitale wojskowe; kwalifikacya słuchaczów medycyny do jednorocznej służby ochotniczej. 17, **40.**

— powszechno-publiczne; rozporządzenie dla ujednostajnienia procedury z osobami cierpiącemi na długotrwałe choroby, lecz które i nadal w takich za-

kładach pielęgnowane być mogą, niemniej z osobami, które złożone są chorobami nie do wyleczenia i nie mogącemi być leczone w tych szpitalach. 28, **89**.

Sztuki plastyczne; obacz Akademia sztuk plastycznych.

Świstak i dzikie kozy; zakaz łapania, wytępiania i przedawania. 26, **83**.

T.

Taxa lekarstw, nowa; zaprowadzenie. 40, **171**.

U.

Urzędowe powiaty polityczne; obacz Powiaty polityczne urzędowe.

Urzędowy język; obacz Język urzędowy.

Urzędy, władze i sądy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem; język urzędowy w służbie wewnętrznej i w korespondycyi z innemi władzami. 24, **67**.

Ustawa względem pozwolenia gminie miasta Przemyśla na pobór opłaty gminnej od przedawanych w jej obrębie słodzonych napojów spirytusowych w opieczętowanych butelkach po 24 centy od miary. 2, **2**.

— względem pozwolenia gminie Witków, powiatu sokalskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych. 3, **3**.

— względem pozwolenia gminie Młynisk, powiatu trembowelskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych. 4, **3**.

— o uprawnieniu miasta Stanisławowa do pobierania kopytkowego. 5, **4**.

— , dotycząca przedłużenia drogi krajowej Czortków-Manasterzyskiej z Manasterzysk do kolei żelaznej lwowsko-czerniowieckiej pod Haliczem. 6, **5**.

Ustawa, dotycząca wybudowania drogi krajowej lubelskiej w dalszej przestrzeni od Mogiły do Cla na granicy Królestwa Polskiego. 7, **6**.

— urządzająca rodzaj i sposób wypełniania obowiązku służby wojskowej w Królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych. 8, **7**.

— wojskowa. 8, **8**.

— wojskowa; ośmiotygodniowe kształcenie się w myśl §. 27. tej ustawy. 30, **104**.

— wojskowa; postanowienia względem zastósowania jej co się tyczy należących do służby w c. k. wojsku (w marynarce wojennej), tudzież kilka rozporządzeń względem przyjmowania ochotników jednorocznych w r. 1869. i względem wstępowania ochotników w ogólności. 9, **20**.

— wojskowa; wyciąg z przepisów instrukcyi. 35, **117**.

— zmieniająca postanowienia sejmowej ordynacyi wyborczej dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o wykluczeniu od prawa wybierania i obieralności do Sejmu. 13, **36**.

— o obronie krajowej (landwerze) dla zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów. 22, **57**.

— dotycząca konskrypcyi (obliczania ludności). 25, **71**.

— o obliczeniu ludności (konskrypcyi); sprostowanie pomyłki zaszłej w jej przekładzie, zawartym w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych w X. części nr. 25. 39, **169**.

— względem zakazu łapania, wytępiania i przedawania zwierząt alpejskich, wła-

ściwych Tatrom, świstaka i dzikich kóz. 26, **83**.

Ustawa zmieniająca §§. 11., 13. i 35. sejmowej ordynacyi wyborczej. 31, **105**.

— znosząca ustawę z dnia 2. lutego 1867. r. o utworzeniu w każdej parafii wyznania katolickiego funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych. 41, **187**.

— względem pozwolenia gminie Witków, powiatu sokalskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych. 42, **188**.

Uzdolnienie naukowe do jednorocznej służby ochotniczej; policzenie c. k. akademii sztuk plastycznych do rzędu zakładów, które co do wykazania tego uzdolnienia mają być uważane jako równe wyższym gimnazyom lub wyższym szkołom realnym. 15, **39**.

Uzupełnienie wojska w Galicyi za rok 1869.; plan podróży i czynności. 27, **85**.

W.

Witków, gmina powiatu sokalskiego; pozwolenie na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych w roku 1868. i 1869. 3, **3**.

— , gmina powiatu sokalskiego; pozwolenie na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych w r. 1870. 42, **188**.

Władze; urzędy i sądy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem; język urzędowy w służbie wewnętrznej i w korespondencyi z innemi władzami. 24, **67**.

Wojsko; uzupełnienie za rok 1869., plan podróży i czynności. 27, **85**.

Wojskowa służba; urządzanie rodzaju i sposobu obowiązku i jej wypełniania w królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych. 8, **7**.

— ustawa; obacz Ustawa wojskowa.

Wojskowe kształcenie się ośmiotygodniowe. 30, **104**.

Wybierania prawo; obacz Prawo wybierania.

Wyborcza ordynacya sejmowa; obacz Ordynacya wyborcza sejmowa.

Wyciąg z przepisów instrukcyi do ustawy wojskowej. 35, **117**.

Wychodźtwo; upoważnienie Starostw powiatowych do wydawania certyfikatów. 23, **66**.

Wydatki gminne; pozwolenie gminie Witków, powiatu sokalskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych w roku 1868. i 1869. 3, **3**.

— gminne; pozwolenie gminie Witków, powiatu sokalskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych w roku 1870. 42, **188**.

— gminne; pozwolenie gminie Młynisk, powiatu trembowelskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych. 4, **3**.

Wydział krajowy; oddanie mu zarządu fundacyj stypendyjnych, a względnie

rozdawnictwa stypendyów i niektórych fundacyj. 18, **43.**

Wykluczenie od prawa wybierania i obieralności do Sejmu; zmiana postanowień sejmowej ordynacyi wyborczej dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem. 13, **36.**

Wymiar i pobór podatków; obacz Podatki.

Z.

Zakłady naukowe; policzenie akademii sztuk plastycznych do rzędu zakładów, które co do wykazania naukowego uzdolnienia do jednorocznej służby ochotniczej mają być uważane jako równe wyższym gimnazyom lub wyższym szkołom realnym. 15, **39.**

Zakłady krajowe podrzutków we Lwowie i w Krakowie; przyjmowanie dzieci. 43, **189.**

Zaraza bydlęca; środki ostrożności. 37, **168.**

Zarząd fundacyj stypendyjnych; obacz Fundacye stypendyjne.

Zmiany w odgraniczeniu politycznych powiatów urzędowych Królestwa Galicyi. 12, **35.**

Zwierzęta alpejskie, właściwe Tatrom; zakaz ich łapania, wytępiania i przedawania. 26, **83.**

Spis chronologiczny

Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rocznik 1869.

Data rozporządzenia	Treść	Liczba części	Liczba rozporządzenia	Stronica
1868. 22. Paźdz.	Obwieszczenie c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej względem uregulowania poboru myta na głównym gościńcu karpackim w dawnym obwodzie Stanisławowskim	I	1	1
3. Grudnia	Ustawa względem pozwolenia gminie miasta Przemyśla na pobór opłaty gminnej od przedawanych w jej obrebie słodzonych napojów spirytusowych w opieczętowanych butelkach po 24 centy od miary	I	2	2
3. "	Ustawa względem pozwolenia gminie Witków, powiatu Sokalskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych	I	3	3
3. "	Ustawa względem pozwolenia gminie Młynisk, powiatu Trembowelskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych	I	4	3
5. "	Ustawa urządzająca rodzaj i sposób wypełniania obowiązku służby wojskowej w królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych .	II	8	7
7. "	Ustawa o uprawnieniu miasta Stanisławowa do pobierania kopytkowego	I	5	4
18. "	Ustawa dotycząca przedłużenia drogi krajowej Czortków-Manasterzyskiej z Manasterzysk do kolei żelaznej Lwowsko-Czerniowieckiej pod Haliczem	I	6	5
18. "	Ustawa dotycząca wybudowania drogi krajowej lubelskiej w dalszej przestrzeni od Mogiły do Cła na granicy Królestwa Polskiego	I	7	6

Data rozporządzenia	Treść	Liczba części	Liczba rozporządzenia	Stronica
1869. 2. Stycz.	Obwieszczenie c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej, tyczące się wymiaru i poboru podatków, tudzież sporządzenia i podawania fassyj dochodów	III	11	33
9. „	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa, dotyczące upoważnienia Namiestnictwa do udzielania w imieniu Ministerstwa Obrony krajowej i publicznego Bezpieczeństwa wyjątkowych konsensów do zawierania małżeństwa	II	10	31
10. „	Obwieszczenie c. k. Prezydyum Namiestnictwa względem zmian w odgraniczeniu politycznych powiatów urzędowych Królestwa Galicyi . .	III	12	35
13. „	Ustawa zmieniająca postanowienia sejmowej ordynacyi wyborczej dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wykluczeniu od prawa wybierania i obieralności do Sejmu	III	13	36
13. „	Rozporządzenie c. k. galicyjskiego Namiestnictwa względem zwinięcia niektórych postanowień galicyjskiego statutu organicznego dla Izraelitów z dnia 7. Maja 1789. r.	III	14	37
23. „	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa, podające do wiadomości niektóre postanowienia względem zastósowania ustawy wojskowej z dnia 5. Grudnia 1868. r. (Dz. Ustaw Państwa) co się tyczy należących do służby w c. k. wojsku (marynarce wojennej), tudzież kilka rozporządzeń względem przyjmowania ochotników jednorocznych w roku 1869. i względem wstępowania ochotników w ogólności	II	9	20
17. Lutego	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa względem policzenia c. k. akademii sztuk plastycznych do rzędu zakładów, które co do wykazania naukowego uzdolnienia do jednorocznej służby ochotniczej mają być uważane jako równe wyższym gimnazyom, lub wyższym szkołom realnym	IV	15	39

Data rozporządzenia	Treść	Liczba części	Liczba rozporządzenia	Stronica
1869. 27. Lutego	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa, dotyczace dodatku na rzecz funduszu krajowego i indemnizacyjnego	IV	16	40
17. Marca	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa, tyczace sie kwalifikacyi słuchaczów medycyny do jednorocznej służby ochotniczej w szpitalach wojskowych, tudzież kształcenia jednorocznych ochotników na oficerów rezerwy korpusu furgonów	IV	17	40
29. „	Ustawa dotycząca konskrypcyi (obliczania ludności)	X	25	71
4. Kwiet.	Rozporządzenie c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej, dotyczące wymiaru dodatków do stałych podatków w roku 1869.	VI	19	51
5. „	Obwieszczenie c. k. Prezydyum Namiestnictwa względem oddania Wydziałowi krajowemu zarządu fundacyj stypendyjnych, a względnie rozdawnictwa stypendyów niektórych fundacyj	V	18	43
4. Maja	Rozporządzenie c. k. Ministerstwa Sprawiedliwości, dotyczące przydzielenia gminy Półwsie Zwierzynieckie do okręgu miejsko-delegowanego Sądu powiatowego w Krakowie	VII	20	53
8. „	Obwieszczenie c. k. galicyjskiego Namiestnictwa, dotyczące niektórych postanowień względem przyjęcia aspirantów do jednorocznej służby ochotniczej w armii	VII	21	53
13. „	Ustawa o obronie krajowej (landwerze) dla zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów	VIII	22	57
14. „	Rozporządzenie c. k. galicyjskiego Prezydyum Namiestnictwa względem upoważnienia c. k. Starostw powiatowych do wydawania certyfikatów wychodźtwa	VIII	23	66
5. Czerw.	Rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Wyznań i Oświecenia, Skarbu, Handlu i Rolnictwa, tudzież Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego, dotyczące języka			

Data rozporządzenia	Treść	Liczba części	Liczba rozporządzenia	Stronica
1869.	urzędowego c. k. władz, urzędów i sądów w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w służbie wewnętrznej i w korespondencyi z innemi władzami	XI	24	67
19. Lipca	Ustawa względem zakazu łapania, wytępiania i przedawania zwierząt alpejskich, właściwych Tatrom, świstaka i dzikich kóz	XI	26	83
13. Sierp.	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa, podające do powszechnej wiadomości w myśl §. 49. instrukcyi do ustawy wojskowej plan podróży i czynności, dotyczący uzupełnienia wojska za rok 1869. w Galicyi	XII	27	85
16. „	Rozporządzenie c. k. Szefa Namiestnictwa dla ujednostajnienia procedury w powszechno-publicznych szpitalach z osobami cierpiącemi na długotrwałe choroby, lecz które i nadal w takich zakładach pielęgnowane być mogą, niemniej z osobami, które złożone są chorobami nie do wyleczenia i nie mogącemi być leczone w tych szpitalach	XIII	28	99
31. „	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa, dotyczące niektórych zmian w czynnościach komissyj. ustanowionych dla examinowania aspirantów do jednorocznej służby ochotniczej w armii . . .	XIV	29	103
4. Wrześ.	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa co do ośmiotygodniowego kształcenia się wojskowego w myśl §. 27. ustawy wojskowej	XIV	30	104
7. „	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa, którem oznajmia się lekarstwa obowiązkowe (*Medicamenta obligata*) austryackiej farmakopei . . .	XVI	32	109
24. „	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa o czynności nieustających komissyj odstawniczych	XVI	33	110
24. „	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa co do popisowych Karaitów	XVI	34	116
1. Paźdz.	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa względem zaprowadzenia nowej taxy lekarstw	XIX	40	171

Data rozporządzenia	Treść	Liczba części	Liczba rozporządzenia	Stronica
1869. 5. Paźdz.	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa, podające do powszechnej wiadomości wyciąg z przepisów instrukcyi do ustawy wojskowej z dnia 5. Grudnia 1868. (Dziennik ustaw Państwa Nr. 151), których znajomość potrzebną jest zwierzchnościom gminnym, prowadzącym księgi metrykalne, tudzież powołanym do służby wojskowej i członkom ich rodzin	XVII	35	117
6. „	Ustawa zmieniająca §§. 11., 13. i 25. sejmowej ordynacyi wyborczej	XV	31	105
18. „	Obwieszczenie c. k. galicyjskiej krajowej Dyrekcyi skarbowej, tyczące się częściowego zaprowadzenia myta na Delatyńskiej drodze pobocznej, tudzież przeniesienia rogatki mytniczej w Szewelówce	XVIII	36	167
25. „	Rozporządzenie c. k. Namiestnictwa, postanawiające środki ostrożności przeciw zarazie bydlęcej	XVIII	37	168
29. „	Obwieszczenie c. k. Prezydyum Namiestnictwa, dotyczące zwinięcia c. k. komissyi krajowej dla spraw katastralnych	XVIII	38	169
10. Listop.	Rozporządzenie c. k. Namiestnictwa, którem prostuje się pomyłka, zaszła w przekładzie ustawy o obliczaniu ludności z dnia 29. Marca 1869. r., zawartym w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych w X. części Nr. 25 . .	XVIII	39	169
7. Grud.	Ustawa względem pozwolenia gminie Witków, powiatu Sokalskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych	XX	42	188
12. „	Ustawa znosząca ustawę z dnia 2. Lutego 1867. r. o utworzeniu w każdej parafii wyznania katolickiego funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych	XX	41	187
29. „	Obwieszczenie c. k. Prezydyum Namiestnictwa, dotyczące uchwały sejmowej względem przyjmowania dzieci do krajowych zakładów podrzutków w Krakowie i we Lwowie	XXI	43	189

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 20. Stycznia 1869. **I. Część.**

Nr. 1.

Obwieszczenie c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 22. Października 1868. r. L. 54.128,

względem uregulowania poboru myta na głównym gościńcu karpackim, w dawnym obwodzie Stanisławowskim.

Wysokie c. k. Ministerstwo Skarbu przyzwoliło dekretem z dnia 24. Lipca 1868 r. l. 23.288, w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, uregulowanie poboru myta na głównym gościńcu karpackim w dawnym obwodzie Stanisławowskim, z ustanowieniem następujących stacyj myta, a mianowicie:

1. W Iwanowcach do pobierania

a) myta drogowego za dwie mile, i

b) myta mostowego podług II. klassy taryfy, zwijając natomiast dotychczasową stacyę myta drogowego i mostowego w Łanczynie.

2. W Szewelówce do pobierania

a) myta drogowego za dwie mile, i

b) myta mostowego podług I. klassy taryfy.

3. W Nadwórnie do pobierania

a) myta drogowego za jednę milę, i

b) myta mostowego podług III. klassy taryfy, zwijając natomiast dotychczasową stacyę myta drogowego i mostowego nr. 1. w Nadwórnie.

4. W Hwoździe do pobierania myta drogowego za dwie mile.

5. W Bohorodczanach, jak dotąd, do pobierania myta drogowego za dwie mile, i

6. W Pasiecznej, jak dotąd, do pobierania

a) myta drogowego za dwie mile, i

b) myta mostowego podług III. klassy taryfy.

Co się z tym dodatkiem podaje do powszechnej wiadomości, że ta regulacya poboru myta wejdzie z dniem 1. Stycznia 1869. r. w życie, i przeto rozpocznie się także od tegoż dnia pobór należytości mytowych na świeżo urządzonych stacyach myta.

Nr. 2.

U s t a w a,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

względem pozwolenia gminie miasta Przemyśla na pobór opłaty gminnej od sprzedawanych w jej obrębie słodzonych napojów spirytusowych w opieczętowanych butelkach po 24 centy od miary.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam na podstawie §. 81. ustawy gminnej dla tegoż Królestwa z dnia 12. Sierpnia 1866. r., co następuje:

§. 1.

Gminie miasta Przemyśla pozwala się, pobierać na pokrycie jej wydatków gminnych od wszystkich napojów słodzonych spirytusowych, sprzedawanych w jej obrębie w opieczętowanych butelkach, opłatę gminną w stosunku dwudziestu czterech centów wal. austr. od jednej miary (masy) wiedeńskiej.

§. 2.

Ustawa niniejsza nie narusza w niczem obowiązujących przepisów o sprzedaży słodzonych napojów spirytusowych.

Buda 3. Grudnia 1868. r.

Franciszek Józef m. p.

Giskra m. p.

Nr. 3.

U s t a w a,

obowiązujaca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

względem pozwolenia gminie Witków, powiatu Sokalskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

Gminie Witków, powiatu Sokalskiego, pozwala się pobierać w latach 1868. i 1869. na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek gminny do wszystkich podatków bezpośrednich (bez dodatków nadzwyczajnych) w wysokości 40%.

Buda 3. Grudnia 1868. r.

Franciszek Józef m. p.

Giskra m. p.

Nr. 4.

U s t a w a,

obowiązujaca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

względem pozwolenia gminie Młynisk, powiatu Trembowelskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

Gminie Młynisk, powiatu Trembowelskiego, pozwala się pobierać w latach 1868. i 1869. na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek gminny do wszystkich podatków bezpośrednich (bez dodatków nadzwyczajnych) w wysokości 36%.

Buda dnia 3. Grudnia 1868. r.

Franciszek Józef m. p.

Giskra m. p.

Nr. 5.

Ustawa,

o uprawnieniu miasta Stanisławowa do pobierania kopytkowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ustanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Miasto Stanisławów otrzymuje prawo pobierania myta „kopytkowego" na dziewięciu do miasta prowadzących drogach na przeciąg lat dziesięciu.

Rogatki mają być postawione na następujących drogach w punkcie, gdzie wchodzą w obręb miasta:

a) Mykityńce-Knihynin,
b) Krechowce-Knihynin,
c) Pasieczna-Knihynin,
d) Opryszowce-Knihynin,
e) Czukalówka-Knihynin,
f) Krechowce-Knihynin (ulica lipowa),
g) Zagwoźdź-Knihynin,
h) Wołczyniec-Knihynin,
i) na drodze do kolei żelaznej.

Artykuł II.

Opłatę myta należy pobierać raz tylko przy wstępie do miasta, według następnego wymiaru:

1.	od konia, osła lub mułu w zaprzęgu	3 cent.
2.	„ sztuki bydlęcia rogatego	2 „
3.	„ bydląt luzem idących od konia, osła, muła, od sztuki bydlęcia	1 „
4.	„ sztuki owiec, kóz, nierogacizny, jagnięcia, koźlęcia z matką lub bez matki, od źrebięcia z klaczą lub bez klaczy	½ „

Artykuł III.

Wszystkie dla dróg krajowych istniejące przepisy, co do uiszczania opłaty mytniczej, co do uwolnienia od tejże, jakoteż co do przestępstw i kar, stosują się także do opłaty kopytkowego w Stanisławowie.

Artykuł IV.

Bliższe postanowienia względem przeprowadzenia tej ustawy wyda Reprezentacya gminy za potwierdzeniem Wydziału powiatowego.

Buda dnia 7. Grudnia 1868. r.

Franciszek Józef m. p.

Giskra m. p.

Nr. 6.

Ustawa,

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

dotycząca przedłużenia drogi krajowej Czortków-Manasterzyskiej z Manasterzysk do kolei żelaznej Lwowsko-Czerniowieckiej pod Haliczem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

§. 2.

Droga krajowa Czortków-Manasterzyska ma być przedłużona z Manasterzysk na Izabelię, Toustobaby, Horożankę do dworca kolei Lwowsko-Czerniowieckiej pod Haliczem.

§. 2.

Przestrzeń ta z Manasterzysk do Halicza uznaje się za drogę krajową.

Wiedeń dnia 18. Grudnia 1868. r.

Franciszek Józef m. p.

Giskra m. p.

Nr. 7.

Ustawa,

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

dotycząca wybudowania drogi krajowej lubelskiej w dalszej przestrzeni od Mogiły do Cła na granicy Królestwa Polskiego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Droga krajowa Lubelska, poczynająca się w Krakowie i do Mogiły wybudowana, ma być dalej aż do Cła na granicy Królestwa Polskiego budowaną.

§. 2.

Przestrzeń ta od Mogiły do Cła uznaje się za drogę krajową.

Wiedeń dnia 18. Grudnia 1868. r.

Franciszek Józef m. p.

Giskra m. p.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 4. Lutego 1869. **II. Część.**

Nr. 8.

Ustawa z dnia 5. Grudnia 1868. r.,

urządzająca rodzaj i sposób wypełnienia obowiązku służby wojskowej w królestwach i krajach, w Radzie Państwa reprezentowanych.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa, uznaję za stosowne, rozporządzić, co następuje:

Artykuł I.

Sposób i rodzaj wypełnienia obowiązku służby wojskowej, następującą ustanawia się ustawą.

Artykuł II.

Ustawa niniejsza z dniem ogłoszenia obowiązywać zacznie, i ma być wraz ze wszystkiemi w §§. 21. aż do 29. włącznie zawartemi korzyściami zastosowaną także do obecnie służących w armii lądowej lub marynarce, z tem jednakże zastrzeżeniem, że w uwzględnieniu nasuwających się trudności przechodowych przy niektórych oddziałach wojskowych, przenoszenie asenterowanych w roku 1865. i w roku 1866. do rezerwy, tam gdzie państwowy Minister Wojny w porozumieniu z Ministrem Obrony krajowej uzna to za bezwarunkowo konieczne, nastąpi dopiero w roku 1870., lecz przez czas trwania obowiązku służby rezerwowej wolni będą od wszelkich ćwiczeń wojskowych.

Artykuł III.

Dla miasta Tryestu i jego okręgu istniejące wyjątki i uwzględnienia, odnoszące się do wypełnienia obowiązku służby wojskowej niniejszem znoszą się.

Popisowi z dawnych okręgów Raguzy i Kattaro w Królestwie Dalmacyi od służby wojskowej dotąd uwolnieni, obowiązek służby wojskowej tylko w landwerze pełnić mają.

O organizacyi i użyciu, mocą niniejszej ustawy obowiązanej do służby wojskowej ludności Tyrolu i Forarlbergu, która do uzupełnienia pułku strzelców nie będzie po-

trzebną, jakoteż o wypełnieniu tam obowiązku służby wojskowej, landwery, zostaną wydane bliższe określenia w drodze prawodawstwa krajowego.

Artykuł IV.

Te osoby, za które przed wejsciem w życie tej ustawy złożono i przyjęto w myśl rozporządzenia z dnia 21. grudnia 1856. r. taxę uwalniającą, zostają od wszelkiej służby wojskowej w zupełności i na zawsze uwolnione.

Artykuł V.

W razie grożącego niebezpieczeństwa wojny, gdyby przepisany stan wojskowy armii i marynarki nie był kompletny, mogą wszyscy ci, którzy w myśl dotychczasowych ustaw o uzupełnieniu armii obowiązani byli do służby wojskowej, i uczynili wprawdzie zadość swemu obowiązkowi stawiennictwa, jednak nie zostali wcieleni do armii (marynarki wojennej), a 32. roku życia jeszcze nie ukończyli, w miarę swego wieku pociągniętymi być na czas trwania wojny do służby w rezerwie lub landwerze.

Artykuł VI.

Od dnia wejścia w życie tej ustawy kara cielesna i kara kajdan nie mogą być zastosowywane w wojsku, marynarce wojennej i landwerze.

Artykuł VII.

Co do kar mających być wymierzanemi w myśl niniejszej ustawy, należeć ma przeprowadzenie procesu, wyrokowanie i wykonanie do władz politycznych według wydanych dla nich przepisów o wykonaniu politycznej władzy karnej.

Artykuł VIII.

Mój Minister Obrony krajowej w porozumieniu z wspólnym Ministrem Wojny ma wydać potrzebne do wykonania tej ustawy rozporządzenia.

Buda dnia 5. grudnia 1868.

Franciszek Józef m. p.

Taaffe m. p., **Plener** m. p., **Hasner** m. p., **Potocki** m. p., **Giskra** m. p., **Herbst** m. p., **Brestel** m. p., **Berger** m. p.

Ustawa wojskowa.

§. 1.

Obowiązek służby wojskowej jest powszechnym, a każdy zdolny do broni obywatel Państwa osobiście wypełniać go musi.

§. 2.

Siła zbrojna rozpada się na armię, marynarkę wojenną, landwerę i rezerwę uzupełniającą; ostatnia jako uzupełnienie wydarzającego się podczas wojny w armii (marynarce wojennej) ubytku w ustanowionej sile wojennej.

O ustanowieniu pospolitego ruszenia rozporządzi osobna ustawa.

§. 3.

Obowiązek wstąpienia do armii, do marynarki wojennej lub landwery, tudzież do uzupełniającej rezerwy (§. 2.) rozpoczyna się z dniem 1. stycznia roku kalendarzowego, w którym obowiązany do służby wojskowej kończy rok 20ty życia.

§. 4.

Obowiązek służby w armii i marynarce wojennej wynosi:

a) trzy lata w linii;

b) siedm lat w rezerwie;

w landwerze:

a) dwa lata dla tych, którzy po ukończonej służbie w armii lub rezerwie uzupełniającej przeniesieni zostaną do landwery;

b) lat dwanaście dla obowiązanych do służby wojskowej, bezpośrednio (§. 32.) do landwery wcielonych.

Zapisani do rezerwy uzupełniającej pozostaną aż do skończonego 30go roku życia przeznaczeni do służby w armii (marynarce wojennej) §§. 2. i 32.

Ci, co swój obowiązek służby wypełnili w marynarce wojennej, nie są obowiązani do służby w landwerze.

Czas służby wszystkich w regularnym okresie stawienniczym (§. 31.), a dodatkowo aż do dnia 1. października assenterowanych poborowych liczy się od 1. października roku stawiennictwa, zaś czas wcielonych po za tym okresem lub ochotników liczy się od dnia poboru.

§. 5.

W razie, jeżeli osobną ustawą postanowione zostanie utworzenie pospolitego ruszenia, będzie ono mogło być tworzonem tylko z ochotników, nie należących ani do armii, ani do marynarki wojennej, ani do landwery.

§. 6.

Kto w wieku obowiązującym do służby wojskowej (§§. 3. i 4.) uzyskał prawo obywatelstwa w monarchii, powinien bez względu na to, czy i w jaki sposób dopełnił obowiązku służby wojskowej w swym dawniejszym kraju rodzinnym, wypełnić nadto w miarę wieku swego przypadający nań jeszcze podług ustawy niniejszej obowiązek służby wojskowej.

§. 7.

Armia i marynarka wojenna są przeznaczone do obrony całej Monarchii przeciw nieprzyjaciołom zewnętrznym, tudzież do utrzymania porządku i bezpieczeństwa wewnątrz.

§. 8.

Landwera podczas wojny służy do poparcia armii i do obrony wewnętrznej, podczas pokoju wyjątkowo także do utrzymania porządku i bezpieczeństwa wewnętrznego.

§. 9.

Gdy będzie tworzone pospolite ruszenie (§. 2.), to jest ono przeznaczone do poparcia wojska i landwery w odpieraniu nieprzyjaciela, gdy usiłuje wkroczyć do kraju, i do zwalczenia tegoż, jeżeli już wkroczył.

Dlatego stawia się pospolite ruszenie, jako część składową siły zbrojnej, pod pieczę prawa narodów.

§. 10.

Należący do armii (marynarki wojennej), a obowiązani do służby w linii, na wezwanie władz wojskowych w każdym czasie do służby stawić się winni.

Rezerwa może być powołaną częściowo, albo całkowicie tylko na rozkaz Cesarza dla uzupełnienia stojącego wojska i marynarki wojennej na stopę wojenną.

Jeżeli tylko częściowe powołanie rezerwistów do czynnej służby wojskowej okaże się potrzebnem, to ma się to dziać podług kolei lat, od najmłodszych począwszy.

Powołanie i mobilizacya landwery następuje także tylko na rozkaz Cesarza wedle zawartych w ustawie o obronie krajowej określeń.

Powołanie i organizacya pospolitego ruszenia (§. 2.) urządza się na rozkaz Cesarza w drodze Ministerstwa Obrony krajowej, w miarę i o ile krajowi bezpośrednio zagraża napad nieprzyjacielski. — Faktyczne używanie pospolitego ruszenia należy do naznaczonego przez Cesarza wodza wojskowego.

Dotyczące władze wojskowe i landwery zwołują rezerwistów i landwerzystów do peryodycznych ćwiczeń wojskowych (§. 36.).

§. 11.

Potrzebną do wspólnej obrony całej Monarchyi siłę armii i marynarki wojennej, ustanawia się w myśl §§. 1., 2., 3. i 36. ustawy z dnia 21. grudnia 1867., Dz. u. P. nr. 146., w porozumieniu z węgierskim Sejmem mocą niniejszej ustawy, nie dotykając konstytucyjnych praw ciał reprezentacyjnych na 800.000 ludzi w zupełnej stopie wojennej, nie wliczając w to oddziałów Pogranicza Wojskowego.

W siłę tę wchodzi już i rezerwa (§. 4.).

Wojenna ta siła armii i marynarki wojennej ma obowiązywać przez najbliższych lat dziesięć.

Wnioski, mające na celu dalsze niezmienne pozostawienie lub zmianę ustanowionej siły zbrojnej, w każdym razie przed końcem dziewiątego roku przedłożone być powinny konstytucyjnie Reprezentacyom obu części Monarchii celem nowego układu.

§. 12.

Ogólna siła landwery powstaje z liczby obowiązanych do służby w landwerze.

Reprezentowane w Radzie Państwa królestwa i kraje, z wyjątkiem Tyrolu i Forarlbergu, stawiają łącznie 79 batalionów piechoty, tudzież z każdego okręgu uzupełniającego każdego pułku jazdy po jednym lub dwa szwadrony kawaleryi.

Bliższe postanowienia zawiera ustawa o landwerze.

§. 13.

Kontyngens mający być rozdzielony stosownie do liczby ludności między królestwami i krajami, w Radzie Państwa reprezentowanemi z jednej, a krajami Korony Węgierskiej z drugiej strony, kontyngens ten do utrzymania armii i marynarki wojennej w oznaczonej powyżej (§. 11.) sile, ze względu na zaprowadzony system kadr i musztry, tudzież do utworzenia rezerwy potrzebnej, może — po oznaczeniu takowego — przed upływem lat 10 być zakwestyonowanym tylko w tym razie, jeżeli Cesarz uważa podwyższenie lub zniżenie kontyngensu za konieczne, za pośrednictwem dotyczących Rządów odpowiedzialnych; faktyczne odstawienie rekrutów może atoli tylko wtenczas nastąpić, jeżeli ustawodawstwo na ów rok pobór już uchwaliło.

Dziesięcioletnia ogólna rezerwa uzupełniająca nie powinna być większą od pierwszego, stosownie do poprzedniego ustępu, uchwalonego rocznego kontyngensu rekrutów.

Przy rozkładzie dotyczącego kontyngensu obu części Monarchii, dopóki w obu dzielnicach nie zostaną przeprowadzone, oparte na równych zasadach nowe spisy ludności, posłużą istniejące dotychczas, o spisach ludności daty urzędowe za podstawę, podług których z ustanowionej siły armii 800.000 przypada na królestwa i kraje w Radzie Państwa reprezentowane 470.368, a na ludność krajów Korony Węgierskiej 329.632

ludzi; ludność zaś Pogranicza wykonywająca w inny sposób służbę wojskową dopóty nie wchodzi w tę rachubę, dopóki instytucya Pogranicza Wojskowego faktycznie istnieć będzie.

§. 14.

Armia i marynarka wojenna uzupełniają się:

a) przez wcielanie elewów z wojskowych zakładów naukowych (§. 19.);
b) przez dobrowolne wstępywanie (§. 20 — 24);
c) przez stawianie z urzędu (§. 45. — 47.);
d) przez stawianie regularne, a w razie wojny przez wcielanie zapisanych do rezerwy uzupełniającej, którzy nie przekroczyli jeszcze trzydziestego roku życia (§. 31 — 35.).

§. 15.

Landwera uzupełnia się:

a) przez wcielanie rezerwistow po ukończeniu służby w armii i zapisanych do rezerwy uzupełniającej, którzy trzydziesty rok życia przekroczyli (§. 4.);
b) przez bezpośrednie przydzielanie obowiązanych do służby wojskowej (§. 32.);
c) z takich ochotników, którzy swemu obowiązkowi stawienia się zadość uczynili, już nie są obowiązani do służby w landwerze, lecz jeszcze są zdolni do służby, mianowicie z obowiązkiem służby dwuletniej, ewentualnie na czas trwania wojny.

§. 16.

Dla wstępujących do armii i marynarki wojennej potrzeba:

a) prawa obywatelstwa w jednej z obu połów Państwa;
b) potrzebnego uzdolnienia umysłowego i cielesnego, a wzrostu najmniej 59 cali miary wiedeńskiej; (potrzebni do armii profesyoniści, dalej majtkowie i rzemieślnicy okrętowi przyjmowani będą bez względu na wzrost ciała);
c) wieku najmniej skończonych lat 17 a najwyżej lat 36.

Cudzoziemcy mogą tylko wyjątkowo za zezwoleniem Cesarza pod warunkami b) i c) do wstąpienia w armię (marynarkę wojenną) na czas przepisany służby w linii być przypuszczeni, jeżeli się wykażą bezwzględnem pozwoleniem Rządu swego.

§. 17.

Czasowe uwolnienie od obowiązku wstąpienia do armii, marynarki wojennej lub landwery, otrzymuje:

1. syn jedynak niezdolnego do zarobku ojca lub owdowiałej matki;

2. po śmierci ojca, wnuk jedynak niezdolnego do zarobkowania dziadka lub owdowiałej babki, jeżeli syna nie mają;

3. brat zupełnie osierociałego rodzeństwa.

Do uwolnienia może jednak rościć sobie prawo tylko ów jedyny syn, wnuk lub brat rodzony i z prawego łoża, jeżeli od uwolnienia jego zawisło utrzymanie jego rodziców, dziadów i rodzeństwa, a on obowiązku tego dopełnia.

Nieślubnemu synowi przysłuża to samo prawo do uwolnienia, jeżeli od jego uwolnienia zawisło utrzymanie jego nieślubnej matki, a on ten obowiązek wypełnia.

Przypuściwszy te same warunki, zarówno jak jedyny syn, wnuk lub brat ma być traktowany i ten, którego jedyny brat lub reszta braci:

a) zostają w obowiązku służenia w linii lub rezerwie,

b) jeszcze nie mają lat 18, lub
c) z powodu ułomności nie do wyleczenia tak umysłowych jak i cielesnych do wszelkiego zarobkowania są niezdolni.

Kto na podstawie tych postanowień był czasowo uwolnionym, lecz tytuł, z którego był uwolnionym, utraca, lub warunków onego dopełniać zaniedbuje, podlega obowiązkowi wstąpienia do armii, marynarki wojennej lub landwery w przypadającej klasie wieku swego.

O czasowych uwolnieniach rozstrzyga komissya asenterunkowa (§. 32.), od której odwołać się można do Ministerstwa Obrony krajowej, które uprawnione jest delegować dotyczącą władzę krajową do wydania orzeczenia.

Przeciw orzeczeniu komissyi asenterunkowej potwierdzonemu przez Ministerstwo Obrony krajowej, lub przez delegowaną w tym celu władzę krajową, nie ma już dalszego rekursu.

§. 18.

Obowiązani do służby wojskowej, którzy wprawdzie nie do właściwej służby wojskowej, lecz natomiast do innych ich obywatelskiemu powołaniu odpowiadających usług w celach wojennych są przydatnemi, w razie wojny do takowych pociągani być mogą.

§. 19.

Wcielanie elewów występujących z wojskowych zakładów naukowych do armii (marynarki wojennej) zarządzają władze wojskowe podług istniejących w tym względzie osobnych przepisów.

Każdy elew zakładu takiego, wykształcony na wojskowo-bezpłatnem miejscu lub z fundacyi, przez lat 10; każdy zaś na półwolnem miejscu wykształcony, przez lat 7; a jako płacący elew przez lat 4, od dnia wystąpienia z zakładu w armii (marynarce wojenej) służyć powinien osobiście.

§. 20.

Dobrowolnie może każdy krajowiec wstąpić do armii (marynarki wojennej), jeżeli ma do tego potrzebne wymogi (§. 16.).

Wykluczeni ci są, co nie posiadają pełni praw obywatelskich z powodu odcierpianego wyroku sądowo-karnego.

Małoletni, chcący dobrowolnie wstąpić, potrzebują przyzwolenia ojca lub opiekuna swego.

Wstępującemu dobrowolnie przysłuża prawo obrania sobie korpusu wojska, w którym służyć pragnie, przypuściwszy, że obrany korpus armii jest uprawnionym do przyjmowania ochotników, i że ochotnik posiada odpowiedne zdolności.

Owym obowiązanym do służby, którzy stosownie do klassy wieku swego (§. 32.) już są powołani do regularnego stawania, podczas trwania okresu ich stawiennictwa, wstęp dobrowolny nie jest dozwolonym. Ten, co prawnie był obowiązanym do stawania, a nie stanął, utracił przeto prawo dobrowolnego wstąpienia dopóty, dopóki się nie podda decyzyi komissyi asenterunkowej pod względem zaniedbanego stawienia się.

§. 21.

Krajowcy, posiadający taki stopień wykształcenia, który odpowiada ukończonym studyom w gimnazyum wyższem, w wyższej szkole realnej lub w jakimkolwiek zakładzie na równi z nią stojącym, i z takowych świadectwami wydanemi przez publiczne, lub prawem publicznego wykładania obdarzone takowe zakłady, lub examinem, przed umyślnie

do tego ustanowiona mieszaną komissya złożonym, się wykażą, którzy dobrowolnie do armii wstępują i przez czas służby z własnych funduszów się ubierają, uzbrajają i żywią (przy jeździe także i konia sobie kupują i o utrzymanie konia się starają), w czasie pokoju już po jednorocznej czynnej służbie, począwszy od dnia wstąpienia do służby, do rezerwy przeniesieni zostają, i w razie, jeżeli chcą kontynuować studya swoje, mają prawo wyboru garnizonu, tudzież roku służby jednorocznej aż do 25go roku życia. Jeżeli ponoszą koszta własnego pomieszkania, natenczas nie wolno ich umieszczać w koszarach.

Jakie zakłady naukowe krajowe i zagraniczne w tej mierze za równe uznane zostaną z gimnazyami wyższemi lub wyższemi szkołami realnemi, tudzież w jaki sposób komissya mieszana ma być złożoną, jakoteż przedmioty i sposob examinowania, o tem orzeknie Ministerstwo krajowe w porozumieniu ze wspolnym Ministrem Wojny.

Także pozbawieni środków utrzymania powyższej kategoryi, jeżeli ubostwo, tudzież nienaganne i obyczajne zachowanie, w głównych zaś przedmiotach postępy celujące wykazują, lub świadectwa dojrzałości, albo świadectwa z odbytego z rezultatem uzdolnienia examinu rządowego przedkładają, mogą być przypuszczeni do jednorocznej służby ochotniczej, i przez ten czas ze wspólnego budżetu wojskowego pobierać mundur, rynsztunek i utrzymanie.

Jeżeli ochotnicy w poprzednich paragrafach wzmiankowani odpowiednio złożyli przepisane dla oficerów z rezerwy i landwery examin i jednoroczną służbę odbyli w miarę istniejących lub zachodzących braków i stosownie do swojej rangi jako aspiranci na oficerów, powinni być mianowani oficerami rezerwy. Oficerowie ci podczas dalszej swej służby wojskowej jeszcze udział brać powinni w trzech tylko ćwiczeniach wojskowych, każdą razą najdłużej przez 4 tygodnie.

W razie mobilizacyi w przeciągu lat 9ciu, w miarę potrzeby i decyzyi wspólnego Ministra Wojny powinni być używani w armii lub w landwerze, po 9ciu zaś latach, stosownie do prawnego ich przeznaczenia, tylko w landwerze.

§. 22.

Marynarze z powołania, którzy tak pod względem ogólnego wykształcenia swego, jakoteż ukończonych z dobrym skutkiem studyów w krajowych lub zagranicznych szkołach marynarskich świadectwem lub odpowiednio złożonym examinem się wykazują, zostają na jednoroczną służbę ochotniczą do marynarki wojennej przyjmowani, z uwolnieniem ich od obowiązku umundurowania i żywienia się z własnych funduszów, a po dobrze złożonym examinie, tudzież w miarę potrzeby mianowani zostaną oficerami rezerwy marynarskiej.

Ci oficerowie rezerwy na wypadek wojny obowiazani są do wszelkiego rodzaju służby marynarskiej.

§. 23.

Medycy mogą jednoroczną służbę ochotniczą w szpitalach wojskowych; weterynarze jako praktykanci weterynarscy przy pułku jazdy lub artyleryi, lub też przy szwadronie zaprzęgów polowych wypełniać, jeżeli potrzebnem w tej mierze wykażą się uzdolnieniem.

Podczas wojny będą oni, stosownie do ich obowiązku służby, używani albo w armii (marynarce wojennej), lub w landwerze, a także i w polnych lub innych szpitalach.

§. 24.

Farmaceuci mogą jednoroczną służbę ochotniczą pełnić w aptekach wojskowych, a na przypadek wojny analogicznie z obowiązanymi do służby lekarzami będą traktowani. (§. 23.)

§. 25.

Kandydaci stanu duchownego każdego prawnie uznanego kościoła lub stowarzyszenia religijnego, w razie wcielenia ich do armii (marynarki wojennej lub do landwery), otrzymują na swą prośbę urlop do ukończenia swych nauk teologicznych.

Po otrzymaniu wyższych święceń, względnie po dokonanej nominacyi na duszpasterzy, dotyczący zostaną zaciągnięci w listę wojskowych duszpasterzy, a w razie wojny, stosownie do swego obowiązku służby, albo w armii (marynarce wojennej), albo w landwerze, jakoteż do służby w polnych lub stałych szpitalach mogą być umieszczeni jako duszpasterze.

Gdyby zaś kandydaci ci porzucili studya teologiczne i stan duchowny, do służby wojskowej powołani być mogą.

§. 26.

Obowiązani do służby w armii (marynarce wojennej) i landwerze urzędnicy Państwa, urzędnicy prywatno-familijnych i dziedzicznych dóbr Najjaśniejszego Pana, urzędnicy funduszów publicznych, Reprezentacyj krajowych i powiatowych, gmin prowadzących zarząd polityczny, jeżeli posady te wymagają ukończonych studyów prawno-politycznych, dalej professorowie i nauczyciele w publicznych, lub prawem publicznego wykładania obdarzonych zakładów naukowych, do których i szkoły ludowe policzyć należy, mogą na wypadek wojny w liczbie, niezbędnej do prowadzenia służby administracyjnej i nauki, na wniosek dotyczących Ministrów fachowych za zezwoleniem Cesarza, na posadach swych pozostawieni być.

To samo postanowienie tyczy się kondycyonowanych w służbie pocztowej, telegraficznej i kolejowej, o ile są niezbędnymi do pełnienia służby.

§. 27.

Kandydaci stanu nauczycielskiego szkół ludowych i nauczyciele w tychże zakładach, dalej właściciele odziedziczonych gospodarstw ziemskich, jeżeli tamże stale zamieszkują, gospodarstwem sami zarządzają, a dochody gruntowe gospodarstwa na samodzielne utrzymanie rodziny z pięciu osób złożonej wystarczają, lecz poczwórnej ilości określonych właśnie dochodów nie przekraczają, powinni po wcieleniu ich do armii (marynarki wojennej), lub landwery, w czasie, który nauce w szkołach ludowych, a względnie prowadzeniu gospodarstwa najmniej przeszkadza, przez ośm tygodni wojskowo być ćwiczeni, poczem wracają na urlop, a w czasie pokoju jeszcze tylko w peryodycznych ćwiczeniach wojskowych biorą udział.

§. 28.

Dla marynarzy z powołania, którzy do marynarki wojennej wcieleni zostali, a do których się §. 22. nie stosuje, dalej dla maszynistów można w uwzględnieniu ich technicznych wiadomości i w miarę ich wykształcenia do służby marynarskiej, w czasie pokoju zniżyć czynną służbę do jednego roku.

§. 29.

Marynarze, którzy do marynarki wojennej wcieleni zostali, lecz do jakiejkolwiek szkoły nautycznej, lub do szkoły budowy okrętów uczęszczają, mają w pokoju na czas trwania frekwentacyi szkolnej urlop otrzymać.

§. 30.

Liczba obowiązanych do służby wojskowej, mających się wcielić do armii (marynarki wojennej) i do rezerwy uzupełniającej (§. 13.) ma być rozrepartowaną na pojedyncze królestwa i kraje podług cyfry ludności takowych, w obrębie pojedynczych krajów zaś podług liczby zdatnych do wojska ma być rozłożoną na okręgi poborowe.

§. 31.

Regularny pobor do armii (marynarki wojennej) i do landwery odbywa się każdego roku w czasie od 1. kwietnia do końca maja, wcielenie zaś do szeregów z dniem 1. października.

§. 32.

Komissye mieszane przeprowadzają pobor z grona obowiązanych do służby wojskowej, w okręgu poborowym zamieszkałych, podług kolei klassy wieku, a w każdej klassie wieku podług kolei losu.

Wszyscy od 1. stycznia do 31. grudnia pewnego roku urodzeni młodzi mężczyźni stanowią razem jednę klassę wieku, która oznacza się według roku urodzenia.

Do poboru powołują się trzy klassy wieku.

Każdemu działowi armii lub marynarki przekazuje się najbardziej do niego uzdolnionych, z uwzględnieniem ile możności życzenia odstawionych do służby.

Liczba wcielonych w obrębie cyfry kontyngensu, jeszcze pozostała po pokryciu potrzeby broni specyalnych i zakładów, przydzieloną zostanie dotyczącemu pułkowi okręgu uzupełniającego: mają oni ile możności być pozostawieni w okręgu uzupełniającym dla wykształcenia.

Po zupełnem pokryciu kontyngensu dla armii i marynarki wojennej, tudzież dla rezerwy uzupełniającej, nadwyżka zdolnych do służby wojskowej z powołanych trzech lat wieku, każdego okręgu poborowego, do landwery przydzieloną zostanie.

Przeznaczenie obowiązanych do służby wojskowej pierwszej i drugiej klassy wieku, do rezerwy uzupełniającej, jest czasowe i nie uwalnia od obowiązku stawiennictwa w drugiej względnie w trzeciej klassie wieku.

Przeznaczeni do rezerwy uzupełniającej mają, stosownie do swego uzdolnienia do rozmaitych działów armii, być powciągani w listy stawiennicze, w czasie pokoju pozostawieni w swoich obywatelskich stósunkach, a tylko w razie wojny na rozkaz Cesarza w miarę swego wieku do uzupełnienia armii lub marynarki wojennej użyci.

Po skończeniu wojny, powołani z rezerwy uzupełniającej opuszczają armię czyli marynarkę wojenną, i wracają do dawnego swego stosunku.

Ci obowiązani do służby wojskowej, którym w trzeciej klassie wieku przyznano czasowe uwolnienie od obowiązku służby w armii (§. 17.), ze wstąpieniem do czwartej klassy wieku również wchodzą do rezerwy uzupełniającej.

§. 33.

Jeżeli powołany do wstąpienia do armii, przy regularnym poborze wcielonym być nie może, to zapomocą środków prawnych później sprowadzić go należy; tymczasem zaś w miejsce jego wstępuje podług porządku listy poborowej, najbliższy jego następca, który był przeznaczonym do rezerwy uzupełniającej (§. 32.).

Lecz w miejsce tylu nieobecnych, ilu prawdopodobnie w ciągu czterech miesięcy, licząc od końca okresu poborowego, z uwzględnieniem przeciętnego stósunku zdatności,

do służby wojskowej w armii i marynarce wojennej wcielonemi być mogło, w miejsce tylu nieobecnych należy wcielonych z największym numerem losowanym najstarszej klassy wieku oznaczyć jako następców, i w stosunkach normalnych puszczać na czteromiesięczny urlop.

Czas do zadośćuczynienia zaniechanemu obowiązkowi poborowemu trwa aż do ukończonego roku 36go (§. 16.).

§. 34.

Obowiązani do stawania, których ze strony wojskowej wzbraniają się przyjmować do służby w armii (marynarce wojennej) lub landwerze, mogą na wniosek politycznych członków komissyi być przedstawieni do ostatecznej decyzyi mieszanej, do powtórnego dochodzenia powołanej komissyi.

Decyzyi komissyi tej podlegają i tacy, już odstawieni do armii (marynarki wojennej) lub landwery, którzy do końca roku stawienniczego jako niezdolni do służby na uwolnienie przeznaczeni zostali.

Przeciw postanowieniu tej komissyi odwołać się nie można.

§. 35.

Koszta przybycia do losowania i stawiennictwa każdy obowiązany do stawienia się sam ponosi. Ubogich wspiera gmina, która także ponosi koszta podróży naczelnika gminy i urzędowego towarzysza obowiązanych do stawiennictwa.

Koszta podróży tych, co mają stanąć przed powtórną komissyą poborową, i dodane im asystencyi ponosi skarb publiczny.

Wszelkie inne koszta mają być pokryte stósownie do zasad, istniejących dla urzędowania dotyczącej władzy.

§. 36.

Rezerwiści podczas ich obowiązku rezerwowego mają brać udział w trzechkrotnych ćwiczeniach wojskowych, trwających każdą razą najdłużej cztery tygodnie.

Każde powołanie (§. 10.) do służby czynnej liczy się za jedno ćwiczenie.

Oprócz tego odbywa się co roku dla niepowołanych do ćwiczeń wojskowych rezerwistów po żniwach zgromadzenie dla kontroli, które jednak dłużej jak przez jeden dzień trwać nie powinno.

Ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia dla kontroli w landwerze, określa ustawa o landwerze.

§. 37.

Każdemu, który ukończył prawny obowiązek czynnej służby liniowej w armii lub marynarce wojennej, wolno, jeżeli zatrzymanie jego w służbie okazuje się korzystnem, zamiast przejścia do rezerwy, a nawet po upływie obowiązku służby rezerwowej, z roku na rok dalej wznawiać służbę czynną. Osobnemi przepisami określone będą materyalne korzyści dla podoficerów, którzy w taki sposób i pod takiemi warunkami dalej w służbie z własnej woli pozostają.

Postanowienia te dotyczą także podoficerów i landwerzystów, pełniących służbę czynną przy korpusach i oddziałach landwery.

§. 38.

Podoficerowie, którzy przez lat dwanaście, między temi najmniej przez lat ośm jako podoficerowie czynną pełnili służbę w armii, marynarce wojennej, lub w korpusach i oddziałach landwery, i dobrą uzyskali konduitę, zyskują przez to prawa do osiągnięcia

posad w służbie publicznej, tudzież we wspieranych przez Państwo przedsiębiorstwach kolejowych, żeglugi parowej i innych takowych.

Wykazanie postanowień niniejszych określone zostanie osobną ustawą.

§. 39.

Regularne przenoszenie z linii do rezerwy i z rezerwy do landwery z zatrzymaniem stopni szarży, dalej uwolnienie z landwery po upływie ustanowionego dla każdej z tych kategoryj służbowych czasu (§§. 4. i 15.) nastąpi z końcem grudnia każdego roku; na przypadek wojny przenoszenie to, względnie uwolnienie, odbywa się dopiero na rozkaz Cesarza.

Z okazyi przeniesienia lub uwolnienia dotyczący otrzymaje dokument legitymacyjny; opóźnione wydanie dokumentu tego nie pociąga za sobą obowiązku służby poza prawny termin.

§. 40.

Przed ukończeniem obowiązku służby dozwala się tylko na uwolnienie:

a) jeżeli wcielenie było przeciwne ustawie;
b) w razie gdyby się okazała niewyleczalna niezdolność do służby;
c) jeżeli żołnierz wchodzi w jeden z określonych w §. 17. pod 1, 2, 3 stosunków: tudzież
d) w pokoju uwolnienie otrzymać może wcielony jako następca z największem numerem najwyższej klassy wieku (§. 33.), jeżeli poprzednik do końca roku stawienniczego wstępuje do armii lub marynarki wojennej. Czas wysłużony liczy się na rzecz następcy.

Wymienieni pod c) wchodzą, jeżeli stoją w trzeciej lub w wyższej klassie wieku, zaś wymienieni pod d) natychmiast do rezerwy uzupełniającej.

§. 41.

W wypadkach pod a) i b) (§. 40.); przypuściwszy, że pod b) nie ulega wątpliwości, iż niezdatność zachodziła już w czasie wcielenia, należy ubytek przy najbliższem regularnem stawiennictwie wynagrodzić.

Kto bez własnej winy poniósł szkodę przez bezprawne odstawienie, ma prawo żądać wynagrodzenia od tych, co się dopuścili winy.

We wszystkich innych wypadkach uwolnienia nie żąda się postawienia zastępcy.

§. 42.

Każdy należący do klassy wieku obowiązanych do stawienia się przy najbliższem regularnem stawiennictwie, powinien się w miesiącu grudniu poprzedniego roku ustnie lub pisemnie zgłosić do naczelnika gminy swego miejsca rodzinnego, lub miejsca pobytu: gdyby tego zaniechał, a jeżeli go nie wstrzymała nieprzezwyciężona przeszkoda, skazanym będzie, bez względu na dalsze postępowanie prawne, na 100 złr., lub w razie niemożności uiszczenia grzywny, na więzienie aż do 20 dni.

Grzywny przypadają gminnemu funduszowi ubogich w miejscu pobytu winnego.

§. 43.

Naczelnicy gmin i prowadzący metryki odpowiadają za prawdziwość głównych podstaw do list stawienniczych, a pierwsi i za tożsamość osoby wprowadzonego, i powinni być pomocnymi władzom politycznym we wszystkich czynnościach urzędowych, do przeprowadzenia stawiennictwa potrzebnych.

§. 44.

Kto przez komissyę poborową za niezdolnego na zawsze do służby wojskowej niezostał uznanym, lub kto w trzeciej klassie wieku nie otrzymał uwolnienia od obowiązku stawiennictwa, temu nie wolno się żenić przed wystąpieniem z trzeciej klassy wieku.

Do udzielania wyjątkowego pozwolenia na zawarcie małżeństwa, w razie zachodzących szczególnych, a na uwzględnienie zasługujących okoliczności, upoważnionem jest Ministerstwo Obrony krajowej, które w tym celu może delegować dotyczącą władzę krajową, lecz pozwolenie to nie pociąga za sobą uwolnienia od obowiązku wstąpienia do armii (marynarki wojennej) lub do landwery.

§. 45.

Obowiązany do służby, który się ożenił z przekroczeniem zawartego w §. 44. zakazu, z urzędu odstawionym będzie, a w razie niezdatności, skazany zostanie na karę pieniężną do 1000 złr. w. a. na rzecz gminnego funduszu ubogich, a w razie niemożności zapłacenia na więzienie do sześciu miesięcy.

Ci, którzy się bezprawnie przyczynili do zawarcia zakazanego małżeństwa, karani być powinni grzywną do 500 złr. w. a. na rzecz gminnego funduszu ubogich, w razie zaś niemożności płacenia, więzieniem aż do trzech miesięcy, bezwzględnie na postępowanie jakiemu podpadają, stosownie do regulaminów służbowych, jeżeli zostają w służbie publicznej.

§. 46.

Kto obowiązany jest stanąć przed komissyą stawienniczą, a bez należytego usprawiedliwienia nie stawa, tego uważać należy za zbiegłego od stawiennictwa; tego zaś, co go w tej mierze z przeświadczeniem popiera, uważa się za współwinnego.

Zbiegłego od stawiennictwa stawia się z urzędu, a w razie uznania go za zdolnego, ma, jeżeli nieobecności swojej w przeprowadzonem w tym względzie śledztwie nie mógł usprawiedliwić, lecz stanął dobrowolnie, przez rok jeden, gdyby zaś niedobrowolnie stanął, ma służyć przez dwa lata nad czas prawnego obowiązku służby w linii; w razie uznania go za niezdolnego do służby wojskowej, karany będzie grzywną aż do wysokości 150 złr. w. a, w wypadku niemożności płacenia więzieniem aż do jednego miesiąca.

Jeżeli w tym razie zbiegły od stawiennictwa przekroczył już 36ty rok życia (§§. 16. i 33.), karany będzie grzywną aż do 1000 złr. w. a., w wypadku niemożności płacenia więzieniem aż do sześciu miesięcy.

Współwinni w zbiegostwie od stawiennictwa podpadają grzywnie aż do 500 złr. w. a., albo przy szczególnie obciążających okolicznościach aż do 1000 złr. w. a., a w razie niemożności płacenia, więzieniu karnemu do trzech, względnie do sześciu miesięcy.

Gdzie obowiązani do służby uchylają się w większej liczbie zbiegostwem od obowiązku stawiennictwa, można się chwycić w drodze rozporządzenia nadzwyczajnych środków zaradczych, pod warunkiem usprawiedliwienia takowych przed najbliższą Radę Państwa.

§. 47.

Każdy obowiązany do służby, któremu udowodniono rozmyślne uszkodzenie siebie samego, ma, jeżeli do jakiejkolwiek służby w armii (marynarce wojennej) jeszcze jest zdolnym, z urzędu być odstawionym do armii, i służyć ma dwa lata ponad czas trwania służby w linii.

§. 48.

Landwera podlega:

w pokoju w kwestyach administracyjnych Ministrowi Obrony krajowej, w sprawach wojskowych naczelnemu dowódzcy landwery; bliższe w tej mierze ustanowienia zawiera ustawa o landwerze: natomiast podczas wojny pod względem administracyjnym podlega także Ministrowi Obrony krajowej, pod względem zaś wojskowym wyznaczonemu przez Cesarza Wodzowi.

Państwowy Minister Wojny powinien za pośrednictwem Ministra Obrony krajowej a względnie naczelnego dowódzcy landwery, od ostatniego w drodze Ministerstwa Obrony krajowej odbierać ciągłe wiadomości o stanie, uzbrojeniu, dyslokacyi, wojskowem wykształceniu i karności landwery.

§. 49.

Oficerów landwery wszelkich stopni mianuje Cesarz.

Wyszczególniające i wszelkie w ogóle oznaki we wszystkich stopniach, wyekwipowanie i uzbrojenie, tudzież przepisy służbowe i ćwiczenia są te same co w armii.

§. 50.

Każdy oficer, który jako taki najmniej przez rok pełnił służbę czynną, i którego się nie tyczy §. 19., w pokoju na własne żądanie, z zawieszeniem zwykłej należności może być przeniesiony do rezerwy, lub też do landwery, gdyby był tylko jeszcze obowiązany do służby w landwerze.

§. 51.

Każdy oficer, który się nie znajdaje ani w śledztwie sądu karnego, ani sądu honorowego, może dobrowolnie złożyć swoję szarżę, co go ani od wypełnienia wymaganego jeszcze prawnie obowiązku służby wojskowej tak samo nie uwalnia, jak tego oficera, który w drodze sądu karnego lub honorowego szarży swej pozbawiony został.

§. 52.

Oprócz czasu czynnej służby, podlegają stale urlopowani, którzy obowiązani są do służby w linii, tudzież rezerwiści i landwerzyści, przekroczywszy trzecią klassę wieku, dalej oficerowie rezerwy i landwery, jakoteż z zatrzymaniem pensyi i charakteru wojskowego spensyonowani oficerowie i urzędnicy, jak również c. k. inwalidzi patentowani, jeżeli nie przebywają w domach inwalidów, podlegają co do ożenienia się ogólnym ustawom i przepisom, wszelako z zachowaniem obowiązku służenia w armii (marynarce wojennej) lub landwerze.

§. 53.

Urlopnicy w czasie urlopu swego, tudzież nie znajdujący się w czynnej służbie oficerowie i żołnierze z rezerwy i landwery podlegają we wszystkich swych stosunkach cywilnych, jak niemniej w sprawach karnych i policyjnych, sądom i władzom cywilnym, i podpadają tylko tym ograniczeniom, które w ustawie niniejszej są uzasadnione i do utrzymania ewidencyi konieczne.

Zostający w czynnej służbie w armii, marynarce wojennej i landwerze, podlegają wojskowym ustawom karnym i dyscyplinarnym; pod względem zaś swych stosunków cywilnych, nie odnoszących się do służby wojskowej, podlegają ustawom i władzom cywilnym.

Bliższe szczegóły w tem względzie określi osobna ustawa.

Wszyscy za granicą bawiący oficerowie i żołnierze z rezerwy i ladwery, dowiedziawszy się w drodze publicznej, że Monarchii zagraża bliska wojna, i że powołano

rezerwę i landwerę, winni bezzwłocznie wracać do kraju rodzinnego, i zgłosić się do odpowiedniej władzy, nie czekając dopiero na osobne wezwanie.

§. 54.

Uwolnienie w celu wychodźtwa może być udzielone zostającemu w obowiązku służby w linii lub rezerwie ze strony państwowego Ministra Wojny; landwerzyście zaś ze strony Ministerstwa Obrony krajowej; lecz obowiązanemu do służby w linii tylko w ten-czas, jeżeli oboje rodzice proszącego o uwolnienie, lub drugi przy życiu pozostały rodzic kraj opuszcza.

W razie zaniechania wychodźtwa, dotyczący winien dopełnić resztę przerwanego uwolnieniem swojem obowiązku służby.

Podczas wojny pozwolenia do wychodźtwa nie można udzielać żadnej osobie, obowiązanej do służby w armii (marynarce wojennej) lub w landwerze.

§. 55.

Obowiązani do służby wojskowej, którzy do służby w armii (marynarce wojennej) lub landwerze nie mogli być pociągnięci, powinni złożyć odpowiednią taxę wojskową dla zakładów utrzymania inwalidów wojskowych.

Wysokość i sposób sciągania tej taxy określi odrębna ustawa.

Nr. 9.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 23. Stycznia 1869. r. l. 3632,

podające do wiadomości niektóre postanowienia względem zastósowania ustawy wojskowej z dnia 5. Grudnia 1868 r., Dz. ustaw Państwa, co się tyczy należących do służby w c. k. wojsku (marynarce wojennej), tudzież kilka rozporządzeń względem przyjmowania ochotników jednorocznych w roku 1869., i względem wstępowania ochotników w ogólności.

C. k. Ministeryum Wojny dla całego Państwa, za poprzedniem porozumieniem się z Ministerstwami Obrony krajowej obu połów Państwa, i za zgodą tychże, wydało rozporządzenie okólnikowe z dnia 22 Grudnia z. r. praes. nr. 4554 (Dziennik rozporządzeń dla armii, zeszyt 47.) i z dnia 4 Stycznia r. b. Odd. 2. l. 10.938. postanowienia względem zastosowania ustawy wojskowej, wchodzącej w moc obowiązującą w obu częściach Monarchii, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, co się tyczy należących do służby w c. k. wojsku (marynarce wojennej), tudzież wojskowych pobierających pensye i utrzymywanych z funduszu dla inwalidów, jakoteż postanowienia względem przyjmowania ochotników jednorocznych w roku 1869. i względem wstępowania ochotników w ogólności.

W skutku wysokiego rozporządzenia c. k. Ministerstwa Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego z dnia 24. Grudnia 1868. r. l. 38.780 kr. ogłaszają się niniejszem te z rzeczonych postanowień, które powinny być wiadome ludności, a mianowicie sobom, chcącym zapewnić sobie korzyść wstąpienia na jeden rok jako ochotnicy.

1. **Wszyscy z dniem wejścia w moc obowiązującą ustawy wojskowej należący do wojska stałego, bez różnicy stopnia, którzy nie wysłużyli jeszcze w wojsku lat dziesięciu, lub czasu, jakiego wymagają obowiązujące dotychczas ustawy i przepisy, obowiązani są odbyć czas służby, ustanowiony w §. 4. ustawy wojskowej, w stałem wojsku i landwerze, razem lat dwanaście, nie licząc czasu służby odbytego za karę. Przypadający według tego obowiązek służby ma być wyrażony w księgach matrykularnych.**

2. Postanowienie to ma być zastosowane także do służących w marynarce wojennej, o ile jednak swój czas służby w tejże odbywają, z tą zmianą, że ci, nie mając obowiązku służenia w landwerze, obowiązani są służyć ogółem tylko lat dziesięć.

3. Czas służby wszystkich osób, od terminu pod 1. wymienionego, należących do stałego wojska (marynarki wojennej) liczy się od dnia asenterunku, czas służby wcielonych z wojskowych zakładów wychowawczych od dnia wystąpienia z tychże.

4. Dziesięcioletni, lub na mocy dotychczas ważnych ustaw i przepisów przypadający obowiązek służby wojskowej ma być uważany jako wypełniony, jeżeli według wymagania dotychczasowych przepisów co do zwyczajnego, po odbytym całkowicie czasie służby uwalniania żołnierzy może być uważany jako ukończony z końcem Czerwca 1868. roku. Należący do tej kategoryi nie są więc już obowiązani do służby w landwerze.

5. Wcieleni powtórnie według przepisu z roku 1856., tudzież podoficerowie obdarzeni nagrodą służbową, należący z dniem wejścia w moc obowiązującą ustawy wojskowej do stałego wojska, jeżeli odbyli dziesięć lat służby wojskowej, nie mogą być uważani jako obowiązani do służby w landwerze, chociażby w skutku powtórnego wstąpienia, lub otrzymania podoficerskiej nagrody służbowej obowiązani byli służyć jeszcze po terminie wyżej wymienionym.

6. W miejsce ważnego dotychczas dla obszaru królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie Państwa tytułu puszczania na urlop w moc postanowień §fem 21. l. 18 i §. 42. ustawy o uzupełnieniu wojska z roku 1858. artykułem 7. ustawy z dnia 10. Listopada 1867. r. objętych, zaprowadza się z wejściem w życie ustawy wojskowej **ulgi**, przyznane w §. 27. tejże właścicielom odziedziczonych gospodarstw wiejskich.

Tym żołnierzom, którzy drogą spadkobierstwa przychodzą lub przyszli w posiadanie gospodarstw wiejskich, może być za dopełnieniem odnośnych warunków prawnych przed wyżej wymienionym terminem, przyznane uwolnienie na czas pokoju od obowiązku służby czynnej, jeżeli mu jeszcze podlegają, nie pomijając jednak ośmiotygodniowego wykształcenia wojskowego i peryodycznych ćwiczeń z bronią.

Uczestnikami tej ulgi mogą być także ci żołnierze, przynależni do królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie Państwa, którzy jako właściciele odziedziczonych gospodarstw wiejskich mieli dotychczas przyznany urlop na zasadzie powyższych postanowień według artykułu 7. ustawy z dnia 10. Listopada 1867. r. Co się tyczy dodatkowego ośmiotygodniowego wykształcenia wymienionych w tym ustępie, wydane będą osobne postanowienia.

Przenoszenie takich żołnierzy do korpusów zapasowych jest na przyszłość niepotrzebne.

7. Ci żołnierze, którym na podstawie §. 21. l. 19. ustawy o uzupełnieniu wojska z roku 1858. i artykułu 7. ustawy z dnia 10. Listopada 1867. r. przyznanem zostało prawo do urlopu, jeżeli są obowiązani do służby w linii, mogą być do służby czynnej powołani.

Ale jeżeli zawarli małżeństwo jeszcze przed wejściem ustawy wojskowej w moc obowiązującą, i jeżeli żyje ich żona albo dziecko, to mogą być na czas pokoju uwolnieni od obowiązku czynnej służby, nie pomijając ośmiotygodniowego wykształcenia wojskowego i peryodycznych ćwiczeń z bronią.

8. Rozszerzenie prawa uwalniania wojskowych na mocy §§. 13. i 42. ustawy, o uzupełnieniu wojska na synów nieślubnych (§§. 17. i 40. ustawy wojskowej) ma być zastósowane także do żołnierzy służących obecnie w stałem wojsku i marynarce wojennej.

To prawo otrzymania demisyi ma jednak tylko wtedy miejsce, gdy chodzi o matki potrzebujące wsparcia, bynajmniej zaś nie jest ważnem względem innych członków rodziny, chociażby byli niezdolni do pracy i potrzebowali pomocy, i ma być orzekane według dotychczas obowiązujących przepisów o uwalnianiu wojskowych z tytułu utrzymania owdowiałych matek.

W takim więc wypadku uwalniania należy prócz potrzeby niesienia pomocy matce, mieć zawsze na względzie, czy nie ma innych, zdatnych do pracy synów, ślubnych a względnie i nieślubnych.

Uwolnienie na mocy §§ 17. i 40. *c*), a nawet i *a*) ustawy wojskowej może na przyszłość nastąpić tylko wtedy, jeżeli dotyczący żołnierz oświadczy swoję gotowość do wypełnienia swego obowiązku względem potrzebującego pomocy członka rodziny; jak się samo przez się rozumie, w takich wypadkach uwalniania zastosowanem będzie odtąd także postanowienie § 17. punkt 3. lit. *b*) ustawy wojskowej, według którego tylko na ośmnastoletniego brata żołnierza ubiegającego się o uwolnienie z wojska zważać należy.

9. Osoby z tytułu §§. 17. i 40. lit. *c*) ewentualnie *a*), po wejściu ustawy wojskowej w moc obowiązującą uwolnione ze stałego wojska lub marynarki wojennej, które są w trzeciej lub wyższej klassie wieku, mają, jeżeli jeszcze nie przekroczyły trzydziestego roku życia, być przydzielone do rezerwy zastępczej wojska lub marynarki wojennej dla utrzymania ewidencyi, po przekroczeniu zaś trzydziestego, a przed ukończeniem trzydziestego drugiego roku życia, do landwery.

Aż do ostatecznego ustanowienia ewidencyi rezerwy zastępczej i organizacyi władz do ewidencyi landwery, a względnie władz powiatowych landwery, uwolnieni ci mają być zapisywani w komendach okręgów uzupełniających, do których przynależą.

Co się jednak tyczy żołnierzy dodatkowych (Nachmänner), zgłaszających się o uwolnienie przy sposobności teraźniejszego uzupełnienia wojska, odbywającego się według dotychczas obowiązujących ustaw i przepisów, ci nie mogą być przydzielani do rezerwy zastępczej.

10. Prawo otrzymania urlopu na podstawie §§. 18. do 20. ustawy o uzupełnieniu wojska z roku 1858. i artykułu 7. ustawy z dnia 10. Listopada 1867., tudzież ustępów 14. i 21. lit. *c*) rozporządzenia okólnikowego c. k. Ministerstwa Wojny z dnia 20. Grudnia 1867. oddz. 2. nr. 9943. znosi się.

Nauczycielom szkół ludowych i kandydatom stanu nauczycielskiego do tychże szkół, ma być jednak według §. 27. ustawy wojskowej przyznane na czas pokoju uwol-

nienie od obowiązku czynnej służby, jeżeli mu jeszcze podlegają, nie pomijając wszakże ośmiotygodniowego wykształcenia wojskowego i peryodycznych ćwiczeń z bronią.

Zresztą, żołnierze obecnie na mocy powyższych postanowień na urlopie będący. należą teraz tylko jeszcze do kategoryi puszczonych na urlop aż do zawołania, a zatem według okoliczności, wskazanych prez stosunki stanu mogą być powołani do odbycia obowiązku czynnej służby, nie przekraczając trzyletniego czasu służby w linii, licząc od roku stawiennictwa; jeżeli nie będą woleli dopełnić swego obowiązku czynnej służby, korzystając z ulg prawnie dozwolonych ochotnikom jednorocznym, w którymto względzie bliższe szczegóły zawarte są w następujących ustępach.

Tylko będący już z wejściem w moc obowiązującą ustawy wojskowej w wojsku stałem i marynarce wojennej, na mocy wymienionych we wstępie tego ustępu postanowień, puszczeni na urlop urzędnicy Państwa, dóbr cesarskich, prywatnych, familijnych i stołowych, funduszów publicznych Reprezentacyj krajowych i powiatowych, i gmin, mających sobie poruczoną administracyę polityczną, jeżeli do tych posad potrzebnem jest udowodnienie studyów prawniczych i politycznych, dalej professorowie i nauczyciele zakładów naukowych publicznych, i posiadający prawa tychże, z wyłączeniem tych szkół ludowych, z któremi postąpi się według 2. alinei tego punktu, jeżeli po uskutecznionem porozumieniu się, władze przełożone potwierdzą, że są niezbędnie potrzebni do wykonywania służby administracyjnej i nauczania, natenczas nie pomijając ośmiotygodniowego wykształcenia wojskowego i peryodycznych ćwiczeń z bronią, mogą być za zezwoleniem Komend jeneralnych lub wojskowych podczas pokoju zostawieni na urlopie.

Ostatni ustęp w punkcie 6. ma być zastosowany także do wymienionych w drugim ustępie tego punktu.

11. Ustanowiony ustawą wojskową wyjątek przyjmowanych oficerów i urzędników wojskowych, tudzież inwalidów patentowanych nie, zostających w domu inwalidów, od postanowień przepisów o żenienie się, rozciąga się naturalnie tylko na zupełnych inwalidów lub w ogóle stale pensyonowanych oficerów, strony wojskowe, urzędników wojskowych, niższe strony i sług armii, tudzież inwalidów patentowanych i będących w rezerwacyi; co się zaś tyczy wojskowych czasowych pensyonowanych i oficerów pensyonowanych jako półinwalidzi z przeznaczeniem do zakładu miejscowego, tudzież żołnierzy pozostających na utrzymywaniu w domu inwalidów, obowiązują nadal przepisy o żenieniu się w c. k. armii lądowej z dnia 14 Września 1861. r. nr. 3851.

Przytem rozumie się samo przez się, że z małżeństw takich zawartych przez oficerów będących stale na pensyi, inwalidów patentowych i będących w rezerwacyi, pochodzące wdowy i sieroty równie nie mają prawa do zaopatrzenia ze Skarbu Państwa, jak i do żadnych innych beneficyów przysługujących według regulaminu żonom i dzieciom wojskowym (wdowom i sierotom).

Oficerowie rezerwy, tudzież oficerowie stale pensyonowani, strony wojskowe i urzędnicy mają o uskutecznionem zaślubieniu, z załączeniem świadectwa moralności narzeczonej, tudzież legalizowanego odpisu metryki ślubu zrobić doniesienie do odnośnej wojskowej władzy ewidencyjnej, która ma je komunikować przełożonej Komendzie jeneralnej (wojskowej), celem uzupełnienia ksiąg matrykularnych, a mianowicie co do oficerów rezerwy w każdym pojedynczym wypadku, co do innych kwartalnie.

12. Krajowcy, którzy odpowiadają warunkom §§. 21. do 24. ustawy wojskowej, i zamierzają wstąpić dobrowolnie do stałego wojska (marynarki wojennej), mogą z zachowaniem postępowania, określonego w następujących punktach starać się, aby ich przyjęto jako ochotników jednorocznych. Przyjmowanie jednak zgłaszających się do tego okresu służby czynnej ustanie z dniem 31. Stycznia 1869.

Uczniowie dwóch ostatnich kursów wyższego gimnazyum lub szkoły realnej wyższej, lub zakładu naukowego tegoż samego stopnia (punkt 27.), którym zbliża się czas stawania, lub którzy podlegają już temu obowiązkowi, jeżeli opóźnienie nauk w jednym z wymienionych zakładów nie nastąpiło z ich własnej winy, i zdołają to udowodnić świadectwem przełożonego zakładu naukowego, mogą być zostawieni na urlopie aż do osiągnięcia warunków wstępnych do jednorocznej służby ochotniczej, za zezwoleniem odwłoki co do służby czynnej. Ale jeżeli zaniechają studyów przed ich ukończeniem, mają być natychmiast powołani do służby trzyletniej w linii.

13. Także żołnierze, należący już do wojska i marynarki wojennej, tudzież wcieleni przy sposobności tegorocznej zwyczajnej dostawy rekruta, chociaż po wejściu ustawy wojskowej w moc obowiązującą, którzy odpowiedzą wymaganiom w powyższym punkcie wymienionym, bez warunku dobrowolnego wstąpienia, mogą uczynić zadość obowiązkowi służby czynnej, z ulgą dozwoloną przy jednorocznej służbie ochotniczej, przyczem odbyty już czas służby czynnej policzony im będzie, jeżeli tego zażądają, do jednorocznej służby czynnej.

Korzystanie z ulg jednorocznej służby ochotniczej będzie dozwolone wymienione w poprzednim ustępie bez szkody dla prawa wynikającego z pozwolenia odłożenia czynnej służby tylko na czas teraźniejszego peryodu przejściowego, nie może się odnosić do późniejszego peryodu ani być odnowione, chociażby nawet okoliczności godne szczególnego uwzględnienia uniewiniały opóźnienie.

14. Jednoroczna służba ochotnicza może być odbyta, albo

a) o własnym koszcie, przyczem ochotnik ma podczas swojej jednorocznej służby czynnej z własnych funduszów sprawiać sobie odzież, rynsztunek i wyżywienie, a przy konnicy także konia, i starać się o utrzymanie dla niego, lub też

b) koszta te będą opędzane z wspólnego budżetu wojennego.

Wymienieni pod *a*) nie będą umieszczeni w koszarach; należytości wymienionych pod *b*) będą uregulowane późniejszemi rozporządzeniami.

Aspirantom obu kategoryj wolno jest według wyboru i uzdolnienia odbyć czas służby czynnej:

c) jako żołnierz,

d) jako lekarz,

e) jako praktykant weterynaryi, albo

f) jako farmaceuta.

Aspiranci wymienieni pod *c*) mają prawo wybrać sobie garnizon i korpus, pod *d*) szpital garnizonowy, pod *e*) pułk jazdy lub artyleryi, lub szwadron pociągów polowych, a pod *f*) aptekę wojskową.

Ochotnicy jednoroczni, wstępujący do artyleryi, korpusu inżynieryi i pionierów, jeżeli zamierzają starać się o posadę oficera rezerwy tej broni, muszą przed rozpoczęciem wykonywania jednorocznej służby czynnej udowodnić przynajmniej studya, postanowione dla ogólnego oddziału (I. i II. kurs) instytutu politechicznego.

15. **Podania o przyjęcie aspirantów wymienionych w poprzednim punkcie pod** *a*) i *b*), którzy życzą sobie odbyć służbę jako żołnierze, wnosić należy do komendy wybranego sobie korpusu armii, podania aspirantów korpusu pociągów wojskowych do Ministeryum Wojny dla całego Państwa.

Aspiranci zostający już w służbie czynnej przedkładają podania o przyjęcie swoim władzom przełożonym.

Podania o przyjęcie medyków, weteryuarzy i farmaceutów, którzy chcą odbyć służbę w charakterach wymienionych w poprzednim punkcie pod *d*), *e*) i *f*) przesyłać należy do Komendy jeneralnej (wojskowej), w której okręgu aspirant przebywa.

Aspiranci należący do wojska a zostający na urlopie, którzy jednocześnie proszą o odwłokę czasu służby czynnej, i życzą sobie odbyć go jako żołnierze, mają przesyłać swoje podania o przyjęcie do komendy korpusu, do którego należą.

16. Pisemne (wolne od stempla) podania o przyjęcie należy nadesłać wcześnie, tak, aby w razie pozwolenia na przyjęcie, asenterunek i wcielenie aspiranta do czynnej służby mogło nastąpić najpóźniej z dniem 1. Marca 1869. r.

Później nadchodzące podania aspirantów nowowstępujących nie będą już w tym peryodzie stawiennictwa uwzględnione.

Do podania trzeba dołączyć następujące dokumenta:

a) dowód wieku potrzebnego do wstąpienia do wojska (marynarki wojennej) (§. 16 ustawy wojskowej);
b) uwierzytelnione pisemne zezwolenie ojca i opiekuna aspiranta do wstąpienia jako ochotnik;
c) dowód, że na aspirancie nie ciąży wina zaniedbania obowiązku stawienia się;
d) dowód moralnego i
e) naukowego uzdolnienia.

Dowód do *a*) stanowi metryka chrztu (urodzenia), lecz może być niepotrzebnym ze strony uczniów szkół, jeżeli ich wiek jest wyrażony w świadectwach szkolnych. Od załączenia tego dowodu ze strony należących już do wojska nie można być uwolnionym, jeżeli zaś są na urlopie, należy załączyć certyfikat urlopu.

Dowód pod *b*) jest potrzebny ze strony małoletnich, jeżeli ci nie należą jeszcze do armii, a dowód pod *c*) tylko wtedy, jeżeli aspirant nie należący do armii, jest w drugiej lub wyższej klassie wieku; za ten ostatni dowód służy odnośne poświadczenie ze strony władzy politycznej.

Dowodem *d*) jest dla aspirantów jednorocznej służby ochotniczej o własnym koszcie wystawione przez polityczną lub policyjną władzę miejscową potwierdzenie, w myśl §. 20. ustawy wojskowej, ustęp 2., jako aspirant jest moralnie usposobiony do wstąpienia do wojska jako ochotnik; dla aspirantów służby na koszt wspólnego budżetu wojennego, świadectwo nienagannego pod względem moralnym zachowania się, wystawione dla uczniów przez dyrektora odnośnego zakładu naukowego, lub przez przełożonego odnośnego kollegium professorów, dla wszystkich innych zaś aspirantów przez władzę polityczną lub policyjną, będącą w ich miejscu pobytu.

Ze strony aspirantów zostających w czynnej służbie wystarczają w obu wypadkach wyciągi z księgi kar i ewentualnie listy konduity, z których można sądzić o moralnem uzdolnieniu aspirantów.

17. Dowód uzdolnienia pod względem naukowym (punkt 16. *e*) stanowią:

A. Dla aspirantów służby o własnym koszcie:

a) świadectwa szkolne z ukończonego ostatniego kursu gimnazyum wyższego lub wyższej szkoły realnej; lub zakładu naukowego tymże równego (punkt 27.), jeżeli uzyskali przynajmniej pierwszą (dobrą) klassę postępu, lub

b) świadectwa uzdolnienia wydane przez komissyę examinacyjną.

B. Dla aspirantów do służby na koszt wspólnego budżetu wojennego:

a) świadectwa wymienione w poprzednim ustępie *A.* pod *a*), jeżeli udowodniają ogólny postęp celujący, lub gdzie taka ogólna klassa nie jest dawana, postęp celujący w głównych przedmiotach, w którymto razie należy także załączyć potwierdzenie ze strony zakładu naukowego, że te przedmioty, z których aspirant otrzymał postęp celujący, są głównemi w owym kursie przedmiotami;

b) świadectwa dojrzałości, lub

c) świadectwo examinu ogólnego odbytego z rezultatem uzdolnienia.

C. Dla medyków:

a) urzędowe potwierdzenie ze strony dziekana dotyczącego kollegium professorów, że aspirant został zapisany jako słuchacz zwyczajny, na który rok i na które przedmioty, i że na nie rzeczywiście uczęszcza, lub

b) dyplom doktorski.

D. Dla weterynarzy:

a) urzędowe potwierdzenie dyrektora odnośnego zakładu naukowego, że aspirant jest zapisany jako słuchacz zwyczajny, na który rok, na które przedmioty, i że na nie rzeczywiście uczęszcza, lub

b) dyplom weterynarski.

E. Dla farmaceutów:

a) urzędowe poświadczenie dotyczącego dziekana, że aspirant jest zapisany jako słuchacz zwyczajny, na który rok, i że na niego rzeczywiście uczęszcza, lub

b) dyplom na magistra farmacyi lub doktora chemii.

W przypadkach wymienionych w punkcie 12. ustępie 2. uważane będą świadectwa szkolne ukończonego ostatniego półrocza jako dowody naukowego uzdolnienia, jeżeli świadectwa te potwierdzają przynajmniej pierwszą (dobrą) klassę postępu.

Dowody te, jakoteż wymienione pod *D. a*) i *E. a*) stanowią zarazem podstawę do osądzenia, czy aspirant pod względem swego naukowego uzdolnienia kwalifikuje się lub nie, do służby na koszt wspólnego budżetu wojennego. W tym względzie dyplomy wymienione *D. b*) i *E. b*) mają być uważane jako równe świadectwom dojrzałości, jeżeli aspirant chce odbyć służbę jako praktykant weterynaryi lub farmaceuta.

Z powodu nieumienia języka niemieckiego nikt nie może być wykluczonym od jednorocznej służby ochotniczej.

18. Aspiranci do służby na koszt wspólnego budżetu wojennego mają nadto załączyć świadectwo ubóstwa, legalizowane przez władzę polityczną, do której przynależą, a wystawione przez zwierzchność gminną na zasadzie przedsięwziętego dochodzenia.

19. W braku świadectw szkolnych, przytoczonych w punkcie 17. pod *A. a)* dostarczyć należy potrzebny dowód wyższego wykształcenia przez złożenie osobnego examinu, i przedłożenie świadectwa dotyczącego (punkt 17. *A. b)*.

Dla odbywania tych examinów ustanowiona będzie przy komendzie każdej dywizyi wojsk w miejscu dyslokacyi tejże, komissya examinacyjna, tymczasowo tylko na czas przyjmowania na rok 1869.

Komissya taka składa się:

a) z szefa sztabu jeneralnego dotyczącej dywizyi wojsk jako przewodniczącego;

b) z dwóch profesorów wyższych szkół realnych;

c) z dwóch oficerów, którzy są oraz nauczycielami w szkole przy odnośnej dywizyi wojsk.

Wszyscy wzwyż wymienieni członkowie są uprawnieni do głosowania.

Na sekretarza będzie powołany jeden z niższych oficerów służbowych.

O wyznaczeniu członka ze stanu cywilnego mają Komendy jeneralne (wojskowe) w królestwach i krajach, reprezentowanych w Radzie Państwa prosić odnośną władzę krajową, w krajach Korony Węgierskiej, królewsko-węgierskie Ministeryum Wyznań i Oświecenia.

Dnie, w których examina odbywać się będą i godziny rozpoczęcia będą na czas peryodu przyjmowania aż do dnia 23. Lutego z góry ustanowione i za pośrednictwem politycznej władzy krajowej ogłaszane w krajowym Dzienniku ustaw tudzież w krajowej Gazecie urzędowej.

20. Podania o przypuszczenie do tego examinu wnosić należy do komendy dywizyi wojsk, przed której komissyą aspirant chce poddać się examinowi, i załączyć zarazem uwierzytelnione przez polityczną lub policyjną władzę miejscową świadectwo tożsamości z opisaniem osoby i podpisem nazwiska aspiranta.

Podania aspirantów zostających już w czynnej służbie przesłane będą od komendy korpusu do przełożonej komendy dywizyi wojsk.

Examin ma obejmować przedmioty w takiej rozciągłości, w jakiej są wykładane w dwóch ostatnich kursach wyższych gimnazyów lub wyższych szkół realnych.

Examina te mają się odbywać częścią ustnie, częścią pisemnie w języku, którym aspirant najbieglej włada, aby komissya mogła sobie utworzyć pewny sąd, czy aspirant posiada przepisany w ustawie wojskowej stopień wykształcenia.

Po skończeniu examinu komissya rozstrzyga większością głosów czy aspirant jest „uzdolniony“, czy „nieuzdolniony“; w pierwszym razie potwierdzone będzie aspirantowi uzdolnienie naukowe do jednorocznej służby ochotniczej na jego podaniu, wydać się mu mającem, z podpisami wszystkich członków komissyi; aspiranci nieuzdolnieni będą na rok 1869. usunięci.

Przeciwko uchwałom komissyi examinacyjnej nie ma rekursu.

21. Do przyjmowania ochotników jednorocznych obu kategoryj punkt 14. *a)* i *b)* do służby jako żołnierze są upoważnione:

pułki piechoty liniowej,
pułk strzelców tyrolskich imienia Najjaśniejszego Pana,
bataliony strzelców polowych,

pułki jazdy,
pułki artyleryi,
bataliony artyleryi fortecznej,
pułki inżynieryi,
pułk pionierów, i
korpus pociągów wojskowych, tudzież
marynarka wojenna (punkt 26.).

Rozstrzyganie względem podań o przyjęcie przysłuża Komendom obranych korpusów wojsk, a względnie Ministerstwu Wojny dla całego Państwa (punkt 15., ustęp 1. i 2.), tudzież korpusom wojsk (tamże ustęp 4.).

Względem przyjęcia medyków, weterynarzy i farmaceutów rozstrzyga Komenda jeneralna (wojskowa).

Przyjmowanie ochotników jednorocznych obu kategoryj jest co do liczby nieograniczone, tylko do korpusu pociągów wojskowych nie może być przyjętych więcej, jak 25 aspirantów.

Ochotnicy przyjęci do służby na koszt wspólnego budżetu wojennego liczą się do przepisanego stanu wyżywienia korpusu, w którego niższych oddziałach ile możności jednostajnie rozdzieleni być mają.

Przydzielanie lub przyjmowanie ochotników do kadrów zapasowych nie jest dozwolone.

22. Aspiranci nowo wstępujący, a mający sobie przyznane prawo jednorocznej służby czynnej, będą po sprawdzeniu fizycznej zdatności, do obranego korpusu assenterowani, i jeżeli odwłoka służby czynnej nie następuje, wciągnięci z dniem 1. Marca 1869. r. do czynnej służby.

Medycy i farmaceuci mają być assenterowani do pułku tego okręgu uzupełniającego, do którego przynależą.

Aspiranci należący już do służby w wojsku, będący na urlopie, którym ulgi te, co dla ochotników jednorocznych przyznane zostały, jeżeli korpus obrany nie należy do innego gatunku broni, mają być w dotychczasowym korpusie zostawieni, a do wybranego na czas służby czynnej przydzieleni: w innym razie ci, jakoteż ochotnicy przechodzący ze stanu czynnej służby do innego korpusu wojsk, mają być do obranego korpusu wojsk przeniesieni.

Jeżeli ten ostatni wypadek połączony jest ze zmianą miejsca garnizonu, natenczas ochotnik do służby o własnym koszcie ma opędzić wydatki na podróż z właskych funduszów.

O przyznaniu tym, którzy już służą, prawa do ulgi dla ochotników jednorocznych tudzież o wciągnięciu tychże do czynnej służby ma być odnośny korpus, do którego tacy ochotnicy należą, zawiadomiony, a tenże ma uczynić o tem potrzebną wzmiankę w księdze matrykularnej.

Assenterowanie ochotnika jednorocznego następuje z wyraźnem wyszczególnieniem tego charakteru w liście assenterunkowej, na prawny czas służby, 12 a względnie 10 lat.

Akt assenterunku ma być według obowiązującego dotychczas przepisu zakomunikowany komendzie przynależnego okręgu uzupełniającego, a przez tęż dotyczącej władzy politycznej.

23. Ochotnicy jednoroczni, odbywający dalej nauki, i przedkładający dowody, które to potwierdzają, mogą uzyskać odwłokę wstąpienia do służby celem ukończenia studyów, lecz nie na dłużej jak do 25. roku życia.

Ochotnicy tacy będą natychmiast puszczeni na urlop aż do czasu wymienionego w certyfikacie urlopowym, i należą do kategoryi będących na urlopie aż do zawołania

24. Jeżeli ochotnik jednoroczny z powodu błędu fizycznego, który nie pozbawia go zdolności do służby wojennej i zdatności do innego, jak obrany, gatunku broni, do obranego korpusu wojska przyjętym nie zostanie, może ponownie ubiegać się o przyjęcie do korpusu wojska tego gatunku broni, do którego posiada uzdolnienie.

Jeżeli zaś ochotnik z powodu błędu fizycznego, który go czyni niezdatnym do służby wojennej w ogólności, przyjętym nie został, pozostaje mu starać się u Komendy jeneralnej lub wojskowej o ponowne oględziny lekarskie.

Komenda jeneralna lub wojskowa zasięga od korpusu wojsk opinii lekarza wojskowego względem ochotnika, i zarządza według okoliczności stawienie go przed komissyą superarbitralną.

Jeżeli komissya uzna aspiranta za zdolnego do korpusu, do którego z powyższego powodu został nieprzyjęty, natenczas będzie do odnośnego korpusu assenterowanym; jeżelu zaś będzie uznany za zdatnego do innego gatunku broni, natenczas Komenda jeneralna lub wojskowa poleci aspiranta, według jego wyboru, korpusowi wojsk odnośnego gatunku broni, do przyjęcia.

W wypadkach wymienionych w drugim ustępie nie udzielają się aspirantowi pisemne odpowiedzi; opinie lekarskie jednak mają być notowane w korpusie, który odmawia przyjęcia.

25. Jeżeli dowodem uzdolnienia naukowego są świadectwa zagranicznych zakładów naukowych, podanie takie przesyła się nateraz ze strony korpusu do Ministeryum Wojny dla całego Państwa, aby w porozumieniu z dotyczącem Ministerstwem Wyznań i Oświecenia rozstrzygnęło, jeżeli wszystkie inne warunki do wstąpienia ochotnika mogą być uważane jako zupełnie dopełnione, i jeżeli ochotnik przy oględzinach ciała, poprzednio odbyć się mających został uznany za zdatnego do wcielenia.

26. Marynarze z powołania, którzy życzą sobie wstąpić do marynarki wojennej z ulgą jednorocznej czynnej służby, winni podania o przyjęcie przesyłać do Admirałatu w Pola.

Dowód uzdolnienia naukowego stanowią świadectwa z ukończonego niższego gimnazyum lub niższej szkoły realnej, tudzież świadectwa z ukończonych nauk w krajowej lub zagranicznej szkole żeglarskiej, jeżeli udowadniają przynajmniej I. klassę postępu.

Uczniowie wyższych zakładów technicznych, którzy chcą się poświęcić budownictwu okrętowemu lub technologii okrętowej, będą co się tyczy ulgi jednorocznej służby

ochotniczej, traktowani tak jak marynarze z powołania, jeżeli ukończyli dwa kursa w takim zakładzie, i świadectwami szkolnemi udowadniają w tym względzie przynajmniej pierwszą klassę postępu.

W braku powyższych świadectw szkolnych, dać należy dowód odpowiedniego wykształcenia przez złożenie osobnego examinu i przedstawienie dotyczącego świadectwa.

Do przedsiębrania tych examinów ustanawia się na czas przyjmowania komissyę examinacyjną w akademii marynarki w Fiume.

Komissya będzie się składać:

a) z komendanta akademii marynarki lub jego zastępcy;

b) z professora szkoły żeglarskiej;

c) z professora niższego gimnazyum lub niższej szkoły realnej;

d) z dwoch oficerów lub hydrografów, którzy są oraz professorami akademii marynarki.

Zresztą, co się tyczy przyjmowania marynarzy z powołania i równo z niemi traktowanych uczniów wyższych zakładów technicznych, jakoteż aspirantów jednorocznej służby ochotniczej przy pułku piechoty morskiej, ma się postępować według sposobu przepisanego względem przyjmowania ochotników jednorocznych do stałego wojska.

Z przypuszczonych do jednorocznej służby ochotniczej przy marynarce wojennej nikt nie jest obowiązany sprawić sobie odzież i wyżywienie.

27. We względzie udowodnienia naukowego uzdolnienia aspirantów do jednorocznej służby ochotniczej następujące krajowe zakłady naukowe uważane będą jako równe wyższym gimnazyom i wyższym szkołom realnym:

a) c. k. akademia sztuk pięknych w Wiedniu, akademia sztuk pięknych w Pradze, utrzymywana przez towarzystwo patryotyczne przyjaciół sztuki, szkoła sztuk pięknych przy c. k. instytucie technicznym w Krakowie, i szkoła artystyczno-przemysłowa w Wiedniu;

b) c. k. akademia górnicza w Leoben i Przybramie, c. k. akademia leśnictwa w Maria-Brunn, król. węgierska akademia górnictwa i leśnictwa w Schemnitz, zakłady naukowe rolnicze w Altenburgu węgierskim, Debreczynie, Keszthety, Tetschen-Liebwerd, w Tabor i Dublanach, zakłady naukowe leśnictwa w Weisswasser i Eulenbergu, c. k. akademia handlowa w Tryeście, dalej akademie handlowe w Wiedniu i Pradze, i akademia dla handlu i przemysłu w Gracu, tudzież

c) instytut weterynaryi wojskowej w Wiedniu, o ile ten jest zakładem naukowym cywilnym, i instytut przyrządzania lekarstw dla bydła w Peszcie.

28. Krajowcy, którzy według §. 20. ustawy wojskowej życzą sobie wstąpić dobrowolnie do stałego wojska lub marynarki wojennej, mają przedłożyć dowody wymienione w punkcie 16. tego rozporządzenia pod *a)* i *d)*, a ewentualnie także pod *a)* i *e)* do *d)* w taki sposób, jak to jest postanowione dla ochotników jednorocznych do służby o własnym koszcie.

Assenterowanie takich ochotników może odtąd nastąpić tylko za zgodą odnośnego korpusu, do którego ochotnik chce być wcielonym. Ich obowiązek służby wojskowej w stałem wojsku lub marynarce wojennej ustanowiony jest w §. 4. ustawy wojskowej razem na lat 12. a względnie lat 10.

Ale jeżeli już dopełnili swego obowiązku służby wojskowej, mogą być zobowiązani tylko do trzyletniej służby w linii.

Zresztą co do assenterowania tych ochotników istniejące przepisy pozostają jeszcze na teraz obowiązującemi.

Zarazem podaje się do wiadomości na prośbę c. k. Komendy jeneralnej we Lwowie:

Stosownie do powyższego punktu 19. zarządzone examina aspirantów jednorocznej służby ochotniczej odbywać się będą przy XI. dywizyi wojsk we Lwowie i przy XII. dywizyi wojsk w Krakowie dnia 22. Lutego, a gdyby tego wielki napływ examinowanych wymagał, dnia 23. Lutego 1869., i rozpoczną się o godzinie 9tej przed południem. Odnośne podania o przypuszczenie do examinu wnosić należy najpóźniej do dnia 20. Lutego 1869. do rzeczonych komend dywizyi, a podania o przyjęcie jako ochotników jednorocznych, ze względu na punkt 16. niniejszego obwieszczenia z załączeniem potrzebnych świadectw, najpóźniej do 25. Lutego 1869. do Komend wojska lub władz wojskowych, którym przysłuża prawo zezwalania na przyjęcie wspomnionych ochotników. Aspiranci, którzy się opóźnią ze zgłoszeniem, nie będą uwzględnieni w peryodzie 1868—1869. r.

Possinger m. p.

Nr. 10.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 9. Stycznia 1869. roku liczba 69.811,

dotyczące upoważnienia Namiestnictwa do udzielania w imieniu Ministerstwa Obrony krajowej i publicznego Bezpieczeństwa wyjątkowych konsensów do zawierania małżeństwa.

Na mocy postanowień §. 44. ustawy wojskowej z 5. Listopada 1868. roku (Dzien. ustaw Państwa nr. 151.) upoważnionem zostało Namiestnictwo, takim osobom, które podług osnowy tego paragrafu potrzebują wyjątkowego pozwolenia do zawierania małżeństwa, udzielać takiego pozwolenia w imieniu Ministerstwa Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego wtedy, jeżeli istnieją i należycie udowodnionemi zostaną okoliczności, zasługujące na szczególne uwzględnienie.

Co się stosownie do wys. dekretu c. k. Ministerstwa Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego z 10. Grudnia 1868. roku liczba 3670 podaje do powszechnej wiadomości.

Possinger m. p.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Fassinger w. r.

Nr. 19.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 9. Sierpnia 1898. roku
l. 40.017,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Fassinger w. r.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 1. Marca 1869. **III. Część.**

Nr. 11.

Obwieszczenie c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 2. Stycznia 1869. r.,

tyczące się wymiaru i poboru podatków, tudzież sporządzenia i podawania fassyi dochodów.

Podług artykułu I. obwieszczonej w Dzienniku ustaw Państwa nr. 157. z roku 1868. ustawy z dnia 23. Grudnia 1868. mają być dalej pobierane istniejące stałe i niestałe podatki i opłaty wraz z dodatkami w czasie od 1. Stycznia do końca Marca 1869. r. na podstawie istniejących teraz ustaw o podatkach, a mianowicie: dodatki w wysokości, ustanowionej ustawą z d. 26. Czerwca 1868. r. (Dziennik ustaw Państwa nr. 72.). Postanowiony jednak w artykule I. ustawy z dnia 26. Czerwca 1868. r. (Dziennik ustaw Państwa nr. 72.) dla obowiązanych do opłaty podatku zarobkowego obydwóch najniższych klass mniejszy wymiar nadzwyczajnego dodatku podwyższonego, wynoszący tylko trzy dziesiąte części zwyczajnej należytości, ma być rozciągnięty także na wszystkich obowiązanych do opłaty podatków, których całkowita należytość podatkowa, jakoto: podatek zarobkowy i dochodowy I. klassy, lub podatek dochodowy II. klassy w stanie zwyczajnym (ordynaryum) nie przewyższa kwoty 30 złr. w. a.

Stosownie więc do tego mają opłacać podlegający podatkowi zarobkowemu i dochodowemu I. klassy w ogólności, tudzież obowiązani do opłaty podatku dochodowego II. klassy kontrybuenci, jak n. p. urzędnicy, lekarze, i t. d. w każdym razie, jeżeli całkowita ich należytość w podatku zarobkowym

6

i dochodowym I. klassy, a względnie w podatku dochodowym II. klassy za cały rok 1869. w stanie zwyczajnym nie przewyższa kwoty 30 zlr. w. a., prócz pozostających bez zmiany dawniejszych dodatków państwowych w wysokości $^2/_5$ lub $^4/_{10}$ podatku zwyczajnego, jako nadzwyczajne podwyższenie tego dodatku państwowego tylko $^3/_{10}$. zatem w ogóle tytułem dodatków państwowych $^7/_{10}$ zwyczajnego podatku.

Przyznane ustawą przedsiębiorcom przemysłowym prawo do potrącenia podatku dochodowego, który przypada od kapitałów u nich ulokowanych, od procentów tychże kapitałów ma się rozciągać także na podwyższony dodatek do podatku dochodowego.

Podług wydanego w celu wykonania rzeczonej ustawy rozporządzenia wysokiego Ministerstwa Skarbu z d. 26. Grudnia 1868. r. l. 41.460 należy stałe podatki wraz z dodatkami w powyższym stosunku za cały rok 1869. wymierzać i w urzędach podatkowych zapisywać, gminom zaś i obowiązanym do opłaty podatku mają być aż do dalszego rozporządzenia tylko przypadające z tego za miesiące Styczeń, Luty i Marzec 1869. należytości w tabelach do zapisywania podatku, w nakazach płatniczych, wyciągach podziałowych i książeczkach podatkowych oznajmione i od tychże sciągane

Natomiast podatek zarobkowy, ponieważ tenże opłaconym być musi z góry w ratach półrocznych, przypadających dnia 1. Stycznia i dnia 1. Lipca każdego roku, ma być pobierany od stron obowiązanych do opłaty podatku zarobkowego w przypadającej za pierwsze półrocze 1869. r. z dniem 1. Stycznia 1869. r. kwocie podatku zarobkowego wraz z przypadającemi od tej kwoty prawnie przepisanemi dodatkami państwowemi.

Pod względem sporządzania i podawania fassyi dochodów i wykazywania płac stałych, jakoteż względem wymiaru i opłaty podatku dochodowego za rok 1869., podaje się do wiadomości powszechnej następujące przepisy:

1. Fassye i wykazy w celu wymiaru podatku dochodowego na rok 1869. mają być sporządzone w dotychczasowej formie, przepisanej instrukcyą wykonawczą z dnia 11. Stycznia 1850. r. i podane do dnia 31. Stycznia 1869. r.

2. Przy fassyonowaniu dochodu I. klassy, jakoteż nie pochodzącego ze stałych płac dochodu II. klassy, mają do wymiarkowania czystego przeciętnego dochodu, przypadającego do opodatkowania w roku 1869., służyć za podstawę dochody i wydatki lat słonecznych 1866., 1867. i 1868.

3. Postanowienia §§. 21. i 22. najwyższego patentu z d. 29. Października 1849. r. będą zastósowane do kwot, przypadających od stałych płac II. klassy w roku słonecznym 1869.

4. Procenta i renty III. klassy, podlegające fassyonowaniu ze strony uprawnionych do ich pobierania, mają być fassyonowane podług stanu majątku i dochodu z dniem 31. Grudnia 1868. r.

5. Właściciele budynków, którzy we względzie tychże używają całkowicie lub częściowo czasowego uwolnienia od opłaty podatku domowo-czynszowego, mają tytułem podatku dochodowego za czas od d. 1. Stycznia do końca Grudnia 1869. r. zapłacić piąty procent od czystego rocznego dochodu, jaki uzyskali z tych budynków wolnych od podatku, t. j. od tej kwoty, jaka pozostaje z całorocznego ryczałtowego dochodu z czynszów po strąceniu procentów, prawnie przyznanych na utrzymanie budynków, a przy budynkach całkowicie wolnych od podatku, po odtrąceniu także przypadających podług udowodnienia w roku 1869. procentów od kapitałów, zabezpieczonych na budynku wolnym od podatku..

Rozumie się samo przez się, że od podatku dochodowego, który podług §. 5. tych przepisów ma być wymierzony na rok 1869., nie mogą być wymierzane i pobierane żadne dodatki państwowe lub inne.

6. Artykuł III. ustawy z dnia 26. Czerwca 1868. r. (Dziennik ustaw Państwa nr. 72.) ma być w zupełności zastosowany także w roku 1869.

Jeźliby te postanowienia miały skutkiem wyższych poleceń uledz później jakiej zmianie, będzie ta zmiana podaną dodatkowo do wiadomości.

Jorkasch m. p.

Nr. 12.

Obwieszczenie c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 10 Stycznia 1869. r. l. 6860.,

względem zmian w odgraniczeniu politycznych powiatów urzędowych Królestwa Galicyi.

Na mocy dekretu wysokiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z d. 24. z. m. l. 6283 mają zajść następujące zmiany w uskutecznionem podług rozporządzenia ministeryalnego z d. 23. Stycznia 1867. r. (Dziennik ustaw Państwa nr. 17.) odgraniczeniu politycznych powiatów urzędowych Królestwa Galicyi:

1. Gmina Brzegi ma być wydzielona z powiatu Rudek, a przydzielona do powiatu Samborskiego.

2. Gmina Krządka, dotąd należąca do powiatu Kolbuszowskiego, ma być przydzielona do powiatu Tarnobrzeskiego.

3. Gmina Ostrów Tuszowski, dotąd należąca do powiatu Mieleckiego, ma być przyłączona do powiatu Kolbuszowskiego.

Z gmin nie wymienionych w przeglądzie administracyjnego podziału terytoryalnego Galicyi mają być przydzielone:

a) gminy Nowosiółki Dydyńskie, Posada Nowomiejska i Posada Rybotycka do powiatu Birczy;

b) gminy Rolów i Bojany do powiatu Drohobyckiego;

c) gmina Wysocko Wyżne do powiatu Turki;

d) gminy Lenina Wielka i Nańczówka Wielka do powiatu Staregomiasta;

e) gmina Zarzecze do powiatu Mościskiego;

f) gmina Rzęsna Ruska do powiatu Lwowskiego, nakoniec

g) gmina Kamienna Góra do powiatu Podhajeckiego.

Te postanowienia podaje się niniejszem do wiadomości powszechnej.

Possinger m. p.

Nr. 13.

Ustawa,

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

zmieniająca postanowienia sejmowej ordynacyi wyborczej dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o wykluczeniu od prawa wybierania i obieralności do Sejmu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

§. 1.

Znosi się §. 17. sejmowej ordynacyi wyborczej dla Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Czy i o ile ma miejsce wykluczenie od prawa wyboru i wybieralności do Sejmu, ma być osądzonem na przyszłość, a to i względem skutków dawniejszych wyroków karnych, już nie według powyższego paragrafu, lecz według następujących postanowień:

§. 2.

Od prawa wyboru i obieralności wykluczone są osoby, skazane wyrokiem sądowym za jakąśkolwiek zbrodnię, lub za przestępstwo kradzieży,

sprzeniewierzenia się, udziału w tychże, oszustwa, lub za wykroczenie upadłości (§§. 460., 461., 463., 464. i 486. ustawy karnej).

Skutek ten kondemnaty ma ustać względem zbrodni, wyliczonych w §. 6. pod liczbami 1. do 10. ustawy z dnia 15. Listopada 1867. r. (Dziennik praw Państwa nr. 131.) z końcem kary, względem wszelkich innych zbrodni po upływie dziesięciu lat, jeśli winny skazany został przynajmniej na pięcioletnią karę, w innych razach po upływie pięciu lat, a względem wykroczenia i przestępstw powyżej przytoczonych, po upływie trzech lat, licząc od ukończenia kary.

§. 3.

Osoby, względem których majątku konkurs ogłoszono, lub postępowanie ugodne zaprowadzono, nie są obieralne do Sejmu, jak długo trwa rozprawa konkursowa, albo ugodna (§. 16. lit. *c*) sejm. ord. wyb.).

§. 4.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wiedeń dnia 13. Stycznia 1869. r.

Franciszek Józef m. p.

Giskra m. p.

Nr. 14.

Rozporządzenie c. k. galicyjskiego Namiestnictwa z dnia 14. Stycznia 1869. r. l. 71.569.,

względem zwinięcia niektórych postanowień galicyjskiego statutu organicznego dla izraelitów z dnia 7. Maja 1789. r.

C. k. Ministerstwo Wyznań i Oświecenia rozporządzeniem z dnia 7. Października r. z. l. 6754. zezwoliło w porozumieniu z c. k. Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, ażeby w myśl artykułu 15. ustawy zasadniczej o ogólnych prawach obywateli Państwa następujące postanowienia galicyjskiego statutu organicznego dla izraelitów z dnia 7. Maja 1789. były uważane jako nie obowiązujące:

a) postanowienie końcowe w dziele 4. §. 18., wymagające w celu biernego prawa wyboru do izraelickiej zwierzchności gminnej, by się wykazać wiadomością niemieckiej nauki szkolnej;

b) działy 7., 8., 9., 10., 11., 12. tegoż samego §. 18., normujące akt wyboru a względnie nominacyę zwierzchności przez władzę.

Wpływ władzy na takie wybory ma się odtąd ograniczać do prawa nadzoru, jakie władze wykonują w ogólności wobec autonomicznych organów gminnych, i mają w tej mierze w ogóle tylko powszechnie ważne rozporządzenia bywać zastosowane.

Rozumie się, że powyższe postanowienia odnoszą się także do gmin wyznaniowych izraelickich, położonych w dawnem Księstwie (okręgu) Krakowskiem, a względnie do ustaw i zwyczajów prawnych, tam w tej mierze obowiązujących.

Possinger m. p.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 17. Kwietnia 1869. **IV. Część.**

Nr. 15.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 17. Lutego r. b., l. 7771.,

względem policzenia c. k. akademii sztuk plastycznych do rzędu zakładów, które, co do wykazania naukowego uzdolnienia do jednorocznej służby ochotniczej, mają być uważane jako równe wyższym gimnazyom lub wyższym szkołom realnym.

Odnośnie do punktu 27. obwieszczenia Namiestnictwa z dnia 23. Stycznia 1869. l. 3632. (Nr. 9. Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych), gdzie wymienione są owe zakłady naukowe w kraju, które co do wykazania naukowego uzdolnienia do jednorocznej służby ochotniczej mają być uważane jako równe wyższym gimnazyom lub wyższym szkołom realnym, ogłasza się na mocy wysokiego dekretu c. k. Ministerstwa Obrony Krajowej i Bezpieczeństwa Publicznego z dnia 9. b. m. l. 582 O. kr., że ze względu na istniejące w c. k. akademii sztuk plastycznych examina wstępne mogą ci uczniowie, którzy po ukończeniu niższej szkoły realnej albo niższego gimnazyum do rzeczonej akademii wstąpią, gdy ukończywszy w niej trzylecie, wykazać się mogą, iż w ciągu tegoż uczęszczali na przepisane statutem akademii teoretyczne wykłady, na podstawie wydanego im na to ze strony akademii świadectwa, stać się pod względem służby wojskowej uczestnikami tego samego uwzględnienia, które przyznane zostało ukończonym uczniom wyższego gimnazyum i wyższej szkoły realnej.

Possinger w. r.

Nr. 16.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 27. Lutego r. b., l. 4367.,

dotyczące dodatku na rzecz funduszu krajowego i indemnizacyjnego.

Jego Ces. Król. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z dnia 10. Stycznia 1869. najmiłościwiej zatwierdzić uchwalony przez Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem dodatek na rzecz funduszu krajowego w kwocie (15 c.) piętnastu centów na rok 1868., a w kwocie (16½ c.) szesnastu i pół centów na rok 1869. do każdego reńskiego podatków stałych, z wliczeniem trzeciej części dodatku, niemniej dodatek na fundusze indemnizacyjne po (51 c.) pięćdziesiąt i jeden centów do każdego reńskiego podatków stałych, bez wojennego i nadzwyczajnego dodatku, na rok 1868. i 1869.

Co w skutek wysokiego dekretu c. k. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 17. Stycznia 1869. l. 638 podaje się z tem dołożeniem do powszechnej wiadomości, iż jednocześnie zarządzono pobór wymienionych dodatków na potrzeby krajowe i na fundusze indemnizacyjne za rok 1868. i 1869., o ile takowy, mianowicie za rok 1868., dotychczas uskutecznionym nie został.

Possinger w. r.

Nr. 17.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 17. Marca 1869., l. 9712.,

tyczące się kwalifikacyi słuchaczów medycyny do jednorocznej służby ochotniczej w szpitalach wojskowych, tudzież kształcenia jednorocznych ochotników na oficerów rezerwy korpusu furgonów.

Dla uchylenia wątpliwości, zachodzącej co do tego, kiedy słuchacz medycyny osiąga żądane w §. 23. ustawy o sile zbrojnej uzdolnienie, by mógł nawet przed uzyskaniem stopnia doktora odbyć jednoroczną służbę ochotniczą w szpitalu wojskowym, postanowiło c. k. Ministerstwo Wojny wysokiem

rozporządzeniem okólnikowem z dnia 4. Lutego 1869. l. 503., dla powszechnego zastósowania się, że uzdolnienie należy wtedy uważać za udowodnione, jeżeli dotyczący medycynier uczęszczał na dwa półrocza kliniczne.

Dalej oznajmia się na mocy wspomnionego wysokiego rozporządzenia, że kształcenie jednorocznych ochotników na rezerwowych poruczników korpusu ochotniczego jest możliwem tylko w garnizonach w Wiedniu, w Peszcie i w Pradze, i że przeto ci ochotnicy, którzy pragną uzyskać stopień oficerski w tym korpusie, muszą wybrać sobie jeden z tych garnizonów do odbycia służby czynnej.

Possinger w. r.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 26. Kwietnia 1869. **V. Część.**

Nr. 18.

Obwieszczenie c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 5. Kwietnia 1869. r. l. 1857 Pr.,

względem oddania Wydziałowi krajowemu zarządu fundacyi stypendyjnych, a względnie rozdawnictwa stypendyów niektórych fundacyj.

Na podstawie wyników rokowań i porozumienia się obopólnego, mianowicie c. k. Rządu z jednej, a galicyjskiego Wydziału krajowege z drugiej strony, tudzież w myśl rozporządzenia byłego Ministeryum Stanu z dnia 27. Września 1866. r. l. 5358, wskazującego zastrzeżenia jakoteż i zapatrywania się Rządu co do prawa własności funduszów stypendyjnych i prawa rozdawnictwa stypendyów pojedynczych fundacyj, zezwoliło Wysokie c. k. Ministeryum Oświecenia i Wyznań reskryptem z dnia 2. Września 1868. r. l. 9359 na oddanie, a względnie odebranie w zarząd galic. Wydziału krajowego fundacyj stypendyjnych, w dalszej osnowie niniejszego okólnika wyszczególnionych.

Zastrzegając wspomnione zapatrywanie, iż fundacye stypendyjne nie mogą być uważane jako właściwy majątek krajowy, postanowiło Wysokie c. k. Ministeryum Oświecenia i Wyznań przychylić się do żądania Wydziału krajowego względem oddania zarządu rzeczonych fundacyj, i przyzwoliło oraz, by na podstawie poprzednio uskutecznić się mającej stosownej zmiany aktów

fundacyjnych przeniesiono na Wydział krajowy także prawo rozdawnictwa względem tych fundacyj stypendyjnych, względem których to prawo wykonywał dotąd Rząd, a względnie c. k. Namiestnictwo, *ex titulo juris publici*, t. j. w braku innej władzy lub osoby, którejby to prawo na mocy ustanowień fundatora przysłużać mogło.

Przyzwalając na oddanie fundacyj stypendyjnych w zarząd Wydziału krajowego, zastrzegło sobie nakoniec Wysokie Ministeryum Oświecenia i Wyznań, a względnie c. k. Namiestnictwu, jako (najwyższej władzy fundacyjnej w kraju, prawo zwierzchniczego nadzoru Państwa nad zarządem temi fundacyami.

C. k. Namiestnictwo zaś wykonywać będzie nadzór ten, odbierając od Wydziału krajowego peryodyczne wykazy rachunkowe roczne z zarządu, tak obrotowego, jako też żelaznego majątku fundacyjnego.

W myśl tych ustanowień i na podstawie wymienionych reskryptów Wys. Ministeryum Stanu z dnia 2. Września r. 1866. l. 5358 i Wys. Ministeryum Oświecenia i Wyznań z dnia 2. Września 1868. r. l. 9359 przechodzi zatem na Wydział krajowy, począwszy od 1. Listopada r. 1868., ekonomiczny zarząd majątku następujących funduszów stypendyjnych:

1. Tak zwanych fundacyj konwiktowych, mianowicie: Głowińskiego, Zawadzkiego, Russyana, Matczyńskiego, Potockiego i zakordonowej.

Zarząd fundacyi Głowińskiego został przekazanym Wydziałowi krajowemu wraz z prawem rozdawnictwa z tem zastrzeżeniem, że ani zapis, ani też dotychczasowy sposób rozdawnictwa stypendyów tej fundacyi nie może być jednostronnie zmienionym.

2. Fundacyi Jarosławskiej księżny Stembergk,
3. Damiana Brzeskiego,
4. Mikołaja Kiślickiego,
5. Kunegundy Brześciańskiej,
6. Jędrzeja Staweka,
7. Obywateli obwodu Sądeckiego,
8. Obywateli obwodu Rzeszowskiego,
9. Floryana Janowskiego, biskupa Tarnowskiego,
10. Adama Żebrowskiego,
11. Franciszka barona Hauera,
12. Anieli Sieleckiej,
13. Piotra Krausnekera,

14. Jakóba Bema,

15. hrabi Łosia,

16. fundacyi Nahaczowskiej, legowanej przez ś. p. Jędrzeja i Elżbietę Moszczeńskich,

17. Jakóba Kulczyckiego,

18. Ludwiki Niezabitowskiej,

19. Dra. medycyny Rappaporta,

20. Brzeżańskiej „Cesarzowej Elżbiety",

21. Arcyksięcia Karola Ludwika,

22. miasta Mikołajowa,

23. Dra. medycyny Ignacego Königsberga,

24. Przemyska dla uczniów gimnazyalnych,

25. Przemyska imienia Arcyksięcia Rudolfa, Następcy Tronu,

26. Krystyana i Teresy Seidlerów,

27. Eliasza Horeckiego,

28. gmin powiatu niegdyś Manasterzyskiego,

29. Myślenickiej, pochodzącej z legatu H. Otowskiego,

30. Jędrzeja Mikiewicza,

31. Jędrzeja Nielepca,

32. Dyonizego Stanetti-Falkenfelsa,

33. Adama Morawskiego,

34. Ludwiki hr. Moszczeńskiej,

35. Jana Mieroszewskiego,

36. fundacyi Krościeńskiej.

W skutek przeniesienia administracyi wszystkich powyżej wyszczególnionych fundacyj na Wydział krajowy będzie przysłużał tej nowej władzy administracyjnej cały ekonomiczny i finansowy zarząd, tak ruchomego jak i nieruchomego majątku dotyczących fundacyj, mianowicie zaś:

a) prawo przechowywania pieniędzy funduszowych i efektów;

b) fruktyfikacyjnego lokowania majątku fundacyjnego;

c) czuwania, ażeby odsetki i dochody funduszów regularnie wpływały, tudzież, ażeby fundacye ani w kapitale, ani też w dochodach niedoznały uszczerbku;

d) prawo assygnowania;

e) rozpisywania konkursów;

f) przesyłanie podań konkursowych uprawnionym do prezentowania kandydatów, lub rozdawania stypendyów, w ogóle przedsiębrania wszelkich czynności, które nie są ściśle pojęciem prawa rozdawnictwa objęte.

Wyjątek stanowią wypadki, w których pierwotne postanowienia woli fundatora przekazują pewnym urzędom lub osobom pewną czynność, objętą w powyższem wyszczególnieniu sub *a*) — *f*).

Wraz z administracyą tych funduszów przechodzi na Wydział krajowy w skutek powyższego ustanowienia Wys. Ministeryum Oświecenia, pod zastrzeżeniami wyszczególnionemi w powołanych rozporządzeniach ministeryalnych, także i prawo rozdawnictwa stypendyów, jednakże li tylko co do fundacyj, względem których wykonywał Rząd prawo rozdawnictwa, jak wyżej wspomniano, *ex titulo juris publici*, mianowicie względem:

1. Fundacyj konwiktowych (Głowińskiego, Zawadzkiego, Russyana, Matczyńskiego, Potockiego i zakordonowej).
2. Jarosławskiej księżny Stembergk,
3. Damiana Brzeskiego,
4. Mikołaja Kiślickiego,
5. Kunegundy Brześciańskiej,
6. Jędrzeja Staweka,
7. obywateli obwodu Sądeckiego,
8. obywateli obwodu Rzeszowskiego, i
9. Floryana Janowskiego, biskupa Tarnowskiego.

W skutek tych ustanowień Wysokiego Ministeryum, mianowicie zaś w celu przeniesienia na Wydział krajowy prawa rozdawnictwa stypendyów fundacyj sub 1. — 9. wymienionych, doznają dotyczące akta fundacyjne i dotychczasowe ustanowienia rządowe względem tych fundacyj, tudzież obwieszczenie Namiestnictwa z dnia 19. Września roku 1849. (Dzienn. ustaw kraj. r. 1840. L. 517) częściową zmianę o tyle, że orzeka się niniejszem, iż stypendya wymienionych sub 1. — 9. fundacyj będzie rozdawał nadal Wydział krajowy, stosując się jednak do obowiązujących zresztą wszystkich innych ustanowień aktów fundacyjnych i przepisów rządowych.

Orzeka się oraz, że co do fundacyj stypendyjnych, które przeszły li tylko w zarząd Wydziału krajowego, dotychczasowy tryb rozdawnictwa, a względnie prawo nadawania stypendyów tych fundacyj, nie ulega żadnej zmianie, że zatem będzie przysługiwało to prawo jak dotąd, tak i nadal:

względem fundacyi Żebrowskiego każdoczesnemu właścicielowi dóbr Żurawna, w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, które z pomiędzy ubiegających się o te stypendya układa terna, nadawcę obowiązujące;

względem fundacyi Hauera na mocy specyalnego postanowienia aktu fundacyjnego każdoczesnemu Namiestnikowi Galicyi;

względem fundacyi Sieleckiej na mocy postanowienia aktu fundacyjnego c. k. galic. Namiestnictwu;

względem fundacyi Krausnekera według aktu fundacyjnego konsystorzowi uniwersyteckiemu w Wiedniu, zatwierdzenie zaś wyboru c. k. galicyjskiemu Namiestnictwu;

względem fundacyi Bema r. k. Arcybiskupowi we Lwowie;

względem fundacyi hr. Łosia głowie rodziny hr. Łosiów;

względem fundacyi Nahaczowskiej g. k. konsystorzowi Przemyskiemu, na przedstawienie upoważnionych do tego stron;

względem fundacyi Kulczyckiego spadkobiercom fundatora i następcom tychże, a względnie krewnym fundatora, pod warunkiem zatwierdzenia przez Namiestnictwo;

względem fundacyi Niezabitowskich każdoczesnemu właścicielowi dóbr Uherce Niezabitowskie, o ile jest potomkiem dziada fundatorki. Układanie zaś ternów, któremi prezentant jest ograniczonym, ma przysłużać c. k. Namiestnictwu;

względem fundacyi Rappaporta stałej komisyi medycznej;

względem fundacyi Brzeżańskiej „Cesarzowej Elżbiety“ rozdawnictwo w taki sposób normowane, że terno układa dyrektor gimnazyum Brzeżańskiego, a stypendyum nadaje Starosta powiatu Brzeżańskiego, za przyzwaniem do rady dwóch właścicieli dóbr;

względem fundacyi Arcyksięcia Karola Ludwika na propozycyę konsystorza ob. orm. Namiestnikowi Galicyi;

względem fundacyi Mikołajowskiej c. k. Namiestnictwu na przedstawienie miasta Mikołajowa;

względem fundacyi Königsberga adwokatowi Piotrowskiemu i jego potomkom;

względem fundacyi Przemyskiej dla uczniów gimnazyalnych, tudzież

względem fundacyi Przemyskiej imienia Arcyksięcia Rudolfa — c. k. Namiestnikowi Galicyi;

względem fundacyi Seidlerowskiej Namiestnictwu, na propozycyę Lwowskiego Superintendenta wyznania augsburskiego;

względem fundacyi Horeckiego fundatorowi, za potwierdzeniem Namiestnictwa, po jego zgonie gr. kat. konsystorzowi metropolitalnemu we Lwowie;

względem fundacyi Manasterzyskiej każdoczesnemu Namiestnikowi Galicyi;

względem fundacyi Otowskiego parochowi obrz. łac. w Myślenicach, za porozumieniem z dyrektorem tamtejszej głównej szkoły ludowej i burmistrzem;

względem fundacyi Mikiewicza c. k. Namiestnictwu, w porozumieniu z Radą szkolną krajową, na przedstawienie kapituły katedralnej w Tarnowie;

względem fundacyi Nielepca każdoczesnemu parochowi w Frydrychowicach, potwierdzenie zaś wyboru c. k. Namiestnictwu;

względem fundacyi Stanettego dyrektorowi gimnazyum Bocheńskiego;

względem fundacyi Morawskiego mają wykonywać prawo rozdawnictwa członkowie rodziny fundatora w myśl szczegółowych ustanowień jego według primogenitury, przedkładając c. k. Namiestnictwu terna kandydatów do wyboru;

względem fundacyi hr. Moszczeńskiej c. k. Namiestnictwu;

względem fundacyi Jana Mieroszewskiego każdoczesnemu ordynatowi Mieroszewskiemu,

nakoniec względem fundacyi Krościeńskiej c. k. Namiestnictwu na przedstawienie urzędu powiatowego.

Podając te ustanowienia do powszechnej wiadomości i zastosowania się w danych razach, poleca się wszystkim krajowym zakładom naukowym, ażeby przesyłały w ten sposób, jak dotąd, do c. k. Namiestnictwa, nadal do Wydziału krajowego wszelkie podania i wnioski, odnoszące się do powyżej wskazanego zakresu działania Wydziału krajowego względem zarządu wymienionych fundacyj, i ażeby udzielały tej władzy na wezwanie wszelkie potrzebne jej wyjaśnienia względem stypendystów. Prócz tego mają zakłady naukowe przedkładać Wydziałowi krajowemu, o ile w ogóle były i są obowiązane do tego istniejącemi przepisami, peryodyczne wykazy o postępach i zachowaniu się stypendystów wraz z wnioskami co do dalszego pobierania lub też odebrania nadanych im stypendyów, ograniczając jednak te wykazy i wnioski li do fundacyi stypendyjnych, które przeszły w zarząd nowej władzy wraz z prawem rozdawnictwa, a wyszczególnione są powyżej sub 1. — 9.

Nakoniec winny zakłady naukowe donieść Wydziałowi krajowemu o wypadkach opróżnienia stypendyów wyż pomienionych.

Te podania, wyjaśnienia i wykazy mają przesyłać Dyrekcye i Przełożeni zakładów naukowych i wydziałów wszechnic bezpośrednio do Wydziału krajowego.

Wnioski zaś peryodyczne, dotyczące pozostawienia stypendystów w używaniu stypendyów lub odebrania im tego dobrodziejstwa, o ile się takowe odnoszą do fundacyj pod 10. do 36. wymienionych, które przeszły li w zarząd Wydziału krajowego bez prawa rozdawnictwa, winny być przedkładane i nadal do c. k. Namiestnictwa.

Possinger w. r.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 29. Kwietnia 1869. **VI. Część.**

Nr. 19.

Rozporządzenie c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbowej z dnia 4. Kwietnia 1869. r. l. 852 praes.,

dotyczące wymiaru dodatków do stałych podatków w roku 1869.

Podług dekretu Wys. Ministerstwa Skarbu z d. 30. Marca r. b. l. 10.493 mają być na mocy obwieszczonej w nr. 34. Dziennika ustaw Państwa ustawy finansowej z d. 23. Marca 1866. r. pobierane stałe podatki w ogóle podług istniejących przepisów.

Co do wymiaru dodatków do stałych podatków mają być obowiązującemi następujące postanowienia:

a) przy podatku gruntowym i domowo-czynszowym należy pobierać, oprócz zwyczajnej kwoty podatkowej i zastępującego podatek dochodowy dodatku w wysokości jednej trzeciej części, jeszcze nadzwyczajny dodatek, wynoszący jednę trzecią część zwyczajnej kwoty podatkowej;

b) przy podatku domowo-klassycznym ma być pobierany, oprócz zwyczajnej kwoty podatkowej i zastępującego podatek dochodowy dodatku w wysokości jednej trzeciej części, jeszcze nadzwyczajny dodatek równy zwyczajnej kwocie podatkowej;

c) przy podatku zarobkowym i przy podatku dochodowym pobierać należy, oprócz zwyczajnej kwoty podatkowej, jeszcze nadzwyczajny dodatek również w wysokości zwyczajnej kwoty podatkowej.

Tylko od tych podatkujących, których całkowita kwota podatku zarobkowego i dochodowego pierwszej klassy, lub podatku dochodowego drugiej klassy w stanie zwyczajnym nie przewyższa kwoty trzydziestu złotych reńskich, ma

być pobierany nadzwyczajny dodatek w wysokości siedmiu dziesiątych części zwyczajnej kwoty podatkowej.

Jako podatek dochodowy od budynków, używających całkowicie lub częściowo czasowego uwolnienia od podatku domowo-czynszowego, ma być opłacana za rok 1869. pięćprocentowa kwota od czystego dochodu rocznego, jaki przyniosą te budynki uwolnione od podatku, to jest od owej summy, jaka pozostanie z całorocznego ryczałtowego dochodu czynszowego, po odtrąceniu procentów przyznanych prawnie na utrzymanie tych budynków, a przy budynkach całkowicie uwolnionych od podatku, także po odliczeniu procentów, przypadających podług udowodnienia w roku 1869. od kapitałów zabezpieczonych na tych budynkach wolnych od podatku.

Ponieważ wymiar wszystkich podatków stałych i ich przepisanie w urzędach podatkowych zostały już nakazane tutejszemi rozporządzeniami z d. 29. Grudnia 1868. r. l. 3286 pr. i z dnia 2. Stycznia r. b. l. 462 (Dodatek do Dziennika rozporządzeń nr. 1. i 2. z roku 1860.); przeto postanawia się jeszcze tylko, że dotyczące należytości podatkowe, które gminom i obowiązanym do opłaty podatku w tabellach, nakazach płatniczych, wyciągach podziałowych i książeczkach podatkowych już na miesiąc Styczeń, Luty i Marzec 1869. r. oznajmione zostały, mają być teraz na cały rok 1869. do wiadomości podane i od tychże sciągnięte.

Te przepisywania na przeciąg roku mają być uskutecznione z pospiechem, i władzom przeznaczonym do nadzorowania urzędów podatków zaleca się surowo, ażeby usilnie nagliły do ich wykonania.

Władze zaś administracyjne, przeznaczone do sciągania podatków, obowiązane są postarać się o wczesne i całkowite ich sciągnięcie.

Jorkasch m. p.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 22. Czerwca 1869 **VII. Część.**

Nr. 20.

Rozporządzenie c. k. Ministerstwa Sprawiedliwości z d. 4. Maja 1869.,

dotyczące przydzielenia gminy Półwsie zwierzynieckie do okręgu miejsko-delegowanego Sądu powiatowego w Krakowie.

Na mocy §. 2. ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. (Dz. pr. Państwa nr. 59.) wydziela się gminę Półwsie zwierzynieckie z okręgu sądu powiatowego w Liszkach, a przydziela się ją miejsko-delegowanemu sądowi powiatowemu w Krakowie.

Rozporządzenie to wstąpi w życie z dniem 1. Lipca.

Herbst m. p.

Nr. 21.

Obwieszczenie c. k. galicyjskiego Namiestnictwa z d. 8. Maja 1869., liczba 21.353.,

dotyczące niektórych postanowień względem przyjęcia aspirantów do jednorocznej służby ochotniczej w armii.

W dopełnieniu obwieszczeń Namiestnictwa z dnia 23. Stycznia r. b., l. 3632. (Dz. ust. kraj. nr. 9.), z d. 17. Lutego r. b., l. 7771. (Dz. ust. kraj. nr. 15.) i z d. 17. Marca r. b., l. 9712. (Dz. ust. kraj. nr. 17.) ogłasza się rozporządzenie c. k. państwowego Ministerstwa Wojny z d. 24. Kwietnia b. r. oddz. 2., nr. 3050. (nr. 121. Dziennika rozporządzeń armii) z tym dodatkiem, że podług oznajmienia tutejszej c. k. Komendy Jeneralnej z dnia 29. Kwietnia r. b. l. 3948. w. r. będą wspomnione tamże komissye examinacyjne przy XI. komendzie dywizyjnej armii we Lwowie i przy XII. dywizyjnej i wojskowej komendzie armii w Krakowie urzędować na dniu 26. Maja

r. b., potem zaś aż do rozpoczęcia tegorocznego peryodu assenterunku w ostatni czwartek każdego miesiąca, i że prośby aspirantów o przypuszczenie do examinu podane być mają przynajmniej na pięć dni przed przypadającym terminem examinacyjnym do dotyczącej komendy dywizyjnej, a względnie wojskowej. - - -

Rozporządzenie okólnikowe z dnia 24. Kwietnia 1869. r., oddz. 2., liczba 3050.

Z powodu wniesionych zapytań, czy może być dopuszczonym assenterowanie jednorocznych ochotników po rozpoczęciu teraźniejszego peryodu służby czynnej, objaśnia się odnośnie do rozporządzeń okólnikowych z dnia 22. Grudnia 1868. r. nr. prezyd. 4554. i z dnia 4. Stycznia 1869. r., oddz. 2., L. 10.938 z r. 1868., że tylko przyjęcie na rozpoczęty z dniem 1. Marca peryod czynnej służby jednorocznych ochotników do oznaczonego terminu zamknięte zostało, i że przeto nie mogą już być uwzględnione nadchodzące lub nadeszłe później podania o przyjęcie, mające na celu równoczesne rozpoczęcie służby aspirantów.

Żadną miarą jednakże nie może być odmawiane ochotnikom, czy mają prawo odwlekać rozpoczęcie służby, czy nie, dozwolenie przyjęcia dlatego, iż zgłoszenie się ich nastąpiło dopiero po rozpoczęciu peryodu służby czynnej, ponieważ wskazane względami wykształcenia wojskowego oznaczenie regularnego terminu do równoczesnego rozpoczęcia służby nie może służyć za powód do ograniczania dobrowolnego assenterunku, które ustawą wcale nie jest uzasadnione.

Tylko tym obowiązanym do służby wojskowej, którzy dla swojej klassy wieku są już powołani do regularnego assenterunku, nie może być podług §. 20. ustawy o sile zbrojnej (artykuł ustawy LX. z r. 1868.) dozwolonem dobrowolne wstąpienie w ciągu peryodu assenterunku, którego wyjątkowe późniejsze rozpoczęcie na ten rok dodatkowo oznaczone zostanie;

Nie podlega przeto żadnej wątpliwości dalsze przyjmowanie jednorocznych ochotników pod przepisanemi ustawą warunkami, tylko nie mogą oni być pociągani teraz do służby czynnej, lecz mają rozpocząć takową z dniem 1. Października 1869. r., lub tego roku, który mogą obrać sami podług §. 21. ustawy o sile zbrojnej (artykułu ustawy).

W porozumieniu z interesowanemi Ministerstwami krajowemi rozporządza państwowe Ministerstwo Wojny dalej, jak następuje:

1. Ażeby mianowicie tym aspirantom do jednorocznej służby dobrowolnej, którzy należą do klass wieku, obowiązanych do tegorocznego regularnego

assenterunku, a dla braku przepisanych świadectw naukowych mają udowodnić wyższe wykształcenie złożeniem osobnego examinu, nastręczyć sposobność do tego jeszcze przed rozpoczęciem peryodu assenterunku mają na nowo wejść w życie komissye examinacyjne przy dywizyjnych komendach armii.

2. Examina odbywają się przynajmniej raz na miesiąc, i mają być przedsiębrane zwyczajnie w ostatni czwartek każdego miesiąca.

3. Na przyszłość ma przy tych examinach dla zaprowadzenia jednostajnego postępowania służyć za prawidło następujący poniżej program.

4. Aspiranci, którzy udowodnić chcą wykształcenie naukowe świadectwami zagranicznych zakładów naukowych, mają załączyć do swoich podań najnowszy program lub statut tego zakładu naukowego za granicą, w którym na ostatku pobierali naukę, i którego świadectwa przedkładają.

5. Pod względem udowodnienia kwalifikacyi naukowej do jednorocznej służby ochotniczej będą zresztą uważane jako równe wyższym gimnazyom lub wyższym szkołom realnym, kurs praktykantów w niższo-austryackiej krajowej szkole rolniczej w Grossau i akademia handlowa w Peszcie.

Aspiranci rzeczonej szkoły rolniczej mają udowodnić świadectwami tego zakładu naukowego, że ukończyli zupełnie kurs praktykantów i przynajmniej z dobrym postępem złożyli przepisane ścisłe examina z wykładanych przedmiotów; przedkładane zaś przez ukończonych uczniów akademii handlowej w Peszcie przepisane świadectwa muszą być opatrzone podpisem nadzorcy szkół, zapraszanego na każdy examin.

W końcu przypomina się jeszcze odnośnie do punktu VIII. organizacyjnych postanowień dla piechoty liniowej, że w punkcie 35. rozporządzenia okólnikowego z dn. 22. Grudnia 1868. r. prezyd. nr. 4554. zostało wprawdzie zakazanem przydzielenie jednorocznych ochotników do kadr rezerwowych w ogólności, ale nie do 4tych i 5tych batalionów polowych piechoty liniowej, którym to ostatnim, chociaż przez większą część roku ich stan zwykle jest niższy, nie zbywa na potrzebnych siłach naukowych.

Program

examinów wstępnych dla jednorocznych ochotników.

1. Przedmioty examinacyjne są następujące:

A. Matematyka, a mianowicie:

a) Algebra,

b) Planimetrya, i

c) Stereometrya.

B. Historya,

C. Jeografia,

D. Łacina i

E. drugi z żyjących języków Austryacko-Węgierskiej Monarchii, albo zamiast jednego z tych języków język francuski lub angielski

Zamiast stereometryi mogą aspiranci podług wolnego wyboru składać examin z dwóch zpomiędzy następnych przedmiotów, a mianowicie: z arytmetyki kupieckiej, historyi naturalnej, fizyki lub chemii.

Kto składa examin z arytmetyki kupieckiej, ma być examinowany z szczegółowej jeografii Monarchii Austryacko-Węgierskiej, z przeważnem uwzględnieniem jej handlu, przemysłu i statystyki.

Kto się nie poddaje examinom wymienionym pod *D* i *E*, może za każdy z nich składać examin z któregokolwiek z przedmiotów, oznaczonych w ustępie 2.), przyczem wybór przedmiotu o tyle jest nieograniczonym, o ile dotyczący aspirant nie wybrał już zamiast stereometryi dwóch zpomiędzy tych przedmiotów.

2. Co do objętości pojedynczych przedmiotów wymagane będą:

Algebra: włącznie ze zrównaniami drugiego stopnia z jedną cyfrą niezmienną;

Planimetrya: włącznie z głównemi właściwościami linii przecięcia stożka;

Stereometrya: cała;

Z historyi: znajomość głównych wypadków historyi powszechnej aż do drugiego pokoju paryskiego; bliższa znajomość dziejów Monarchii Austryacko-Węgierskiej;

Z jeografii: ogólna znajomość matematycznej i fizycznej jeografii, tudzież jeograficznych stosunków pięciu części świata; bliższa znajomość środkowej Europy i szczegółowa jeografia Monarchii Austryacko-Węgierskiej;

Z łaciny: tłumaczenie zadania na łacińskie, expozycya z Salustyusza lub Cezara;

Z historyi naturalnej: przeglądowa znajomość trzech królestw natury;

Z fizyki: znajomość najważniejszych nauk;

Z chemii; znajomość podstaw elementarnych z uwzględnieniem ich zastósowania do najważniejszych gałęzi przemysłu.

3. Examin ma być przedsiębrany w języku, którym aspirant najlepiej włada, i w którym też żądaną będzie gruntowna znajomość gramatyki a oraz zdolność napisania na dany temat wyrobu bez błędów ortograficznych i dobrym stylem.

Żądana od aspiranta znajomość drugiego języka (pod 1. *E*) ma być udowodnioną tłumaczeniem zadania z książki i ze słuchu.

Baron Kuhn m. p.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 22. Czerwca 1869. **VIII. Część.**

Nr. 22.

Ustawa z dnia 13. Maja 1869. r.,

o obronie krajowej (landwerze) dla zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów.

Zgodnie z uchwałą obódwu Izb Rady Państwa, rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Landwera zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów stanowi część siły zbrojnej (§. 2. ustawy o sile zbrojnej z dnia 5 Grudnia 1868. roku, Dziennik ustaw Państwa nr. 151.). Jest ona powołaną w czasie wojny do wspierania armii stałej i do wewnętrznej obrony, a w czasie pokoju wyjątkowo także do utrzymania wewnętrznego porządku i bezpieczeństwa (§. 8. ust. o sile zbrojnej).

§. 2.

Zwołanie i uruchomienie całej landwery lub części tejże w razie zachodzącego niebezpieczeństwa wojny, jakoteż w czasie pokoju dla utrzymania porządku i bezpieczeństwa wewnątrz, może nastąpić tylko na rozkaz Cesarza, kontrasygnowany przez odpowiedzialnego Ministra Obrony krajowej (§. 10. ust. o sile zbrojnej).

§. 3.

W razie wojny może być landwera wyjątkowo użytą także poza ogólnym obrębem zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów, do czego jednak potrzebną jest osobna ustawa państwowa. Jeźliby zaś Rada

Państwa nie była zebraną, a zwłoka groziła niebezpieczeństwem, może być zarządzonem użycie landwery poza obrębem rzeczonych królestw i krajów z zastosowaniem postanowień §. 14. zasadniczej ustawy Państwa z d. 21. Grudnia 1867. r. (nr. 141. Dz. ust. Państwa.)

§. 4.

Landwera będzie uzupełniana:

a) wcielaniem w szeregi rezerwistów po dopełnieniu obowiązkowej służby w armii, tudzież zanotowanych do rezerwy zastępczej, którzy przekroczyli już 30sty rok wieku;

b) bezpośredniem przydzielaniem obowiązanych do służby wojskowej;

c) takimi ochotnikami, którzy uczynili zadość swojemu obowiązkowi stawienia się, i nie są obowiązani do służby przy landwerze, ale są jeszcze zdatnymi do służby (§. 15. ust. o sile zbrojnej).

§. 5.

Do wstąpienia do landwery potrzebne jest:

a) prawo obywatelstwa w zastąpionych w Radzie Państwa królestwach i krajach;

b) umysłowe i fizyczne uzdolnienie, tudzież wzrost taki, jak dla armii stałej (§. 16. ust. o sile zbrojnej).

§. 6.

Obowiązkowa służba przy landwerze trwa:

a) dwa lata dla tych, którzy po dopełnieniu obowiązkowej służby w armii stałej, lub też w rezerwie zastępczej, przeniesieni będą do landwery (§. 4. *a*);

b) dwanaście lat dla tych, którzy jako obowiązani do służby wojskowej bezpośrednio wcieleni zostaną do landwery (§. 4. *b*);

c) dwa lata, wypadkowo na czas wojny, dla ochotników (podług §. 4. *c*).

§. 7.

Landwera zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów, nie licząc Tyrolu i Forarlbergu, składa się z 79 batalionów i z jednego lub dwu szwadronów na każdy okręg rekrutacyjny pułku konnego (§. 12. ust. o sile zbr.).

O ile z uwzględnieniem właściwości pojedyńczych krajów mają być formowane bataliony landwery jako bataliony strzeleckie, tudzież utwarzane szwadrony ułanów lub dragonów landwery, postanowi to Ministerstwo z przyzwoleniem Cesarza w drodze rozporządzeń, pozostawiając prawo ustanowienia kosztów prawodawstwu państwowemu.

Te bataliony i szwadrony otrzymają numera bieżące podług krajów, i będą nazywane podług kraju i swego okręgu rekrutacyjnego.

Liczba batalionów i szwadronów landwery może być powiększoną tylko za przyzwoleniem Cesarza i za zgodną uchwałą Rady Państwa.

§. 8.

Komendy jeneralne i wojskowe są oraz komendami landwery dla korpusów landwery swojego okręgu podług zasad istniejących dla armii stałej.

§. 9.

Każdy okręg rekrutacyjny, wyjąwszy Tyrol i Forarlberg, dzieli się z uwzględnieniem ile możności podziału politycznego i liczby ludności na dwa batalionowe okręgi landwery. Dawne obwody, raguzański i skodzański w królestwie Dalmacyi, tworzą razem jeden batalionowy okręg landwery.

Każdy batalionowy okręg landwery dzieli się na cztery okręgi kompanijne. Podział tych okręgów batalionowych i kompanijnych uskutecznia Minister Obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, i za przyzwoleniem Cesarza.

Szwadrony landwery uzupełniają się z kilku okręgów batalionowych.

§. 10.

Oficerow i szeregowców w batalionach i szwadronach landwery należy już w czasie pokoju, podzieliwszy bataliony na kompanie, utrzymać w etacie i w ewidencyi.

Lista żołnierzy, przechodzących z artyleryi, z wojsk technicznych, z kompanij sanitarnych, od pociągów, wreszcie z oddziałów do umundurowania i zaopatrzenia armii, do landwery, ma być osobno utrzymywaną, i na wypadek wojny przeznaczeni są landwerzyści artyleryi do wzmocnienia artyleryi fortecznej, landwerzyści wojsk technicznych do twierdz lub też do technicznego przygotowania teatru wojny, a nakoniec landwerzyści korpusu sanitarnego, korpusów pociągowych, tudzież oddziałów do umundurowania i zaopatrzenia armii do zakładów rezerwowych i dosyłkowych w służbowym zakresie landwery.

Do utrzymywania etatu i ewidencyi, tudzież do zarządu zasobami magazynowemi dla batalionów i szwadronów landwery, istnieje w głównem miejscu każdego okręgu batalionowego bióro ewidencyjne landwery złożone:

- z 1 kapitana,
- z 4 feldweblów dla okręgów kompanijnych,
- z 4 landwerzystów i
- z 1 rusznikarza.

§. 11.

Zasoby umundurowania, rynsztunku, broni, tudzież amunicyi tarczowej i musztrowej mają być przechowywane w głównych miejscach okręgów batalionowych landwery (§. 10.) przy pomocy zwierzchności gminnej.

§. 12.

Bataliony i szwadrony landwery mają być formowane jako korpusy taktyczne ile możności w takim samym stanie, jak bataliony i szwadrony stałej armii.

§. 13.

W czasie pokoju mogą wszystkie osoby, należące do landwery, z wyjątkiem umieszczonych przy biórach ewidencyjnych (§. 10.), oddawać się swoim zatrudnieniom cywilnym, wyjąwszy ten czas tylko, kiedy biorą udział w musztrach peryodycznych (§. 15.).

§. 14.

Przydzieleni do landwery rekruci (§. 4. *b*, *c*) będą musztrowani w czasie pokoju zwyczajnie przez ośm tygodni przy stojących w stacyi zakładowej korpusach armii własnego okręgu rekrutacyjnego. Gdzieby okoliczności wymagały innego postępowania, wydane będą odpowiednie rozkazy w drodze rozporządzeń.

§. 15.

Musztry pieszej landwery odbywają się po żniwach, i obejmują:

a) co drugi rok musztry batalionowe przez 14 dni, w ciągu których biorą bataliony na przemian udział w wielkich ćwiczeniach korpusów armii;

b) w latach, w których przypadają musztry batalionowe, ćwiczenia kompanii przez 14 dni, na które wcieleni bezpośrednio do landwery w ciągu pierwszych sześciu lat ich służby zwoływani być mogą wraz z potrzebnemi szarżami.

Konna landwera, która się składa tylko z wysłużonych ludzi, nie odbywa żadnych ćwiczeń.

Na prośbę batalionowych komendantów landwery mogą być odstawiani do ćwiczeń obrony krajowej oficerowie instrukcyjni i podoficerowie stałej armii.

§. 16.

Dla niezwołanych na musztry landwerzystów odbywają się co roku po żniwach w miejscu kompanijnem zgromadzenia kontrolne, które jednak nie mają trwać dłużej nad jeden dzień.

§. 17.

Przy pierwszem postawieniu landwery będzie utworzony jej korpus oficerów:

a) z przydatnych oficerów pensyonowanych;

b) z oficerów, którzy kwitowali z zatrzymaniem charakteru wojskowego, o ile takowi — wedle obowiązku swego do służby wojskowej — nie będą przydzieleni jako oficerowie rezerwowi do armii stałej;

c) z innych osób, nie obowiązanych do służby w armii, które ubiegają się o nominacyę na stopień oficerski przy landwerze, i posiadają uzdolnienie do tego;

d) z podoficerów landwery, którzy examin oficerski chlubnie złożyli, i zresztą zdolni są na oficerów.

Korpus oficerów landwery uzupełnia się normalnie:

a) przejściem oficerów czynnych ze stałej armii;

b) oficerami rezerwowymi, którzy ukończyli swoją obowiązkową służbę w armii i formalnie zostali wcieleni do landwery, albo też takimi, którzy należą jeszcze do stanu armii stałej i tylko dla pomocy przydzieleni będą do landwery (§. 21. ust. o sile zbrojnej);

c) stopniowem awansem w samej landwerze podług zasad istniejących dla stałej armii, zatem albo po złożeniu examinu, albo też bez niego w nagrodę za odznaczenie się wobec nieprzyjaciela, pod warunkiem potrzebnego zresztą uzdolnienia.

Przy rozdzielaniu oficerów landwery na bataliony i szwadrony potrzeba uwzględniać ile możności stałą ich siedzibę.

§. 18.

Oficerowie landwery stoją co do szarż swoich na równi z oficerami stałej armii; przy równym stopniu w szarży mają oficerowie stałej armii pierwszeństwo przed oficerami landwery.

§. 19.

Komenda w landwerze odbywa się w obrębie wszystkich zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów w tym samym języku, co w armii stałej; sztandary batalionów landwery są równe białym sztandarom armii stałej, i mają po jednej stronie orła cesarskiego, a po drugiej dotyczący herb kraju.

Cechy odróżniające i odznaki wszystkich szarż, rynsztunek i uzbrojenie, tudzież przepisy służby i musztry dla landwery są takie same jak dla armii stałej.

Barwę i formę ubrania postanowi Ministerstwo za przyzwoleniem Cesarza w drodze rozporządzeń.

§. 20.

Oficerowie i szeregowcy landwery mają tylko w czasie pełnienia swojej służby prawo do żołdu, który w czasach pokoju, pogotowia i wojny jest taki sam jak w armii stałej.

§. 21.

Oficerowie landwery lub landwerzyści, którzy staną się kalekami w wojnie lub w ogóle w czynnej służbie, doznają tych samych względów, jakie istnieją w tej mierze dla armii stałej.

Te same uwzględnienia rozciągają się także na wdowy i sieroty po oficerach landwery, którzy polegli w walce z nieprzyjacielem, lub umarli w skutek ran odniesionych.

§. 22.

Ogólne koszta landwery, do których należą także dodatkowe płace pensyonowanych oficerów podczas pełnienia ich służby, ciążą w czasie pokoju na budżecie Ministra Obrony krajowej; koszta zaś wynikające z uruchomienia i użycia landwery w celach wojennych, będą pokrywane ze wspólnej dotacy państwowego Ministra Wojny.

§. 23.

Oficerowie i szeregowcy landwery, nie znajdujący się w czynnej służbie, podlegają we wszystkich swych stosunkach cywilnych, jakoteż w sprawach karnych i policyjnych, sądom i władzom cywilnym, i podpadają tym tylko ograniczeniom, które są uzasadnione w ustawie o sile zbrojnej, i potrzebne do utrzymania ewidencyi. Ci zaś, którzy zostają w czynnej służbie, podlegają wojskowym ustawom karnym i dyscyplinarnym, ale pod względem swoich stosunków cywilnych, nie odnoszących się do służby wojskowej, podlegają oni cywilnym ustawom i władzom. W tym względzie wydane będą bliższe postanowienia w osobnej ustawie (§. 53. ust. o sile zbrojnej).

Dla utrzymania ewidencyi obowiązani są oficerowie i szeregowcy landwery oznajmić każdą zmianę swego stałego miejsca pobytu przynależnemu biórowi ewidencyjnemu landwery, jakoteż temu, do którego obrębu się udają.

Landwerzystom ma być dozwolone w razie przesiedlenia się w okręg innego batalionu, jeźli o to upraszają, przeniesienie do dotyczącego batalionu (szwadronu).

Pod temi samemi warunkami mogą także oficerowie landwery zmieniać pomieszkanie swoje, ale ich przeniesienie do innego batalionu (szwadronu) zawisło od stosunków etatu i służby, i dla oficerów sztabowych potrzebną jest w tym względzie decyzya Cesarza, dla oficerów wyższych przyzwolenie Ministerstwa Obrony krajowej.

§. 24.

Wszyscy przebywający za granicą landwerzyści, skoro przypuszczać można, że musieli dowiedzieć się w drodze publicznej, iż Monarchii zagraża blizka wojna, i że nastąpiło już powołanie obrony krajowej, są obowiązani powrócić niezwłocznie do rodzinnego kraju i stawić się do rozporządzenia, nie oczekując osobnego wezwania (§. 53. ust. o sile zbrojnej).

§. 25.

Oficerowie landwery i landwerzyści, którzy w przeciągu naznaczonego terminu nie uczynią zadość wezwaniu na musztry lub do pełnienia służby, a nie zdołają usprawiedliwić zupełnie swojej nieobecności, mają być karani aresztem od jednego tygodnia do trzech miesięcy, za trzeciem zaś powtórzeniem winy, a w czasie wojny już za pierwszym razem, podpadają wyrokowi sądu wojennego. Piastowanie szarży jest w tym wypadku obciążającą okolicznością.

§. 26.

Do wychodźtwa potrzebują landwerzyści pozwolenia Ministra Obrony krajowej.

W razie zaniechania wychodźtwa powinien dotyczący landwerzystwa dopełnić reszty przerwanego swem uwolnieniem obowiązku służenia w landwerze.

W ciągu wojny nie może być udzielane pozwolenie do wychodźtwa.

§. 27.

Wszystkie sprawy landwery należą do zakresu działania Ministra Obrony krajowej, za krórego wysłuchaniem mianuje Cesarz do zarządzeń czysto wojskowych jednego z Jenerałów naczelnym Komendantem landwery.

Zakres działania Ministra Obrony krajowej obejmuje co do landwery głównie:

W czasie pokoju:

a) utrzymywanie ewidencyi stanu;
b) sprawy osobowe oficerów włącznie z wnioskami awansu na podstawie opinii naczelnego Komendanta obrony krajowej;
c) wszystkie sprawy osobowe szeregowców;
d) ubranie, rynsztunek i uzbrojenie;
e) zaopatrzenie;
f) umieszczenie;
g) przygotowanie do ćwiczeń peryodycznych;
h) rozprządzenia na wypadek użycia części landwery w interesie publicznego porządku i bezpieczeństwa (§. 1.).

W razie grożącej wojny i w ciągu tejże:

i) wszelkie środki do spiesznego zebrania sił landwery i ciągłego utrzymywania ich w pogotowiu do walki;
k) współdziałanie w razie, jeźli Wódz zażąda przygotowania kraju jako teatru wojny.

Minister Obrony krajowej może do wykonania wyżprzyznanego sobie zakresu czynności delegować wedle potrzeby dotyczący Rząd krajowy.

Do naczelnego Komendanta landwery należy:
1. kierownictwo wojskowego wykształcenia;
2. czuwanie nad karnością w czasie zwołania;
3. nadzór nad utrzymaniem ewidencyi stanu
4. nad zasobami wojennemi;
5. wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad zostającymi w czynnej służbie oficerami i szeregowcami, i
6. dawanie opinii o nadchodzących od Komendantów landwery (§. 8.) lub Komendantów wojsk landwerskich propozycyach awansu, lub wnioskach w innych osobowych sprawach oficerów.

Komendant landwery (§. 8.) ma co do landwery swojego okręgu taki sam zakres działania, jaki powyżej przyznany jest naczelnemu Komendantowi landwery nad całą landwerą.

§. 28.

Raporty w sprawach landwery przedkłada Cesarzowi Minister Obrony krajowej.

Minister Obrony krajowej wydaje swoje rozporządzenia do władz landwery za pośrednictwem naczelnego Komendanta landwery, i odbiera tą samą drogą ich służbowe zawiadomienia.

Naczelny Komendant landwery może w sprawach wchodzących w swój zakres działania rozporządzać władzami i oddziałami landwery, ale jest obowiązany o ważniejszych zarządzeniach swoich uwiadamiać zarazem Ministra Obrony krajowej.

§. 29.

Podczas wojny podlega naczelny Komendant landwery i cała landwera Wodzowi, który używa ich odpowiednio celowi albo we własnych korpusach armii wyższego rzędu, albo też w połączeniu z wojskami stałej armii.

§. 30.

Cesarz mianuje oprócz naczelnego Komendanta landwery, (§. 27.) wszystkich potrzebnych jeszcze dla landwery w czasie wojny lub pokoju Jenerałów i oficerów sztabowych, po wysłuchaniu Ministra Obrony krajowej bezpośrednio; wyższych oficerów w czasie pokoju na wniosek Ministra Obrony krajowej (§. 28.), a podczas wojny na wniosek tego najwyższego Dowódzcy, pod którego rozkazami zostaje landwera.

§. 31.

Prawo kary dyscyplinarnej przysługa komendantom czynnych oddziałów landwery w tym samym stopniu, w jakim przyznane jest stojącym na równi

z nimi Komendantom w armii stałej. Naczelny Komendant landwery równa się w tym względzie Komenderującemu Jenerałowi.

§. 32.

Komendanci batalionów, dywizyj konnych lub samoistnych szwadronów landwery mają prawo, mianować szarże od feldwebla na dół, w miarę wprowadzenia w stan czynny podlegających im korpusów landwery, z zachowaniem przepisanego etatu.

§. 33.

Dla utrzymania państwowego Ministra Wojny w ciągłej świadomości wszystkich istniejących środków ku wspólnej obronie Monarchii, ma Minister Obrony krajowej uwiadamiać go peryodycznie o stosunkach etatu, ilości i jakości zasobów zbrojowniczych, o rozłożeniu oddziałów landwery, i o innych potrzebnych szczegółach, tyczących się landwery.

O stopniu wojskowego wykształcenia i o karności landwery ma naczelny Komendant landwery składać raporty państwowemu Ministrowi Wojny za pośrednictwem Ministra Obrony krajowej.

§. 34.

Oparte na przywilejach lub statutach istnienie rozmaitych zbrojnych korpusów mieszczańskich nie będzie tą ustawą o landwerze w żadnym względzie naruszone.

Charakter członka takiego korpusu mieszczańskiego nie uwalnia od dopełnienia obowiązku służby w armii stałej lub w landwerze.

§. 35.

Postanowienia względem dopełnienia obowiązku służby w landwerze w Tyrolu i Forarlbergu będą wydane w drodze prawodawstwa krajowego. (Art. III. ust. o sile zbrojnej).

§. 36.

Ustawa ta wchodzi zaraz po jej ogłoszeniu w moc obowiązującą, a wykonanie jej porucza się Ministrowi Obrony krajowej.

Wiedeń dnia 13. Maja 1869. r.

Franciszek Józef m. p.

Taaffe m. p.

Nr. 23.

Rozporządzenie c. k. galicyjskiego Prezydyum Namiestnictwa z dnia 14. Maja 1869. r. l. 2094,

względem upoważnienia c. k. Starostw powiatowych do wydawania certyfikatów wychodźtwa.

Podług artykułu IV. zasadniczej ustawy Państwa o powszechnych prawach obywateli Państwa z d. 21. Grudnia 1867. r. ograniczona jest wolność wychodźtwa ze strony Państwa tylko obowiązkiem służby wojskowej.

Austryaccy przeto obywatele Państwa, którzy nie są obowiązani do służby wojskowej, a chcą wyjść z kraju, nie potrzebują na to formalnego pozwolenia, i tylko na ich prośbę ma im być wydany certyfikat w takiej formie, że dotyczący wychodźca jest wykluczony z austryackiego stosunku państwowego.

Do wydawania takich certyfikatów w imieniu Namiestnictwa upoważnia się na mocy dekretu wysokiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z d. 5. Września 1868. r. l. 4131. c. k. Starostwa powiatowe.

Co do miejsc zaś posiadających własne statuta, w których sprawy władz politycznych pierwszej instancyi załatwia gmina, pozostawia się wydawanie wspomnionych certyfikatów Namiestnikowi.

Natomiast ci obywatele Państwa Austryackiego, którzy są obowiązani do służby wojskowej, a chcą wyjść z kraju, potrzebują na to pozwolenia władzy, którego udzielenie należy podług dekretu wysokiego Ministerstwa Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego z dn. 7. Lipca 1868. r. l. 1723. do zakresu działalności rzeczonego wysokiego Ministerstwa.

Possinger m. p.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 22. Czerwca 1869. **IX. Część.**

Nr. 24.

Rozporządzenie Ministrów, Spraw Wewnętrznych, Wyznań i Oświecenia, Sprawiedliwości, Skarbu, Handlu i Rolnictwa, tudzież Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego z d. 5. Czerwca 1869. roku, l. 2354.,

dotyczące języka urzędowego c. k. Władz, Urzędów i Sądów w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w służbie wewnętrznej i w korespondencyi z innemi władzami.

Na mocy najwyższego postanowienia z dnia 4. Czerwca 1869. r. wydają Ministrowie, Spraw Wewnętrznych, Wyznań i Oświecenia, Sprawiedliwości, Skarbu, Handlu i Rolnictwa, tudzież Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego następujące Rozporządzenie dla Królestw Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniające po części istniejące przepisy o języku urzędowym w służbie wewnętrznej i korespondencyi z innemi urzędami i władzami:

§. 1.

C. k. Władze i Urzędy, podwładne Ministerstwom, Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Handlu i Rolnictwa, tudzież Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego, dalej c. k. krajowa Rada szkolna i c. k. Sądy używać będą tak w służbie wewnętrznej, jakoteż w korespondencyi z rządowemi nie-wojskowemi Władzami, Urzędami i Sądami w kraju, języka polskiego.

Co do korespondencyi z Władzami, Urzędami i Sądami wojskowemi, niemniej z Władzami, Urzędami i Sądami po za krajem i z Władzami centralnemi, obowiązywać mają nadal istniejące przepisy.

§. 2.

Podobnież będą i Prokuratorye państwowe w kraju używać języka polskiego w stosunkach służbowych z Władzami, Urzędami i Sądami w kraju, wymienionemi na wstępie §. 1., nie uwłaczając istniejącym przepisom co do używania języka przy rozprawach ostatecznych.

§. 3.

Jeżeli Sąd ma według istniejących Ustaw i Rozporządzeń wydać expedycye w innym jak polskim języku, natenczas używać należy — o ile to być może — przy wykładzie i obradowaniu tego języka, w którym expedycya wygotowaną być powinna.

We wszystkich sprawach, toczących się w c. k. wyższym Sądzie krajowym i w c. k. Nadprokuratoryi państwowej we Lwowie, które się odnoszą do Księstwa Bukowiny, użytym będzie dotychczasowy język urzędowy.

§. 4.

Wszystkie c. k. kasy i c. k. urzędy, pieniądzmi zawiadujące, mają wszelkie dzienniki i wykazy kasowe, rejestra i zestawienia obrotu, które służą organom centralnym do wykonywania kontroli lub do zestawiania peryodycznych wykazów, prowadzić i nadal w języku niemieckim.

Także wewnętrzny zarząd i manipulacya służby pocztowej i telegraficznej, tudzież rządowych Zakładów przemysłowych, podlegających bezpośrednio centralnemu kierownictwu, niemniej wzajemna korespondencya dotyczących urzędów i organów, ma się odbywać i nadal w języku niemieckim.

§. 5.

Istniejące przepisy co do korespondencyi Władz, Urzędów i Sądów ze stronami, z Władzami nie-rządowemi, korporacyami i gminami nie naruszają się niniejszem rozporządzeniem.

§. 6.

Rozporządzenie to przeprowadzić się ma w c. k. Władzach i Urzędach, podlegających Ministerstwom, Spraw Wewnętrznych i publicznego Bezpieczeń-

stwa, tudzież w c. k. Krajowej Radzie szkolnej, w c. k. Sądach i Prokuratoryach państwowych z dniem 1. Października 1869. roku, zaś we Władzach i Urzędach, podwładnych Ministerstwom Skarbu, Handlu i Rolnictwa, niemniej w służbie dotyczącej bezpośrednich podatków, w przeciągu lat trzech, licząc od dnia ogłoszenia.

Giskra w. r. **Hasner** w. r. **Herbst** w. r.

Brestel w. r. **Plener** w. r. **Potocki** w. r.

Taaffe w. r.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 3. Lipca 1869. **X. Część.**

Nr. 25.

Ustawa z dnia 29. Marca 1869. r.,

dotycząca konskrypcyi (obliczania ludności).

Ażeby zaprowadzić jednostajne postępowanie przy obliczaniu ludności, udzielam, za zgodną uchwałą obudwu Izb Rady Państwa Mojego, zatwierdzenia załączonemu przepisowi, i rozporządzam, co następuje:

Artykuł I.

Pierwsze obliczenie ludności podług tego przepisu ma być przedsięwzięte we wszystkich w Radzie Państwa zastąpionych królestwach i krajach w roku 1870., na podstawie stanu z dnia 31. Grudnia 1869. r.

Artykuł II.

Wraz z obliczeniem ludności ma nastąpić także spisanie najważniejszych w gospodarstwie zwierząt domowych.

Artykuł III.

Drugie obliczenie podług tego przepisu ma być przedsięwzięte na podstawie stanu z dnia 31. Grudnia 1880. r., a każde dalsze co 10 lat.

Artykuł IV.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 23. Marca 1857. r. (Dz. ust. Państwa nr. 67.) i zatwierdzony niem przepis co do obliczania ludności, przestają być obowiązującemi.

Artykuł V.

Minister Spraw Wewnętrznych ma polecenie, wykonać tę ustawę, i jest upoważniony do wydawania potrzebnych rozporządzeń wykonawczych.

Wiedeń dnia 29. Marca 1869. r.

Franciszek Józef m. p.

Taaffe m. p. **Giskra** m. p.

Przepis względem przedsiębrania konskrypcyi.

A. Przygotowanie do konskrypcyi.

§. 1.

Wszystkie budynki, przeznaczone na mieszkanie dla ludzi, o ile ich numerowanie nie jest jeszcze uskutecznione, muszą być ponumerowane. To samo stać się ma ze stojącemi osobno domami, z odległemi chatami leśnemi i górskiemi i t. d., jak również z takiemi budynkami, które tylko czasowo nie są zamieszkane. Należące do domu mieszkalnego zabudowania objęte są jego numerem, i nie będą osobno numerowane. Zmazanie numeru może być zarządzone tylko przez polityczną władzę powiatową (Starostwo powiatowe, lub urząd gminny posiadający własny statut gminny.).

§. 2.

Do numerowania mają być używane zwyczajne liczby; ułamki nie mogą się znajdować przy takich liczbach.

§. 3.

Numer ma być umieszczony po tej stronie domu, gdzie główny wchód się znajduje, i to, jeźli być może, nad tymże wchodem, i należy go utrzymywać zawsze w stanie czytelnym.

§. 4.

Nowo zbudowany dom mieszkalny będzie nawet wtedy, jeźli stoi między numerowanemi już domami, oznaczony tym numerem, który następuje po ostatnim w miejscu, a w miastach lub miasteczkach, gdzie istnieje numerowanie podług ulic (§. 6.), po ostatnim w ulicy (na placu).

Jeźliby zaś tam, gdzie nowy budynek stanął w rzędzie domów, był jeden numer opróżniony, ma on otrzymać tę opróżnioną liczbę.

§. 5.

Jeźli dwa lub kilka domów przez budowę w jeden dom połączone zostaną, musi ten jeden dom tak długo nosić owych kilka numerów, dopokąd nie będzie przedsięwzięte nowe numerowanie budynków w miejscu, lub w razie numerowania ulicąmi, w ulicy (na placu), albo też dopokąd nowa budowa (§. 4.) lub inna jaka zmiana budownicza nie nastręczy dogodnej sposobności do przydzielenia opróżnionej liczby innemu budynkowi mieszkalnemu.

§. 6.

Jeźli zajdzie potrzeba nowego numerowania wszystkich domów w jakiem miejscu, mają numera zaczynać się od 1., i wedle położenia domów iść dalej w najodpowiedniejszy sposób w porządku arytmetycznym, aż wszystkie należące do tej samej miejscowości domy mieszkalne będą ponumerowane. Dzielnice miast i przedmieścia, noszące osobne nazwy, mogą być oddzielnie numerowane.

W miastach i innych rozległych miejscowościach może nastąpić także podług ulic i placów podzielone numerowanie.

§. 7.

Numerowanie nie opatrzonego jeszcze liczbą domu może być przedsięwzięte tylko na zarządzenie zwierzchności gminnej za uwiadomieniem władzy powiatowej; zmiana zaś numerowania pojedynczych domów lub całych miejscowości, dzielnic miasta i t. d. może być dozwoloną tylko z szczególnych powodów przez przełożoną władzę powiatową.

We wszystkich tych wypadkach (§§. 4.—7.) działać potrzeba w porozumieniu z władzą podatkową i tabularną.

§. 8.

Koszta numerowania i tegoż utrzymania w dobrym stanie ma ponosić właściciel budynku.

Gmina może dla zaprowadzenia jednostajności w numerowaniu czynić stósowne rozporządzenia.

§. 9.

U wjazdu i wyjazdu każdej miejscowości ma być kosztem gminy umieszczoną w stosownem miejscu tablica (tablica miejscowości), i potrzeba ją utrzymywać zawsze w takim stanie, ażeby jej napis mógł być łatwo czytanym. Tablica ta ma zawierać nazwę miejscowości, tudzież gminy i powiatu

politycznego, do którego należy, a w miejscowościach, położonych w granicznym powiecie celnym, także ten dodatek.

Polityczny Rząd krajowy postanawia, w którym języku krajowym mają być sporządzane napisy.

§. 10.

Naczelnicy gmin są odpowiedzialnymi za to, ażeby rozporządzenia poprzednich §§. 1.—9. w całej gminie były dopełniane, i mają czuwać nad dokładnem ich wykonaniem.

Jeżeli właściciel domu pomimo wydanego mu rozkazu nie uskuteczni numerowania swojego domu mieszkalnego, albo też odnowienia lub zmiany takowego w razie potrzeby, natenczas powinien naczelnik gminy kazać przedsięwziąść numerowanie kosztem właściciela budynku.

II. Postępowanie przy konskrypcyi.

§. 11.

Obliczanie po miejscowościach i gminach przeprowadzają gminy, obszary dworskie i władze polityczne podług budynków mieszkalnych, a w tych podług pomieszkań.

Tylko spisanie znajdujących się w czynnej służbie wojskowych pozostawia się władzom wojskowym.

Jako należących do tej kategoryi wojskowych, których spisywać mają władze wojskowe, uważa się wszystkich w czynnej służbie będących, albo czasowo tylko urlopowanych, albo nakoniec do stanu wojskowych zakładów należących członków armii stałej, marynarki wojennej i administracyi armii.

Natomiast wykluczeni są od spisywania przez władze wojskowe pensyonowani i z zatrzymaniem charakteru wojskowego kwitowani wojskowi, należące do stanu zakładów wojskowych cywilne osoby (§. 29.), puszczeni na stały urlop żołnierze, obowiązani do służby w linii oficerowie i szeregowcy rezerwy i landwery, a nakoniec żyjący poza wojskowemi domami inwalidów patentowi i rezerwowani inwalidzi.

§. 12.

W stolicach krajów i w takich gminach, które posiadają własne statuty gminne, mają urzęda gminne, o ile dotyczy to ich okręgu gminnego, załatwiać obliczenie w zupełności.

Obowiązane są do tego także te gminy, podlegające Starostwom powiatowym, i te obszary dworskie, którym w miarę ich przydatności poruczy poli-

tyczny Rząd krajowy całkowite załatwienie tej sprawy na ich obszarze. Przeciw takiemu zarządzeniu Rządu krajowego nie ma rekursu.

Wyjąwszy okręgi stolic kraju i opatrzonych własnemi statutami gmin, kierują obliczeniem Starostwa powiatowe. Wszelako obowiązane są także te gminy i obszary dworskie, którym nie będzie poruczonem całkowite przeprowadzenie konskrypcyi na ich obszarze, działać wespół o tyle, że mają przedsiębrać obliczanie w kazdej do swego okręgu należącej miejscowości, z wyjątkiem przeglądu miejscowości i gmin.

§. 13.

Druki, używane do czynności konskrypcyjnej, będą dostarczane kosztem Skarbu publicznego. Wszelkie inne z tą sprawą połączone wydatki mają być w miarę tego, czy dotyczą czynności, przydzielonych ustawą władzom monarchicznym, czy gminom, pokrywane ze Skarbu publicznego, albo przez dotyczące gminy (obszary dworskie).

§. 14.

W każdej miejscowości ma być obliczaną tak w ogóle obecna (krajowa i obca), jakoteż oddzielnie od tego obecna krajowa ludność. Do krajowców liczy się nie tylko mieszkańców, mających prawo przynależności do gminy, do której miejscowość należy, ale także tych obecnych tamże obywateli Państwa Austryackiego, o których niewiadomo, w której gminie podług ustawy o przynależności z d. 3. Grudnia 1863. r. mają być uważani jako przynależni. Wszystkie inne osoby, obecne w miejscowości, liczone będą jako obce

Obliczanie ma być przedsiębrane w taki sposób, ażeby ludność obecna przedstawiała się rozróżnioną podług głównych działów, jakoto: płci, wieku, wyznania religijnego, stanu, ojczyzny, powołania lub zatrudnienia, nieobecna zaś ludność podług płci i miejsca pobytu. Oprócz tego mogą być przytoczone jeszcze inne ważne daty statystyczne, jak n. p. liczba ślepych i głuchoniemych, właściwość stosunków zamieszkania i t. p.

W jakiej formie ma to być uskutecznionem, postanowi się w drodze rozporządzeń.

§. 15.

Postępowanie przy konskrypcyi jest rozmaite, według tego, czy się używa przytem kart oznajmujących, czy nie.

Karty oznajmujące używać należy tylko w stolicach kraju i w takich miejscowościach znaczniejszych, gdzie czynność konskrypcyjną załatwiają całkowicie gminy (§. 12.), i tam, gdzie również zwierzchnicza władza polityczna gminy, po wysłuchaniu zwierzchności gminy, uzna postępowanie zapomocą kart oznajmujących jako odpowiednie stosunkom miejscowym.

§. 16.

W gminach, w których odbywa się obliczanie zapomocą kart oznajmujących, rozdaje zwierzchność gminy zawczasu każdemu właścicielowi domu, lub jego pełnomocnikowi dla obdzielenia wszystkich partyj mieszkających, tudzież klasztorom, szpitalom, akademiom, zakładom wychowawczym i t. p. karty oznajmujące do wypełnienia. Forma kart oznajmujących jest dwojaka, według tego, czy się zarządza opisanie stosunków zamieszkania, czy też nie ma ono być przedsiębranem. Opisanie stosunków zamieszkania ma być przedsiębrane tylko w najludniejszych miastach. Nadto doręczone będzie dla każdego domu drukowane pouczenie co do wypełnienia kart oznajmujących właścicielowi domu lub jego zastępcy, który ma tej instrukcyi udzielić obiegowo wszystkim partyom mieszkającym.

§. 17.

Do karty oznajmującej mają być wciągnięte nie tylko wszystkie podzielające mieszkanie osoby, chociażby nawet chwilowo były nieobecne, ale także ich gdzieindziej mieszkające dzieci, dopokąd nie są jeszcze samoistnemi.

§. 18.

Za partye mieszkające, które nie umieją pisać, ma właściciel domu lub jego pełnomocnik wypełnić karty oznajmujące; jeźli zaś taka partya jest odnajmującą tylko, obowiązany jest wypełnić tę kartę oznajmującą przedewszystkiem wynajmujący pomieszkanie, jeżeli umie pisać.

Jeźli niepodobna oprócz jej nazwiska podać na karcie oznajmującej także wszystkich innych szczegułów, to potrzeba nadmienić w niej, dla czego karta nie mogła być całkowicie wypełnioną.

§. 19.

Co do tych krajowców męzkich, którzy w roku przedsiębrania konskrypcyi kończą 20sty rok wieku, jakoteż co do podrastającej młodzieży męzkiej, która osiągnie wiek ten dopiero w roku najbliższej konskrypcyi, lub też w jednem z lat pośrednich, potrzeba do każdej karty oznajmującej, w której taki krajowiec wymieniony jest po raz pierwszy przy obliczeniu ludności miejscowej, załączyć wolny od stemplu i mający być wydanym bezpłatnie wyciąg z księgi metrykalnej, lub też wierzytelny odpis metryki urodzenia takich krajowców.

§. 20.

Właściciel domu lub jego pełnomocnik ma zebrać wypełnione karty oznajmujące wszystkich partyj mieszkających, i jeźli mieszka w tym domu, dodać swoją własną kartę oznajmującą, a potem zeszyć razem wszystkie te

karty z drukowaną okładką i oddać naczelnikowi gminy w przeciągu czasu naznaczonego dla każdej gminy.

Jeźliby właściciel domu lub jego zastępca sam cały dom zamieszkiwał nateneczas ma on potwierdzić tę okoliczność bez użycia arkusza okładkowego przy końcu swojej własnej karty oznajmującej.

§. 21.

Naczelnik gminy odbiera karty wraz z arkuszami okładkowemi, przekonuje się, czy są wszystkie, i należycie wypełnione, stara się jak najspieszniej o uzupełnienie braków lub poprawienie innych błędów, i zbiera karty i arkusze okładkowe zapomocą drukowanego arkusza zbiorowego.

Potem ma naczelnik gminy, jeżeli się nie przedsiębierze powszechnego sprawdzania od domu do domu, wybrać przynajmniej tyle kart, ile uzna potrzebnem, i sprawdzać dokładnie rzetelność ich wypełnienia tak w domu samym, jakoteż zapomocą innych badań.

§ 22.

Naczelnik gminy ma tylko ze sprawdzonych kart oznajmujących układać przegląd miejscowości, a jeźli gmina składa się z kilku miejsc, z pojedynczych przeglądów miejscowości zestawiać przegląd gminy, nakoniec ma podpisać wszystkie tabelle.

Jeźli gminę stanowi tylko jedna miejscowość, nie potrzeba układać przeglądu gminy. W takim razie jest przegląd miejscowości zarazem przeglądem gminy.

§. 23.

W takich gminach, gdzie obliczanie nie odbywa się zapomocą kart oznajmujących, tudzież w obszarach dworskich, układa komissarz konskrypcyjny którym być musi ustanowiona przez gminę (obszar dworski) pod jej odpowiedzialnością i przydatna do tego osoba, podług ustnych podań głów familii i żyjących samoistnie pojedynczych osób, arkusze spisowe i przytwierdza wspomnione w §. 19. wyciągi z ksiąg metrykalnych lub wierzytelne kopie metryk urodzenia do każdego arkusza spisowego, gdzie zachodzi potrzeba takiego wykazania.

Wspomnione w §. 20. potwierdzenia właścicieli domów lub ich zastępców mają być również ustnie składane i na dotyczącym arkuszu notowane.

Zresztą ma komissarz konskrypcyjny także w tych gminach w myśl ostatnich postanowień §. 21. kontrolować prawdziwość i dokładność podań tak partyj, jak i właścicieli domów.

§. 24.

Także tam, gdzie ma miejsce bezpośrednie wciąganie do arkuszów spisowych, można w klasztorach, szpitalach, akademiach, zakładach wychowawczych i t. p. przedsiębrać obliczenie zapomocą kart oznajmujących.

To samo tyczy się osób cywilnych, jeźli zachodzi wypadek przewidziany w §. 29.

§. 25.

Z arkuszów spisowych a względnie z kart oznajmujących (§. 24.) mają gminy i obszary dworskie, jeżeli ta czynność została im poruczoną (§. 12), układać przeglądy miejscowości, a względnie gminy i obszaru dworskiego, podpisywać je i wraż z arkuszami spisowemi i kartami oznajmującemi oddawać wcześnie Starostwu powiatowemu.

Wyjąwszy ten wypadek należy do nich tylko wczesne oddanie należycie wypełnionych i podpisanych arkuszy spisowych wraz z podanemi może kartami oznajmującemi, z których Starostwo powiatowe ma układać przeglądy.

§. 26.

Dla każdej miejscowości zrobioną będzie z arkuszów spisowych, a gdzie takich arkuszy nie sporządzano, z kart oznajmujących i z przeglądu miejscowości księga konskrypcyjna, którą przechowywać będzie polityczna władza powiatowa.

Z tych ksiąg nie wolno wyjmować pojedynczych kart, nawet na użytek urzędowy, lecz można tylko sporządzać wierzytelne odpisy.

Naczelnik władzy ma prawo, dozwalać także osobom prywatnym wglądania w księgi konskrypcyjne, z zachowaniem jednak przepisów, jakich wymagają względy służbowe.

Wskazówki o dostrzeżonych w nich niedokładnościach lub opuszczeniach mają być niezwłocznie wzięte pod rozpoznanie, i jeźli okażą się uzasadnionemi, użyte jako potrzebne sprostowania księgi załączone w formie uwag.

§. 27.

Starostwa powiatowe są powołane, nadzorować czynności poruczone podlegającym sobie gminom i obszarom dworskim, i sprawdzać dokładność oddanych wyrobów.

Gminy i obszary dworskie są obowiązane udzielać Starostwom powiatowym wszelkich żądanych wyjaśnień i szczegółów, jakoteż uskuteczniać poprawki, uznane przez nich za potrzebne.

§. 28.

Jeźli podległe Starostwu powiatowemu gminy lub obszary dworskie oświadczą, że nie są w stanie załatwić czynności poruczonych sobie tą ustawą lub przez Rząd krajowy podług paragrafu 12., albo też jeźli oddadzą wyroby swoje nie w terminach naznaczonych na to, lub w takim stanie, że nie mogłyby być użyte, natenczas ma Starostwo powiatowe zarządzić załatwienie tych czynności przez urzędnika powiatowego lub inny przydatny do tego organ, kosztem dotyczącej gminy lub obszaru dworskiego.

Gminy i obszary dworskie są odpowiedzialne za dokładność wyrobów, które oddadzą, i muszą wynagrodzić wszelką szkodę, jakąby poniósł Skarb publiczny z powodu nieużyteczności oddanych wyrobów konskrypcyjnych.

§. 29

Co się tyczy osób, które mają być spisywane przez władze wojskowe (§. 11.), powinni komendanci wojsk i zakładów nawet w takim razie, gdyby takowe na dniu 31. Grudnia czasowo były nieobecne, zarządzić sporządzenie sumarycznych list etatowych przez bióra obrachunkowe.

Takie same listy etatowe mają być podawane co do osób należących do stanu władz i sztabu armii, jakoteż co do odosobnionych oficerów, ze strony tych organów, które utrzymują ich etat w ewidencyi.

Osoby cywilne, które znajdują się przy wojskowych, zostających w służbie czynnej, jakoteż te, które należą do stanu zakładów wojskowych i nie są wymienione w wspomnionych listach etatowych, mają być spisane zapomocą kart oznajmujących, lub też zapomocą arkuszów spisowych, sporządzanych przez organa cywilne.

Sumaryczne listy etatowe mają przesyłać organa, przeznaczone do układania tych wykazów, przełożonym Komendom Jeneralnym lub wojskowym, które oddają takowe, uzupełniwszy je własnemi wykazami, zapomocą spisu dotyczącemu politycznemu Rządowi krajowemu.

Odnośne wykazy państwowego Ministerstwa Wojny ma polityczny Rząd krajowy odbierać od niego bezpośrednio.

Karty oznajmujące mają być oddawane bezpośrednio tej władzy, która ma układać przegląd miejscowości.

§. 30.

Kto się uchyla od konskrypcyi, albo podaje fałszywe szczegóły, albo zresztą nie dopełni któregokolwiek zobowiązania, jakie wkłada na niego ni-

niejszy przepis, ma być karany przez kompetentną władzę podług okoliczności przypadającą na rzecz gminnego funduszu ubogich jego miejsca pobytu grzywną od 1 do 20 złr., a jeźli takowych złożyć nie jest w stanie, stósownym, czterech dni jednak nie przekraczającym aresztem.

Jeźliby jednak wypadek taki nadawał się do postępowania podług ustawy karnej, należy postępować z nim w odpowiedni sposób.

§. 31.

Z pojedynczych przeglądów gmin (obszarów dworskich) zestawia Starostwo powiatowe przegląd powiatu.

Polityczne władze powiatowe mają przesyłać przeglądy powiatów politycznemu Rządowi krajowemu, ten zaś ma je oddawać, z załączeniem wojskowych list etatowych i wykazów (§. 29.), centralnej komissyi statystycznej, której zadaniem będzie zestawiać z tego przeglądu krajów w formie odpowiednej przeglądom powiatów, a z tych przeglądów krajów ułożyć w końcu przegląd wszystkich zastąpionych w Radzie Państwa królestw i krajów.

§. 32.

Przedkładając przegląd powiatu politycznemu Rządowi krajowemu, ma władza powiatowa, jeźliby w porównaniu z ostatniem obliczeniem okazało się uwagi godne powiększenie lub pomniejszenie ludności albo stanu bydła, przedstawić i wyświecić przyczyny tego.

Przedłożone w tym względzie sprawozdania władz powiatowych mają być równocześnie z przeglądami oddane centralnej Komissyi Statystycznej do użycia przy obrabianiu uzyskanego przez obliczenie ludności materyału.

§. 33.

Rząd krajowy sprawdza przed odesłaniem do centralnej Komissyi Statystycznej przeglądy i inne sprawozdawcze wykazy władz powiatowych, i jeźli znajdzie usterki, które w drodze pisemnej nie mogą być z pewnością usunięte, wysyła urzędnika na miejsce dla zbadania rzeczy i poprawienia. Koszta takiej Komissyi ma zwrócić ten, komu wina tego udowodnioną zostanie.

§. 34.

Dla obliczenia i wykazania tych przynależnych do zastąpionego w Radzie Państwa obszaru ziem, którzy przemieszkują poza tym obszarem

a) w królestwach i krajach, należących do Korony Węgierskiej;

b) w Pograniczu Wojskowem;

c) w takich Państwach zagranicznych, w których istnieje dyplomatyczna lub konsularna reprezentacya Monarchii, lub

d) jako wojskowi są stacyonowani za granicą, ma Ministerstwo Spraw Wewnętrznych udawać się

co do *a*) do Królewsko-Węgierskiego Ministerstwa krajowego;

co do *b*) i *d*) do państwowego Ministerstwa Wojny;

co do *c*) do Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Z uzyskanych doniesień ma być zrobiony stósowny użytek przy układaniu przeglądu krajów (§. 31.)

§. 35.

Obliczenie ma być w każdej gminie ukończone w ciągu miesiąca Stycznia.

Miesiące Luty i Marzec są przeznaczone do układania przeglądów miejscowości i gmin (obszarów dworskich), a miesiące Kwiecień i Maj do układania przeglądów powiatów.

W ciągu miesiąca Czerwca mają być odesłane wszystkie przeglądy powiatów, wojskowe listy etatowe i wykazy (§. 31.), sprawozdania władz powiatowych (§. 32.) i uzyskane podług §. 34. doniesienia do centralnej Komissyi Statystycznej.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 21. Sierpnia 1869. **XI. Część.**

Nr. 26.

Ustawa z dnia 19. Lipca 1869. r.,

względem zakazu łapania, wytępiania i sprzedawania zwierząt alpejskich, właściwych Tatrom, świstaka i dzikich kóz,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Zakazuje się polowania na zwierzęta alpejskie, świstaka i dziką kozę, właściwe Tatrom, lub łapania takowych. Równie zakazuje się sprzedaży tych zwierząt, jakoteż i sadła świstaczego.

§. 2.

Przekroczenie tego zakazu ma być karane grzywną od 5 złr. do 100 złr. wal. austr., a w razie niemożności uiszczenia kary, aresztem od jednego do dwudziestu dni. Przydybane zwierzęta czy to żywe, czy zabite, mają być odebrane, a żywe puszczone na wolność.

§. 3.

Dochodzenie i karanie tego przekroczenia będzie należeć do Starostw powiatowych, a w drugiej i ostatniej instancyi do Namiestnictwa.

§. 4.

Kary pieniężne wpływać będą do funduszu kultury krajowej.

§. 5.

Na zwierzchności gminne, c. k. żandarmeryę, zaprzysiężoną straż leśną i na wszystkie inne straże publiczne wkłada się obowiązek czuwania nad przestrzeganiem niniejszego zakazu.

§. 6.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Memu Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Laxenburg dnia 19. Lipca 1869. r.

Franciszek Józef w. r.

Giskra w. r.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 3. Września 1869. **XII. Część.**

Nr. 27.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z d. 13. Sierpnia 1869. r. liczba 37.751.

Niniejszem podaje się do powszechnej wiadomości w myśl §. 49. instrukcyi do ustawy wojskowej plan podróży i czynności, dotyczący uzupełnienia wojska za rok 1869. w Galicyi.

Possinger m. p.

Dla okręgu wojsko uzupełniającego Nro.	Ilość komissyj odstawczych równocześnie ustanowionych	Dla którego powiatu stawienniczego odbywa się asenterunek	Dnie podróży w Sierpniu 1869. roku	Dnie podróży we Wrześniu 1869. roku
9	1	Dolina Stryj	15., 29.	.
	1	Kałusz Bóbrka Przemyślany Żydaczów	15., 25.	3., 14., 15., 19.
10	1	Mościska Gródek Jaworów Cieszanów Jarosław Przemyśl	15., 22., 29.	5., 12., 19.
13	1	Chrzanów Powiat Krakowski. Miasto Kraków	15., 26.	.
	1	Brzesko	15., 26.	3., 16.

Dnie czynności		Miejsce poboru	Uwaga.
w Sierpniu	we Wrześniu		
1869. roku			
16., 17., 19., 20., 21., 23., 24., 25., 26., 28.	.	Dolina	Niedziele: 15., 22. i 29. Sierpnia i 5., 12., 19., 26. Września. Święta rzymsko-katolickie: 8. i 29. Września. Święta grecko-katolickie: 18. i 27. Sierpnia i 20. Września.
30., 31.	1., 2., 3., 4., 6., 7., 9., 10., 21., 22.	Stryj	
16., 17., 19., 20., 21., 23., 24.	.	Kałusz	
26., 28., 30., 31.	1., 2., 3.	Bóbrka	
.	4., 6., 7., 9., 10., 11., 13.,	Przemyślany	
.	16., 17., 18.	Żydaczów.	
16., 17., 19., 20., 21.	.	Mościska	
23., 24., 25., 26., 28.	.	Gródek	
30., 31.	1., 2., 3., 4.	Jaworów	
.	6., 7., 9., 10., 11.	Cieszanów	
.	13., 14., 15., 16., 17., 18.	Jarosław	
.	21., 22., 23., 24., 25., 27., 28., 30.	Przemyśl	
16., 17., 18., 19., 20., 21., 23., 24., 25.,	.	Chrzanów	
27., 28., 30., 31.	1., 2., 3., 4.	Kraków	
.	6., 7., 9., 10., 11., 13., 14.	Kraków	
16., 17., 18., 19., 20., 21., 23., 24., 25.	.	Brzesko	

Dla okręgu wojsko uzupełniającego Nro.	Ilość komissyj odstawczych równocześnie ustanowionych	Dla którego powiatu stawienniczego odbywa się asenterunek	Dnie podróży 1869. roku w Sierpniu	Dnie podróży 1869. roku we Wrześniu
13	1	Bochnia Wieliczka	15., 26.	3., 16.
15	1	Zaleszczyki Borszczów Tarnopol	14., 15., 28.	10., 11.
	1	Skałat Husiatyn	29.	11.
20	1	Grybów Gorlice Limanowa Bochnia Nowy Sącz Nowytarg	15., 22., 29.	5., 14., 22., 23.
24	1	Śniatyn Kossów	15., 29.	10.

Dnie czynności w Sierpniu 1869. roku	Dnie czynności we Wrześniu 1869. roku	Miejsce poboru	Uwaga.
27., 28., 30. 31.	1., 2.	Bochnia	
.	4., 6., 7., 9., 10., 11., 13., 14., 15.	Wieliczka	
16., 17., 18., 19., 20., 21., 23., 24., 25., 26.	.	Zaleszczyki	
30., 31.	1., 2., 3., 4., 6., 7., 9.	Borszczów	
.	13., 14., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23., 24.	Tarnopol	
30., 31.	1., 2., 3., 4., 6., 7., 9., 10.	Skałat	
.	13., 14., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23.	Husiatyn	
16., 17., 18., 19., 20., 21.	.	Grybów	
23., 24., 25., 26., 27., 28.	.	Gorlice	
30., 31.	1., 2., 3., 4.	Limanowa	
.	6., 7., 9., 10., 11., 13.	Bochnia	
.	15., 16., 17., 18., 20., 21.	Nowy Sącz	
.	24., 25., 27., 28., 29., 30.	Nowytarg	
16., 17., 19., 20., 21., 23., 24., 25., 26., 28.	.	Śniatyn	
30., 31.	1., 2., 3., 4., 6., 7., 9.	Kossów	

Dla okręgu wojsko uzupełniającego Nro.	Ilość komissyj odstawczych równocześnie ustanowionych	Dla którego powiatu stawienniczego odbywa się asenterunek	Dnie podróży w Sierpniu 1869. roku	Dnie podróży we Wrześniu 1869. roku
24	1	Kołomyja	15., 29.	10.
	.	.	.	.
		.		
30	1	Rawa	15., 30.	15., 29.
		Sokal		
		Żółkiew		
	1	Powiat Lwowski.	.	.
		Miasto Lwów		
40	1	Nisko	14., 15., 22., 29.	5., 15., 23.
		Tarnobrzeg		
		Kolbuszowa		
		Rzeszów		
		Łańcut		

Dnie czynności w Sierpniu 1869. roku	Dnie czynności we Wrześniu 1869. roku	Miejsce poboru	Uwaga.
.	11., 14., 15., 16., 17., 18., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28., 30.	Kołomyja	
.	.	.	
.	.	.	
16., 17., 18., 19., 20., 21., 23., 24., 25., 26., 27., 28.	.	Rava	
31.	1., 2., 3., 4., 6., 7., 9., 10., 11., 13., 14.	Sokal	
.	16., 17., 18., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28.	Żółkiew	
16., 17., 19., 20., 21., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 30., 31.	1.	Lwów	
.	2., 3., 4., 6., 7., 9., 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23., 24.	Lwów	
16., 17., 18., 19., 20., 21.	.	Nisko	
23., 24., 25., 26., 27., 28.	.	Tarnobrzeg .	
30., 31.	1., 2., 3., 4.	Kolbuszowa	
.	6., 7., 9., 10., 11., 13., 14.	Rzeszów	
.	16., 17., 18., 20., 21., 22.	Łańcut	

Dla okręgu wojsko uzupełniającego Nro.	Ilość komissyj odstawczych równocześnie ustanowionych	Dla którego powiatu stawienniczego odbywa się asenterunek	Dnie podróży w Sierpniu 1869. roku	Dnie podróży we Wrześniu 1869. roku
45.	1	Krosno Brzozów Lisko Bircza Sanok	15., 25.	2., 12., 19.
55.	1	Podhajce Rohatyn Brzeżany	25.	4., 5., 17., 18.
		Tłumacz Buczacz Trembowla	22., 23., 31.	12., 22., 23.
56.	1	Wieliczka Myślenice Żywiec Biała	15., 20., 28., 29.	5., 14.

Dnie czynności		Miejsce poboru	Uwaga.
w Sierpniu	we Wrześniu		
1869. roku			
16., 17., 19., 20., 21., 23., 24.	.	Krosno	
26., 27., 28., 30., 31.	1., 2.	Brzozów	
.	3., 4., 6., 7., 9., 10., 11.	Lisko	
.	13., 14., 15., 16., 17., 18.	Dobromil	
.	20., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28., 30.	Sanok	
26., 27., 28., 30., 31.	1., 2., 3.	Podhajce	
.	6., 7., 9., 10., 11., 13., 14., 15., 16.	Rohatyn	
.	19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28., 30.	Brzeżany	
24., 25., 26., 27., 28., 30.	.	Tłumacz	
.	1., 2., 3., 4., 6., 7., 9., 10., 11.	Buczacz	
.	13., 14., 15., 16., 17., 18., 20., 21.	Trembowla	
16., 17., 18., 19.	.	Wieliczka	
21., 23., 24., 25., 26., 27.,	.	Myślenice	
30., 31.	1., 2., 3., 4.	Żywiec	
.	6., 7., 9., 10., 11., 13.	Biała	

Dla okręgu wojsko uzupełniającego Nro.	Ilość komissyj odstawczych równocześnie ustanowionych	Dla którego powiatu stawienniczego odbywa się asenterunek	Dnie podróży w Sierpniu	Dnie podróży we Wrześniu
			1869. roku	
56.	1	Wadowice	15., 20., 28. 29.	5., 14.
57.	1	Dąbrowa Mielec Ropczyce Pilzno Jasło Tarnów	15., 22., 29.	4., 12., 21.
58.	1	Czortków Horodenka	15., 16., 26.	5.
	1	Nadwórna Bohorodczany Tłumacz Stanisławów	16., 26.	5., 6., 13.
77.	1	Drohobycz Żydaczów	15., 29	5., 15.

Dnie czynności w Sierpniu	Dnie czynności we Wrześniu	Miejsce poboru	Uwaga.
1869. roku			
.	15., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28.	Wadowice	
16., 17., 18., 19., 20., 21.	.	Dąbrowa	
23., 24., 25., 26., 27., 28.	.	Mielec	
30., 31.	1., 2., 3.	Ropczyce	
.	6., 7., 9., 10., 11.	Pilzno	
.	13., 14., 15., 16., 17., 18., 20.	Jasło	
.	24., 25., 27., 28., 30.	Tarnów	
17., 18., 19., 20., 21., 23., 24., 25.	.	Czortków	
27., 28., 30., 31.	1., 2., 3., 4.	Horodenka	
17., 18., 19., 20., 21., 23., 24., 25.	.	Nadwórna	
27., 28., 30., 31.	1., 2., 3., 4.	Bohorodczany	
.	7., 9., 10., 11., 12.	Tłumacz	
.	14., 15., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23., 24.	Stanisławów	
16., 17., 19., 20., 21., 23., 24., 25., 26., 28.	.	Drohobycz	
30., 31.	1., 2., 3., 4.	Żydaczów	

Dla okręgu wojsko uzupełniajacego Nro.	Ilość komissyj odstawczych równocześnie ustanowionych	Dla którego powiatu stawienniczego odbywa się asenterunek	Dnie podróży w Sierpniu 1869. roku	Dnie podróży we Wrześniu 1869. roku
77.	1	Rudki Sambor	15., 29.	5., 15.
	1	Turka Staremiasto	15., 25.	5., 6.
80.	1	Złoczów Brody		8., 30.
	1	Zbaraż Kamionka	14., 15.	1., 2., 3., 4., 26., 27.

Dnie czynności		Miejsce poboru	Uwaga.
w Sierpniu	we Wrześniu		
1869. roku			
.	6., 7., 9., 10., 11., 13., 14.	Rudki	
.	16., 17., 18., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28., 30.	Sambor	
16., 17., 18., 19., 20., 21., 23., 24.	.	Turka	
26., 27., 28., 30., 31.	1., 2., 3., 4.	Staremiasto	
16., 17., 19., 20., 21., 23., 24., 25., 26., 28., 30., 31.	1., 2., 3., 4., 6, 7.	Złoczów	
.	9., 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28.	Brody	
16., 17., 19., 20., 21., 23., 24., 25., 26, 28., 30., 31.	.	Zbaraż	
.	6., 7., 9., 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 21., 22., 23., 24., 25.	Kamionka	

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 4. Września 1869. **XIII. Część.**

Nr. 28.

Rozporządzenie c. k. Szefa Namiestnictwa z dnia 16. Sierpnia 1869. r. l. 29,874,

dla ujednostajnienia procedury w powszechno-publicznych szpitalach z osobami cierpiącemi na długotrwałe choroby, lecz które i nadal w takich zakładach pielęgnowane być mogą, niemniej z osobami, które złożone są chorobami nie do wyleczenia i nie mogącemi być leczone w tych szpitalach.

Jego Excellencya Pan Minister Spraw Wewnętrznych wydał na dniu 17. Czerwca 1869. roku l. 1,713 dla ujednostajnienia procedury w powszechno-publicznych szpitalach z osobami cierpiącemi na długotrwałe choroby, lecz które i nadal w takich zakładach pielęgnowane być mogą, niemniej z osobami, które złożone są chorobami nie do wyleczenia i nie mogącemi być leczone w tych szpitalach, na podstawie ministeryalnego rozporządzenia z dnia 4. Grudnia 1856. r. l. 26,641, ogłoszonego z tąd 12. Stycznia 1857. r. l. 50,700, tudzież ustawy o przynależności z dnia 3. Grudnia 1863. r. (Dziennik ustaw Państwa nr. 105.), następujące rozporządzenie:

1. Przepisane przytoczonem rozporządzeniem ministeryalnem doniesienia o długotrwałych chorobach, które dotychczas zakłady szpitalne na podstawie ogłoszonego pod dniem 19. Kwietnia 1855. r. l. 3,880 ministeryalnego rozporządzenia z dnia 6. Marca 1855. r. l. 6,382 przesyłać miały w miarę, kiedy choroba okazuje się chroniczną, do c. k. Namiestnictwa tego kraju, do którego chory przynależał, najdalej po upływie ćwierćrocza w drodze przynależnej z pozostawieniem wyboru dalszego płacenia kosztów pielęgnowania lub

odebrania chorego z zakładu, mają być przedkładane c. k. Namiestnictwu na przyszłość bez wyjątku, a więc bez względu na to, kiedy choroba okazuje się być chroniczną, w każdym jednak razie najdalej po upływie pierwszego ćwierćrocza od dnia przyjęcia chorego, i sporządzane według skazówek, załączonym formularzem objętych.

2. Według istniejących przepisów nie można żądać od funduszu krajowego zwrotu kosztów za pielęgnowanie osób niewyleczonych i nie mogących być w szpitalu kurowanemi. Te więc publiczne zakłady mogą przyjmować takich chorych tylko wtedy, jeżeli chodzi o przemijające, szczególnego lekarskiego starania wymagające pogorszenie choroby nieuleczonej, lub o inną połączoną z tąż przypadkową słabością.

Z tego więc powodu należy wydalić z zakładu każdego będącego tam chorego, skoro dostrzeże się na nim taki stan nie do wyleczenia, który go robi niedopuszczalnym w publicznym zakładzie zdrowia, i to bez względu na upłyniony już czas kuracyi.

Gdyby zaś taki chory sam sobie zostawiony być nie mógł, to ma być wezwana gmina, w której ów publiczny zakład zdrowia się znajduje, aby tę osobę w przeciągu pewnego krótkiego czasu odebrała, z udzieleniem jej przytem dat, w załączonym formularzu II. wskazanych.

Dla tej gminy są zaś obowiązującemi przepisy ustawy o przynależności czyli swojszczyznie z dnia 3. Grudnia 1863. r. (Dz. ustaw Państwa nr. 105. Rozdział IV.), a względem obcych ubogich w szczególności §. 28. tej ustawy.

W razie gdyby taka do wydalenia z zakładu przeznaczona osoba należała do sąsiedniej gminy, może się zakład szpitalny znieść z nią bezpośrednio.

3. Publiczne zakłady szpitalne i gminy są odpowiedzialne za ścisłe wykonanie obowiązków powyżej wskazanych.

Co niniejszem do powszechnej podaje się wiadomości.

Possinger m. p.

Formularz I.

(Na doniesienia długotrwałych chorób.)

Znajdujący (a) się w tym zakładzie chory (a) (imię i stan wyrazić) . . . . mający (a) lat . . . przyjęty (a) dnia . . . . pod liczbą . . . . . jest na podstawie przyniesionych (zarekwirowanych) dokumentów . . . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
przynależny (ą) do gminy . . . . i może być na koszt funduszu krajowego pielęgnowanym (ą).

Chory (a) ten (ta) cierpi na . . . .

Choroba jego (jej) wymaga do $\frac{\text{zupełnego wyleczenia}}{\text{stanowczego polepszenia}}$ prawdopodobnie jeszcze . . . . (czas wyrazić). Chory (a) może być przewiezionym (ą) powozem lub koleją $\frac{\text{bez nadzoru.}}{\text{tylko pod nadzorem.}}$

Chory (a) nie może być na teraz przewiezionym (ą), a do jego (jej) przewiezienia potrzeba prawdopodobnie jeszcze . . . . (czas wyrazić).

Uwaga. Odezwę należy na odwrotnej stronie załączyć.

Formularz II.

(Dla oddania niewyleczalnych przynależnej gminie.)

Znajdujący (a) się w tym zakładzie . . . . chory (a)
(imię i stan) . . . .
mający (a) . . . . lat; przyjęty (a) dnia . . . .
jest według dotychczasowych badań ubogim (ą), a według . . . .
. . . .
. . . .
należy do gminy . . . .
cierpi na . . . .

Choroba ta jest nie do uleczenia, i chory (a) nie może być dłużej trzymanym (ą) w tym zakładzie na koszt funduszu krajowego, lecz nie może także być sam (a) sobie zostawionym (ą) . . . .
ponieważ . . . .
. . . .
. . . .

Chory (a) { może iść piechotą.
być przewieziony (ą) wozem.
być przeniesiony (ą) na noszach.

Uwaga. Odezwę należy na odwrotnej stronie dołączyć.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 27. Września 1869. **XIV. Część.**

Nr. 29.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 31. Sierpnia 1869. r. l. 38.027.,

dotyczące niektórych zmian w czynnościach komissyj, ustanowionych dla examinowania aspirantów do jednorocznej służby ochotniczej w armii.

Odnośnie do obwieszczenia c. k. Namiestnictwa z dnia 8. Maja r. b. l. 21.353 (Dz. ust. i rozp. kraj. nr. 21.) podaje się do powszechnej wiadomości, że według oznajmienia tutejszej c. k. Komendy Jeneralnej z dnia 9. Sierpnia 1869. r. l. 7.585 M. A. komissye, ustanowione przy c. k. XXIV. komendzie dywizyjnej armii we Lwowie, a przy XII. komendzie dywizyjnej armii w Krakowie dla examinowania aspirantów do jednorocznej służby ochotniczej w wojsku, będą funkcyonować w ostatni czwartek każdego miesiąca, gdyby zaś na ten dzień przypadło uroczyste święto, w najbliższym dniu powszednim.

Prośby aspirantów o przypuszczenie do takiego examinu, mają być podawane do właściwej c. k. komendy dywizyjnej armii najdalej do dnia 15. tego miesiąca, w którym ma odbyć się examin.

Possinger m. p.

Nr. 30.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 4. Września 1869. r. liczba 35.831.,

co do ośmiotygodniowego kształcenia się wojskowego w myśl §. 27. ustawy wojskowej.

W moc §. 93. instrukcyi wydanej do ustawy wojskowej, postanowiła c. k. Jeneralna Komenda w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, że ośmiotygodniowe kształcenie się wojskowe żołnierzów, według §. 27. ustawy wojskowej na czas pokoju od obowiązku służby prezencyjnej uwolnionych, zaczyna się, jeżeli należą do kategoryi właścicieli odziedziczonych gospodarstw gruntowych, na dniu 1. Października owego roku, w którym wcielono ich do wojska, a jeżeli należą do kategoryi kandydatów urzędu nauczycielskiego i nauczycieli szkół ludowych, na dniu 16. Lipca owego roku, który po wcieleniu ich do wojska następuje, nakoniec że rekruci przed rokiem 1869. asenterowani, którzy bez owego wykształcenia wojskowego otrzymali urlop, w myśl §. 29. ustawy wojskowej mają odpowiednio do swej kategoryi stawić się 1. Października 1869. r., lub 16. Lipca 1870. r. do szeregu na ośm tygodni dla odpowiedniego kształcenia się.

Possinger m. p.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 7. Października 1869. **XV. Część.**

Nr. 31.

Ustawa

z dnia 6. Października 1869. r.,

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

zmieniająca §§. 11., 13. i 25. sejmowej ordynacyi wyborczej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

Artykuł I.

Postanowienia §§. 11. i 13. sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. w zmienionem ustawą z dnia 16. Stycznia 1867. brzmieniu, tudzież §. 25. tejże sejmowej ordynacyi wyborczej, tracą moc obowiązującą w obecnej swej osnowie, i mają brzmieć, jak następuje:

§. 11.

Posłowie miast wymienionych w §. 2. sejmowej ordynacyi wyborczej wybierani będą przy przestrzeganiu postanowień ustawy krajowej z dnia 13. Stycznia 1869. (Dzien. ust. i rozp. kr. nr. 13.) o wykluczeniu od prawa wybierania i obieralności do Sejmu wprost przez pierwsze dwie trzecie części wszystkich. w moc ordynacyi wyborczej dla gmin z dnia 12. Sierpnia 1866. z tytułu opłaty podatków uprawnionych do wybierania rady gminnej spisanych porządkiem wysokości opłacanych przez nich w gminie rocznych podatków bezpośrednich, poczynając od opłacającego najwyższy podatek. Ci z uprawnionych do wybierania rady gminnej z tytułu opłaty podatków, którzy są wyborcami w klasie wielkich właścicieli gruntowych, nie mają być zamieszczeni

na tych spisach. Jeżeli kilku uprawnionych opłacają równe kwoty podatkowe, starszy wiekiem ma poprzedzać młodszego.

Wraz z wyborcami z tytułu opłaty podatków głosują z równem prawem, jako wyborcy uprawnieni bez względu na opłatę podatków do wybierania rady gminnej w moc ordynacyi wyborczej dla gmin z dnia 12. Sierpnia 1866., jeżeli nie są wyłączeni od prawa wybierania na mocy ustawy krajowej z dnia 13. Stycznia 1869. (Dzien. ust. i rozp. kr. nr. 13.).

Postanowienia te stosują się także do miast, które mają własne statuta gminne.

§. 13.

Wyborcy każdej gminy wybierani będą przy przestrzeganiu postanowień ustawy krajowej z dnia 13. Stycznia 1869. (Dzien. ust. i rozp. kr. nr. 13.) o wykluczeniu od prawa wybierania i obieralności do Sejmu przez pierwsze dwie trzecie części wszystkich, w moc ordynacyi wyborczej dla gmin z dnia 12. Sierpnia 1866. z tytułu opłaty podatków uprawnionych do wybierania rady gminnej spisanych porządkiem wysokości opłacanych przez nich w gminie rocznych podatków bezpośrednich, poczynając od opłacającego najwyższy podatek. Ci z uprawnionych do wyboru rady gminnej, z tytułu opłaty podatków, którzy są wyborcami w klasie wielkich właścicieli gruntowych, lub w miastach, nie mają być zamieszczeni na tych spisach. Jeżeli kilku uprawnionych opłacają równe kwoty podatkowe, starszy wiekiem ma poprzedzać młodszego.

Pełnoletni obywatele Państwa Austryackiego, zamieszkali na obszarach dworskich do gminy niewcielonych, którzy nie należą do wyborców z klasy większych właścicieli, lub do wyborców w miastach, są prawyborcami w tej gminie, z którą dotyczący obszar dworski stanowi jedną gminę katastralną jeżeli nie są wyłączeni od prawa wybierania na mocy ustawy krajowej z dnia 13. Stycznia 1869. (Dzien. ust. i rozp. kr. nr. 13.), i w tym obszarze dworskim, lub w tej gminie od roku opłacają przynajmniej taki podatek bezpośredni, jaki w tej gminie płacą prawyborcy najniżej opodatkowani.

Wraz z wyborcami z tytułu opłaty podatków głosują z równem prawem, jako wyborcy uprawnieni bez względu na opłatę podatków do wybierania rady gminnej w moc ordynacyi wyborczej dla gmin z dnia 12. Sierpnia 1866., jeżeli nie są wyłączeni od prawa wybierania na mocy ustawy krajowej z dnia 13. Stycznia 1869. (Dzien. ust. i rozp. kr. nr. 13.).

§. 25.

Lista wyborców w każdem z miast, w §. 2. wymienionych, sporządzoną bić winna przez przełożonego gminy, z ścisłem przestrzeganiem postanowień §. 11., tudzież ustawy krajowej z dnia 13. Stycznia 1869. (Dzien. ust. i

rozp. kr. nr. 13.) o wykluczeniu od prawa wybierania i obieralności do Sejmu, i wyłożoną do przeglądania najpóźniej na 14 dni przed terminem wyboru posła w miejscu urzędowania zwierzchności gminnej. Jednocześnie ma być wyłożenie list w gminie obwieszczone z oznaczeniem ośmiodniowego nieprzekraczalnego terminu do wnoszenia reklamacyj. Komisya złożona z przełożonego gminy i z czterech członków, przez radę gminną z swego grona do tego wybranych, winna w przeciągu dwudziestu czterech godzin rozstrzygać reklamacye wniesione przed upływem przepisanego terminu, i czynić natychmiast w liście wyborczej poprawki, uznane przez nią za prawnie uzasadnione. Przeciw odmownej uchwale komisyi przysłuża reklamującemu prawo odwołania się do przełożonego władzy politycznej, której miasto podlega. Odwołanie takie winno być wniesione w przeciągu 24 godzin od uwiadomienia reklamującego o uchwale odmownej do komisyi, która ma je przedłożyć niezwłocznie przełożonemu dotyczącej władzy politycznej. Rozstrzygnienie tegoż jest stanowczem co do wyboru będącego w toku.

Zrektyfikowaną w ten sposób ostatecznie listę wyborców przedłoży przełożony gminy bezzwłocznie przełożonemu politycznej władzy, której miasto podlega, a ten podpisze listę z potwierdzeniem należytego sporządzenia.

Artykuł II.

Ustawa niniejsza wejdzie w wykonanie z dniem jej obwieszczenia.

Artykuł III.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Memu Ministrowi Spraw Wewnętrznych

Franciszek Józef m. p.

[illegible]

Artykuł II.

[illegible]

Franciszek Józef m. p.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 13. Grudnia 1869. **XVI. Część.**

Nr. 32.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 7. Września 1869., l. 40.671.,

którem oznajmia się lekarstwa obowiązkowe („Medicamenta obligata“) austryackiej farmakopei.

Na mocy wysokiego rozporządzenia Jego Excellencyi Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 20. Czerwca r. b. l. 11.336/492 podaje się do wiadomości że nowa austryacka farmakopea, pod tytułem: „Pharmacopoea austriaca — Editio sexta — Viennae 1869.“, która ogłoszonem w Dzienniku ustaw Państwa (zeszyt XXXV. Nr. 77.) wysokiem rozporządzeniem Jego Excellencyi Ministra z d. 15. Maja 1869. jako prawnie obowiązująca przepisaną została, wchodzi z dniem 1. Października 1869. w moc obowiązującą, i przeto jest obowiązanym każdy aptekarz posiadać tę farmakopeę.

W następnym wykazie podane są te artykuły, które w myśl §. 1. powszechnych zasad farmakopei ustanowione są jako lekarstwa obowiązkowe, i dlatego muszą być, w każdej publicznej aptece każdego czasu trzymane w zapasie. Wszystkie inne w tej farmakopei zawarte, a do tego wykazu nie wciągnięte artykuły, czy takowe trzymane będą w zapasie, czy też robione na poczekanie (ex tempore), mają być sporządzane ściśle podług tej farmakopei.

Possinger w. r.

Wykaz

artykułów zawartych w nowo wydanej farmakopei, które w myśl §. 1. ogólnych prawideł tej farmakopei jako „medicamina obligata" przepisane są, i w każdej aptece w Galicyi i Wielkiem Księstwie Krakowskiem zawsze w zapasie trzymane być mają.

Liczba porz.		Liczba porz.	
1	Absinthium.	27	Alumen.
2	Acetum.	28	Alumen ustum.
3	Acetum aromaticum.	29	Ammonia.
4	Acetum scillae.	30	Ammoniacum.
5	Acidum aceticum concentratum.	31	Ammonium aceticum solutum.
6	Acidum aceticum dilutum.	32	Ammonium carbonicum.
7	Acidum arsenicosum.	33	Ammonium chloratum.
8	Acidum carbolicum.	34	Amygdala amara.
9	Acidum chromicum.	35	Amygdala dulcis.
10	Acidum citricum.	36	Amylum.
11	Acidum hydro-chloricum conc. purum.	37	Angelica.
		38	Anisum stellatum.
12	Acidum hydro-chloricum dilutum purum.	39	Anisum vulgare.
		40	Aqua Amygdalarum amararum concentrata.
13	Acidum nitricum concentratum purum.	41	Aqua aromatica spirituosa.
14	Acidum nitricum dilutum purum.	42	Aqua Aurantii florum.
15	Acidum phosphoricum.	43	Aqua Calcis.
16	Acidum sulfuricum anglicanum.	44	Aqua carminativa.
17	Acidum sulfuricum concentratum purum.	45	Aqua Chamomillae.
		46	Aqua Chlori.
18	Acidum sulfuricum dilutum purum.	47	Aqua Cinnamomi simplex.
19	Acidum tannicum.	48	Aqua Cinnamomi spirituosa.
20	Acidum tartaricum.	49	Aqua destillata simplex.
21	Aconitum.	50	Aqua Foeniculi.
22	Aether aceticus.	51	Aqua Laurocerasi.
23	Aether depuratus.	52	Aqua Melissae.
24	Agaricus Chirurgorum.	53	Aqua Menthae piperitae.
25	Aloë.	54	Aqua plumbica.
26	Althaea *a)* Folia Althaeae, *b)* Radix Althaeae.	55	Aqua Rosarum.
		56	Aqua vegeto-mineralis Goulardi.

Liczba porz.		Liczba porz.	
57	Argentum nitricum crystallisatum	99	Chininum bisulfuricum.
58	Argentum nitricum fusum.	100	Chininum hydro-chloricum.
59	Arnica *a)* Flores. *b)* Folia. *c)* Radix.	101	Chininum sulfuricum.
60	Assa foetida.	102	Chloroformium.
61	Atropinum sulfuricum.	103	Cina.
62	Aurantium *a)* Cortex. *b)* Folia.	104	Cinnamomum.
63	Axungia porci.	105	Citrus.
64	Balsamum Copaivae.	106	Cochlearia.
65	Balsamum peruvianum.	107	Colchicum.
66	Balsamum vitae Hoffmanni.	108	Collyrium adstringens luteum.
67	Belladonna *a)* Folia, *b)* Radix.	109	Colocynthis.
68	Benzoë.	110	Conium.
69	Bismuthum subnitricum.	111	Coriandrum.
70	Calamus.	112	Crocus.
71	Calcium carbonicum nativum.	113	Cubeba.
72	Calcium hypochlorosum.	114	Cuprum aluminatum.
73	Calcium oxydatum.	115	Cuprum sulfuricum.
74	Calcium phosphoricum.	116	Cydonia.
75	Calumba.	117	Digitalis.
76	Camphora.	118	Dulcamara.
77	Cannabis indica.	119	Electuarium lenitivum.
78	Cantharis.	120	Elemi.
79	Capillus Veneris.	121	Emplastrum anglicanum.
80	Caragaheen.	122	Emplastrum Cantharidum.
81	Carbo ligni depuratus.	123	Emplastrum Cantharidum perpetuum.
82	Cardamomum.	124	Emplastrum Cerrussae.
83	Caricae.	125	Emplastrum Conii maculati.
84	Carvum.	126	Emplastrum de Meliloto.
85	Caryophyllus.	127	Emplastrum diachylon compositum.
86	Cascarilla.	128	Emplastrum diachylon linteo extensum.
87	Centaurium.		
88	Cera alba.	129	Emplastrum diachylon simplex.
89	Cera flava.	130	Emplastrum Hydrargyri.
90	Ceratum Cetacei.	131	Emplastrum Minii adustum.
91	Ceratum fuscum.	132	Emplastrum Saponatum.
92	Cetaceum.	133	Euphorbium.
93	Chamomilla romana.	134	Extractum Aconiti.
94	Chamomilla vulgaris.	135	Extractum Aloës.
95	Chelidonium.	136	Extractum Belladonae.
96	China *a)* Cortex Chinae regius.	137	Extractum Columbae.
	b) Cortex Chinae fuscus,	138	Extractum Cannabis indicae.
	c) Cortex Chinae ruber.	139	Extractum Centaurii.
97	Chinidinum sulfuricum.	140	Extractum Conii maculati.
98	Chininum.	141	Extractum Cubebarum.

Liczba porz.	
142	Extractum Filicis maris.
143	Extractum Gentianae.
144	Extractum Graminis.
145	Extractum Hyosciami foliorum.
146	Extractum Liquiritiae.
147	Extractum Malatis Ferri.
148	Extractum Nucis vomicae.
149	Extractum Opii.
150	Extractum Punicae Granati.
151	Extractum Quassiae.
152	Extractum Ratanhae.
153	Extractum Scillae.
154	Extractum Secalis cornuti.
155	Extractum Taraxaci.
156	Extractum Trifolii fibrini.
157	Fel Tauri depuratum.
158	Ferrum carbonicum sacharatum.
159	Ferrum jodatum sacharatum.
160	Ferrum lacticum.
161	Ferrum oxydato - oxydulatum.
162	Ferrum phosphoricum.
163	Ferrum pulveratum.
164	Ferrum sesquichloratum crystallisatum.
165	Ferrum sesquichloratum solutum.
166	Ferrum sulfuricum.
167	Filix mas.
168	Foeniculum.
169	Galbanum.
170	Galeopsis.
171	Gallae.
172	Gentiana.
173	Globuli martiales.
174	Glycerinum.
175	Gramen.
176	Guajacum.
177	Guarana.
178	Gummi arabicum.
179	Helleborus.
180	Hirudo.
181	Hydrargyrum bichloratum ammoniatum.
182	Hydrargyrum bichloratum corrosivum.
183	Hydrargyrum bijodatum rubrum.
184	Hydrargyrum chloratum mite.
185	Hydrargyrum jodatum flavum.
186	Hydrargyrum oxydatum flavum.
187	Hydromel infantum.
188	Hyosciamus.
189	Ichthyocolla.
190	Infusum laxativum.
191	Ipecacuanha.
192	Iris.
193	Jacea.
194	Jalapa.
195	Jodum.
196	Juniperus
197	Kalium aceticum solutum.
198	Kalium bromatum.
199	Kalium carbonicum depuratum
200	Kalium carbonicum solutum.
201	Kalium chloricum.
202	Kalium ferro tartaricum.
203	Kalium hydro - oxydatum.
204	Kalium hydro - tartaricum.
205	Kalium jodatum.
206	Kalium natrio - tartaricum.
207	Kalium nitricum.
208	Kalium stibio - tartaricum.
209	Kalium sulfuratum.
210	Kalium sulfuratum pro balneo.
211	Kalium sulfuricum.
212	Kalium tartaricum.
213	Kamala.
214	Kousso.
215	Kreosotum.
216	Laurus.
217	Lavandula.
218	Lichen islandicus.
219	Linimentum ammoniatum.
220	Linimentum saponato-camphoratum.
221	Linum.
222	Liquiritia.
223	Liquor acidus Halleri.
224	Lobelia.
225	Lupulus.
226	Lycopodium.

Liczba porz.		Liczba porz.	
227	Macis.	270	Oleum Lauri.
228	Magnesium carbonicum hydro-oxydatum.	271	Oleum Lavandulae.
		272	Oleum Macidis.
229	Magnesium hydro-oxydatum.	273	Oleum Menthae crispae.
230	Magnesium oxydatum.	274	Oleum Menthae piperitae.
231	Magnesium sulfuricum.	275	Oleum Nucis moschatae.
232	Malva.	276	Oleum Olivarum.
233	Manganum hyperoxydatum nativum.	277	Oleum Ricini.
234	Manna.	278	Oleum Rosmarini.
235	Massa pilularum Ruffi.	279	Oleum Sinapis aethereum.
236	Mastiche.	280	Oleum Terebinthinae rectificatum.
237	Mel crudum.	281	Olibanum.
238	Mel depuratum.	282	Ononis.
239	Melilotus.	283	Opium.
240	Melissa.	284	Oxymel Scillae.
241	Mentha.	285	Oxymel simplex.
242	Millefolium.	286	Papaver Rhoeas.
243	Morphinum.	287	Papaver somniferum.
244	Morphinum hydro-chloricum.	288	Pasta liquiritiae flava.
245	Mucilago Gummi arabici.	289	Petroleum rectificatum.
246	Myrrha.	290	Pilulae laxantes.
247	Natrium boracicum.	291	Pix liquida.
248	Natrium carbonicum crystallisatum.	292	Plumbum aceticum.
249	Natrium hydro-carbonicum.	293	Plumbum aceticum basicum solutum.
250	Natrium phosphoricum.		
251	Natrium silicicum.	294	Plumbum aceticum solutum.
252	Natrium sulfuricum crystallisatum.	295	Plumbum carbonicum.
253	Nux moschata.	296	Plumbum hyperoxydatum rubrum.
254	Nux vomica.	297	Plumbum oxydatum.
255	Oleum Amygdalarum dulcium.	298	Pulpa Tamarindorum depurata.
256	Oleum Anisi.	299	Pulvis aërophorus.
257	Oleum aurantiorum corticum.	300	Pulvis aërophorus Seidlitzensis.
258	Oleum Bergamottae.	301	Pulvis dentifricus niger.
259	Oleum Cacao.	302	Pulvis Doveri.
260	Oleum cadinum.	303	Pulvis gummosus.
261	Oleum Carvi.	304	Punica Granatum.
262	Oleum Caryophyllorum.	305	Pyrethrum.
263	Oleum Cinnamomi.	306	Quassia.
264	Oleum Citri.	307	Quercus.
265	Oleum Crotonis Tiglii.	308	Ratanha.
266	Oleum Foeniculi.	309	Resina Jalapae.
267	Oleum Hyosciami foliorum coctum.	310	Resina Pini.
268	Oleum Jecoris Aselli.	311	Rheum.
269	Oleum Juniperi.	312	Roob Juniperi.

Liczba porz.		Liczba porz.	
313	Rooh Sambuci.	354	Spiritus saponatus.
314	Rosa.	355	Spiritus Vini concentratus.
315	Rosmarinus.	356	Spiritus Vini dilutus.
316	Rotulae Menthae piperitae.	357	Spongia pressa.
317	Sabadilla.	358	Stibium chloratum.
318	Sabina.	359	Stibium sulfuratum aurantiacum.
319	Sacharum.	360	Stibium sulfuratum nigrum.
320	Sacharum lactis.	361	Stramonium.
321	Salep.	362	Strychninum.
322	Salix.	363	Strychninum nitricum.
323	Salvia.	364	Succus Liquiritiae.
324	Sambucus.	365	Sulfur praecipitatum
325	Santoninum.	366	Sulfur sublimatum.
326	Sapo Kalinus.	367	Syrupus Althaeae.
327	Sapo medicinalis.	368	Syrupus amygdalinus.
328	Sapo Picis.	369	Syrupus Aurantiorum corticum.
329	Sapo sulfuratus.	370	Syrupus Capillorum Veneris.
330	Sapo venetus.	371	Syrupus Cinnamomi.
331	Sarsaparilla.	372	Syrupus Diacodii.
332	Scilla.	373	Syrupus mannatus.
333	Sebum ovile.	374	Syrupus Rhei.
334	Secale cornutum.	375	Syrupus Rubi Idaei.
335	Senega.	376	Syrupus simplex.
336	Senna.	377	Tamarindus.
337	Serpyllum.	378	Taraxacum.
338	Sinapis.	379	Terebinthina.
339	Solutio arsenicalis Fovleri.	380	Tilia.
340	Species Althaeae.	381	Tinctura Absinthii composita.
341	Species amaricantes.	382	Tinctura Aconiti.
342	Species aromaticae.	383	Tinctura amara.
343	Species aromaticae pro cataplasmate.	384	Tinctura Arnicae.
		385	Tinctura Aurantiorum corticis.
344	Species emollientes.	386	Tinctura Belladonae.
345	Species emollientes pro cataplasmate.	387	Tinctura Benzoës.
		388	Tinctura Cantharidum.
346	Species laxantes St. Germain.	389	Tinctura Cinnamomi.
347	Species pectorales.	390	Tinctura Colchici.
348	Spilanthus.	391	Tinctura Digitalis.
349	Spiritus Aetheris.	392	Tinctura Guajaci.
350	Spiritus aromaticus.	393	Tinctura Jodi.
351	Spiritus camphoratus.	394	Tinctura Lobeliae.
352	Spiritus Cochleariae.	395	Tinctura Malatis Ferri.
353	Spiritus Ferri sesquichlorati aethereus.	396	Tinctura Myrrhae.
		397	Tinctura Nucis vomicae.

Liczba porz.		Liczba porz.	
398	Tinctura Opii crocata.	412	Unguentum Sabadillae.
399	Tinctura Opii simplex.	413	Unguentum simplex.
400	Tinctura Rhei aquosa.	414	Unguentum sulfuratum.
401	Tinctura Rhei vinosa Darelli.	415	Uva Urs.
402	Tinctura Spilanthi oleracei composita.	416	Valeriana.
		417	Vanilla.
403	Tinctura Valerianae.	418	Veratrinum.
404	Trifolium fibrinum.	419	Veratrum.
405	Trochisci Santonini.	420	Verbascum.
406	Unguentum aromaticum.	421	Vinum Colchici.
407	Unguentum Cerussae.	422	Zedoaria.
408	Unguentum emolliens.	423	Zincum aceticum.
409	Unguentum Hydrargyri.	424	Zincum chloratum.
410	Unguentum Plumbi acetici.	425	Zincum oxydatum.
411	Unguentum pomadinum.	426	Zincum sulfuricum.

Nr. 33.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 24. Września 1869., l. 41.214.,

o czynności nieustających komissyj odstawniczych.

Podaje się do powszechnej wiadomości, że nieustające komissye odstawnicze funkcyonować będą od d. 1. Października r. b. w każdy czwartek, gdyby zaś na ten dzień przypadło święto uroczyste, w najbliższym dniu powszednim w miejscach, gdzie istnieją komendy okręgów wojska uzupełniających.

Possinger w. r.

Nr. 34.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 24. Września 1869., l. 42.651.,

co do popisowych Karaitów.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z dnia 31. Sierpnia b. r. najłaskawiej przyzwolić, aby popisowi Karaici haliccy, z wyłączeniem wszakże tych, którzyby odtąd do tego religijnego wyznania przeszli, lub skądinąd tam przybyli, w razie wcielenia ich do armii nie byli używani do służby z bronią w ręku, lecz przydzieleni byli do zakładów wojskowych.

Possinger w. r.

Sprostowanie.

Przy ogłoszeniu ustawy krajowej z dnia 6. Października 1869. r., zmieniającej §§. 11., 13. i 25. sejmowej ordynacyi wyborczej (Dzien. ust. i rozp. kraj. nr. 31.), w druku przez pomyłkę opuszczono kontrasygnaturę Jego Excellencyi pana Ministra Spraw Wewnętrznych dr. Giskry.

Co się niniejszem prostuje.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 13. Grudnia 1869. **XVII. Część.**

Nr. 35.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 5. Października 1869. r. l. 34.428.

W myśl wysokiego reskryptu c. k. Ministerstwa Obrony krajowej i Bezpieczeństwa publicznego z dnia 4. Lipca r. b. l. 3.591/II., podaje się do powszechnej wiadomości wyciąg z przepisów instrukcyi do ustawy wojskowej z d. 5. Grudnia 1868. r. (Dzien. ust. Państwa nr. 151.) z tą uwagą, że dokładna znajomość tych w streszczeniu podanych przepisów potrzebną jest zwierzchnościom gminnym, prowadzącym księgi metrykalne, tudzież powołanym do służby wojskowej i członkom ich rodzin.

Wstęp.

§. 1.

Treść instrukcyi.

Instrukcya obejmuje przepisy dla przeprowadzenia ustawy z d. 5. Grudnia 1868. r., zapomocą których reguluje się dla zastąpionych w Radzie Państwa Królestw i krajów sposób dopełnienia powinności wojskowej, a mianowicie warunki, pod jakiemi następuje powoływanie obowiązanych do służby wojskowej, do dopełnienia tej powinności, tudzież przejście do rezerwy i landwery, lub też uwolnienie od stosunku wojskowego.

Część II.

Pobór wojskowy zwyczajny.

§. 10.

Czynności przygotowawcze do zwyczajnego poboru wojskowego.

Czynności przygotowawcze do przeprowadzenia zwyczajnego poboru wojskowego obejmują środki, tak do wykazania mających się stawić w następnym roku obowiązanych do służby wojskowej, jakoteż w ogóle przed rozpoczęciem zwyczajnego poboru wojskowego możliwe i do przeprowadzenia tegoż potrzebne.

Takiemi środkami są, mianowicie:

a) spisywanie poborowych;

b) przedsiębranie losowania i układanie list poborczych (część. IV.);

c) podział kontyngensu (Część V.); nakoniec

d) przygotowania do rozpoczęcia czynności komisyj poborczych, jakoteż do ułożenia planów podróży i czynności dla nich (Część VII.).

§. 11.

Spisywanie poborowych I. klassy wieku przez prowadzących księgi metrykalne.

1. Osoby ustanowione z urzędu do prowadzenia ksiąg metrykalnych układają podług gmin miejscowych wyciągi z rejestrów chrztu i urodzin, obejmujące wszystkich młodzieńców wstępujących w wiek obowiązany do poboru wojskowego, nie pomijając przytem żadnego imienia, podług wzoru I.

2. Do tych wyciągów mają być wpisywane podług daty urodzenia wszystkie w gminie urodzone, a nawet zmarłe już osoby płci męzkiej, które w roku kalendarzowym, po ułożeniu tych wyciągów następującym, ukończą (§. 3.), a względnie byłyby ukończyły 20sty rok wieku.

3. Zaszłe po dzień oddania wyciągu metrykalnego wypadki śmierci osób tamże wymienionych mają być, o ile to stać się może, na podstawie spisu umarłych, prowadzonego przez utrzymujących księgi metrykalne, wciągnięte do przeznaczonej na to rubryki tego wyciągu.

4. Te wyciągi z rejestrów mają być do końca listopada każdego roku oddane przynależnym naczelnikom gmin.

§. 12.

Przynależność do dopełnienia obowiązku stawienia się i do poboru wojskowego.

1. Każdy poborowy ma stawić się w powiecie, do którego jako swojski jest przynależnym, i tam musi dopełnić tego obowiązku.

2. Dzień rozpoczęcia terminu do zgłaszania się rozstrzyga także o przynależności ku dopełnieniu obowiązku stawienia się do poboru wojskowego w ten sposób, że nowa przynależność, uzyskana po 1. grudnia roku poprzedzającego pobór wojskowy, ma być uwzględniona dopiero przy następującem po tym poborze wojskowym zwyczajnem uzupełnieniu armii.

3. W razie wątpliwej przynależności rozstrzyga pobyt poborowego w dniu oznaczonym pod 2.

§. 13.

Wzywanie w celu zgłaszania się do spisu.

1. Naczelnicy gmin, którym poruczone jest spisywanie poborowych, mają co roku, w czasie odpowiednym przed rozpoczęciem terminu do zgłaszania się, wzywać publicznym plakatem lub innym, w miejscu używanym sposobem, spisać się mających obowiązanych do stawienia się, pod zagrożeniem prawnie dozwolonej kary do dopełnienia postanowień zawartych w §. 14. tej instrukcyi.

2. Na obowiązek do zgłaszania się, równie jak w ogóle na powinności wypływające z ustawy wojskowej, nie ma żadnego wpływu ani brak wiadomości o tem lub innych tego rodzaju wezwaniach, ani też nieznajomość obowiązków, wypływających z ustawy wojskowej.

3. Zgłoszenie się poborowych do spisu ma być, jeźli takowe nastąpiło ustnie, wciągnięte natychmiast w obecności zgłaszającego się do dotyczącej listy (§§. 15., 16.).

§. 14.

Zgłaszanie się poborowych do spisu.

1. Każdy poborowy z klass wieku, które powinny stawić się przy najbliższym zwyczajnym poborze wojskowym, ma zgłosić się ustnie lub pisemnie do spisu u naczelnika gminy swego miejsca pobytu, chociażby nawet to miejsce pobytu nie było oraz jego miejscem przynależności.

To zgłoszenie się ma nastąpić w miesiącu Grudniu roku poprzedzającego zwyczajny pobór wojskowy.

2. Jeźli to zgłoszenie się nie nastąpi u naczelnika gminy miejsca przynależności, należy załączyć kartę legitymacyjną lub dokument podróży.

3. Jeżli poborowi tymczasowo są nieobecni w miejscu swej przynależności lub zwykłej siedziby, i w skutek tego, lub dla słabości nie mogą zgłosić się sami ustnie lub pisemnie, natenczas mogą ich w tem zastąpić ich rodzice, opiekunowie lub inni umocowani.

4. Znajdujących się w areszcie karnym, śledczym lub poprawczym poborowych wykażą przełożeni dotyczących zakładów więziennych naczelnikowi gminy w miejscu pobytu, z podaniem dat potrzebnych do spisania.

5. Należący do poborczej klassy wieku i żyjący w kółku familijnem krewni poborowych, zostających w czynnej służbie wojskowych, jakoteż służących przy administracyi stałej armii, lub przy marynarce wojennej są obowiązani, równie jak wszyscy inni poborowi, zgłaszać się ustnie lub pismiennie u naczelnika gminy w miejscu pobytu. Co do meldowania wstępujących w wiek poborczy wychowańców wojskowych zakładów naukowych, przez komendantów dotyczących zakładów, obowiązują postanowienia zawarte pod 4.

§. 15.

Spisywanie poborowych z wszystkich trzech klass wieku.

1. Spisywanie poborowych jest obowiązkiem naczelników gmin, i obejmuje tak przynależnych do dotyczącego związku gminnego, jakoteż nieprzynależnych tamże, a przebywających w gminie poborowych ze wszystkich trzech klass wieku.

2. Naczelnicy gmin są za dokładne i porządne spisanie o tyle odpowiedzialni, iż w razie wytkniętych bezowocnie niedokładności, może być za orzeczeniem politycznego Rządu krajowego dokonanem spisanie przez władze powiatowe na koszta gminy.

3. Naczelnicy gmin mają zaraz po odebraniu wyciągów z rejestrów chrztu (urodzenia) zasięgać wiadomości o pobycie wymienionych tamże osób i wybadać, czy nieobecne już w gminie pomarły, za pozwoleniem wywendrowały z kraju, lub gdzieindziej przynależność otrzymały. Wynik tych badań ma być w wyciągu z rejestru chrztu (urodzenia §. 11.) uwidoczniony.

4. Na podstawie tych wyciągów rejestrowych, osobistego zgłoszenia się poborowych, tudzież przedsiębranych przez naczelników gmin, poszukiwań względem przynależnych zresztą do gminy lub nieprzynależnych, a przebywających w gminie poborowych, będą układane oddzielne listy, mianowicie:

a) przynależnych do gminy poborowych, pedług wzoru II., i

b) nieprzynależnych do gminy, jednak przebywających w niej poborowych, ze wszystkich trzech klass wieku, podług wzoru III.

5. Do listy przynależnych do gminy poborowych mają być wciągani nie tylko ci, którzy

a) urodzili się w gminie, i mają w niej swoją siedzibę, lecz

b) także ci, którzy urodzili się w gminie, lecz nie są w niej obecni, chociaż nie utracili przynależności do gminy, niemniej

c) ci, którzy osiedli w gminie jako obcy, i obecnie już do niej należą.

6. Co do tych poborowych z drugiej i trzeciej klassy wieku, dostatecznem będzie sprostowanie listy, ułożonej przy poprzednim zwyczajnym poborze wojskowym.

7. W spisie przynależnych poborowych nie może być żaden z nich pominiętym; nawet jeżli służy w stałej armii, przy marynarce wojennej lub landwerze, albo też został już uwolnionym od stosunku z niemi; także wszyscy przy dawniejszych zwyczajnych poborach wojskowych uwolnieni i w jakikolwiek inny sposób sklassyfikowani, tudzież wszyscy do stanu zapasowej rezerwy, przydzieleni z klass wieku poborowych, mają być do tych list wpisani; natomiast nie potrzeba umieszczać w spisie ani tych poborowych, którzy w rejestrach chrztu (urodzenia) bądź przez prowadzących księgi metrykalne, bądź przez naczelników gmin oznaczeni zostali jako zmarli, ani też takich, którzy za pozwoleniem wywendrowali z kraju, lub stali się przynależnymi do innej gminy.

8. Wszelkie okoliczności, mające wagę pod względem powoływania poborowych do dopełnienia ich powinności, jak np. jeżli poborowy znajduje się w areszcie śledczym lub karnym, albo w śledztwie karnem, chociaż na wolnej stopie, albo jeżli jest nieobecnym w swojej gminie, mają być w liście wyraźnie i zwięźle podane.

§. 16.

Spisywanie obcych poborowych.

1. Spisywanie przebywających w gminie a nie przynależnych tamże poborowych wszystkich trzech klass wieku odbywa się podług zawartych w §. 15. zasadniczych postanowień, na podstawie zgłaszania się poborowych, tudzież badań przedsiębranych z urzędu przez naczelników gmin.

2. Jeżli poborowy nie posiada ważnej karty legitymacyjnej, potrzeba zanotować tę okoliczność w dotyczącej rubryce spisu. Jeżeli tu chodzi o takiego poborowego, którego klassa wieku była już pociąganą do poboru, natenczas jest obowiązkiem naczelnika gminy, podać w rubryce „Uwaga“, w jaki sposób dotyczący poborowy podług podania swego odpowiedział obowiązkowi stawienia się.

3. Obcy poborowi mają być przy sposobności zgłaszania się ich pouczani o postanowieniach §. 18., i w razie, jeźliby zażądali odstawienia w powiecie pobytu, a nie zdołali sami wyjednać sobie tego, potrzeba im ułatwić to pośrednictwem z urzędu.

4. Zresztą potrzeba obcych poborowych, którzy zażądali odstawienia w powiecie pobytu, zobowiązać, ażeby w razie, gdyby zmuszeni byli zmienić to miejsce, oznajmili miejsce swej nowej siedziby.

§. 17.

Wnoszenie podań o doczesne uwolnienie (reklamacyj) i o przyznanie uwolnienia od służby prezencyjnej (osobistej).

1. Potrzebujący wsparcia krewni lub ich pełnomocnicy, którzy starają się o doczesne uwolnienie poborowych, tudzież poborowi, jeźli chcą otrzymać uwolnienie od służby prezencyjnej, są obowiązani wykazać potrzebne do uzasadnienia takiego względu stosunki w czasie układania list gminnych, albo najpóźniej przy samym poborze zwyczajnym, lecz w tym razie już pod zagrożeniem zastosowania postanowienia następnego.

2. Jeźli wniesiona dopiero przy poborze reklamacya zostanie odrzuconą dla niedostateczności przytoczonych dowodów, to może wykazane niewątpliwie i dokładnie po asenterowaniu dotyczącego poborowego uprawnienie do doczesnego uwolnienia być przyznanem tylko pod warunkiem istniejącym co do uwolnienia wojskowych, z powodu nieprawnego wcielenia (§. 159.), przyczem jednakże na wypadek, gdyby przez nieprawne odstawienie urosły jakie koszta dla wspólnego budżetu wojennego, a względnie dla dotacyi Ministerstwa Obrony krajowej, ma winny zapłacić wynagrodzenie w ryczałtowej kwocie dwudziestu złotych reńskich waluty austryackiej.

Jeźli zaś chodzi o żądanie uwolnienia od służby prezencyjnej, może ono być dodatkowo uwzględnionem wtedy tylko, jeźli szczególne okoliczności usprawiedliwiają zwłokę.

3. To postanowienie ma być zastosowanem także wtedy, jeźli strona omieszkała uzupełnić wniesioną przy spisywaniu reklamacyę, a względnie prośbę o uwolnienie od służby prezencyjnej, dowodami, które jej władza powiatowa wskazała jako potrzebne.

4. Dla uniknienia podobnych zwłok powinni naczelnicy gmin przy wydawaniu przepisanych §. 13. odezw przypominać w ogóle. ażeby wnoszono wczas dokumenta potrzebne do uzasadnienia wszelkich próśb o przyznanie prawnie dopuszczalnych uwzględnień, wszystkie zaś wniesione dokumenta mają oni załączać do spisów, i uwidocznić to z podaniem ich liczby.

§. 18.

Prośby obcych poborowych o stawienie ich przed komissyą poborczą w powiecie pobytu.

1. Chociaż podług §. 12. powinien każdy poborowy dopełnić obowiązku stawienia się w powiecie poborczym swej przynależności, i podług §. 52. obowiązany jest stawić się tamże do zwyczajnego poboru wojskowego, można przecież

a) w innym powiecie osiadłym lub stale umieszczonym, albo

b) z powodu stosunków służby, roboty lub jakiegokolwiek zarobkowania stale nieobecnym poborowym, jeżeli podług potwierdzenia naczelnika gminy koniecznie są potrzebni do pełnienia służby, prowadzenia gospodarstwa lub rzemiosła, alboteż jeźli wiarogodnie da się udowodnić, że stosunki takich poborowych nie dozwalają im opędzić z własnej kieszeni kosztów podróży do powiatu ich przynależności, a nakoniec

c) stale i publicznie do szkół uczęszczającej młodzieży dozwolić, ażeby odstawieni zostali w powiecie swojego pobytu.

2. Jeźli poborowi, którzy z powodu udowodnionej konieczności otrzymali pozwolenie do podróży za granicę, przekraczające czas rozpoczęcia poboru wojskowego, pragną uczynić zadość swemu obowiązkowi stawienia się w powiecie bliższym swego pobytu jak powiat swej przynależności, to może im to być dozwolonem tylko pod warunkami oznaczonemi pod 1.

3. Prawo udzielania takich pozwoleń, po zbadaniu wniesionych dowodów i rozważeniu, jak dalece zasługują na uwzględnienie, przysłuża domowej władzy powiatowej poborowego.

4. Wyżwspomnione dowody mają obcy poborowi doręczyć przy zgłoszeniu się do spisu naczelnikowi gminy, ten zaś powinien załączyć je do tyczącej listy, i załączenie to uwidocznić w rubryce „Uwagi“.

§. 19.

Zamknięcie gminnej listy poborowych.

1. Gminny spis poborowych ma być zamkniętym z ostatnim dniem grudnia, i naczelnicy gmin mają odnośne listy, po ich sprawdzeniu a w razie potrzeby uzupełnieniu i poprawieniu, przedłożyć najdalej do 10. Stycznia roku następnego przynależnej władzy powiatowej.

2. Tak do sporządzonych w dwóch exemplarzach list przynależnych do gminy, jakoteż do listy obcych poborowych, mają być dołączone reklamacye,

niemniej dowody uzasadniające uprawnienie do uwolnienia od służby prezencyjnej, lub o odstawienie w powiecie pobytu; do list zaś przynależnych do gminy poborowych mają być oprócz tego załączone także wyciągi metrykalne.

§. 20.

Sprawdzanie i uzupełnianie list gminnych przez władze powiatowe.

1. Władza powiatowa jest obowiązana:

a) z nadesłanych list obcych poborowych układać podług powiatów poborczych osobne wyciągi, i takowe wraz z należącemi do tego załącznikami odsyłać niezwłocznie dotyczącym władzom powiatowym;

b) listy zaś przynależnych do gminy poborowych, przez porównanie z wyciągami z rejestrów chrztu (urodzenia) z listami konskrypcyjnemi, a co do tych, którzy wstąpili dobrowolnie do stałej armii (marynarki wojennej), także z odnośnym zapiskiem, nakoniec w drugiej i trzeciej klassy wieku z listami zwykłego i dodatkowego odstawienia do poprzednich zwyczajnych poborów wojskowych — sprawdzać, znalezione w nich niedokładności poprawiać, i

c) tych, którzy przy poprzednich poborach wojskowych do stałej armii, marynarki wojennej lub landwery wcieleni, albo w tym celu zanotowani zostali, jakoteż tych poborowych, należących już do drugiej i trzeciej klassy wieku, których do wykreślenia z listy poborczej sklassyfikowano, — oznaczać w pomienionych listach.

To oznaczenie ma zawierać rok poboru wojskowego, uchwałę bez podania ułomności, względnie zaś rok poboru wojskowego, przy którym dotyczący poborowy nie był obecnym, a na koniec wzmiankę, czy jest on zanotowanym do dodatkowego odstawienia do stałej armii (marynarki wojennej), lub też do landwery.

2. Jeżeli z innych powiatów nadejdą listy przebywających tamże, we własnym powiecie swojskich poborowych, uskutecznia władza powiatowa podług tego sprostowanie i uzupełnienie list, załatwia wniesione podania o pozwolenie odstawienia w powiecie pobytu natychmiast podług postanowień §. 18., i zapisuje udzielone lub odmówione w tym względzie pozwolenie w 17stej rubryce listy.

3. Należy też zwracać uwagę na to, że uwolnieni do końca roku kalendarzowego i w poczet rezerwy zapasowej wstępujący poborowi dodatkowego odstawienia, mają być przy najbliższym zwyczajnym poborze wojskowym, jeżli wstępują do drugiej lub trzeciej klassy wieku, znowu do poboru powoływani, i że przeto musi nastąpić stosowne ich oznaczenie.

§. 21.

Ogłaszanie list w gminach.

Władza powiatowa ma następnie jeden exemplarz sprostowanej listy ogłosić w dotyczącej gminie z tym dodatkiem, że każdy, kto chce

a) donieść o jakiem pominięciu lub niedokładnem zapisaniu, albo też

b) wnieść zarzut przeciw reklamacyi poborowego lub przeciw jego podaniu o uwolnienie od służby prezencyjnej, ma prawo wnieść takowe do władzy powiatowej w czasie oznaczyć się mającym, z uwzględnieniem środków komunikacyjnych, i wykazać ich uzasadnienie.

2. Tym, którzy wnieśli reklamacye lub prośby o uwolnienie od służby prezencyjnej, należy oznajmić, jakie jeszcze brakujące dowody mają być wniesione. Jeźli rozstrzygnięcie reklamacyi zawisło od komissyjnego lekarskiego badania krewnych reklamowanego, potrzeba zwrócić uwagę tychże na to, że mają się osobiście przedstawić komissyi poboreczej.

3. Należy starać się o to, ażeby każdy interesowany, któremu zależy na obronie praw i dopełnieniu obowiązków swoich, otrzymał, a przynajmniej mógł otrzymać wiadomość o treści listy.

W tym celu należy użyć w każdej gminie potrzebnego i najodpowiedniejszego środka obwieszczenia.

Jeźli wystawia się listy w urzędzie gminnym, to publikacya powinna trwać przynajmniej przez ośm dni, z góry w gminie obwieścić się mających.

Rozdział IV.

O losowaniu i o postępowaniu przy takowem.

§. 23.

Cel losowania, utrata prawa losowania, dodatkowe losowanie.

1. Celem losowania jest oznaczenie kolei, podług której poborowi w swojej klassie wieku mają być wcielani do stałej armii (marynark. wojennej), przydzielani do rezerwy zapasowej, lub wcielani do landwery.

2. W losowaniu biorą udział wszyscy poborowi tej klassy wieku, która po raz pierwszy powołaną jest do poboru.

3. Wyciągnięty przytem los jest ważnym dla poborowego na cały czas, dopokąd trwa jego obowiązek stawienia się do poboru, zatem także w wyższych klassach wieku.

4. Poborowi wychowańcy wojskowych zakładów naukowych nie losują.

5. Odstawiani z urzędu (§§. 104.—106.) poborowi tracą prawo losowania, a względnie prawo, jakie im nadaje wyciągnięty pierwej numer losu.

6. Poborowi, którzy po poborze wojskowym, przy którym losowali, zmieniają swoją przynależność (§.12.), zajmują w powiecie swej nowej przynależności w drugiej, a względnie w trzeciej klassie wieku miejsce kolejne podług losu swego dawnego powiatu i odpowiednio §. 27., 1. przed równą liczbą losu w powiecie nowej przynależności, jeżeli właściciel tegoż losu ma być jeszcze zamieszczony w liście poborczej.

7. Jeżli poborowi, którzy z jakiejkolwiekbądź przyczyny nie brali udziału w losowaniu swojej klassy wieku, stają dodatkowo, lub też w wyższych klassach wieku do poboru, nie podpadając jednak odstawieniu z urzędu, natenczas przypuszcza się ich do losowania dodatkowego.

§. 24.

Lista do losowania.

1. Zaraz po ogłoszeniu list w gminach układają władze powiatowe podług wzoru IV. listy do losowania. Za podstawę do tego służą listy gminne przynależnych do powiatu poborowych.

2. Lista do losowania ma obejmować wszystkich uprawnionych do losowania poborowych 1. klassy wieku jednego i tego samego powiatu poborczego, zestawionych w porządku alfabetycznym podług nazwisk familijnych, bez względu na to, czy są oni w domu obecni, lub nieobecni, czy prosili o doczesne uwolnienie, lub nie. Przy jednakowych nazwiskach familijnych rozstrzyga w taki sam sposób i nię chrzestne lub domowe, a jeżli i te są jednakowe, dzień urodzenia.

§. 25.

Oznaczenie terminu losowania.

1. Losowanie ma być w każdym powiecie poborczym przedsiębrane przed poborem, jednak nie wcześniej, jak potrzeba do zupełnego sporządzenia listy poborczej aż do dnia poboru.

2. Dzień losowania ma być obwieszczony przez władzę powiatową w gminach najmniej na ośm dni naprzód, publicznym plakatem, lub w inny w miejscu używany sposób, i należy pozostawić do woli poborowym, kiedy osobiście stawić się zechcą.

§. 26.

Postępowanie przy losowaniu.

1. Starosta powiatowy (burmistrz) lub jego zastępca kieruje aktem losowania w obecności naczelników gmin, lub ich zastępców.

2. Do losowania ma każdy wolny przystęp, rodzicom jednak lub opiekunom powołanych do losowania należy się pierwszeństwo, jeźli w miejscu zebrania nie mogą pomieścić się wszyscy. którzy przybędą.

3. W celu losowania spisują się wszystkie litery alfabetu na karteczkach z jednakowego papieru i jednakowej wielkości, i zwinięte wkładają się do stojącego wolno na stole, nieprzezroczystego naczynia.

Najstarszy naczelnik gminy wyciąga jedną kartkę, i od zapisanej na niej litery mają być wywolywane nazwiska do losowania porządkiem alfabetycznym aż do *Z*, a potem zacząwszy od *A* aż do wyciągniętej pierwszej litery.

Ta pierwsza wyciągnięta litera ma być zapisana w rubryce uwag listy.

4. Następnie zapisują się na tylu kartkach losowych z jednakowego papieru i jednakowej wielkości, ilu uprawnionych do losowania z pierwszej klassy wieku jest wykazanych, numera bieżące, zacząwszy od 1., potem zwija się te kartki i wkłada po jednej do naczynia na stole. Po każdej dziesiątce wrzuconych kartek trzeba naczynie dla zmieszania ich poruszyć.

Kartki mogą być wsadzane do całkiem równych drewnianych kapsli (gałek), albo też można zamiast kartek używać małych półkulek, na których płaskiej stronie napisany jest numer.

5. Każdy wywołany wyciąga jedną kartkę losową, której numer oznacza jego kolej poborczą; jeźliby nie chciał sam ciągnąć, lub nie był obecnym, ciągnie jego zastępca lub kto inny, kogo kierownik losowania do tego przeznaczy.

Każdy, co kartkę wyciągnął, ma jej numer głośno odczytać, lub dać go przez wybraną od siebie osobę odczytać, i wręczyć go potem kierownikowi losowania, który zarządzi wpisanie numeru do listy poborczej.

§. 27.

Postępowanie przy dodatkowem losowaniu.

1. Przy dodatkowem losowaniu ma dotyczący poborowy wyciągnąć jeden los zpomiędzy tylu losów, ile było numerów przy powszechnem losowaniu jego klassy wieku. Ten wyciągnięty los ma być umieszczony z ułamkiem przed numerem równej wysokości, wyciągniętym przy powszechnem losowaniu.

2. Dodatkowe losowania ma władza powiatowa przedsiębrać natychmiast, nie czekając najbliższego zwyczajnego poboru wojskowego, i do każdego z nich wezwać dwóch zastępców gminy w siedzibie urzędowej.

VI. Rozdział.

Uwolnienie doczesne od powinności stawienia się, i uwolnienie od służby prezencyjnej (stałe urlopowanie).

§. 37.

Doczesne uwolnienie od powinności stawiania się. Kompetencya do rozstrzygania.

1. Doczesne uwolnienie od powinności wojskowej jest możliwe tak w czasie pokoju jak i wojny, i udziela go na uzasadnioną podług §. 39. reklamacyę stron interesowanych (§. 17.) komissya pobercza tego powiatu, w którym dotyczący ma stawić się jako przynależny, i to na podstawie szczegółowego zbadania w każdym pojedynczym razie.

2. Ważność uzyskanego doczesnego uwolnienia ogranicza się na ten zwyczajny pobór wojskowy, na który zostało udzielone; przy późniejszym więc poborze, jeżeli dotyczący poborowy znajduje się jeszcze w obowiązanej do poboru klassie wieku, może być przyznanem nanowo doczesne uwolnienie tylko na ponowną reklamacyę i po złożeniu dowodów, że istnieje prawne jej uzasadnienie.

3. Jeźli chodzi o rozstrzygnienie, czy osoba, na rzecz której wniesioną została prośba o uwolnienie poborowego, jest jeszcze zdolną do zarobkowania orzeka w tej mierze również komissya pobercza.

4. Poborowi, którzy z urzędu wcieleni być mają do stałej armii i marynarki wojennej (§§. 104. — 106.), nie mają prawa żądać doczesnego uwolnienia.

§. 38.

Zasady do ocenienia żądania o doczesne uwolnienie.

1. Niezdatność do zarobkowania ojca lub dziada, niemniej także sama niezdatność 18letniego lub starszego brata osoby reklamowanej, musi, — jeśli prośba o uwolnienie ma być w tym względzie uzasadnioną, — wykluczać zupełnie i stale uzdolnienie tychże do ich własnej lub w ogóle jakiejkolwiek gałęzi zarobkowania, zapomocą którego byliby w stanie zapewnić sobie i reszcie członków swojej familii odpowiednie utrzymanie.

Niezdatność do zarobkowania może być przeto uważana za istniejącą tylko przy niepodobnych do wyleczenia ułomnościach umysłowych lub fizycznych, żadną miarą zaś przy dających się wyleczyć, lub chwilowo tylko powracających słabościach.

Wady moralne nie mogą być uwzględniane.

Również nie uzasadnia inwalidztwo wojskowe niezdolności do zarobkowania w powyższem znaczeniu.

2. Zdatność do zarobkowania męzkich krewnych reklamowanego, którzy nie liczą jeszcze 18stu lat wieku i przeto podług §. 17. *b*) ustawy wojskowej nie mają być brani na uwagę, nie potrzebuje być komissyjnie lekarsko sprawdzaną.

3. Z niezdatności do zarobkowania dotyczących członków famili nie można jednak wyprowadzać prawa do uwolnienia, jeżeli posiadłość lub zarobkowość familii jest tego znaczenia i rodzaju, że nawet bez reklamowanego wystarcza na utrzymanie familii, jeżeli n. p. dom można wynająć, posiadłość gruntową lub rzemiosło zapomocą najętych sił roboczych utrzymywać, lub takowe wypuścić w dzierżawę, nie przynosząc przez taki obrót rzeczy żadnego uszczerbku utrzymaniu familii.

4. Jeźli osoba, na rzecz której wniesioną została reklamacya, jest wprawdzie zdolną jeszcze do prowadzenia lub nadzorowania rzemiosła, gospodarstwa wiejskiego i t. d., ale nie zdoła już osobiście przyłożyć ręki lub zarobkowaniem ubocznem siebie i członków swojej familii utrzymać, natenczas można niezdolność do zarobkowania uważać za istniejącą, jeźliby zmiana w prowadzeniu rzemiosła lub gospodarstwa wiejskiego i t. d. przez wydzierżawienie, wynajęcie lub przyjęcie najemnych sił roboczych i t. p. wykluczała możliwość dostarczenia odpowiednego utrzymania.

5. Wiek owdowiałej matki lub babki i osieroconego rodzeństwa żeńskiego, jakoteż fizyczne usposobienie tychże, nie może być uwzględniony zasługuje wszakże na uwzględnienie okoliczność, czy takie reklamantki nie mogą dla utrzymania swego obejść się bez pomocy reklamowanego, nie narażając przezto swej exystencyi na szwank.

6. Zupełna niezamożność familii nie jest potrzebną do uzyskania uwolnienia.

7. Jako służący w linii lub rezerwie brat reklamowanego (§. 17. *a*) ustawy wojskowej) nie ma być uważanym ten, który nad ogólny termin przepisanej ustawą służby w linii i w rezerwie służy dobrowolnie dalej w stałej armii lub w marynarce wojennej, albo też należy do stanu stałej armi lub marynarki wojennej, nie będąc obowiązanym do przepisanego ustawą ogólnego

terminu służby 12sto-, a względnie 10cioletniej; tudzież ten, który służy przy landwerze, czy to czynnie czy nieczynnie, a nakoniec taki popisowy, który należy do stanu lub ewidencyi rezerwy zapasowej.

Natomiast obowiązuje wyżwspomnione postanowienie ustawy wojskowej bez różnicy, czy brat służy jako oficer, kapelan lub w jakimkolwiek innym charakterze, albo jako ochotnik, według kolei wylosowanej lub z urzędu stawiony podlega obowiązkowi służenia w linii lub w rezerwie, a nakoniec czy znajduje się w służbie czynnej, czy nie.

8. Jeźliby żądano doczesnego uwolnienia poborowego z powodu, że jest jedyną podporą potrzebujących wsparcia swoich rodziców lub krewnych, ponieważ inny obowiązany do ich wspierania uchyla się od tego obowiązku, albo też tylko od sposobności dopełnienia jego przesiedleniem się w inne miejsce, wychodźtwem, założeniem własnego gospodarstwa, lub w jakikolwiek inny sposób, natenczas domaganie się tego poborowego o doczesne uwolnienie nie może być uważane jako uzasadnione.

9. Doczesne uwolnienie nie zawisło od spólności siedziby reklamowanego z potrzebującymi jego wsparcia członkami familii, ale w każdym razie przypuściwszy inne warunki, należy od tego, czy reklamowany jest rzeczywiście takiem dla nich wsparciem w odpowiedniej mierze.

10. Jeźli z odstawionych równocześnie dwóch synów, a względnie braci, reklamują jednego potrzebujący wsparcia krewni jego, natenczas nie można o jego uwolnieniu orzekać wprzód, nim zostanie udowodnionem czy drugi do stawienia się obowiązany syn, a względnie brat zostanie wcielonym do stałej armii (marynarki wojennej), lub że jest niezdatnym do zarobkowania.

11. Nie mogą być uwolnionymi pasierby ze względu na ojczyma lub macochę, z którymi są tylko spowinowaceni; bracia przyrodni ze względu na rodzeństwo, nie mające z nimi spólnego ojca lub matki, tudzież synowie przybrani (adoptowani) i wychowańcy.

12. Tytuł uwolnienia jest ważnym tylko wobec połączonego urodzeniem, a względnie dokonaną już legitymacyą ślubnego pokrewieństwa; nieślubne dzieci lub bracia, jakoteż bracia z nieprawego łoża, nie mogą być uwolnieni, wyjąwszy w razie pod 13. oznaczonym.

13. Synom nieprawego łoża może być przyznanem prawo do doczesnego uwolnienia tylko wobec potrzebującej wsparcia matki, bynajmniej zaś ze względu na innych członków ich familii, chociażby nawet byli oni niezdatnymi do zarobkowania, lub potrzebowali wsparcia, przypuściwszy, iż dadzą się udowodnić wszelkie inne potrzebne warunki doczesnego uwolnienia z tytułu utrzymania owdowiałej matki.

Należy zatem w takich wypadkach, oprócz potrzeby, pomocy dla matki, brać zawsze na uwagę i to, czy nie ma innych zdolnych do zarobkowania ślubnych lub nieślubnych jej synów.

14. Jeżli reklamacya tyczy się takiego poborowego, któryby miał prawo żądać także uwolnienia od służby prezencyjnej, nie można z tego jedynie powodu odrzucać reklamacyi.

15. Jeźliby żądano doczesnego uwolnienia poborowego na korzyść matki, która powtórnie poszła za mąż, lub w oznaczonym pod 13. wypadku reklamacyjnym zawarła tymczasem związek małżeński, to w takim razie nawet przy wypełnieniu wszystkich innych warunków nie może być prośba o uwolnienie uważana za uzasadnioną, skoro nie da się udowodnić, że małżonek obowiązany do utrzymania matki jest niezdatnym do zarobkowania.

16. Ożenienie poborowego nie może być powodem do uwzględnienia. Również nie można z żadnych okoliczności, spowodowanych ożenieniem poborowego, wyprowadzać powodów do reklamacyi na jego korzyść.

§. 39.

Udowodnienie *) *prawa do uwolnienia doczesnego.*

1. Szczegóły o stanie familii mają być podług wzoru VIII. zestawione.

Jeźli prowadzący księgi metrykalne, który dostarcza wiadomości o stanie familii, nie może podać dnia urodzenia lub śmierci którego z członków rodziny, ponieważ n. p. ten lub ów członek rodziny w innej parafi urodził się lub umarł, natenczas podania takie, jeźli podług §. 17. ustawy wojskowej i podług postanowień §. 38. tej instrukcyi są rozstrzygającemi, muszą być udowodnione osobnemi metrykami urodzenia lub śmierci, wystawionemi przez upoważnione do tego osoby. Prowadzącym metryki nie wolno wszakże robić takich adnotacyj, któreby miały na celu wpływać bezpośrednio na orzeczenie komissyi odstawniczej.

2. Niezbędność reklamowanego do utrzymania potrzebującej wsparcia familii musi być udowodniona świadectwem, wydanem przez naczelnika gminy i przynajmniej dwóch członków gminy, którzy mają synów powołanych do tego samego zwyczajnego poboru wojskowego, ale nie domagających się także o uwolnienie ich doczesne, lub też o uwolnienie od służby prezencyjnej.

To świadectwo ma zawierać:

a) wymienienie reklamowanego i tych członków familii, na rzecz których wniesione jest żądanie uwolnienia;

---

*) Reklamacyom, jakoteż prośbom o uwolnienie od służby prezencyjnej z powodów prawnych przysłużą wraz z załącznikami, wolność od opłaty należytości.
Także rekursy przeciw orzeczeniom na takie podania są wolne od opłaty należytości.

b) potwierdzenie stanu nieruchomej posiadłości familii, a w danym razie każdego jej członka, z podaniem miejsca i gminy, domu lub domów, tudzież gruntów z ich objętością podług gatunku summarycznie;

c) podanie źródła utrzymania, zarobkowości lub zatrudnienia, z którego familia, a w danym razie każdy pojedynczy jej członek, a mianowicie także reklamowany zyskuje środki utrzymania, i w jakiej mierze, tudzież czy stosunki reklamowanego są tego rodzaju, iż może dać familii dostateczne utrzymanie;

d) wykaz ciążących na nieruchomej posiadłości, na przedsiębiorstwie przemysłowem i t. d. podatków rządowych wszelkiego rodzaju, bez dodatków krajowych i gminnych, w ogólnej ich summie i poszczególnie, nakoniec

e) złożone po dokładnem zbadaniu i sumiennem ocenieniu stosunków podług własnego przekonania oświadczenie, czy od reklamowanego zawisło istotnie utrzymanie wymienionych członków familii, i czy dotychczas dopełniał on rzeczywiście i w jakiej mierze tego obowiązku.

3. Jeźli takie świadectwo nie jest opatrzone przepisanem pod 2. potwierdzeniem, ponieważ n. p. nie ma właśnie w gminie dwóch takich członków gminy, lub ponieważ ci nie umieją czytać i pisać, natenczas nie ma ono żadnej wagi.

W takich wypadkach, lub w razie bezzasadnego wzbraniania się takich czytać i pisać umiejących członków gminy, albo nakoniec, jeźliby władza powiatowa miała w ogóle powód powątpiewać o dokładności przedłożonego świadectwa, natenczas powinna ona przekonać się sama o stanie rzeczy, i rezultat dotyczących badań, zgodnie z §. 22., 2., przy przedłożeniu aktów śledczych podać do wiadomości komissyi poborczej.

4. Naczelnik gminy potwierdza swoim podpisem na tych świadectwach zupełną dokładność ich treści i prawdziwość podpisów obudwu członków gminy; nadto ma on załączyć wyraźne potwierdzenie, że rzeczeni członkowie gminy mają powołanych do zbliżającego się zwyczajnego poboru wojskowego synów, i w której klassie wieku.

§. 40.

Uwolnienie od służby prezencyjnej. Kompetencya do rozstrzygania.

1. Uwolnienia od służby prezencyjnej udziela w czasie pokoju — a tylko co do kandydatów do stanu duchownego także w czasie wojny — przynależna komissya poborcza (§. 12.) na prośbę poborowego (§. 17.), przy dopełnieniu postanowionych w §§. 25., 27. i 29. ustawy wojskowej, a w następnych paragrafach objaśnionych warunków.

2. Prawo do uwolnienia od służby prezencyjnej może być przyznane wtedy tylko, jeźli poborowy w dniu zwyczajnego poboru wojskowego w swoim przynależnym powiecie znajduje się już w takim stosunku, z którego wypływa rzeczone prawo; jest ono też tylko tak długo ważnem, dopokąd dotyczący w stałej armii, w marynarce wojennej lub przy landwerze służący poborowy pozostaje w stosunku uzasadniającym uwzględnienie.

§. 41.

Warunki, pod jakiemi kandydaci do stanu duchownego kościoła katolickiego, tudzież obrządku grecko-katolickiego i grecko-oryentalnego mogą uzyskać uwolnienie od służby prezencyjnej.

1. Pod kandydatami do stanu duchownego kościoła katolickiego należy rozumieć takich, którzy

a) od przełożonego dyecezyi przyjęci zostali do jego seminaryum duchownego, albo

b) wstąpili do zatwierdzonego przez kościół zakonu;

w obudwu wypadkach, jeżli słuchają teologii, albo

c) uczęszczają na wykłady teologiczne do publicznego zakładu naukowego jako externiści, tudzież

d) tych kandydatów do stanu duchownego obrządku grecko-katolickiego i grecko-oryentalnego wyznania, którzy ukończyli już swoje studya teologiczne, ale nie otrzymali jeszcze święceń.

2. Dowód prawa do uwolnienia od służby prezencyjnej stanowi: dla oznaczonych pod *c)* pisemne zapewnienie przełożonego dyecezyi, że po ukończeniu studyów przyjmie ich w poczet duchowieństwa swojej dyecezyi, tudzież potwierdzenie, że z odpowiednią pilnością i postępem przykładają się do nauk teologicznych, i że co do ich zachowania się nie zaszło nic niekorzystnego; dla oznaczonych pod *d)* świadectwo przełożonego dyecezyi, że są jeszcze klerykami dyecezyi tejże, a nakoniec dla oznaczonych pod *a)* i *b)* pisemne potwierdzenie przełożonego seminaryum lub klasztoru, że kandydat wypełnia jeden i który z tych warunków.

3. Ci kandydaci stanu duchownego obrządku grecko-katolickiego i grecko-oryentalnego wyznania, którzy w ciągu trzech lat po ukończeniu studyów teologicznych jeszcze nie otrzymali lub nie przyjęli starownictwa dusz, albo którzy po upływie wyżoznaczonego trzyletniego terminu nie otrzymali przynajmniej jednego z wyższych święceń kościelnych, nie mają prawa żądać uwolnienia od służby prezencyjnej.

§. 42.

Warunki, pod jakiemi kandydaci do stanu duchownego wyznania augsburgskiego, helweckiego i unitarskiego mogą uzyskać uwolnienie od służby prezencyjnej.

Takim kandydatom ma być przyznane prawo do uwolnienia od służby prezencyjnej, którzy

a) wykażą się potwierdzonem przez swego superintendenta świadectwem dyrektora teologicznego zakładu naukowego, że z odpowiednią pilnością i postępem przykładają się do nauk teologicznych, i że co do ich zachowania się nie zaszło nic niekorzystnego, lub

b) udowodnią świadectwem swego superintendenta, że studya teologiczne podług obowiązujących dla tej superintendentury przepisów najwięcej przed trzema laty ukończyli, jeszcze do grona kandydatów stanu duchownego należą, i ze swojej strony wszystkiego dopełnili, czego podług istniejących przepisów wymaga się od nich, by mogli otrzymać posadę duszstarownika.

§. 43.

Warunki, pod jakiemi kandydaci rabinatu mogą uzyskać uwolnienie od służby prezencyjnej.

Kandydaci do rabinatu mają prawo żądać uwolnienia od służby prezencyjnej:

a) jak długo zostają w uznanej od Rządu jako zakład publiczny szkole rabinów, jeźli świadectwem, kontrasygnowanem przez obecnego examinom reprezentanta rządowego, wykażą swoje nienaganne postępowanie i dobry postęp w naukach, tudzież

b) po ukończeniu nauk w tej szkole, jeźli co do uzdolnienia swego do uzyskania posady rabina wykażą się świadectwem jakiego rabina, a co do nienaganności swego postępowania, jakoteż co do tej okoliczności, że należą jeszcze do grona kandydatów rabinatu, świadectwem władzy powiatowej miejsca swego pobytu.

§. 44.

Warunki, pod jakiemi kandydaci do stanu nauczycielskiego i nauczyciele szkół ludowych mogą uzyskać uwolnienie od służby prezencyjnej.

1. Kandydaci do stanu nauczycielskiego dla szkół ludowych mają dla udowodnienia takiego uprawnienia przedłożyć wydane przez dotyczącego dy-

rektora szkoły świadectwo swojego uzdolnienia na nauczyciela szkół ludowych i pełnienia obowiązków pomocnika szkolnego.

2. Nauczyciele szkół (wyżsi nauczyciele i niżsi nauczyciele) mają prawo żądać uwolnienia od służby prezencyjnej, jeżli zajmują systemizowaną stale posadę nauczycielską, chociażby tylko prowizorycznie, i jeżli ich mianowanie nastąpiło z ramienia władzy szkolnej. Tylko potwierdzenie władzy szkolnej może być w tym względzie przyjęte jako dowód.

§. 45.

Warunki, pod jakiemi właściciele gospodarstwa wiejskiego mogą uzyskać uwolnienie od służby prezencyjnej.

1. Warunki uwolnienia właścicieli gospodarstwa wiejskiego od służby prezencyjnej są następujące:

a) że posiadłość gruntowa należy do kategoryi gospodarstw wiejskich;

b) że dochód z gruntów gospodarstwa wiejskiego wystarcza na samoistne utrzymanie familii, złożonej z pięciu osób, nie przekraczając poczwórnej kwoty takiego dochodu;

c) że poborowy jest właścicielem tej posiadłości gruntowej;

d) że otrzymał ją w drodze spadku (po rodzicach, dziadach, krewnych ubocznych lub obcych), i

e) że ma w niej zwyczajną siedzibę swoją i gospodaruje na niej sam, t. j. z użyciem sił osobistych.

2. Warunek pod *a*) ma być udowodniony wyciągami z ksiąg gruntowych, katastrów podatkowych i innych ksiąg, dających w tej mierze autentyczne wyjaśnienie.

3. Co do warunków *b*) i *e*) potrzebne jest pismienne potwierdzenie naczelnika gminy i dwóch członków gminy, którzy obadwaj mają synów powołanych do tego samego poboru wojskowego, ale nie żądających dla nich ani uwolnienia doczesnego, ani też uwolnienia od służby prezencyjnej

To potwierdzenie ma zawierać:

a) wymienienie gospodarstwa wiejskiego z podaniem miejsca i gminy, domu, gruntu, rodzaju i objętości tegoż, tak poszczególnie jak i w ogólności

b) wyszczególnienie ciężących na tem podatków wszelkiego rodzaju podług §. 39., 2. *d*);

c) oświadczenie, czy dochód z gruntów gospodarstwa wiejskiego wystarcza na samoistne utrzymanie familii, złożonej z pięciu osób, nie przekraczając poczwórnej kwoty takiego dochodu, nakoniec

d) czy poborowy jest właścicielem tego gospodarstwa wiejskiego, ma w niej swoją zwyczajną siedzibę i sam prowadzi gospodarstwo.

Zresztą obowiązują co do tych potwierdzeń także postanowienia §. 39., 3. i 4. tej instrukcyi.

4. Warunek pod 1. *c*) ma być udowodniony wyciągiem z księgi gruntowej, a gdzie nie istnieją księgi gruntowe, wraz z warunkiem pod 1. *d*) dokumentem przyznania własności, a gdzie i ten nie został przedtem wydany, książką podatkową i potwierdzeniem władzy zajmującej się pertraktacyą.

5. Cecha gospodarstwa gruntowego, czy jest tabularnem, miejskiem lub rustykalnem, nie wyklucza zastosowania uwzględnienia, zawartego w §. 27. ustawy wojskowej.

6. Jeźli się okaże przy badaniu stosunków, że dochód z gospodarstwa wiejskiego nie wystarcza sam przez się, lecz tylko w połączeniu z innym dochodem, n. p. z domu lub przemysłowości, z zarobku dziennego, furmanki i t. d. na utrzymanie familii, złożonej z pięciu osób, natenczas warunek pod 1. *b*) nie może być uważanym za dopełniony.

7. Oznaczona pod 1. *d*) cecha posiadłości gruntowej jako odziedziczonej odnosi się jedynie do żądającego uwolnienia od służby prezencyjnej ostatniego posiadacza; nie potrzeba zatem, ażeby posiadłość gruntowa już od dawna w zstępnej linii była odziedziczaną.

8. Można jednak także objętemu przez odstąpienie gospodarstwu wiejskiemu przyznać dla uzyskania wyżwspomnionego uwzględnienia cechę odziedziczonego, jeśli poprzedni posiadacz (posiadaczka), po którym dotyczący poborowy objął gospodarstwo wiejskie, umarł tymczasem, i rzeczone gospodarstwo wiejskie byłoby mimo to podług prawa dziedzictwa dostało się teraźniejszemu właścicielowi.

9. Także w takich razach, gdy przy badaniu stosunków okaże się, że poborowy po zmarłym ojcu lub matce odziedziczył tylko jedną połową gospodarstwa wiejskiego, drugą zaś połowę tego gospodarstwa otrzymał od tego z obojga rodziców, które pozostało przy życiu, natenczas można tego rodzaju nabytek dla obejmującego spadkobiercy stawić na równi z nabytkiem z tytułu prawa dziedzictwa.

10. Jeźli skutkiem dobrowolnej ugody powołanych prawnie spadkobierców zostanie gospodarstwo wiejskie, za spłaceniem reszty interesów, przyznane jednemu z powołanych prawnie spadkobierców, to rezultat takiej ugody ma być w wynikłości swojej uważany tak samo, jak prawne dziedzictwo.

11. Jeźli testator jeszcze za życia podzielił swoje gospodarstwo wiejskie na dwa lub więcej gospodarstw gruntowych, lub jeźli ten podział dopiero przez spadkobierców uskutecznionym zostanie, czy to w skutek ostatniego rozporządzenia testatora, lub bez takowego w skutek obopólnego dobrowolnego

porozumienia się spadkobierców, to w takim razie może każdy z nich domagać się uwolnienia od służby prezencyjnej tylko wtedy, jeźli — przypuściwszy dopełnienie wszystkich innych warunków — dotycząca odziedziczona część gospodarstwa wiejskiego jest zaopatrzona w porządne budynki mieszkalne i w potrzebne zabudowania gospodarskie.

Rozdział VII.

O przeprowadzeniu czynności odstawniczych (rekrutacyjnych).

§. 47.

Czas poboru.

Czas zwyczajnego poboru wojskowego trwa co roku od 1. Kwietnia do końca Maja.

§. 48.

Ogłaszanie dni poboru.

Jak tylko władze powiatowe otrzymują plany podróży i czynności komissyi poborczych, oznajmiają je niezwłocznie, o ile dotyczy to powiatu poborczego cywilnym członkom komissyi poborczej, a oraz naczelnikom gmin.

2. Jeźli do ukończenia czynności odstawniczych w powiecie poborczym wyznaczonych jest kilka dni, przedsiębierze władza powiatowa, z odpowiednem uwzględnieniem zasadniczych postanowień, podział poborowych, którzy mają być odstawieni każdego z wyznaczonych dni do asenterunku, podług kolei, w jakiej następują do poboru, i uwiadamia o tem równocześnie naczelników gmin.

3. Zaraz po otrzymaniu odnośnych rozporządzeń zarządzają naczelnicy gmin zawezwanie poborowych w sposób używany w miejscu, zarazem należy wezwać do osobistego stawienia się przed komissyą poborczą w ogóle tych męzkich krewnych reklamowanego, o których niezdatności do zarobkowania mają orzekać komissye poborcze.

§. 52.

Stawianie poborowych i mających prawo do uwzględnienia męzkich krewnych reklamowanego przed komissyą poborczą.

1. Stawianie poborowych jest rzeczą naczelnika gminy, który podług ustawy odpowiada za tożsamość osoby tychże, tudzież przedstawianych męzkich krewnych reklamowanego.

2. Każdy poborowy ma stawić się do zwyczajnego poboru wojskowego w swoim przynależnym powiecie poborczym w oznaczonym na to dniu i miejscu.

Wyjętymi są:

a) wychowańcy wojskowych zakładów naukowych;

b) chorzy, jeźli niemożność ich stawienia się stwierdzona zostanie świadectwem lekarskiem, lub przez naczelnika gminy, na podstawie powziętego własnego przekonania;

c) ci, którzy znajdują się w areszcie śledczym, karnym lub poprawczym, i tacy, którzy znajdują się w śledztwie (wstępnem) karnem, chociaż są na wolnej stopie, i

d) nieobecni za pozwoleniem kompetentnej władzy.

3. Poborowy, który nie uczyni zadość wezwaniu do stawienia się przed komissyą poborczą bez usprawiedliwiającego powodu, któryby starosta powiatowy (burmistrz) uznał za dostateczny, może być użyciem prawnych środków przymusowych zniewolonym do stawienia się, i podpada oprócz tego wedle okoliczności postępowaniu podług §. 105.

4. Ci męzcy krewni poborowego, którzy w skutek reklamacyi mają być uwzględnieni, a od których lekarskiego zbadania zawisło ocenienie ich zdatności do zarobkowania, są obowiązani stawić się osobiście przed komissyą poborczą. W razie niestawienia się takich osób ma być reklamacya odrzuconą.

Uwolnionymi od osobistego stawienia się przed komissyą poborczą są tylko:

a) ci, którzy ukończyli siedmdziesiąty rok wieku, jeźli ze strony naczelnika gminy zostanie potwierdzoną ich niezdatność do zarobkowania jako powszechnie wiadoma;

b) ci krewni, których jawna niezdatność do zarobkowania przedsiębranem dokładnie badaniem urzędowem niewątpliwie udowodnioną zostanie.

Rozdział VIII.

Dodatkowe odstawianie powołanych do służby wojskowej.

§. 76.

Pociąganie tych, którzy się uchylili od zwyczajnego poboru wojskowego, do odstawienia dodatkowego.

1. Szczególnym obowiązkiem władz powiatowych jest, starać się o to, a oraz komend okręgów rekrutacyjnych armii (marynarki), tudzież oficerów

ewidencyjnej landwery wpływać na to, ażeby ci, którzy uchylili się od zwyczajnego poboru wojskowego, bez względu, czy przypadają do kontyngensu rekrutów lub rezerwy zapasowej, czy też do landwery, byli ile możności jak najprędzej pociągnięci do odstawienia dodatkowego.

2. Potrzebne w tej mierze poszukiwania miejsca pobytu nieobecnego mają przedewszystkiem przedsiębrać naczelnicy gmin, nad których nieprzerwaną czynnością w tym kierunku mają czuwać władze powiatowe.

3. Skoro jednak rezultaty tych poszukiwań wymagają dla wykrycia nieobecnego prowadzenia pertraktacyj w drodze korespondencyi, mają władze powiatowe takowe podjąć i prowadzić dalej z wszelką oględnością i sprężystością.

4. Jeźli w ciągu tych pertraktacyj nie nadarzy się żaden dalszy punkt oparcia do przedsiębrania dalszych poszukiwań, natenczas można takowe przerwać za poprzedniem porozumieniem się z komendą rekrutacyjnego okręgu armii.

5. To jednak nie znosi ani obowiązku naczelnika gminy do dalszego czuwania dla wykrycia takich nieobecnych, ani też powinności władzy powiatowej do podjęcia nanowo poszukiwań, jeźli się powód do tego nastręczy.

6. Jeźli w skutek tych poszukiwań uchylający się od poboru wykrytym zostanie w innym powiecie, potrzeba względem odstawienia jego porozumieć się z władzą powiatową miejsca pobytu, i postąpić podług §. 80., z uwzględnieniem jednak postanowień §. 105.

7. Gdziekolwiek w ogóle ujętym zostanie poborowy, o którym okaże się z przedsięwziętych poszukiwań, lub o którym można zasadnie wnioskować, że nie uczynił zadość swojej powinności wojskowej, ma władza powiatowa miejsca pobytu od władzy przynależnej poborowego zasięgnąć potrzebnych wiadomości i stosownie do nich postąpić.

8. Każdemu naczelnikowi gminy ma władza powiatowa zaraz po ukończeniu czynności odstawniczych w powiecie doręczyć wykaz tych poborowych gminy, którzy wczas nie stawili się.

9. Jeźli poborowy, który się nie stawił, pojawi się w gminie, wyzdrowieje, albo wykrytym zostanie jego pobyt lub zgon w obcem miejscu, albo też jeźli znajdujący się w areszcie śledczym, karnym lub poprawczym poborowy wyjdzie z aresztu, a względnie zawieszonem zostanie karne postępowanie przeciw poborowemu, zostającemu na wolnej stopie, należy donieść o tem natychmiast władzy powiatowej, która, nie wyczekując najbliższego zwyczajnego po-

boru wojskowego, zarządza dodatkowe odstawienie, a względnie wykreślenie dotyczącego poborowego.

10. Odnośne wykazy mają być po załatwieniu wszystkich zanotowanych wypadków zwrócone władzy powiatowej, ale oprócz tego należy je przechowywać, i ile razy nastąpi zmiana w osobie naczelnika gminy, powinien oddawać je ustępujący naczelnik gminy, swojemu następcy.

§. 81.

Postępowanie w wypadkach reklamacyjnych przy odstawieniu dodatkowem

1. Reklamacye przy odstawieniach dodatkowych mają być wyjątkowo załatwiane wtedy tylko, jeźli zaniedbanie wniesienia ich w swoim czasie zostanie usprawiedliwionem, lub jeźli stosunki, uzasadniające prawo do uwolnienia, nastały dopiero po ukończeniu zwyczajnego poboru wojskowego w powiecie przynależności.

2. Jeźli jednak reklamowany podpada odstawieniu z urzędu, ma być reklamacya odrzuconą (§. 37. 4.).

§. 82.

Postępowanie przy rozstrzyganiu wniesionych przy dodatkowem odstawieniu próśb o uwolnienie od służby prezencyjnej.

1. Jeźli poborowy, który uprasza o uwolnienie od służby prezencyjnej, nie stawi się do regularnego poboru wojskowego, i nie będąc podług §. 52. uwolnionym od osobistego stawienia się, to prośba jego ma być odrzuconą.

2. Prośby odstawianych dodatkowo o uwolnienie od służby prezencyjnej może stała komissya pobórcza wtedy tylko uwzględnić, jeźli zostanie udowodnionem, że prawo do tego istniało już w czasie zwyczajnego poboru wojskowego w przynależnym powiecie, do któregoto poboru ma być dotyczący dodatkowo odstawionym (§. 40.), albo też że nastąpiło bez winy poborowego, jeźli stosunki, z których wypływa to prawo zaszły dopiero po wyżwspomnionym czasie.

3. Zatem prawo do uwolnienia od służby prezencyjnej, któreby nastało dopiero po zwyczajnym poborze wojskowym, może być przyznane tylko w takim razie, jeźli się zasadza na postanowieniach §. 45.

Część III.

O postanowieniach kar i kontroli.

§. 102.

Ograniczenie podróży poborowych za granicę.

1. Pozwolenie do podróży za granicę nad termin rozpoczęcia zwykłego poboru wojskowego może być udzielone poborowemu, który jest w pierwszej klassie wieku, lub wstępuje w nią w ciągu podróży, tylko w razie udowodnienia naglącej konieczności.

2. Poborowym drugiej i trzeciej klassy wieku, na których nie ciąży zarzut zaniedbania powinności wojskowej przy poprzednich zwyczajnych poborach, może być dozwoloną podróż za granicę na dwa lata.

3. Podróże poborowych, których komissya pobórcza postanowiła wykreślić z listy pobórczej, lub nie przyjąć w trzeciej klassie wieku, albo którzy w trzeciej klassie wieku doczesnie uwolnieni zostali, nie podlegają żadnemu ograniczeniu.

§. 103.

Ograniczenie małżeństwa w wieku obowiązanym do poboru.

1. Pod uznanymi na zawsze za niezdatnych do służby wojskowej poborowymi (§. 44. ustawy wojskowej) mają być rozumieni ci, których komissya pobórcza postanowiła wykreślić z listy pobórczej.

2. Także ci, względem których w trzeciej klassie wieku zapadła uchwała nieprzyjęcia, nie potrzebują do zawarcia małżeństwa z przyczyny swej powinności wojskowej przyzwolenia władzy.

3. Uchwała nadkomissyi rozpoznawczej (§. 85.), lub potwierdzone orzeczenie komissyi superarbitralnej (§. 160.), orzekająca uwolnienie, ma być, jeźli dotyczący poborowy nie przekroczył jeszcze trzeciej klassy wieku, pod względem powinności wojskowej uważana tak samo, jak uchwała komissyi pobórczej co do nieprzyjęcia.

4. Do udzielania wyjątkowego pozwolenia na małżeństwo poborowym w takich razach, jeźli zachodzą zasługujące na szczególne uwzględnienie okoliczności, upoważnioną jest, na mocy §. 44. ustawy wojskowej, odpowiednia polityczna władza krajowa (Namiestnictwo).

§. 104.

Odstawianie z urzędu tych, którzy zawarli małżeństwo bez pozwolenia.

1. Podług postanowień poprzedniego paragrafu i §. 45. ustawy wojskowej podlegają przeto poborowi, którzy przed wystąpieniem z trzeciej klassy wieku ożenią się, odstawieniu z urzędu, wyjąwszy chyba, że co do chcącego zawrzeć związek małżeński

a) zapadła ze strony komissyi poborczej uchwała względem wykreślenia go z listy poborczej, lub

b) w trzeciej klassie wieku względem nieprzyjęcia go, albo, jeźli chcący się żenić,

c) w trzeciej klassie wieku został docześnie uwolniony od powinności wojskowej, lub wreszcie

d) otrzymał wyjątkowe pozwolenie na małżeństwo.

2. Odstawienie z urzędu z tego powodu może nastąpić natychmiast, skoro dotyczący wstąpi w wiek obowiązany do poboru wojskowego.

§. 105.

Odstawianie z urzędu zbiegów przed poborem.

Przy rozpoznawaniu wypadku, w którym ma być zastosowanym §. 46. ustawy wojskowej, nie potrzeba zważać na to, czy obowiązany stawić się do zwyczajnego poboru wojskowego w przynależnym powiecie (§. 52.), nie przybył w zamiarze uchylenia się nazawsze od powinności wojskowej, lecz powód do odstawienia z urzędu należy już wtedy uważać za istniejący, jeźli uchylający się nie zdoła już w ogóle usprawiedliwić dostatecznie swojej nieobecności.

Wyroki kontumacyalne (zaoczne) miejsca nie mają.

Część IV.

O ochotnikach.

§. 113.

O dobrowolnem wstąpieniu do wojska w ogóle.

1. Każdy krajowiec, który odpowiada wymaganiom prawnym, może podług własnego wyboru jako ochotnik wstąpić na oznaczony §. 4. ustawy wojskowej czas służby w linii, rezerwie i landwerze, a względnie tylko na czas

służby w linii i rezerwie samej do któregokolwiek z oddziałów lub zakładów stałej armii, lub marynarki wojennej, uprawnionych do przyjmowania ochotników.

2. Jako krajowiec ma być w tym względzie uważanym każdy, kto jest przynależnym do jednego z obudwu Państw Monarchii.

Wybór oddziału lub zakładu nie zawisł bynajmniej od przynależności ochotnika, tj. ochotnik przynależny do jednego Państwa, może wstąpić także do oddziału lub zakładu, który uzupełnia się wyłącznie z obrębu drugiego Państwa Monarchii. *)

§. 114.

Dowody potrzebne dla ochotnika.

Kto chce wstąpić dobrowolnie do stałej armii (marynarki wojennej) ma przedłożyć w tym celu wydany przez przynależną władzę powiatową podług wzoru XXIXgo certyfikat wstąpienia, a oraz jeżli jest małoletnim, legalizowane pismienne przyzwolenie ojca lub opiekuna, jeżli zaś służył już w stałej armii, marynarce wojennej lub landwerze, także dokument uwolnienia.

Jeżli ochotnik zostanie asenterowanym, będą te dowody przechowywane w aktach dotyczącego oddziału lub zakładu.

§. 115.

Zgłaszanie się ochotników u upoważnionego do przyjmowania oddziału lub zakładu.

1. Pragnący wstąpić ochotnik powinien, przy złożeniu potrzebnych podług poprzedniego paragrafu dowodów, zgłosić się wprost u wybranego, do przyjmowania ochotników upoważnionego oddziału lub zakładu.

2. Do przyjmowania ochotników są upoważnione:
pułki piechoty liniowej,
noszący najwyższe Imię pułk strzelców tyrolskich,
bataliony strzelców polowych,
pułki konnicy,
pułki artyleryi,
bataliony artyleryi fortecznej,
pułki inżynieryi,
pułk pionierów,
odział sanitarny i
marynarka wojenna.

*) To postanowienie nie rozciąga się na dobrowolne wstąpienie do landwery, które należy w ogóle do zakresu władz landwerskich.

W czasie wojny mogą być do ruchomych oddziałów i zakładów tylko ci ochotnicy przyjmowani, którzy posiadają takie przygotowawcze wykształcenie wojskowe, iż mogą być niezwłocznie użyci w polu.

Orzekać o przyjęciu mają prawo komendy pułkowe i rezerwowe, tudzież komendy samoistnych batalionów, a nakoniec marynarka wojenna.

3. Wymienione pod 2. komendy nie są upoważnione do przyjmowania ochotników, jeźli potrzebne podług §. 114. dowody nie są w zupełności złożone, albo jeźli w czasie zgłoszenia się ochotnika nie ma ubytku w przepisanym stanie prezencyjnym, a ochotnik pragnie być natychmiast do niego przyjętym.

4. Takim ochotnikom, którzy służyli już w stałej armii (marynarce wojennej) lub w landwerze może być zgodnie z postanowioną w §. 154. zasadą odmówionem przyjęcie, jeźli zasięgnięte dokumenta moralności nie świadczą w sposób zadawalniający o przebytym czasie ich służby wojskowej.

5. Jeźli ochotnik nie zostanie przyjętym dlatego, iż uznano go niezdatnym albo do właściwej służby wojskowej w ogóle, albo też dla obranego oddziału lub zakładu, nie potrzeba mu wydawać na to pismiennego poświadczenia.

6. Assenterowanie ochotników uskutecznia bez pośrednictwa władzy politycznej dotyczący oddział lub zakład, trzymając się przytem postanowień, obowiązujących co do lekarskiego badania i oceniania fizycznej i umysłowej zdatności do właściwej służby wojskowej.

§. 117.

Wcielanie kadetów do stałej armii i do marynarki wojennej.

1. Do przyjmowania wstępujących bezpośrednio ze stanu cywilnego do stałej armii krajowców jako kadetów są upoważnione:

pułki piechoty liniowej,
noszący najwyższe imię pułk strzelców tyrolskich,
bataliony strzelców polowych,
oddział sanitarny,
pułki konnicy,
artylerya polowa i forteczna,
pułki inżynieryi,
pułk pionierów,
korpus pociągów wojskowych i
pułk piechoty okrętowej.

4. O przypuszczenie do examinu kadeckiego może ubiegać się każdy dobrze wychowany i wykształcony krajowiec, który odpowiada warunkom dobrowolnego wstąpienia do stałej armii (marynarki wojennej), i może się wykazać nieposzlakowanem dotąd prowadzeniem się.

3. Aspiranci na kadetów mają po zasięgnięciu i przy wykazaniu przyzwolenia komendanta oddziału, do którego pragną być wcieleni, prosić o przypuszczenie do examinu u którejkolwiek dywizyjnej komendy wojskowej podług upodobania. Tylko ci, którzy starają się o przyjęcie do oddziałów artyleryi, inżynieryi lub pionierów, tudzież do korpusu pociągów wojskowych, muszą po zasięgnięciu przyzwolenia dotyczących komendantów wojskowych i z przedłożeniem tegoż, wnieść prośbę o dozwolenie przyjęcia do państwowego Ministerstwa Wojny, które zastrzegło sobie postanowienie co do przedsiębrania examinu.

4. Do podania o przyjęcie mają być nadto załączone:

a) certyfikat wstąpienia (§. 114.);

b) wydane od politycznej lub policyjnej władzy w miejscu pobytu aspiranta świadectwo jego nieposzlakowanej przeszłości;

c) świadectwa szkolne, i

d) jeźli aspirant jest małoletnim, legalizowane piśmienne przyzwolenie ojca lub opiekuna.

Rozdział XVI.

O ochotnikach jednorocznych.

§. 120.

W ogólności.

1. Celem instytucyi jednorocznych ochotników jest, przysposabiać z najwykształceńszych warstw tych poborowych, którzy nie obierają sobie stanu wojskowego jako powołanie na całe życie, szybko zdatnych oficerów i podoficerów rezerwowych, lekarzów i urzędników rezerwowych dla pokrycia zwyżkowej potrzeby w czasie wojny, oszczędzając jednak przytem ile możności interesa polityczno-ekonomiczne.

2. Uwzględnienia co do jednorocznej służby ochotniczej ma prawo żądać każdy krajowiec (§. 113., 2., ustęp 1.), który odpowiada warunkom przedwstępnym, postawionym ustawą wojskową i w niniejszej instrukcyi.

3. Służba ochotnicza nastręcza, oprócz korzyści przeniesienia do rezerwy po odbyciu jednorocznej czynnej służby, także możność do wyboru służby, oddziały wojska, załogi i roku do odbycia służby prezencyjnej.

4. Tę odbywać można albo własnym kosztem, przyczem dotyczący ochotnicy muszą w ciągu swojej służby własnym kosztem ubierać się, uzbrajać i zaopatrywać, a przy konnicy także sprawić sobie konia i żywić go, albo też bywają te koszta pod pewnemi warunkami pokrywane ze wspólnego budżetu wojennego.

§. 121.

Wybór służby, oddziału wojska, załogi i czasu służby prezencyjnej.

1. Aspirantom do jednorocznej służby ochotniczej, bez różnicy, czy na koszt własny, czy też spólnego budżetu wojennego, wolno podług własnego wyboru i uzdolnienia uczynić zadość swej służbie prezencyjnej, albo

a) w stanie zbrojnym, albo też w charakterze

b) lekarza,

c) praktykanta weterynarskiego,

d) farmaceuty.

2. W tym celu mają prawo wybierać aspiranci: pod *a*) oddział wojska, pod *b*) szpital garnizonowy, albo też oddziałowy, pod *c*) pułk konnicy lub artyleryi, albo szwadron pociągów polowych, a pod *d*) wojskowy zakład apteczny.

3. Przyznane jednorocznym ochotnikom w celu dalszych nauk uwzględnienie co do wyboru załogi i czasu służby prezencyjnej, rozciąga się także na aspirantów, nie oddających się naukom, i ma być proszącym o to przyznawane od tej samej władzy wojskowej, która udziela pozwolenia na dobrowolne wstąpienie (§. 132.).

§. 122.

Wnoszenie podań o przyjęcie.

1. Podania o przyjęcie *) aspirantów, którzy pragną odbyć służbę w stanie zbrojnym, mają być wnoszone do komendy wybranego i do przyjmowania jednorocznych ochotników uprawnionegu korpusu wojska (§. 132.), podania zaś aspirantów do służby w stanie zbrojnym przy korpusie pociągów wojskowych — do państwowego Ministerstwa Wojny.

2, Kandydaci do zawodu lekarskiego, weterynarze i farmaceuci, którzy chcą uczynić zadość swej służbie w charakterach oznaczonych w §. 121. pod *b*), *c*) i *d*), mają przedkładać swoje prośby o przyjęcie, wyjąwszy w razie pod 3. oznaczonym, tej jeneralnej lub wojskowej Komendzie, w której okręgu służbowym przebywa aspirant.

---

*) Te podania o przyjęcie i ich załączniki są wolne od opłaty należytości.

3. Jeźli jednak kandydaci do zawodu lekarskiego i farmaceuci starają się o przyjęcie do służby na koszt wspólnego budżetu wojennego, natenczas mają przedłożyć prośby swoje państwowemu Ministerstwu Wojny.

4. Prośby o przyjęcie, wniesione po rozpoczęciu czasu służby prezencyjnej (§. 137.), nie mogą być uwzględnione w razie zamierzonego równoczesnego rozpoczęcia służby.

§. 123.

Dowody uzdolnienia do jednorocznej służby ochotniczej.

1. Do próśb o przyjęcie mają być załączone następujące dowody:

a) dowód wieku, potrzebnego podług §. 16. ustawy wojskowej dla wstąpienia do stałej armii (marynarki wojennej);

b) legalizowane pismienne przyzwolenie ojca lub opiekuna aspiranta na dobrowolne wstąpienie;

c) dowód, że na aspirancie nie ciąży zarzut zaniedbania powinności wojskowej;

d) dowód moralnego, i

e) naukowego uzdolnienia.

2. Dowód pod *a*) stanowi metryka chrztu (urodzenia), może być jednak nie żądanym od uczniów, których wiek w świadectwach szkolnych jest wyrażony.

3. Dowód pod *b*) jest potrzebnem małoletnim, pod *c*) zaś tylko wtedy, jeźli aspirant podług wieku swego był już obowiązanym stawić się do zwykłego poboru wojskowego.

4. Dowód pod *d*) stanowi dla aspirantów do służby na własne koszta: wydane przez polityczną lub policyjną władzę w miejscu pobytu, odnośnie do ustępu 2. §. 20. ustawy wojskowej, potwierdzenie, że aspirant posiada moralne uzdolnienie do dobrowolnego wstąpienia do stałej armii (marynarki wojennej); załączenie tego potwierdzenia ze strony zwyczajnych i publicznych uczniów nie jest potrzebne, jeźli aspirują do służby na własne koszta.

Dla aspirantów na koszta wspólnego budżetu wojennego: świadectwo nienagannego moralnego zachowania, które wydane ma być dla uczniów od przełożonego dotyczącego zakładu naukowego, a względnie od dziekana dotyczącego kollegium professorów, dla wszystkich zaś innych aspirantów od politycznej lub policyjnej władzy miejsca ich pobytu.

5. Dowód pod 1. *c*), a względnie 3. ma być złożony zapomocą wydanego od przynależnej co do poboru władzy powiatowej podług §. 114. certy-

fikatu wstąpienia, który także w takim razie ma być przedłożony, jeźli dobrowolne wstąpienie zamierzone jest przed zwyczajnym poborem wojskowym w tym roku kalendarzowym, w którym poborowy obowiązany jest stawić się po raz pierwszy do poboru.

Co do terminu ważności takiego certyfikatu, obowiązują postanowienia zawarte w §. 114., 4.

6. Jeźli certyfikat wstąpienia zostanie przedłożony, może z powodu, iż takowy zawiera także potwierdzenie wieku, potrzebnego do dobrowolnego wstąpienia, odpaść dowód pod 1. *a*), a względnie pod 2., a u aspirantów do służby na własne koszta nadto jeszcze dowód moralnego uzdolnienia pod 1. *d*), a względnie pod 4.

§. 124.

Dowód naukowego uzdolnienia.

1. Dowód naukowego uzdolnienia (§. 123.) stanowią:

A. dla aspirantów do służby o własnych kosztach:

a) świadectwa szkolne z ukończonego ostatniego roku wyższego gimnazyum lub wyższych szkół realnych, albo też stojącego z temiż na równi zakładu naukowego (§. 126.), jeźli wykazują przynajmniej pierwszą dobrą klassę postępu, albo

b) wydane od komissyj examinacyjnych (§. 131.) świadectwa uzdolnienia;

B. dla aspirantów do służby na koszta wspólnego budżetu wojennego:

a) wymienione w poprzednim ustępie *A.* pod *a*) świadectwa, jeźli wykazują ogólną klassę celującą, lub gdzie nie dają takiej ogólnej klassy, w głównych przedmiotach stopień celujący postępu w którymto razie ma być także przedłożone potwierdzenie zakładu uaukowego, że przedmioty, z których aspirant otrzymał stopień celujący, są głównemi przedmiotami tegoż roku, albo

b) świadectwa dojrzałości, albo

c) świadectwo złożonego z rezultatem uzdolnienia examinu ogólnego;

C. dla kandydatów do zawodu lekarskiego:

a) urzędowe potwierdzenie dziekana dotyczącego kollegium professorów, że aspirant jest zapisany jako zwyczajny słuchacz, na który rok i na które kollegia, i że istotnie na takowe uczęszcza, albo

b) dyplom doktorski;

D. dla weterynarzów:

a) urzędowe potwierdzenie dyrektora dotyczącego zakładu naukowego, że aspirant zapisany jest jako zwyczajny słuchacz, na który rok i na które kollegia, i że istotnie na takowe uczęszcza, albo

b) dyplom weterynarski;

E. dla farmaceutów:

a) urzędowe potwierdzenie dotyczącego dziekana, że aspirant, chociaż nadzwyczajny słuchacz na uniwersytecie, zapisany jest przecież jako zwyczajny słuchacz farmaceutyki, i na który rok, jakoteż że uczęszcza istotnie na dotyczące kollegia, albo

b) dyplom magistra farmaceutyki lub doktora chemii.

2. Wymienione pod *D. a*) i *E. a*) dowody stanowią oraz podstawę do ocenienia, czy aspirant pod względem naukowego uzdolnienia swego nadaje się do służby na koszta wspólnego budżetu wojennego lub nie; w tej mierze należy kłaść te dyplomy, wymienione pod *D. b*) i *E. b*), na równi z świadectwami dojrzałości, jeżeli aspirant odbywa służbę jako praktykant weterynarski lub farmaceuta.

3. Dla nieznajomości języka niemieckiego nie może być nikt wykluczanym od jednorocznej służby ochotniczej.

§. 125.

Warunkowe zapewnienie korzyści połączonych z jednoroczną służbą ochotniczą aspirantom przed ukończeniem przepisanych do tego nauk.

1. Uczniowie z ostatnich dwóch lat wyższego gimnazyum lub wyższej szkoły realnej, albo też stojącego z temiż na równi zakładu naukowego, mogą być przyjęci z zastrzeżeniem orzeczenia co do korzyści, połączonych z jednoroczną służbą ochotniczą, jeżli opóźnienie ich studyów w którym z wyżwymienionych zakładów naukowych nie nastąpiło z ich własnej winy, i jeżli to udowodnią swojemi szkolnemi lub innemi świadectwami, usprawiedliwiającemi zaszłą może przerwę; wszelako mają być puszczeni na urlop aż do nabycia naukowego uzdolnienia do jednorocznej służby ochotniczej.

2. Jeżli jednak tacy ochotnicy porzucą nauki w oznaczonych zakładach naukowych przed ich ukończeniem, natenczas mają być natychmiast pociągnięci do trzyletniej służby w linii.

3. Świadectwa szkolne z ostatniego ukończonego półrocza, a tam, gdzie nie odbywają się examina półroczne, z ostatniego ukończonego roku, mają być uważane jako dowody naukowego uzdolnienia w celu dobrowolnego wstąpienia, jeżli te świadectwa wykazują przynajmniej pierwszą (dobrą) klassę postępu.

4. Bezpośrednio po ukończeniu swych nauk na wyższem gimnazyum lub wyższej szkole realnej, albo też w stojących z temiż na równi zakładach naukowych obowiązani są tacy ochotnicy przedłożyć odnośne dowody powołanej do ostatecznego rozstrzygnięcia komendzie tego oddziału wojska, który

udzielił pozwolenia przyjęcia, przyczem ma być oraz wniesioną prośba o dalsze odłożenie służby prezencyjnej (§. 138.), jeźli ochotnik tego sobie życzy.

Te dowody mają służyć także za podstawę do ocenienia, czy aspirant pod względem swojego uzdolnienia naukowego nadaje się do służby na koszta wspólnego budżetu wojennego, lub nie.

§. 126.

Zakłady naukowe, stojące na równi z wyższemi gimnazyami i wyższemi szkołami realnemi pod względem dowodów naukowego uzdolnienia.

Pod względem dowodów naukowego uzdolnienia aspirantów do jednorocznej służby ochotniczej mają być następujące krajowe zakłady naukowe uważane jako równe wyższym gimnazyom lub wyższym szkołom realnym:

a) c. k. akademia sztuk pięknych w Wiedniu, której wychowańcy, jeźli po ukończeniu niższego gimnazyum lub niższej szkoły realnej wstąpili do akademii, mogą być po ukończeniu trzechlecia przypuszczeni do jednorocznej służby ochotniczej pod warunkiem, jeźli w ciągu wspomnionego peryodu nauk uczęszczali na teoretyczne wykłady przedmiotów, przepisanych statutami akademii, się i mogą wykazać się z tego wydanem od akademii świadectwem;

b) utrzymywana przez towarzystwo patryotycznych miłośników sztuki akademia sztuk pięknych w Pradze, szkoła sztuk pięknych przy c. k. instytucie technicznym w Krakowie, i wyższa szkoła rękodzielnicza w Wiedniu;

c) królewsko-węgierska akademia górnicza i leśnicza w Szemnic, c. k. akademie górnicze w Leoben i Przybramie, szkoła gospodarstwa wiejskiego i leśnego w Krzyżu (Kreutz) w Kroacyi, c. k. akademia leśnicza w Maria-Brunn, agronomiczne zakłady naukowe w Węgierskim Altenburgu, Debreczynie, Keszthely, Tetschen-Liebwerd, Taborze i Dublanach; kurs praktykantów niższo-austryackiej krajowej szkoły rolnictwa w Grossau, leśnicze zakłady naukowe w Weisswasser i Eulenbergu (dawniejsza szkoła leśnictwa w Aussee w Morawii); c. k. akademia handlowa w Tryeście, tudzież akademie handlowe, w Wiedniu, Peszcie i Pradze, i akademia dla handlu i przemysłu w Gracu, wreszcie

d) wojskowy zakład weterynarski w Wiedniu, o ile tenże jest cywilnym zakładem naukowym, i zakład weterynarski w Peszcie.

§. 127.

Wykazanie naukowego uzdolnienia świadectwami zagranicznych zakładów naukowych.

Jeżli dowód naukowego uzdolnienia mają stanowić świadectwa zagranicznego zakładu naukowego, względem którego nie powzięła jeszcze władza Ministerstwa żadnego postanowienia co do jego zrównania z wyższemi gimnazyami i wyższemi szkołami realnemi Państwa, to należy takie świadectwa przedłożyć państwowemu Ministerstwu Wojny, które, w porozumieniu z dotyczącem Ministerstwem krajowem, orzeka o przypuszczeniu takich świadectw jako dowodu uzdolnienia.

Do takich podań ma być nadto dołączonym ostatni program lub statut tego zagranicznego zakładu naukowego, w którym aspiranci ostatecznie się uczyli, i którego świadectwa przedkładają.

§. 128.

Dowód ubóstwa.

Aspiranci do służby na koszta wspólnego budżetu wojennego mają przedłożyć świadectwo ubóstwa, wydane na podstawie przedsiębranych badań od przynależnej gminy, a potwierdzonych od władzy powiatowej.

§. 129.

Organizacya komissyi examinacyjnej.

1. W braku wymienionych w §. 124. *A. a)* świadectw szkolnych, należy zastąpić potrzebny dowód wyższego wykształcenia złożeniem osobnego examinu i przedłożeniem wydanego zeń świadectwa uzdolnienia (§. 124. *A. b)*)

2. Do przedsiębrania tych examinów będzie przy każdej dywizyjnej komendzie wojska w miejscu jej dyslokacyi wysadzoną komissya examinacyjna na czas stosunków normalnych.

Ta komissya składa się:

a) z szefa sztabu jeneralnego dotyczącej dywizyi wojska jako przewodniczącego;

b) z dwóch professorów wyższego gimnazyum lub wyższej szkoły realnej, i

c) z dwóch oficerów, którzy są oraz nauczycielami w dotyczącej dywizyjnej szkole wojskowej.

Wspomnionych pod *b)* członków naznacza dyrektor wyznaczonego przez polityczny Rząd krajowy zakładu naukowego.

Wszyscy członkowie mają prawo głosowania.

Na sekretarza ma być przydzielony niższy oficer z oddziału wojska.

3. Examina odbywają się zwykle w ostatni czwartek każdego miesiąca.

4. Prośby *) lub zgłoszenia się o przypuszczenie do tego examinu mają być wczas przedkładane, a względnie ustnie wnoszone u dywizyjnej Komendy wojska, przed której komissyą chce aspirant poddać się examinowi, a to z równoczesnem przedłożeniem potwierdzonego przez polityczną lub policyjną władzę w miejscu pobytu świadectwa tożsamości osoby, które ma zawierać jej apisanie i własnoręczny podpis aspiranta.

§. 130.

Udowodnienie naukowego uzdolnienia zapomocą examinu.

1. Przedmioty examinacyjne są następujące:

A. matematyka, a mianowicie:

a) algebra,

b) planimetrya i

c) stereometrya;

B. historya,

C. geografia,

D. łacina i

E. któryś drugi z panujących w Austryacko-Węgierskiej Monarchii języków, albo zamiast jednego z tych języków francuzki lub angielski język.

Zamiast stereometryi mogą aspiranci dowolnie zdawać examin z dwóch następujących przedmiotów, a mianowicie: z arytmetyki kupieckiej, historyi naturalnej, fizyki lub chemii.

Kto się poddaje examinowi z arytmetyki kupieckiej, ma być examinowany ze szczegółowej geografii austryacko-węgierskiej Monarchii, z przeważnem uwzględnieniem handlu i przemysłu, tudzież ich statystyki.

Kto się nie poddaje examinom pod *D.* lub *E.*, może zamiast każdego z nich zdawać examin z jednego z oznaczonych w ustępie 2. przedmiotów, przyczem wybór przedmiotu o tyle jest nieograniczony, o ile aspirant nie wybrał już zamiast stereometryi dwóch z pomiędzy tych przedmiotów.

2. Co do objętości pojedynczych przedmiotów wymagać się będzie:

Algebry: aż włącznie do zrównań drugiego stopnia z jedną niewiadomą;

planimetryi: łącznie z głównemi właściwościami linij przecięcia stożkowego;

stereometryi: całej;

*) Takie podania wraz z ich załącznikami są wolne od opłaty należytości.

z historyi: znajomość głównych zdarzeń powszechnej historyi świata aż do drugiego pokoju paryzkiego, tudzież bliższa znajomość dziejów Austryacko-Węgierskiej Monarchii;

z geografii: ogólna znajomość matematycznej i fizycznej geografii, i geograficznych stosunków pięciu części świata, tudzież szczegółowa znajomość środkowej Europy i specyalnej geografii Austryacko-Węgierskiej Monarchii:

z łaciny: przekład jakiegoś zadania na język łaciński, wykład z Salustyusza lub Cezara;

z historyi naturalnej: ogólna znajomość trzech królestw przyrody;

z fizyki: znajomość najważniejszych prawideł;

z chemii: znajomość elementarnych zasad z uwzględnieniem ich zastósowania do najważniejszych gałęzi przemysłu.

3. Cały examin ma się odbywać w języku, którym aspirant najlepiej włada, a w którym wymagać się będzie gruntownej znajomości gramatyki, jakoteż zdolności wyrobienia na dany temat zadania bez błędów ortograficznych i z dobrą stylizacyą.

Żądana od aspiranta znajomość drugiego języka (pod *E.*) ma być udowodnioną dobrym przekładem jakiegoś zadania, albo też tylko odpowiedzią na ustne pytania.

§. 131.

Uchwały komissyi examinacyjnej.

Odwołanie się przeciw uchwałom komissyi examinacyjnej nie ma miejsca.

§. 132.

Upoważnione do przyjmowania jednorocznych ochotników oddziały wojska; kompetencya do rozstrzygania podań o przyjęcie.

1. Do przyjmowania jednorocznych ochotników obudwu w §. 120., 4. wymienionych kategoryj do służby w stanie zbrojnym są upoważnione:

pułki piechoty liniowej,
noszący najwyższe Imię pułk strzelców tyrolskich,
bataliony strzelców polowych,
oddział sanitarny,
pułki konnicy,
pułki artyleryi,
bataliony artyleryi fortecznej,
pułki inżynieryi,
pułk pionierów i

korpus pociągów wojskowych, tudzież
marynarka wojenna (§. 146.).

Przyjmowanie jednorocznych ochotników do rezerwowych kompanij batalionów strzelców polowych, pułków inżynieryi i pułku pionierów, jakoteż do kadr uzupełniających w ogóle nie jest dozwolone.

2. Przyjmowanie jednorocznych ochotników, czy to do służby na koszt własny, czy też na koszt wspólnego budżetu wojennego, jest dozwolone w nieograniczonej liczbie.

Tylko do służby w zbrojnym stanie oddziału sanitarnego i korpusu pociągów wojskowych przyjmować się będzie rocznie a mianowicie do pierwszego nie więcej jak 15, do drugiego nie więcej jak 25 aspirantów, i potrzeba starać się o pozwolenie do tego u państwowego Ministerstwa Wojny.

§. 133.

Odprawa aspirantów ze strony oddziałów wojskowych dla niedostateczności dowodów; odwołanie się.

1. Jeźli aspirant zostanie odprawionym dla niedostateczności przedłożonych dowodów, należy wydać mu na to pismienną rezolucyę.

2. Jeźli odprawa ze strony oddziału wojskowego nastąpi dla niedostateczności dowodu uzdolnienia naukowego, a może też tylko ze względu na przedłożone zarazem świadectwo ubóstwa, natenczas wolno aspirantowi w przeciągu 14 dni, licząc od dnia doręczenia rezolucyi, wnieść rekurs *) albo do najbliższej swego miejsca pobytu, albo też do komissyi examinacyjnej tej dywizyjnej komendy wojska, której podlega dający odprawę oddział wojskowy.

3. Komissya examinacyjna rozstrzyga wtedy, czy przedłożone świadectwa są jako dowody naukowego uzdolnienia do jednorocznej służby ochotniczej, a może także w oznaczonym pod 2. kierunku dostateczne lub nie, i odprawia aspiranta, lub powołuje go według okoliczności do złożenia examinu.

4. Także w takich wypadkach, jeźli u oddziału wojskowego zachodzi wątpliwość co do ważności przedłożonych dowodów naukowego uzdolnienia, można zasięgać w tej mierze rozstrzygnienia komissyi examinacyjnej.

5 Odwołanie przeciw orzeczeniu komissyi examinacyjnej nie ma miejsca.

---

*) Te rekursa są wolne od opłaty należytości.

§. 137.

Czas służby prezencyjnej.

Czas służby prezencyjnej jednorocznych ochotników zaczyna się w okolicznościach normalnych z dniem 1. Października, a kończy z dniem 30. Września roku następnego.

Stawienie się ochotników do służby prezencyjnej w innym niż wyżoznaczonym terminie nie jest dozwolone.

§. 138.

Odłożenie jednorocznej służby prezencyjnej.

1. Przysłużające podług §. 121., 3. jednorocznemu ochotnikowi uwzględnienie co do odłożenia służby prezencyjnej, może być przyznane aspirantowi, jeźli uprasza o to przy wniesieniu podania o przyjęcie, na czas trwania pokojowych stosunków najdalej do 1. Października tego roku kalendarzowego, w którym kończy 25. rok wieku.

2. Ochotnicy, którym dozwolone zostało odłożenie rozpoczęcia służby mają być aż do oznaczonego w dokumencie urlopu terminu puszczeni na urlop.

§. 139.

Rozpoczęcie jednorocznej służby prezencyjnej.

1. W terminie, kiedy ma nastąpić rozpoczęcie służby prezencyjnej, powinien ochotnik w tym celu zgłosić się u komendy tego korpusu wojska, do którego etatu należy, kandydaci do zawodu lekarskiego zaś i farmaceuci u komendy obranego szpitalu garnizonowego lub oddziałowego, a względnie u wojskowego zakładu aptecznego.

2. Jeźli ochotnik w wyżwspomnionym terminie nie znajduje się w miejscu rozłożenia oddziału, do którego etatu należy, wolno mu odbyć służbę prezencyjną przy innym korpusie wojska tego samego rodzaju broni, do którego ma zgłosić się w należytym czasie.

Ochotnicy, zgłaszający się w ten sposób dla rozpoczęcia służby do innego korpusu wojska, bez względu na to, czy odbywają służbę na koszt własny, czy też wspólnego budżetu wojennego, nie mogą być pod żadnym warunkiem odprawiani, mają być owszem na czas służby prezencyjnej zapisani jako przydzieleni, u własnego zaś oddziału, jeźli odbywają służbę w zbrojnym stanie, mają być zaliczeni do przepisanego etatu.

Rozpoczęcie służby ma być z równoczesnem przesłaniem dokumentu urlopu przynależnemu oddziałowi oznajmione, i będzie w księdze etatowej stosownie zanotowane.

3. Jeźli zostanie udowodnionem, że ochotnik dla niespodziewanej przeszkody nie może odbyć służby prezencyjnej w roku, który sam sobie wybrał, natenczas może za przyzwoleniem tej władzy wojskowej, która dozwoliła mu wstąpić jako ochotnikowi, odłożyć służbę prezencyjną w granicy dozwolonej prawem (§. 138. 1.) na rok inny.

4. Jeźli ochotnik do służby na koszta wspólnego budżetu wojennego rozpoczyna służbę prezencyjną dopiero po dłuższej przerwie, natenczas ma przy rozpoczęciu służby wykazać nanowo swoje ubóstwo (§. 128.).

§. 141.

Ubranie, zaopatrzenie i uzbrojenie ochotników stanu zbrojnego w ciągu jednorocznej służby prezencyjnej.

1. Ochotnikowi do służby na własny koszt wolno nosić uniform z cienkiego sukna tak w służbie, jak poza służbą, jednak musi cały ubiór i barwą i krojem ściśle odpowiadać przepisom uniformowym.

2. Broń otrzyma ochotnik ze strony korpusu wojska ze składu zasobowego.

3. Służącemu na własny koszt ochotnikowi stanu zbrojnego (z wyjątkiem artyleryi i korpusu pociągów wojskowych, gdzie koszta uzbrojenia żołnierza są bardzo małe), wolno potrzebne do swego uzbrojenia artykuły — jeźli nie chce ich kupić sobie, — wziąć ze skarbu wojskowego na czas trwania roku prezencyi. W takim razie ma ochotnik zaraz przy rozpoczęciu służby prezencyjnej przy piechocie, przy strzelcach, w oddziale inżynieryi i przy pionierach zapłacić jako wynagrodzenie za zużycie w ciągu służby artykułów uzbrojenia pięć złotych reńskich, a przy konnicy za uzbrojenie własne i przyrządy na konia dziesięć złotych reńskich i dwadzieścia centów.

4. Asenterowany do konnicy ochotnik do służby na koszt własny, ma przy rozpoczęciu służby prezencyjnej albo przywieść ze sobą kupionego za własne pieniądze, zupełnie zdatnego do służby wierzchowca, i w ciągu służby w tym stanie go utrzymywać i żywić, albo też może od tego pułku konnicy, do którego wstąpił, za złożeniem zaraz przy rozpoczęciu służby prezencyjnej na raz wynagrodzenia ryczałtowego w kwocie

200 złr. wal. austr. za ciężkiego, a

180 „ „ „ „ lekkiego wierzchowca, łącznie z wyżywieniem,

podkuwaniem, przypadającemi w razie potrzeby kosztami kuracyi i umieszczeniem, otrzymać takowego do używania od skarbu wojskowego.

5. Potrzebny do wyżywienia własnego wierzchowca furaż może ochotnik przy konnicy, jeźli życzy sobie tego, pobierać w ciągu swej służby prezencyjnej ze strony swego korpusu wojskowego od skarbu, za złożeniem oznaczonej każdoczośnie ceny reluicyjnej.

6. Jeżeli własny wierzchowiec ochotnika skutkiem używania w służbie zniszczeje, otrzyma tenże do użytku służbowego bezpłatnie innego konia, nie ma jednak żadnego prawa do wynagrodzenia za swego konia, który padł lub stał się niezdatnym do służby.

7. Gdyby ochotnik przy konnicy, któremu dano na czas służby konia eraryalnego pod warunkami pod 4. wymienionemi, miał być przed ukończeniem swojej służby prezencyjnej uwolnionym, natenczas należy mu zwrócić obliczoną podług rat miesięcznych część złożonej kwoty ryczałtowej za nieodbyty jeszcze czas służby.

8. Ci ochotnicy zbrojnego stanu, którzy kosztem wspólnego budżetu wojennego będą odziewani, uzbrajani i zaopatrywani, pobierają należytości najniższej klassy żołdu tego korpusu wojska, w którym odbywają jednoroczną służbę prezencyjną.

9. Jeźli ochotnik do służby o własnym koszcie udowodni w ciągu albo też zaraz przy rozpoczęciu swojej służby prezencyjnej, że nie jest już w stanie utrzymać się z własnych funduszów, a dowody jego naukowego uzdolnienia nie odpowiadają zakreślonemu w tej instrukcyi wymaganiu, by mógł być przyjętym jako jednoroczny ochotnik na koszt wspólnego budżetu wojennego, natenczas przechodzi taki ochotnik do kategoryi obowiązanych do trzyletniej służby prezencyjnej.

Tacy ochotnicy dostępują prawa przeniesienia do rezerwy dopiero po upływie trzyletniej służby w linii, licząc od dnia rozpoczęcia służby prezencyjnej, ale rozumie się samo przez się, że mają być potem przeniesieni do tego roku rezerwy, do którego podług czasu swego asenterowania należą.

Jeźli jednak przedłożone dowody jego naukowego uzdolnienia odpowiadają wymaganiu zakreślonemu względem przyjęcia ubogich ochotników, i jeźli oraz zostanie przedłożonem świadectwo ubóstwa, wówczas ma być dotyczący ochotnik przyjętym do kategoryi ochotników do służby na koszt wspólnego budżetu wojennego.

§. 142.

Jednoroczna służba prezencyjna kandydatów zawodu lekarskiego, weterynarzy i farmaceutów; ich należytości.

1. Uczniowie medycyny używani będą w ciągu swej jednorocznej służby ochotniczej w szpitalach garnizonowych swego miejsca nauk jako wojskowo-lekarscy elewi, doktorowie zaś wszech umiejętności lekarskich, albo też tylko doktorowie medycyny, jako lekarze assystujący w szpitalach garnizonowych i większych szpitalach oddziałowych.

2. Ci ubodzy uczniowie medycyny, którzy w ciągu swej służby ochotniczej mają być kosztem wspólnego budżetu wojennego odziewani, uzbrajani i zaopatrywani, pobierają, oprócz pauszalii na odzież w kwocie 80 złr. w. a., w ciągu swojej służby należytości pomocnika szpitalnego I. klassy.

3. Doktorowie, odbywający swoją jednoroczną służbę ochotniczą jako lekarze-assystenci, mają stopień porucznika i pobierają, — jeźli jako ubodzy zaopatrywani będą ze wspólnego budżetu wojennego, — płacę porucznika niższej kategoryi.

4. Praktykanci weterynarscy, którzy posiadają dyplom, odbywają służbę ochotniczą jako prowizoryczni niżsi weterynarze, ci zaś, którzy kurs weterynarski wprawdzie ukończyli, ale dyplomu jeszcze nie otrzymali, jako konowałowie, do którejto służby zresztą także i pierwsi wedle potrzeby używani będą.

5. Praktykanci, którzy posiadają dyplom weterynarski, pobierają w takim razie, jeźli jako ubodzy zaopatrywani będą kosztem wspólnego budżetu wojennego, i jeźli dla braku konowałów lub weterynarzy w zupełności służbę taką pełnią, należytości konowała (nowego systemu), jeźli zaś nie ma takiego braku, należytości najniższej klassy żołdu swojego korpusu wojskowego, w każdym razie jednak otrzymają pauszale na odzież w kwocie 80 zlr. waluty austryackiej.

6. Praktykanci, którzy kurs weterynarski wprawdzie ukończyli, ale dyplomu weterynarskiego jeszcze nie otrzymali, należą, — jeźli jako ubodzy otrzymują zaopatrzenie ze wspólnego budżetu wojennego, — do najniższej klassy żołdu szeregowców tego korpusu wojska, w którym służą.

7. Słuchacze farmaceutyki, jeźli odbywają służbę swoją ochotniczą przed uzyskaniem stopnia magistra, będą pod nadzorem urzędników wojskowych używani jako pomocnicy aptekarscy do manipulacyi i do wydawania lekarstw, i mają być obznajomieni ze wszystkiemi obowiązkami niższego urzędnika.

Tacy farmaceuci pobierają, — jeżli otrzymują zaopatrzenie ze wspólnego budżetu wojennego, — należytości laboranta drugiej klassy, a oprócz tego pauszale na odzież w kwocie 80 złr. waluty austryackiej.

8. Farmaceuci, którzy posiadają dyplom magistra farmaceutyki stoją na równi z wojskowymi elewami aptecznymi, a jeżli utrzymywani są ze wspólnego budżetu wojennego, pobierają także ustanowione dla tych elewów należytości.

9. Lekarze-assystenci i elewi apteczni, którzy w ciągu swej służby prezencyjnej pobierają już jaką gażę, mają sprawić sobie sami zupełny uniform.

10. Doktorowie medycyny, dyplomowani weterynarze i dyplomowani farmaceuci, którzy chcą odbywać jednoroczną służbę ochotniczą w tych charakterach swoich, mają z przedłożeniem swoich dyplomów wnieść prośbę o mianowanie swoje na wojskowego lekarza-assystenta, względnie na prowizorycznego niższego weterynarza lub elewa aptecznego, przed rozpoczęciem ochotniczej służby prezencyjnej, za pośrednictwem tego oddziału wojskowego lub zakładu, w którym chcą służyć, do państwowego Ministerstwa Wojny; doktorowie zaś medycyny, którzy odbywają służbę przy marynarce wojennej, za pośrednictwem administracyi portowej w Poli, do sekcyi marynarki państwowego Ministerstwa Wojny.

§. 143.

Jednoroczna ochotnicza służba zaopatrzenia.

1. Ażeby pokryć większą potrzebę urzędników zaopatrzenia w czasie wojny przez rezerwę, mogą jednoroczni ochotnicy, którzy jako tacy podług postanowień, zawartych w poprzednich paragrafach, przyjęci zostali do służby w stanie zbrojnym, a w skutek odbytych nauk lub powołania swego zdolni są także do użycia w służbie zaopatrzenia, być przypuszczani na własną prośbę i za przyzwoleniem państwowego Ministerstwa Wojny do służby w branszy urzędników zaopatrzenia.

2. Są do tego sposobni:

a) ukończeni elewowie agronomicznych zakładów naukowych i szkół rolniczych, tudzież uczniowie akademij handlowych, technicznych zakładów naukowych, wyższych gimnazyów i wyższych szkól realnych;

b) tacy, którzy przy większych posiadłościach gruntowych wykształcili się w służbie ekonomicznej;

c) praktykanci, komissanci i ajenci handlowi z bransz kolei żelaznych, żeglugi parowej, tudzież prywatnych przedsiębiorstw spedycyjnych obrotowych, nakoniec

d) komissanci z bransz handlu płodami i produktami ziemskiemi.

3. Prośby o przypuszczenie do służby zaopatrzenia mają zanosić jednoroczni ochotnicy, bądź po rozpoczęciu służby prezencyjnej za pośrednictwem oddziału wojskowego, przy którym odbywają tę służbę, bądź też pierwej za pośrednictwem oddziału, który udzielił pozwolenia na przyjęcie, do państwowego Ministerstwa Wojny.

4. Do służby tej może być przypuszczoną tylko taka liczba ochotników, jakiej podług normalnego w czasie pokoju stanu urzędników zaopatrzenia, z uwzględnieniem oraz znajdujących się może nadliczbowych, wymaga pozostająca jeszcze do pokrycia większa potrzeba ich w czasie wojny.

5. Jeźli przypuszczenie do służby zaopatrzenia zostanie dozwolonem, ma być ochotnik poprzednio przez ośm tygodni przy oddziale wojkowo kształconym, a potem — według każdorazowych rozporządzeń państwowego Ministerstwa Wojny — przydzielonym na resztę czasu służby prezencyjnej do głównego (instrukcyjnego) powiatowego magazynu zaopatrzenia.

6. W ciągu tej służby pozostaje ochotnik w etacie swojego oddziału, i ma być przy nim jako przydzielony do służby przy dotyczącym zakładzie zaopatrzenia wykazywanym, po złożeniu zaś odpowiedniego examinu i utrzymaniu nominacyi na rezerwowego akcessistę zaopatrzenia przeniesionym do stanu rezerwowych urzędników zaopatrzenia.

7. Jeźli tacy ochotnicy nie złożą odpowiedniego examinu na rezerwowych urzędników zaopatrzenia, lub jeźli ich mianowanie na takich urzędników nie nastąpi z jakichbądź powodów, natenczas pozostają oni na czas swej powinności wojskowej i w miarę tejże obowiązanymi do służby w stanie zbrojnym.

§. 144.

Uchylenie prerogatyw ochotników w czasie wojny.

Od chwili, jak stała armia lub część jej zostanie postawioną na stopie wojennej i w tym celu rezerwa powołaną, tracą ochotnicy przynależni do dotyczących korpusów armii prawo do odkładania służby prezencyjnej, jakoteż do wyboru załogi, i mają niezwłocznie stawić się na zawołanie.

Wzór I.

do §. 11. instrukcyi.

Gmina miejscowa

W y c i ą g

z rejestrów chrztu (urodzenia) chłopców, urodzonych od 1. Stycznia do 31. Grudnia roku 18

Liczba bieżąca	Nazwisko familijne i imię chrzestne, lub w ogóle imię młodzieńca	Miesiąc i dzień urodzenia	Dzień, miesiąc, rok jego śmierci	1. Imię chrzestne lub domowe a) ojca, b) matki; 2. Nr. domu ich pomieszkania w czasie urodzenia się chłopca	Kunszt, rzemiosło lub inne powołanie ojca	U w a g a.

N. dnia go 187

Podpis prowadzącego księgi metrykalne.

(Pieczęć)

Powiat:

Wzór II.

do §. 15. instrukcyi.

L i-

przypadającej w roku 187 do zwyczajnego s
(urodzonych

Liczba bieżąca	Numer domu	Nazwisko familijne i imię chrzestne, lub w ogóle imię poborowego, tudzież inne przydomki	Miejsce (powiat, komitat, kraj), miesiąc i dzień urodzenia	Religia	Stan (bezżenny lub żonaty, z dziećmi, lub bezdzietny)	Imię chrzestne, lub w ogóle imię a) ojca, b) matki	Kunszt, zarobkowość lub inne powołanie ojca
1	2	3	4	5	6	7	8

Widział i kazał ogłosić

N. dnia

C. k. starosta powiatowy (burmistrz)
(Podpis.)

Uwaga. a) Jeżli miejsce urodzenia poborowego nie jest oraz miejscem jego przynależności, potrzeba także i to ostatnie w rubryce 4. uwidocznić.

Gmina miejscowa:

s t a

poboru wojskowego I. klassy wieku
w roku 187).

Powołany umie				Kunszt, zarobkowość lub inne powołanie poborowego	Teraźniejsze miejsce pobytu (gmina, powiat, komitat, kraj) poborowego	Czyli i przez kogo nastąpiło zgłoszenie się pismiennie lub ustnie?	Uwagi	
czytać	pisać	grać, na jakim instrumencie	gimnastykę				naczelnika gminy	władzy powiatowej
9	10	11	12	13	14	15	16	17

N. dnia

Podpis naczelnika gminy.

b) Format półarkuszowy: 9" szerokości, 15" wysokości.

Wzór III.
do §. 15. instrukcyi.

Powiat ______________ Gmina miejscowa ______________

Lista

przypadających do zwyczajnego poboru wojskowego w roku 187   obcych poborowych

Liczba bieżąca	Numer domu	Nazwisko familijne i imię chrzestne, lub w ogóle imię obcego, tudzież inne przydomki	1. Imię chrzestne, lub w ogóle imię a) ojca, b) matki. 2. Rok urodzenia obcego	Kunszt, zarobkowość lub inne powołanie obcego	Kunszt, zarobkowość lub inne powołanie ojca	Gmina rodzinna, powiat, komitat, kraj obcego	Karta podróży lub legitymacyjna data i liczba, miejsce, dokąd i na jak długo opiewa	Czyli i przez kogo nastąpiło zgłoszenie się, ustnie lub pismiennie	Uwaga
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
				I. klassa wieku (urodzony w roku 18 i t. d.					

N. dnia

Podpis naczelnika gminy.

Uwaga. Format karty: 8″ szerokości, 13″ wysokości.

Wzór IV.
do §. 24. instrukcyi.

Powiat ______________________

Lista losowania

do zwyczajnego poboru wojskowego roku 187

Z listy przynależnych poborowych		Nazwisko familijne i imię chrzestne, lub w ogóle imię poborowego, tudzież inne przydomki	Numer losu	Uwaga
gminy	Liczba bieżąca			
1	2	3	4	5

Zamknięto w N. dnia go 187

Podpisy naczelników gmin.
C. k. starosta powiatowy (burmistrz).
(Podpis.)

Uwaga. Format karty: 8" szerokości, 13" wysokości.

Wzór VIII.

do §. 39. instrukcyi.

Wyjaśnienia

z metryk chrztu (urodzenia), ślubów i śmierci o familii; numer domu w miejscu gminie

Nazwisko familijne i imię chrzestne lub w ogóle imię, tudzież inny przydomek	Dzień, miesiąc i rok urodzenia	Rok zaślubienia	Religia	Kunszt, zarobkowość lub inne powołanie	Dzień, miesiąc i rok śmierci	Uwaga
1	2	3	4	5	6	7

N. dnia 187

Za zupełną zgodność z metrykami

(Pieczęć.) Podpis prowadzącego księgi metrykalne.

Uwaga. a) Najprzód ma być wymienionym ojciec, a potem matka, nawet chociażby pomarli, co z podaniem daty uwidocznić należy w dotyczącej rubryce. Po rodzicach następują dzieci podług wieku, od najstarszego aż do najmłodszego, nie opuszczając reklamowanego. Żadne dziecię nie może być pominiętem. Jeżli nie żyje przy familii, n. p. jeżli służy w wojsku, albo w tej samej lub innej miejscowości gminy, lub też za granicą się osiedliło, albo zawarło związek małżeński, wyjechało z kraju, lub zaginęło bez wieści, potrzeba dodać to w rubryce „Uwagi“. Także zmarłe już dzieci mają być wpisane.

b) Jeżli poborowy domaga się uwolnienia jako jedyny wnuk, natenczas ma być rodzina w następującym porządku spisana:

1. dziad,
2. babka,
3. ojciec,
4. matka,
5. bracia ojca,
6. dzieci.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 13. Grudnia 1869. **XVIII. Część.**

Nr. 36.

Obwieszczenie c. k. galicyjskiej krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 18. Października 1869. r. l. 45.239.,

tyczące się częściowego zaprowadzenia myta na Delatyńskiej drodze pobocznej, tudzież przeniesienia rogatki mytniczej w Szewelówce.

Wysokie c. k. Ministeryum Skarbu pozwoliło dekretem z dnia 21. Września 1869. r. l. 30.865, w porozumieniu z c. k. Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, częściowe zaprowadzenie myta na Delatyńskiej drodze pobocznej z ustawieniem następujących stacyj mytniczych, mianowicie:

I. w Jabłonicy, jak dotychczas do pobierania mostowego według III. klassy taryfowej;

II. w Mikuliczynie do pobierania

a) drogowego za mil dwie, i

b) mostowego według III. klassy taryfowej; nakoniec

III. w Dorze do pobierania

a) drogowego za mil dwie i

b) mostowego według III. klassy taryfowej.

Również pozwolono przeniesienie rogatki mytniczej w Szewelówce z teraźniejszego stanowiska na owo miejsce, gdzie Delatyńska droga poboczna styka się z główną drogą karpacką.

Co się podaje do powszechnej wiadomości z tym dodatkiem, że wykonanie tego rozporządzenia z dniem 1. Stycznia 1870. r. się rozpoczyna.

Jorkasz m. p.

Nr. 37.

Rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 25. Października 1869. r. l. 48,217.,

postanawiające środki ostrożności przeciw zarazie bydlęcej.

Z powodu szerzenia się księgosuszu w kraju, postanawia się w myś §§. 16. i 17. ustawy z dnia 29. Czerwca 1868. r. i rozporządzenia Ministerstwa z dnia 7. Sierpnia 1868. r. (Dz. u. k., część XIV. nr. 27.):

1. Że nie wolno bydła w miejscu obcem świeżo zakupionego wpuszczać między bydło miejscowe, ani do stajni, ani na pastwisko, dopóki nie będzie poprzednio przez 10 dni na miejscu odosobnionem, 'które wedle okoliczności gmina dostarczyć winna, obserwowane, i dopóki nie zostanie uchylona wszelka wątpliwość co do niepodejrzanego stanu zdrowia bydła nowo nabytego,

2. Przesiedlać się z bydłem rogatem wolno tylko za okazaniem wiarygodnego certyfikatu zdrowia, który ma być przedłożony zwierzchności nowej siedziby.

3. Rzeźnikom i handlującym bydłem nie wolno jest wstępywać do cudzych stajen.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia na każdorazowy czas trwania zarazy bydlęcej, chociażby na przyszłość przy ogłoszeniu zwykłem o pojawieniu się zarazy nie było wyraźnie ponowione.

Przypomina się zarazem, iż niemniej mają być przestrzegane zawarte w §. 17. ustawy z dnia 29. czerwca 1868. r. szczegółowe obowiązki, wskazane osobom trudniącym się około bydła, mianowicie rzeźnikom pastuchom i gospodarzom domów zajezdnych, mianowicie:

a) rzeźnikom nie wolno umieszczać swego bydła rzeźnego w stajni razem z bydłem gospodarskiem, ani wypędzać je na pastwisko gminne;

b) pastuchom nie wolno bez zezwolenia zwierzchności gminnej przyjmować bydła świeżo zakupionego do trzody gminnej: obowiązani też są o każdym wypadku choroby, pojawiającej się w tej trzodzie, zawiadomić bezzwłocznie właściciela bydła i zwierzchność gminną;

c) gospodarze domów zajezdnych obowiązani są, bydło rogate świeżo wprowadzone, niemniej pasze i podściółkę dla tego bydła używaną, jakoteż i gnój po tymże zostający, trzymać w oddaleniu od bydła własnego.

Possinger m. p.

Nr. 38.

Obwieszczenie c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 29. Października 1869. r. l. 6.470./Pr..

dotyczące zwinięcia c. k. Komissyi krajowej dla spraw katastralnych.

Ponieważ c. k. Komissya krajowa dla spraw katastralnych we Lwowie czynności swoje co do rekursów gminnych przeciw oszacowaniu katastralnemu gruntów w Wielkiem Księstwie Krakowskiem załatwiła, i na podstawie uchwał tejże Komissyi rozkład podatku gruntowego prowizorycznie aż do przeprowadzenia ustawy z dnia 24. Maja 1869. r. w Wielkiem Księstwie Krakowskiem, począwszy od roku 1870. nastąpi, podaje się przeto odnośnie do obwieszczenia z dnia 22. Lipca 1869. r. do l. 3.022/K. C. do powszechnej wiadomości, że na mocy najwyższego postanowienia z dnia 20. Lipca 1869. r., w skutek polecenia c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 24. Października 1869. r. do l. 28.260., c. k. Komissya krajowa dla spraw katastralnych zwiniętą zostaje z dniem 31. Października 1869. r., a czynności odnoszące się do spraw katastralnych od tego czasu przekazują się c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej we Lwowie.

Possinger m. p.

Nr. 39.

Rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 10. Listopada b. r. l. 51.346.,

którem prostuje się pomyłka, zaszła w przekładzie ustawy o obliczaniu ludności z dnia 29. Marca 1869. r., zawartym w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych w X. części nr. 25.

Pierwszy ustęp §. 14. ustawy o obliczaniu ludności z 29. Marca 1869. r., nr. 67. Dz. u. P., opiewa w autentycznym, t. j. niemieckim texcie:

„In jeder Ortschaft ist sowohl die gesammte anwesende (einheimische und fremde), als auch abgesondert hievon die abwesende einheimische Bevölkerung zu zählen.“

W przekładzie ustawy tej, zawartym w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych w X. części nr. 25., przetłumaczono ten ustęp w następujący sposób:

„W każdej miejscowości ma być obliczaną tak w ogóle obecna (krajowa i obca), jakoteż oddzielnie od tego obecna krajowa ludność.“

Tu opuszczono oczywiście słówko „nie“, które między słowami: „oddzielnie od tego“ i „obecna krajowa“ powinno być umieszczone, a zatem ten ustęp powinien właściwie brzmieć, jak następuje:

„W każdej miejscowości ma być obliczaną tak w ogóle obecna (krajowa i obca), jakoteż oddzielnie od tego nieobecna krajowa ludność.“

Co się niniejszem prostuje.

Possinger m. p.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 27. Grudnia 1869. **XIX. Część.**

Nr. 40.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z d. 1. Października 1869. r. l. 45.387,

względem zaprowadzenia nowej taxy lekarstw.

Wysokiem rozporządzeniem Jego Excellencyi Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28. Września 1869. r. l. 14.801/659 została ustanowioną na podstawie nowej farmakopei następująca nowa taxa lekarstw, która, zacząwszy od 1. Października 1869. r., wchodzi w moc obowiązującą.

Dotychczasowa taxa pijawek i olejku Riciniego pozostaje niezmienioną aż do dalszego rozporządzenia.

Possinger m. p.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17. Września 1869. r.,

(Dziennik ustaw Państwa, Dział LXIII. nr. 149., wydany dnia 28. Września 1869. r.),

względem nowej austryackiej taxy lekarstw.

Względem załączonej nowej austryackiej taxy lekarstw wydają się następujące postanowienia:

§. 1.

Wszyscy aptekarze bez wyjątku, tudzież lekarze i chirurdzy, upoważnieni do utrzymywania apteki domowej, mają, począwszy od dnia 1. Października 1869. r., przestrzegać niniejszą nową taxę lekarstw.

§. 2.

Artykuły, które w niniejszej taxie, tudzież w zaprowadzonej reskryptem z dnia 15. Maja 1869. r. (Dz. ust. Państwa nr: 77.) nowej farmakopei oznaczone są krzyżykiem, mogą być wydawane przez aptekarzy li tylko za receptą uprawnionego lekarza, chirurga lub weterynarza.

§. 3.

Lekarstwa mają być wydawane ściśle podług przepisu recepty lekarskiej.

§. 4.

Pijawki nie mają być uważane za przedmiot lekarski. Cenę taxy tychże ma oznaczać, podobnie jak dotychczas, od czasu do czasu dla każdego kraju koronnego Szef krajowy.

Cena ta dla składających rachunki, którzy na koszt publicznych funduszów lekarstw dostarczają, nie podlega przy wynagrodzeniu żadnemu potrąceniu procentów. Wszyscy aptekarze są obowiązani mieć pijawki w zapasie.

§. 5.

Recepty z przypiskiem „Secundum meam praescriptionem“ lub z inną podobną uwagą, z której wnosić można na tajemnicę, lub porozumienie z lekarzem, nie mogą być expedyowane.

§ 6.

Jeśli na recepcie jest napisano „Fiat expeditio simplex“, wtedy ma lekarz tylko te naczynia przyjąć do rachunku, dla których jest wyznaczona w taxie najniższa cena.

§. 7.

Na każdej recepcie, według której w aptece publicznej lub domowej sporządzono i wydano lekarstwo, ma być napisaną wyraźnie kwota taxy w cyfrach, i wyszczególniona na żądanie lekarza lub strony podług materyałów roboty i naczyń. Wyszczególnienie takie musi zawsze być przedsiębrane przy rachunkach dla funduszów publicznych.

Część ułamkowa krajcara, wynikająca przy obliczeniu, może być policzoną za cały krajcar przy ilościach niżej skrupułu, zaś przy ilościach jednego skrupułu lub wyżej, ułamek takowy, wynoszący mniej jak 0·5, nie ma być wcale rachowany, i może być policzony tylko wtedy za cały krajcar, jeźli wynosi 0·5 albo więcej. U aptekarzy ma ten, który lekarstwo taxował, uwidocznić na recepcie oprócz ceny, także i firmę apteki i swe nazwisko, a ten, który lekarstwo expedyował, winien na sygnaturze umieścić zawsze datę expedycyi i swe nazwisko.

§. 8.

Przy sporządzaniu i wydawaniu lekarstw należy ściśle przestrzegać przepisaną austryacką wagę lekarską.

§. 9.

Wolno wydawać lekarstwa niżej taxy, ale w takim razie należy w cyfrach zanotować na recepcie nie tylko kwotę taxy, lecz także zniżoną dobrowolnie kwotę. Jednakowoż lekarstwa wydane niżej taxy muszą posiadać także tę samą własność, prawdziwość i czystość, jaka jest przepisana w farmakopei: również i pod względem wagi nie należy dawać mniej.

§. 10.

Lekarze i chirurdzy mają dla swoich aptek domowych i przyrządów tymczasowych, jeźli są upoważnieni do utrzymywania tychże, pobierać potrzebne preparaty chemiczne, i złożone środki lekarskie tylko od aptekarzy, i wykazywać się w tym względzie osobną książeczką rachunkową, w której winno być wyraźnie wymienione nazwisko i waga lekarstw, oraz czas sprowadzenia i podpisem aptekarza potwierdzone.

Przytem zniżenie ceny zostawia się obopólnej ugodzie. Co się tyczy weterynarzy, to mają tymczasowo zachować moc obowiązującą istniejące odnośne rozporządzenia, a co się tyczy środków lekarskich dla zwierząt, które pobierane bywają z aptek, przestrzegać należy taxę dla lekarstw zwierzęcych z r. 1859. (Dz. ust. Państwa nr. 27.). Do wydawania tychże nie odnosi się taxa dla robót aptecznych.

§. 11.

Wszelkie wykroczenie przeciw powyższym rozporządzeniom, o ile nie znajduje zastosowania powszechna ustawa karna, karane będzie grzywnami do 100 złr., lub aresztem do 14 dni (Rozporządzenie ministeryalne z dnia 30. Września 1857. Dz. ust. Państwa nr. 198.).

§. 12.

Inne zresztą postanowienia, które jeszcze oprócz tych istnieją w przedmiocie pobierania, utrzymywania i sprzedaży towarów lekarskich i lekarstw pozostają nadal w mocy.

Giskra m. p.

		zł.	ct.
Absinthii herba sciss.	1 uncya	—	3
„ „ subt. pulv.	„	—	12
Acetum	„	—	2
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	1
„ aromaticum	„	—	4
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	3
„ pyrolignosum crudum	„	—	1
„ „ rectificat.	„	—	3
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	2
„ scillae	„	—	3
Acidum aceticum conc.	1 drachma	—	3
nad 1 uncyę każda dalszą drachma	„	—	2
„ aceticum dilut.	1 uncya	—	5
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	4
† „ arsenicosum subt. pulv.	„	—	9
„ carbolicum	„	—	32
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	26
„ chromicum	1 drachma	—	13
„ citricum	1 uncya	—	26
„ „ subt. pulv.	„	—	32
„ hydrochlor. conc. pur.	„	—	12
„ „ crudum	„	—	3
„ „ dilut. pur.	„	—	7
„ nitricum conc. pur.	„	—	7
„ „ „ crudum	„	—	3
„ „ dilut. purum	„	—	5
„ phosphoricum	„	—	34
„ sulfuricum anglic.	„	—	2
„ „ conc. pur.	„	—	4
„ „ dilut. pur.	„	—	3
„ tannicum	1 drachma	—	12
nad 1 uncyę każda dalsza drach.	„	—	10
„ tartaricum	1 uncya	—	13
„ „ subt. pulv.	„	—	17
† Aconitinum	1 gran	—	22
† Aconiti tubera sciss.	1 uncya	—	9
Aeter aceticus	„	—	61
„ crudus	„	—	7
„ depuratus	„	—	16
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	14
Agaricus chirurgorum	„	—	25
Aloë lucida	„	—	5
„ „ subt. pulv.	„	—	9
Althaeae herba	„	—	3
nad 6 uncyj za każdę dalszą	„	—	2
„ radix sciss.	„	—	6
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	5
„ radix subt. pulv.	„	—	16
Alumen	„	—	2
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	1
„ subt. pulv.	„	—	6

		zł.	ct.
Alumen ustum	1 uncya	—	3
„ „ subt. pulv.	„	—	4
Alumina hydrica	1 drachma	—	15
Amonia	1 uncya	—	6
Ammoniacum	„	—	15
„ subt. pulv.	„	—	21
Ammonium aceticum solut	1 drachma	—	2
„ carbonicum	1 uncya	—	5
„ chloratum crudum	„	—	5
„ chloratum depur.	„	—	10
Amygdalae amarae	„	—	8
„ dulces	„	—	7
Amylum pulver.	„	—	5
Angelicae rad. sciss.	„	—	5
„ „ subt. pulv.	„	—	15
Anisi stellati fructus	„	—	11
„ „ rud. tus.	„	—	13
„ „ subt. pulv.	„	—	19
„ vulgaris fructus	„	—	4
„ „ subt. pulv.	„	—	12
Aqua amygd. amar. conc.	1 drachma	—	2
„ „ „ diluta	1 uncya	—	3
„ aromat. spirit.	„	—	4
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	3
„ aurant. flor.	„	—	12
„ calcis	1 libra	—	2
„ carminativa	1 uncya	—	4
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	3
„ chamomillae	„	—	4
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	3
„ chlori	„	—	5
„ cinnamom. simpl.	„	—	4
„ „ spirit.	„	—	9
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	8
„ distillata	„	—	1
„ „	1 libra	—	9
„ foeniculi	1 uncya	—	3
„ kreosoti	„	—	4
za każdą dalszą	„	—	2
„ laurocerasi	„	—	12
„ melissae	„	—	4
„ menthae pip.	„	—	4
„ plumbica	„	—	4
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	2
„ rosarum	„	—	3
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	2
„ rubi idaei	„	—	4
nad 6 uncyi każda dalsza	„	—	3
„ vegeto-mineralis Goulardi	„	—	3
nad 1 uncyę za każdą dalszą	„	—	1
Argentum nitricum cryst.	1 skrupuł	—	21

		zł.	ct.
Argentum nitricum cum kali nitrico	1 skrupuł	—	12
" " fusum	"	—	25
Arnicae flores sciss.	1 uncya	—	5
nad 6 uncyj za każdą dalszą	"	—	4
" folia	"	—	3
" radix sciss.	"	—	5
Arrow-root	"	—	10
Assa foetida	"	—	13
" " subt. pulv.	"	—	23
† Atropinum sulfuricum	1 gran	—	15
Aurantii cort. sciss.	1 uncya	—	5
" " flaved. sciss.	"	—	22
" " subt. pulv.	"	—	31
" folia sciss.	"	—	8
Axungia porci	"	—	5
Balsamum copaïvae	"	—	21
" peruvianum	"	1	—
" vitae Hoffmanni	"	—	22
† Belladonnae folia sciss.	"	—	5
† " " gross. pulv.	"	—	7
† " " subt. pulv.	"	—	11
† " radix sciss.	"	—	5
† " " subt. pulv.	"	—	13
Benzoë	"	—	23
Bismuthum subnitricum	1 skrupuł	—	14
Calami rhyzoma sciss.	1 uncya	—	3
" subt. pulv.	"	—	12
Calcium carbonic. nativ.	"	—	1
" " " pulv.	"	—	6
" " purum	1 drachma	—	10
" chloratum fusum	1 uncya	—	15
" hypochlorosum	"	—	3
nad 6 uncyj za każdą dalszą	"	—	2
" oxydatum	"	—	2
nad 6 uncyj każda dalsza	"	—	1
" oxydatum pulv.	"	—	4
" oxysulfuratum	"	—	15
" " solutum	"	—	6
nad 6 uncyj za każdą dalszą	"	—	5
" phosphoricum	1 drachma	—	20
Calumbae radix sciss.	1 uncya	—	8
" " subt. pulv.	"	—	17
Camphora	"	—	15
nad 6 uncyj za każdą dalszą	"	—	13
Cannabis indica sciss.	"	—	22
† Cantharides	"	—	17
† " subt. pulv.	"	—	29
Capilli Veneris frondes sciss.	"	—	6
Carragheen sciss.	"	—	8

		zł.	ct.
Carbo ligni depurat. subt. pulv.	1 uncya	—	5
Cardamomum	"	—	60
Caricae sciss.	"	—	7
Carvi fructus	"	—	5
" subt. pulv.	"	—	13
Caryophylli	"	—	7
" subt. pulv.	"	—	15
Cascarillae cort.	"	—	7
" " rud. fus.	"	—	9
" " subt. pulv.	"	—	14
Centaurii herb. sciss.	"	—	8
nad 6 uncyj za każdą dalszą	"	—	7
Cera alba	"	—	21
" flava	"	—	16
Ceratum cetacei	"	—	24
" fuscum	"	—	14
Cetaceum	"	—	16
Chamomillae roman. flor.	"	—	6
" vulgar. "	"	—	6
nad 6 uncyj za każde dalsze	"	—	4
Chamomillae vulg. flor. gross. pulv.	"	—	9
nad 6 uncyj każda dalsza	"	—	7
Chamomillae vulg. subt. pulv.	"	—	14
Chinae Calisayae cortex	"	—	49
" " " gross. pulv.	"	—	61
" " " subt. pulv.	"	—	75
" cortex fuscus	"	—	30
" " " gross. pulv.	"	—	35
" " " subt. pulv.	"	—	47
" " ruber	"	—	71
" " " gross. pulv.	"	—	78
" " " subt. pulv.	"	—	96
Chinidinum sulfuricum	1 gran	—	2
Chininum	"	—	3
" bisulfuric.	"	—	3
nad 1 skrupuł za każdy dalszy	"	—	2
Chininum hydrochloricum	"	—	4
nad 1 skrupuł za każdy dalszy	"	—	3
Chininum sulfuricum	"	—	3
nad 10 gran każdy dalszy	"	—	2
Chloroformium	1 drachma	—	10
nad ½ uncyi każda dalsza drachm.	"	—	8
Cinae flores	1 uncya	—	6
" " subt. pulv.	"	—	12
Cinnamomi cortex	"	—	13
" " subt. pulv.	"	—	21
Citri fructus cortex sciss.	"	—	5
" flaved.	"	—	23
" " subt. pulv.	"	—	32
Coffeïnum	1 gran	—	6
† Colchicinum	"	—	24

		zł.	ct.
Colchici sem.	1 uncya	—	4
Collyrium adstring. luteum	„	—	12
Colocynthidum fruct. sciss.	„	—	42
„ subt. pulv.	„	—	59
Conii mac. herb.	„	—	3
„ „ gross. pulv.	„	—	5
„ „ subt. pulv.	„	—	9
Coriandri sem.	„	—	2
Crocus austriac.	1 skrupuł	—	34
„ „ pulv.	„	—	39
„ gallicus	„	—	21
„ „ pulv.	„	—	24
Cubebae fruct.	1 uncya	—	11
„ „ pulv. subt.		—	19
Cuprum aluminatum	1 drachma	—	6
„ sulfuricum	1 uncya	—	5
Cydoniae sem.	„	—	51
Decoctum Zittmanni fortius	1 libra	—	53
„ „ „	½ libry	—	45
„ „ mitius	1 libra	—	43
„ „ „	½ libry	—	38
† Digitalinum depurat.	1 gran	—	85
† Digitalis fol. sciss.	1 uncya	—	6
† „ „ pulv. subt.	„	—	13
Dulcamarae caules sciss.	„	—	2
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	1
Elaeosacchara . . . Obacz taxę robót aptecznych			
Electuarium aromaticum	1 uncya	—	10
„ „ c. opio	„	—	17
„ lenitivum	„	—	18
Elemi	„	—	8
Emplastrum anglicanum	1 □ cal.	—	2
„ cantharidum	1 uncya	—	28
„ „ perpetuum	1 drachma	—	7
„ cerussae	1 uncya	—	14
„ conii maculati	„	—	16
„ de meliloto	„	—	13
„ diachylon comp.	„	—	14
nad 2 uncyj za każdą dalszą	„	—	12
Emplastrum diachylon linteo-extensum	20 □ cali	—	6
nad 100 □ cali każde dalsze	„	—	5
Emplastrum diachylon simplex	1 uncya	—	9
„ hydrargyri	„	—	22
„ minii adustum	„	—	15
„ oxycroceum	„	—	59
„ saponatum	„	—	16
Emulsio amygdalina	6 uncyj	—	23
„ „	1 libra	—	31

		zł.	ct.
Emulsio oleosa	6 uncyj	—	20
„ oleosa	1 funt	—	29
Euphorbium	1 uncya	—	5
„ pulv. subt.	„	—	15
† Extractum aconiti	1 drachma	—	24
„ aloës	„	—	6
† „ belladonae	„	—	22
„ calumbae	„	—	27
„ canabis indicae	„	—	43
„ centaurii	„	—	8
„ chelydonii	„	—	27
„ chinae fusc.	„	—	31
† „ colocynthidum	1 skrupuł	—	23
† „ conii maculati	1 drachma	—	22
„ cubebarum	„	—	17
„ filicis maris	„	—	31
„ gentianae	„	—	4
„ graminis	1 uncya	—	18
„ hellebori virid.	1 drachma	—	26
† „ hyosciami fol.	„	—	21
„ liquiritiae	„	—	8
„ malatis ferri	„	—	4
† „ nucis vomicae	„	—	44
† „ opii aquos.	1 skrupuł	—	44
nad 1 skrupuł każdy dalszy	„	—	40
Extractum punicae granat.	1 drachma	—	13
„ quassiae	„	—	28
„ ratanhae	„	—	26
„ scillae	„	—	8
† „ secalis cornuti	„	—	41
„ taraxaci	1 uncya	—	16
„ trifolii fibrini	1 drachma	—	5
Fel tauri depuratum	1 skrupuł	—	17
Ferrum carbonic. sacchar.	1 drachma	—	5
„ jodatum	„	—	7
„ lacticum	„	—	8
„ oxydato-oxydulatum	„	—	14
„ phosphoricum	„	—	13
„ pulveratum	1 uncya	—	7
„ sesquichlor. cryst.	„	—	14
„ „ solut.	„	—	10
„ sulfuric. cryst.	„	—	5
Felicis mar. rhyz. sciss.	„	—	4
„ „ subt. pulv.	„	—	17
Foeniculi fruct.	„	—	4
„ subt. pulv.	„	—	11
Galbanum	„	—	18
„ pulv.	„	—	25
Galeopsidis herb. sciss.	„	—	8
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	7

		zł.	ct.
Gallae	1 uncya	—	9
Gelatina Carragheen	„	—	25
nad 1 uncyę za każdą dalszą	„	—	7
Gelatina lichen. island.	„	—	25
nad 1 uncyę za każdą dalszą	„	—	7
Gelatina lichen. island. pulv.	1 drachma	—	4
„ liquiritiae pellucida	1 uncya	—	15
Gentianae rad. sciss.	„	—	3
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	2
Gentianae rad. subt. pulv.	„	—	11
Globuli martiales	„	—	20
Glycerinum	„	—	7
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	6
Graminis rhyz. sciss.	„	—	1
Guajacum	„	—	18
„ subt. pulv.	„	—	27
Guarana pulv.	1 skrupuł	—	7
Gummi arabicum	1 uncya	—	16
„ „ subt. pulv.	„	—	23
Hirudo	cena krajowa		
Hydrargyrum	1 uncya	—	18
† „ bichlor. ammon.	1 drachma	—	8
† „ „ corros. pulv.	„	—	3
† „ bijodat. rubr.	1 skrupuł	—	6
† „ chlorat. mite pulv.	1 drachma	—	6
† „ „ via humid.	„	—	16
† „ jodatum flavum	1 skrupuł	—	6
† „ oxydatum flavum	1 drachma	—	13
Hydromel infantum	1 uncya	—	14
Hyosciami fol. sciss.	„	—	3
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	2
„ fol. gross. pulv.	„	—	6
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	5
Ichthyocolla	„	—	87
Infusum laxitivum	„	—	10
Ipecacuanhae rad. gross. pulv.	1 drachma	—	11
„ „ subt. pulv.	„	—	14
Ireos florent. rhyz. subt. pulv.	1 uncya	—	15
Jaceae herb. sciss.	„	—	3
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	2
„ subt. pulv.	„	—	9
Jalapae tub. subt. pulv.	„	—	61
Jodum	1 skrupuł	—	9
Juniperi fruct.	1 uncya	—	1
„ rud. tus.	„	—	4
Kalium acetic. solutum	„	—	20
„ bromatum	1 skrupuł	—	7

		zł.	ct.
Kalium carbonicum crudum	1 uncya	—	5
„ „ depurat.	„	—	20
„ „ solut.	„	—	9
„ chloricum	„	—	11
„ ferro-tartaricum	1 drachma	—	10
„ hydrooxydatum	1 uncya	—	30
„ hydrotartaricum pulv.	„	—	14
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	12
„ hypermanganicum cryst.	1 drachma	—	18
jodatum	„	—	14
nad 1 uncyę za każdą dalszą	„	—	11
„ manganicum crudum	1 uncya	—	26
„ natrio-tartaricum	„	—	13
„ „ „ pulv.	„	—	18
„ nitrium	„	—	6
„ „ subt. pulv.	„	—	9
† „ stibio-tartaricum pulv.	1 drachma	—	4
„ sulfuratum	„	—	6
„ „ pro balneo	1 uncya	—	6
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	5
„ sulfuricum	„	—	4
„ „ pulv.	„	—	7
„ tartaricum pulv.	„	—	33
Kamala	1 skrupuł	—	8
Kousso sciss.	1 uncya	—	52
„ subt. pulv.	„	—	70
Kreosotum	1 drachma	—	3
Lauri bacc. gross. pulv.	1 uncya	—	4
„ „ subt. „	„	—	9
Lavandulae flor.	„	—	20
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	17
Lichen islandicus sciss.	„	—	3
Linimentum ammoniatum	„	—	10
„ saponato-camphoratum	„	—	11
Lini sem.	„	—	2
„ „ pulv.	„	—	8
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	7
„ placent. pulv.	„	—	2
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	1
Liquiritiae rad. sciss.	„	—	3
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	2
„ decortic. pulv. subt.	„	—	15
Liquor acidus Halleri	„	—	8
Lobelia inflata sciss.	„	—	19
Lupulinum	1 skrupuł	—	3
Lycopodii sem.	1 uncya	—	11
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	9
Macis	1 drachma	—	4
Magnesium carbonic. hydro-oxydat. subt. pulv.	1 uncya	—	10

		zł.	ct.
Magnesium citricum	1 drachma	—	11
„ hydro-oxydatum	1 uncya	—	8
„ lacticum	1 skrupuł	—	8
„ oxydatum	1 uncya	—	38
„ sulfuricum	„	—	3
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	2
Maltum	„	—	3
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	2
Malvae flores	„	—	7
„ folia sciss.	„	—	4
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	3
Manganum hyperoxyd. nat. subt. pulv.	„	—	8
Manna calabrina electa	„	—	18
„ „ canellata	„	—	36
Massa pillularum Ruffi	1 drachma	—	15
Mastiche	1 uncya	—	59
„ subt. pulv.	„	—	72
Mel depuratum	„	—	7
„ rosatum	„	—	10
Meliloti herb. sciss.	„	—	4
„ subt. pulv.	„	—	10
Melissae folia sciss.	„	—	8
Menthae crisp. fol. sciss.	„	—	8
„ pip. fol. sciss.	„	—	8
„ „ subt. pulv.	„	—	16
Millefolii herb. sciss.	„	—	3
nad 6 uncyj za każda dalsza	„	—	2
† Morphinum	1 gran	—	9
† „ hydrochlor.	„	—	7
nad 10 gran	„	—	6
Mucilago cydoniorum	½ uncyi	—	7
za każde dalsze	„	—	3
„ gummi arabic.	1 uncya	—	14
Myrrha subt. pulv.	„	—	35
Natrium aceticum	1 drachma	—	3
„ boracicum pulv.	1 uncya	—	12
„ carbonic. cryst.	„	—	2
„ „ dilaps.	„	—	7
„ hydro-carbonic. pulv.	„	—	5
każda dalsza uncya	„	—	4
„ phosphoricum	„	—	14
„ silicicum	„	—	5
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	4
„ sulfuricum cryst.	„	—	6
nad 6 uncyj za każdą dalszą	„	—	5
„ sulfuric. dilapsum	„	—	14
Nux moschata	„	—	18
„ „ pulv.	„	—	24
† „ vomica gross. pulv.	„	—	9
† „ „ subt. pulv.	„	—	17

		zł.	ct.
Oleum amygdal. dulc.	1 uncya	—	21
„ anisi	1 drachma	—	10
„ aurant. cort.	„	—	8
„ „ flor.	1 skrupuł	—	57
„ bergamottae	1 drachma	—	17
„ cacao	1 uncya	—	28
„ cadinum	„	—	8
„ camphoratum	„	—	15
„ carvi	1 drachma	—	8
„ caryophyllor.	„	—	4
„ cinnamomi	1 skrupuł	—	4
„ citri	1 drachma	—	12
„ croton. Tiglii	1 skrupuł	—	4
„ foeniculi	1 drachma	—	5
„ hyosciam. fol. coctum	1 uncya	—	12
„ jecoris aselli	„	—	7
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	5
„ juniperi	1 drachma	—	2
„ lauri	1 uncya	—	7
„ lavandulae	1 drachma	—	8
„ macidis	1 skrupuł	—	8
„ menthae crisp.	„	—	11
„ „ pip.	„	—	11
„ nucis moschatae	1 drachma	—	4
„ olivarum	1 uncya	—	9
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	7
„ Ricini	cena krajowa		
„ rosarum	1 skrupuł	1	28
„ „	1 kropla	—	4
„ rosmarini	1 drachma	—	2
„ sinapis aether	1 skrupuł	—	22
„ terebinth. rectif.	1 uncya	—	5
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	4
„ valerianae	1 skrupuł	—	15
Olibanum subt. pulv.	1 uncya	—	17
Ononis rad. sciss.	„	—	2
† Opium subt. pulv.	1 skrupuł	—	19
Origani herb. sciss.	1 uncya	—	3
Oxymel scillae	„	—	11
„ simplex	„	—	10
		—	
Papaveris rhoead. flor.	„	—	12
„ somnifer. caps.	„	—	3
Pasta dentifricia dura	„	—	40
„ „ mollis	„	—	60
„ gummos. albuminat.	„	—	23
„ liquiritiae flava	„	—	16
Pastilli e natrio hydro-carbon.	30	—	40
Petroleum rectific.	1 uncya	—	9
Pillulae laxantes	1 drachma	—	10
Pix liquida	1 uncya	—	2
Plumbum aceticum	„	—	10

		zł.	ct.
Plumbum aceticum basic. sol.	1 uncya	—	5
„ „ solut.	„	—	4
„ carbonic. pulv.	„	—	10
„ hyperoxydat rubr. pulv.	„	—	5
„ oxydatum pulv.	„	—	9
Potio magnes. citric. efferv.	8 uncyi	—	50
Pulpa tamarindorum depurata	1 uncya	—	17
Pulvis aërophorus	12 dawek	—	42
„ „ Seidlitzensis	„	1	2
Pulvis dentifric. alb.	1 uncya	—	40
„ „ niger.	„	—	38
„ Doveri	1 skrupuł	—	3
„ gummosus	1 uncya	—	15
Punica granat. r. t.	„	—	11
„ „ subt. pulv.	„	—	16
Pyrethri rad. sciss.	„	—	7
Quassia	„	—	4
„ subt. pulv.	„	—	17
Quercus cort. sciss.	„	—	3
„ „ rud. tas.	„	—	5
„ „ subt. pulv.	„	—	13
„ sem. tost. pulv.	„	—	7
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	6
Ratanhae rad.	„	—	12
„ subt. pulv.	„	—	31
Resina jalapae	1 skrupuł	—	25
„ pini	1 uncya	—	2
Rheum (rad.)	„	1	22
„ sciss.	„	1	32
„ subt. pulv.	1 drachma	—	21
Roob juniperi	1 uncya	—	21
„ sambuci	„	—	13
Rosa damasc.	„	—	25
„ „ subt. pulv.	„	—	36
Rosmarini fol.	„	—	13
Rotulae menthae p.	„	—	17
Sabadillae fruct.	„	—	6
„ subt. pulv.	„	—	16
† Sabinae summitat. sciss.	„	—	8
† „ „ subt. pulv.	„	—	15
Saccharum subt. pulv.	„	—	8
„ lactis. subt. pulv.	„	—	13
Salep. gross. pulv.	„	—	23
„ subt. pulv.	„	—	28
Salix	„	—	3
Salvia folia	„	—	8
„ „ subt. pulv.	„	—	15
Sambuci flor.	„	—	6

		zł.	ct.
Sambuci flor. gross. pulv.	uncya	—	8
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	7
Santoninum	1 gran	—	1
Sapo kalinus	1 uncya	—	4
„ medicinalis	„	—	10
„ „ subt. pulv.	„	—	19
„ picis	„	—	34
„ sulfuratus	„	—	38
„ venetus	„	—	5
„ subt. pulv.	„	—	12
Sarsaparillae rad. sciss.	„	—	18
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	14
Scillae bulb. sicc. subt. pulv.	„	—	12
Sebum ovile	„	—	5
† Secale cornut.	„	—	16
† „ subt. pulv.	„	—	22
Senegae rad.	„	—	18
Sennae alexand. fol.	„	—	24
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	20
„ subt. pulv.	„	—	33
„ alexand. sine resina	„	—	48
„ Tinnevelly	„	—	7
Serpyllum	„	—	3
Serum lactis „obacz taxę robót aptecznych"			
Sinapis sem.	„	—	3
„ „ pulv.	„	—	5
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	4
† Solutio arsenical Fowleri	1 drachma	—	3
Species altheae	1 uncya	—	4
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	3
„ amaricantes	„	—	9
„ aromaticae	„	—	10
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	8
„ aromaticae pro catapl.	„	—	14
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	11
„ emollientes	„	—	5
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	4
„ emollientes pro catapl.	„	—	8
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	7
„ laxantes St. Germain	„	—	32
„ pectorales	„	—	5
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	4
Spilanthus olerac. sciss.	„	—	15
Spiritus aetheris	„	—	11
„ anisi	„	—	6
„ aromatic.	„	—	11
„ camphorat.	„	—	7
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	5
„ carvi	„	—	6
„ cochleariae	„	—	8
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	7

		zł.	ct.
Spiritus ferri sesquichlor. aeth.	1 uncya	—	20
„ lavandulae	„	—	14
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	11
„ menthae pip.	„	—	10
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	9
„ rosmarini	„	—	12
„ saponatus	„	—	13
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	12
„ sinapis	1 drachma	—	3
„ vini conc. 90°	1 uncya	—	5
„ „ dilut. 70%	„	—	4
Spongia pressa	1 drachma	—	26
† Stibium chlorat.	1 uncya	—	64
„ sulfur. aurant.	1 drachma	—	20
„ „ nigr.	1 uncya	—	4
„ „ „ subt. pul.	„	—	9
Stramonii fol.	„	—	3
† Strichninum	1 gran	—	3
† „ nitricum	„	—	3
Succus liquiritiae pulv.	1 uncya	—	20
Sulfur praecipitat.	„	—	50
„ sublimatum	„	—	16
Syrupus acetos. citri	„	—	22
nad 6 uncyj każda dalsza	„	—	20
„ althaeae	„	—	8
każda dalsza	„	—	7
„ amygdalinus	„	—	12
każda dalsza	„	—	11
„ aurantior. cort.	„	—	9
każda dalsza	„	—	8
„ capillor. ven.	„	—	13
„ cinamomi	„	—	18
„ diacodii	„	—	8
„ ferri jodati	1 drachma	—	5
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	4
„ mannatus	1 uncya	—	11
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	9
„ mororum	„	—	10
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	9
„ rhei	„	—	13
„ ribium	„	—	10
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	9
„ rubi idaei	„	—	10
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	9
„ simplex	„	—	6
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	5
Tabulae althaeae	„	—	16
Tamarindi pulpa	„	—	6
„ „ depurata	„	—	17
Taraxaci herba	„	—	3

		zł.	c.
Taraxaci radix	1 uncya	—	2
Terebinthina comm.	„	—	2
Thea Pecco	„	—	47
Tiliae flores	„	—	6
Tinctura absynthii comp.	„	—	10
† „ aconiti	1 drachma	—	3
„ amara	1 uncya	—	16
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	14
„ arnicae	„	—	9
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	8
„ aurantii cort.	„	—	14
† „ belladonae	1 drachma	—	3
„ benzoës	1 uncya	—	13
† „ cantharidum	1 drachma	—	2
„ chamomillae	1 uncya	—	10
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	9
„ cinnamomi	„	—	12
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	10
† „ colchici	1 drachma	—	3
† „ digitalis	„	—	3
„ guajaci	1 uncya	—	12
„ ipecacuanhae	1 drachma	—	5
„ jodi	„	—	4
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	3
„ lobeliae	„	—	3
„ malatis ferri	„	—	4
„ myrrhae	1 uncya	—	13
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	12
† „ nucis vomicae	1 drachma	—	3
† „ opii crocat.	„	—	18
† „ „ simpl.	„	—	6
„ ratanhae	1 uncya	—	12
„ rhei aquos.	„	—	18
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	16
„ rhei vinosa Darelli	„	—	44
nad 1 uncyę każda dalsza	„	—	40
„ spilanthi olerac. comp.	1 drachma	—	3
„ valerianae	1 uncya	—	10
† „ veratri albi	1 drachma	—	3
Trifolii herb.	1 uncya	—	8
„ „ subt. pulv.	„	—	12
Trochisci ipecacuanhae	1 drachma	—	6
„ santonini	„	—	6
Unguentum aromaticum	1 uncya	—	16
każda dalsza	„	—	14
„ autheurieth. „obacz taxę robót apteczn."			
„ cerusae	1 uncya	—	14
każda dalsza	„	—	12
„ emolliens	„	—	30
każda dalsza	„	—	28

		zł.	ct.			zł.	ct.
Unguentum glycerini	1 uncya	—	17	† Veratrinum	1 gran	—	3
„ hydrargyri		—	22	Veratri alb. rhyz.	1 uncya	—	3
„ juniperi	„	—	17	„ „ „ subt. pulv.	„	—	10
„ plumbi acetici	„	—	17	Verbasci flor.	„	—	18
każda dalsza	„	—	15	† Vinum colchici	1 drachma	—	5
„ pomadinum	„	—	14	† „ stibiato-tartaricum	„	—	4
„ sabadillae	„	—	19				
„ simplex	„	—	14	Zedoariae rad.	1 uncya	—	5
„ sulfuratum	„	—	15	„ subt. pulv.	„	—	11
każda dalsza	„	—	13	Zincum aceticum	1 drachma	—	11
Uvae ursi fol.	„	—	3	„ chloratum	„	—	9
				„ oxydatum	„	—	22
Valerianae radix	„	—	6	„ sulfuricum	„	—	3
„ „ subt. pulv.	„	—	15	Zingiber	1 uncya	—	9
Vanilla	1 skrupuł	—	13	„ subt. pulv.	„	—	16

Taxa robót aptecznych.

		ct.
1	Za sporządzenie odwaru wraz z przecedzeniem aż do 1 funta właącznie, jeśli gotowanie trwa $^1/_4$ godziny	18
	$^1/_2$ "	22
	1 godzinę	28
	Od każdej dalszej ilości aż do 1 funta .	5
2	Za naparzenie (infusio calida) wraz z półgodzinną digestyą i przecedzeniem aż do 1 funta włącznie	18
	Od każdej dalszej ilości aż do 1 funta .	5
3	Za zimne nalanie (infusio frigida), tudzież za rozmiękczenie wraz z przecedzeniem aż do 1 funta włącznie	5
	Od każdej dalszej ilości aż do 1 funta .	2
4	Za dygestyę bez względu na ilość wraz z przecedzeniem aż do 3 godzin włącznie	12
	do 6 godzin włącznie	20
	" 12 " "	26
	" 24 " "	34
5	Za sporządzenie odwaru połączonego z zaparzeniem innych ziół porachować należy odpowiednią należytość za odwarzenie, a oprócz tej połowę należytości za infuzyę.	

Uwaga.

a) Drzewa, kory, korzenie, zioła, kwiaty i nasiona, zaordynowane do sporządzenia odwarów lub infuzyj, tudzież do tak zwanych species (ziół lub proszków mieszanych) uważać należy jako zaordynowane w formie pokrajanej, stłuczonej lub rozdrobionej, chociażby to nawet na recepcie nie było wyraźnie wskazanem: podobnie należy je używać, i podług taxy lekarstw obrachować.

b) Jeśli lekarstwa sproszkowane zapisane będą do odwaru lub infuzyi, to należy przez nie rozumieć proszki na grubo tłuczone, i porachowaną ma być cena przeznaczona w taxie lekarstw dla pulvis grossus.

		ct.
6	Za roczyn gorący (solutio calida) aż do 1 funta środka rozczyniającego wraz z przecedzeniem	12
	Od każdej dalszej ilości aż do 1 funta .	5

Uwaga.

a) Przy rozpuszczaniu soli, które w taxie są przytoczone w stanie skrystalizowanym i sproszkowanym, może być policzoną tylko cena soli skrystalizowanej.

b) Za rozpuszczenie lub wmieszanie soli za pomocą tłuczka, tudzież innych materyj lekarskich, celem sporządzenia massy pigułkowej i t. p. nic się nie rachuje.

		ct.
7	Za zimny, t. j. zapomocą tłuczka przedsiębrać się mający roczyn (solutio frigida cum pistillo peragenda) . . .	5
8	Za klarowanie zapomocą białka wraz z temże	20
9	Za filtrowanie aż do 1 funta cieczy . .	5
	Od każdej dalszej ilości aż do 1 funta .	3
10	Za jedno przecedzenie	3
11	Za sporządzenie nasycenia (saturatio) . .	15
12	Za sporządzenie mleka z nasion wraz z przecedzeniem aż do 1 funta	15
	Od każdej dalszej ilości do 1 funta . . .	5
13	Za sporządzenie mleka stucznego (emulsio spuria) z wszelkich gatunków olejów, żywic, balsamów i t. d. tudzież mixtury olejnej aż do 1 funta włącznie .	10
	Od każdej większej ilości aż do dalszego 1 funta	5
14	Za sporządzenie nieklarowanej serwatki, wraz z mlekiem i innemi ingredyencyami aż do $^1/_2$ funta serwatki włącznie	25
	Od każdej większej ilości aż do dalszego $^1/_2$ funta serwatki	15
15	Za sporządzenie serwatki, zapomocą białka klarowanej, i filtrowanej wraz z mlekiem i innemi ingredencyami aż do $^1/_2$ funta serwatki włącznie	40

		ct.
	Od każdej większej ilości aż do dalszego ½ funta serwatki	20
16	Za zmięszanie cienkich proszków w stanie niepodzielonym wydawanych . . .	10
17	Za zmięszanie proszków na grubo tłuczonych (pulverum per cribrum trajectorum vel grosse tusorum)	5
	Uwaga. Za mięszanie tak zwanych species nic się nie rachuje.	
18	Za mieszanie i oddzielenie miałkich proszków na kilka dawek aż do 6 sztuk włącznie, wraz z pudełkiem, okładka i napisem od każdej sztuki	3
	Od każdej dalszej sztuki nad 6	2
	Uwaga. Te same ceny żadać się będą i wtedy, jeżeli na recepcie jest napisano: „Fiat pulvis et dentur tales doses.“	
19	Za zmięszanie i podzielenie proszków na grubo tłuczonych lub tak zwanych species na kilka dawek wraz z pudełkiem, z okładka i napisem, od każdej dawki	2
20	Za papier i etykietę celem wydania pojedynczych lub zmieszanych ziół lub proszków i t. d. aż do 6 uncyj włącznie	3
	Za większe ilości w ogóle	5
21	Za utarcie proszku do mixtury lub maści .	5
22	Jeżeli w recepcie żąda się tarcia ciągłego (trituratio continua) od każdego kwadransu	15
23	Za sporządzenie trochiesk i pastylek aż do dwu drachm całości włącznie . .	20
	Od każdej dalszej drachmy	5
24	Za sporządzenie massy pigułkowej i uformowanie 1- do 3- granowych pigulek aż do 2. drachm całej massy włącznie	20
	Od każdej dalszej drachmy	5
	Proszek do obsypywania ma być osobno rachowany według użytej ilości i odpowiedniej ceny taxy.	

		ct.
25	Za sporządzenie powidełka	15
26	Za sporządzenie plastru lub ceratu zapomocą mieszania i wałkowania aż do 4 uncyj włącznie	10
	Od każdej dalszej uncyi	2
	Jeżeli do tego potrzebnem jest topienie, natenczas za stopienie każdej ilości aż do 1 funta	5
27	Za papier woskowy, okładkę i etykietę, celem wydania plastru lub ceratu, aż do 4 uncyj włącznie	3
	Od ilości wyżej 4 uncyj	5
28	Za rozsmarowanie plastru lub ceratu na płótnie wraz z robotą i płótnem aż do 12 □cali	20
	Od każdej dalszej wielkości aż do następnych 12 □cali	5
29	Za sporządzenie maści lub linimentu, tudzież za zmięszanie kilku maści lub linimentów aż do 4 uncyj włącznie	10
	Od każdych dalszych 2 uncyj	2
	Jeżeli do tego potrzebnem jest topienie, natenczas za stopienie każdej ilości aż do 1 funta	5
30	Jeśli przy expedycyi recepty żadna z dotąd wymienionych czynności nie ma miejsca, za pierwsze dwa ważenia albo za liczenia kropel	3
	Za każde następne ważenie lub liczenie kropel	1
31	Za obwiązanie, t. j. korek, papier, szpagat i etykietę	3
32	Za opieczętowanie naczynia przy wydaniu lekarstwa w tych razach, kiedy tego żądają	3
33	Szczególne, nadzwyczajne przez lekarzy zarządzone manipulacye mają być w danym razie, jak się samo przez się rozumie, osobno porachowane.	

Taryfa naczyń.

	ct.
Zwykłe flaszki apteczne zielone:	
Sztuka do 2 uncyj włącznie	4
„ nad 2 „ aż do 6 uncyj włącznie	5
„ „ 6 „ „ „ 10 „ „	6
„ „ 10 „ „ „ 1 funta „	7
„ „ 1 funt „ „ 2 funtów „	10
„ „ 2 funty „ „ 4 „ „	14
Zwykłe białe flaszki apteczne:	
Sztuka aż do 2 uncyj włącznie	5
„ nad 2 „ aż do 6 uncyj włącznie	7
„ „ 6 „ „ „ 10 „ „	8
„ „ 10 „ „ „ 1 funta „	10
„ „ 1 funt „ „ 2 funtów „	15
„ „ 2 funty „ „ 4 „ „	22
Białe flaszki, białe flaszki na proszek, flaszki hyalitowe, lub czernione rachują się o połowę wyżej, niż zwyczajne flaszki apteczne białe.	
Zwyczajne tygle lekarskie:	
Sztuka do 1 uncyi włącznie	3
„ nad 1 uncyę aż do 4 uncyj włącznie	5
„ „ 4 „ „ „ 10 „ „	7
„ „ 10 „ „ „ 1 funta „	8
„ „ 1 funt „ „ 2 funtów „	15
Tygle porcelanowe:	
Sztuka aż do 1 uncyi włącznie . . .	6
„ nad 1 uncyę aż do 2 uncyj włącznie	10
„ „ 2 uncyj „ „ 3 „ „	14
„ „ 3 „ „ „ 4 „ „	18
„ „ 4 „ „ „ 6 „ „	24
Jeżeli do tyglów porcelanowych dają się nakrywki, od jednej **nakrywki z drzewa lub z metalu** wraz z etykietą do tyglów porcelanowych aż do 1 uncyi	5
nad 1 uncyę aż do 4 uncyj włącznie	8
„ 4 uncye	12
Pudełka tekturowe bez brzeżka wraz z etykietą:	
Sztuka aż do 1 uncyi włącznie	4
„ nad 1 uncyę aż do 4 uncyj włącznie	6
„ „ 4 uncye „ „ 6 „ „	7
„ „ 6 uncyj „ „ 1 funta „	9
Pudełka tekturowe z papierem satynowym i brzeżkiem wraz z etykietą:	
Sztuka aż do 1 uncyi włącznie	6
„ nad 1 uncyę aż do 2 uncyj włącznie	8
„ „ 2 uncye „ „ 3 „ „	10
„ „ 3 „ „ „ 4 „ „	12
Pudełka do zasuwania (szubery) na proszki wraz z sygnaturą, mogące mieścić w sobie po 6 proszków, sztuka	6
nad 6 do 12 proszków, sztuka	10

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 31. Grudnia 1869. **XX. Część.**

Nr. 41.

Ustawa,

znosząca ustawę z dnia 2. Lutego 1867. r., o utworzeniu w każdej parafii wyznania katolickiego funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania, i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

Artykuł I.

Ustawa z dnia 2. Lutego 1867. r., o utworzeniu w każdej parafii wyznania katolickiego funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania, i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych znosi się.

Artykuł II.

Fundusze zapasowe parafialne, które na mocy ustawy z dnia 2. Lutego 1867. r. powstały i istnieją, zostają pod zarządem komitetów parafialnych, i użytemi będą do pokrycia kosztów stawiania, i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych właściwej parafii, o ile nie wystarczają środki wykazane w §§. 1. aż włącznie do 7. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866. r.

Artykuł III.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom Spraw Wewnętrznych i Oświaty.

Wiedeń dnia 12. Grudnia 1869. r.

Franciszek Józef m. p.

Giskra m. p.

Nr. 42.

Ustawa,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

względem pozwolenia gminie Witków, powiatu Sokalskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządam, co następuje:

Gminie Witków, powiatu Sokalskiego, pozwala się pobierać w roku 1870 na pokrycie jej wydatków gminnych dodatek gminny do wszystkich podatków bezpośrednich (bez dodatków nadzwyczajnych) w wysokości 40%.

Wiedeń dnia 7. Grudnia 1869. r.

Franciszek Józef m. p.

Giskra m. p.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. Wydano i rozesłano dnia 31. Grudnia 1869. **XXI. Część.**

Nr. 43.

Obwieszczenie c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 29. Grudnia 1869. r. l. 7.664.,

dotyczące uchwały sejmowej względem przyjmowania dzieci do krajowych zakładów podrzutków w Krakowie i we Lwowie.

Najwyższem postanowieniem z dnia 9. Grudnia 1869. r. została zatwierdzoną następująca uchwała Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego z dnia 23. Października 1869 r., względem przyjmowania dzieci do krajowych zakładów podrzutków w Krakowie i we Lwowie:

Artykuł I.

Do krajowych zakładów podrzutków w Krakowie i we Lwowie mogą z reguły być przyjmowane tylko dzieci, za które koszta utrzymania podług przepisanej taksy pielęgnowania uiszczone zostaną.

Artykuł II.

Prawo bezpłatnego przyjęcia do zakładu służy:

a) dzieciom znalezionym, których rodziców wyśledzić nie można;

b) dzieciom urodzonym w oddziale bezpłatnym zakładu położnic, których matki poddały się praktyce klinicznej w celach naukowych, lub przyjęły usługę mamek w zakładzie podrzutków.

Artykuł III.

Wyjątkowo może Wydział krajowy przyzwolić na stałe lub tymczasowe bezpłatne przyjęcie i innych dzieci do zakładu podrzutków, bez względu na pochodzenie.

Artykuł IV.

Niniejsza uchwała wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Co się niniejszem podaje do powszechnej wiadomości.

Possinger w. r.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1869. *Wydany i rozesłany dnia 31. Grudnia 1869.* **XXI. Część.**

Nr. 43.

Obwieszczenie c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 29. Grudnia 1869, l. 7,864,

dotyczące uchwały sejmowej względem przyjmowania dzieci do krajowych zakładów podrzutków w Krakowie i we Lwowie.

Najwyższem postanowieniem z dnia 8. Grudnia 1869 r. została zatwierdzona następująca uchwała Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego z dnia 22. Października 1869 r., względem przyjmowania dzieci do krajowych zakładów podrzutków w Krakowie i we Lwowie.

Artykuł I.

Do krajowych zakładów podrzutków w Krakowie i we Lwowie mogą z czasem być przyjmowane tylko dzieci, za które zapłata uiszczoną według przepisanej taksy jednorazowo uiszczone wynosi.

Artykuł II.

Prawo bezpłatnego przyjęcia do zakładów mają:

a) dzieci nieprawego pochodzenia, których matki w zakładzie porodów ... ;
b) dziecięta urodzone w zakładzie porodów w zakładzie położnic, których matki podlegają ... wykonywać ... służby ... ciążowych, lub przyjęły obowiązek mamki w zakładzie podrzutków.

Artykuł III.

Wyjątkowo może Wydział krajowy przyznawać na stałe lub tymczasowe bezpłatne przyjęcie i innych dzieci do zakładu podrzutków, bez względu na pochodzenie.

Artykuł IV.

Niniejsza uchwała wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Co się niniejszem podaje do powszechnej wiadomości.

Possinger m. p.

35